ROMÂNIA
JUDEŢUL ALBA
MUNICIPIUL SEBEŞ
CONSILIUL LOCAL

HOTĂRÂREA Nr.153/2022

privind aprobarea Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană a Municipiului Sebeş (SIDU) actualizată

Consiliul local al Municipiului Sebes, jud. Alba;

Întrunit în şedinţa publică ordinară din data de 30.06.2022, ora 14,00;

Luând în dezbatere proiectul de hotărâre privind aprobarea Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană a Municipiului Sebeş (SIDU) actualizată;

Analizând:

- referatul de aprobare nr.19221/18.03.2022 al Primarului Municipiului Sebeş la proiectul de hotărâre privind aprobarea formei actualizate a Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană a Municipiului Sebeş (SIDU) pentru perioada 2021- 2030;
- raportul de specialitate comun nr. 39734 din 21.06.2022 al Serviciului Cheltuieli si Resurse umane al Biroului Contencios Juridic, Administratie, Transparenta Decizionala si Arhiva şi al Compartimentului Proiecte cu finanţare internă şi internaţională din cadrul aparatului de specialitate al Primarului Municipiului Sebeş prin care se propune Consiliului Local al Municipiului Sebeş aprobarea Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană a Municipiului Sebeş (SIDU) actualizată;
- raportul de specialitate nr.19283/22.03.2022 al Compartimentului Investiţii Publice din cadrul aparatului de specialitate al proiectului de hotărâre;

Văzând:

- Adresa nr.19230/18.03.2022 de afişare a proiectului de hotărâre;
- Anunţul nr.19228/18.03.2022 de afişare a proiectului de hotărâre;
- Procesul verbal nr.19229/18.03.2022 de afişare a proiectului de hotărâre;
- Procesul verbal nr.293/05.05.2022 privind îndeplinirea procedurii de afişaj;

Având avizul nr.421/2022 al Comisiei de studii prognoze economico-sociale, buget, finanţe, avizul nr.432/2022 al Comisiei pentru amenajarea teritoriului, urbanism, lucrări publice, administrarea domeniului public şi privat, avizul nr.412/2022 al Comisiei pentru învăţământ, cultură, sport, agrement, monumente istorice protecţie socială, protecţie copii, culte, sănătate şi familie, avizul nr.392/2022 al Comisiei pentru administraţie publică locală, juridică şi de disciplină şi avizul nr.428/2022 al Comisiei pentru agricultură, silvicultură, protecţie mediu, monumente naturale şi turism din cadrul Consiliului Local al Municipiului Sebeş;

Ţinând seama de:

- prevederile Planului Naţional de Redresare şi Rezilienţă şi ale Ordonanţei de Urgenţă privind stabilirea cadrului instituţional şi financiar pentru gestionarea fondurilor europene alocate României prin Mecanismul de redresare şi rezilienţă precum şi pentru modificarea şi completarea Ordonanţei de urgenţă a Guvernului nr. 155/2020 privind unele măsuri pentru elaborarea Planului naţional de redresare şi rezilienţă necesar României pentru accesarea de fonduri externe rambursabile şi nerambursabile în cadrul Mecanismului de redresare şi rezilienţă;

- prevederile Programului Operaţional Regional al Regiunii Centru pentru perioada 2021-2027, versiunea noiembrie 2021 şi de Ghidul de depunere Strategii Integrate de Dezvoltare Urbană, Programul Operaţional Regional 2021-2027 - Regiunea Centru;

Având în vedere prevederile art. 42, alin (1), lit. a) şi ale art. 44, alin. (1) din Legea nr. 273/2006 privind finanţele publice locale, cu modificările şi completările ulterioare;

În temeiul art. 129 alin.(2) lit. b) coroborat cu alin. (4) lit. d) şi e), din OUG nr. 57/2019 – privind Codul Administrativ.

În baza art. 139 din OUG nr. 57/2019 – privind Codul Administrativ, cu modificările şi completările ulterioare;

HOTĂRĂŞTE:

Art.1. Se aprobă Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană a Municipiului Sebeş (SIDU) pentru perioada 2021- 2030, versiunea actualizată, cuprinsă în Anexa 1 care face parte integrată din prezenta hotărâre.

Art.2. La data intrării în vigoare a prezentei hotărâri îşi încetează valabilitatea prevederile HCL nr. 396/2021 privind aprobarea Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană a Municipiului Sebeş (SIDU) pentru perioada 2021- 2027.

Art.3.De ducerea la îndeplinire a prezentei hotărâri răspunde Primarul Municipiului Sebeş.

Art.4. Prezenta hotărâre poate fi atacată de către persoanele îndreptăţite, în termenul şi în condiţiile prevăzute de legea 554/2004, privind contenciosul administrativ, cu modificările şi completările ulterioare.

Prezenta hotărâre va fi afişată, se va publica pe site-ul Primăriei şi în Monitorul Oficial al Municipiului Sebeş şi se comunică:

- Instituţiei Prefectului Judeţului Alba
- Primarului Municipiului Sebeş;
- Viceprimarului Municipiului Sebeş;
- Arhitectului şef;
- Serviciului Cheltuieli şi Resurse Umane;
- Direcţiei Tehnice;

- Biroului Contencios Juridic Administrație Transparență Decizională și Arhivă;
- Compartimentului Relații Publice Comunicare Informatică și Monitor Oficial Local;
- Compartimentului Proiecte cu finanțare internă și internațională.

Sebeș la 30.06.2022

PREȘEDINTE DE ȘEDINȚĂ
Consilier local, BLAGA LUCIAN

CONTRASEMNEAZĂ
SECRETAR GENERAL
VLAD CRISTINA ELENA

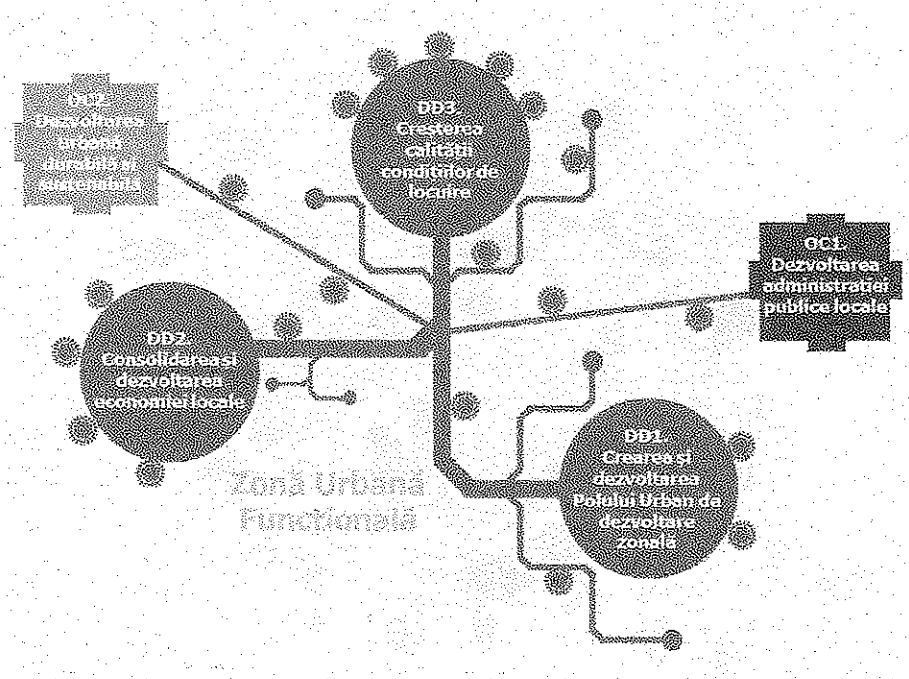
Total consilieri locali	19
Prezenți	15
Pentru	15
Împotrivă	-
Abțineri	-
Neparticipare la vot	-

2ex.ND/CV/CG conține 3 pagini și anexă

ANEXA LA HCL NR. 153/2022

Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană 2021-2030

Municipiul Sebeş

Cuprins

PARTEA I 8

ANALIZA SITUATIEI EXISTENTE - CONTEXTUL URBAN SI IDENTIFICAREA PRINCIPALELOR PROBLEME SI PROVOCĂRI LA NIVELUL MUNICIPIULUI SEBEȘ 8

1. ANALIZA NEVOILOR DE DEZVOLTARE SI A ZONELOR DE INTERVENTIE 9

1.1 OAMENI ȘI SPAȚIU 9
1.1.1 CONTEXT TERITORIAL 9
1.1.2 CADRU NATURAL 14
1.1.3 ASPECTE DEMOGRAFICE 16
1.1.4 FORȚĂ DE MUNCĂ, OCUPARE ȘI ȘOMAJ 23
ANALIZA S.W.O.T. 26

1.2 ECONOMIE 28
1.2.1 PRIVIRE DE ANSAMBLU 29
1.2.2 AGRICULTURĂ, SILVICULTURĂ ȘI PESCUIT 38
1.2.3 INDUSTRIE ȘI CONSTRUCȚII 43
1.2.4 COMERȚ ȘI TRANSPORT 47
1.2.5 TURISM 48
1.2.6 TENDINȚE DE SPECIALIZARE 54
ANALIZA S.W.O.T. 57

1.3 MEDIU 59
1.3.1 FACTORI ȘI PROBLEME DE MEDIU 59
1.3.2 REZERVAȚII NATURALE ȘI AREALE PROTEJATE 69
1.3.3. SISTEMUL ACTUAL DE GESTIONARE A DEȘEURILOR 70
ANALIZA S.W.O.T. 75

1.4 CONECTIVITATE 77
ANALIZA S.W.O.T. 81

1.5 INFRASTRUCTURĂ ȘI UTILITĂȚI PUBLICE 83
ANALIZA S.W.O.T. 88

1.6 LOCUIRE ȘI SERVICII PUBLICE 90
1.6.1 EVOLUȚIA LOCUINȚELOR 92
1.6.2 PARCURI ȘI ZONE DE AGREMENT 95
1.6.3 EDUCAȚIE - INFRASTRUCTURĂ ȘI RESURSE DE EDUCAȚIE 96
1.6.4 INFRASTRUCTURĂ SOCIALĂ 105
1.6.5 SĂNĂTATE, INFRASTRUCTURĂ, RESURSE UMANE 108
ANALIZA S.W.O.T. 112

1.7 CULTURĂ ȘI RECREERE 114
ANALIZA S.W.O.T. 119

1.8 CAPACITATE ADMINISTRATIVĂ ȘI MEDIU ASOCIATIV 121

1.8.1 CAPACITATE ADMINISTRATIVĂ 121
1.8.2 MEDIUL ASOCIATIV 122
1.8.3 ASOCIERI REGIONALE 123
1.8.4 EXPERIENȚA LOCALĂ PRIVIND PROIECTELE CU FINANȚARE NERAMBURSABILĂ 125
ANALIZA S.W.O.T. 130
2. DIAGNOSTIC TERITORIAL SI RECOMANDĂRI PENTRU FORMULAREA STRATEGIEI 130
2.1 CONCLUZII ASUPRA NEVOILOR DE DEZVOLTARE 131
2.1.1. CONTEXTUL GENERAL ȘI CADRUL PARTENERIAL 131
2.1.2 PROCESUL CONSULTATIV 134
2.2 ANALIZA S.W.O.T 153
2.3. CONCLUZII PRIVIND DIAGNOSTICUL INTEGRAT ȘI DOMENII DE INTERVENȚIE 160
STRATEGIA INTEGRATĂ DE DEZVOLTARE URBANĂ A MUNICIPIULUI SEBEȘ PENTRU PERIOADA 2021-2030 170
PARTEA II 170
3. VIZIUNE SI OBIECTIVE DE DEZVOLTARE 171
3.1 CONTEXTUL EUROPEAN, NAȚIONAL, REGIONAL ȘI JUDEȚEAN 171
3.1.1 CONTEXTUL EUROPEAN 171
3.1.2 CONTEXTUL NAȚIONAL 172
3.1.3 CONTEXTUL REGIONAL ȘI JUDEȚEAN 176
3.2 CONCEPTUL DE DEZVOLTARE URBANĂ 179
3.3 VIZIUNEA DE DEZVOLTARE URBANĂ 181
3.4 DIRECȚII DE DEZVOLTARE 182
3.5 OBIECTIVE STRATEGICE DE DEZVOLTARE 185
4. PLAN DE ACTIUNE ȘI LISTĂ DE INTERVENTII 195
4.1 LISTA COMPLETĂ DE INTERVENȚII – PORTOFOLIUL DE PROIECTE 195
4.2 MECANISMUL DE PRIORITIZARE A PROIECTELOR 195
PRECIZĂRI SUPLIMENTARE CU PRIVIRE LA APLICAREA CRITERIILOR DE PRIORITIZARE 1 ȘI 2, ÎN FUNCȚIE DE SPECIFICUL PROIECTELOR: 199
5. DOMENII DE INTERVENȚIE 208
6. ÎMBUNĂTĂȚIREA CADRULUI INSTITUTIONAL DE LA NIVELUL MUNICIPIULUI SEBEȘ ÎN PERIOADA DE PROGRAMARE 2021-2027 211
7. MECANISMUL DE IMPLEMENTARE, MONITORIZARE ȘI EVALUARE 213
7.1 MECANISMUL DE IMPLEMENTARE 213
7.2 MONITORIZARE ȘI EVALUARE 216

Listă tabele

Tabel 1: Evoluția structurii populației pe categorii de vârstă, municipiul Sebeș 20
Tabel 2: Structura populației pe grupe de vârstă la nivelul județului Alba, ZUF Sebeș, municipiului Sebeș și mediului rural din ZUF Sebeș – 2020 20
Tabel 3: Mișcarea naturală a populației din municipiul Sebeș- date absolute 2014 – 2020 21
Tabel 4: Migrația populației, date absolute, 2014 – 2019 22
Tabel 5: Distribuția populației municipiul Sebeș după etnie – 2011 23
Tabel 6: Structura populației pe religii în Municipiul Sebeș, 2011 23
Tabel 7: Evoluția resurselor de muncă în ultimii 10 ani în municipiul Sebeș 24
Tabel 8: Evoluția șomerilor înregistrați la nivelul municipiului Sebeș, pe sexe, în perioada 2010-2020 25
Tabel 9: Evoluția numărului întreprinderilor active pe sectoare ale economiei, 2015-2019 – ZUF Sebeș 30
Tabel 10: Tipologia întreprinderilor și structura mediului de afaceri din ZUF Sebeș după număr întreprinderi, cifră de afaceri și număr angajați – 2019 32
Tabel 11: Situația fondului funciar al municipiului Sebeș, după modul de folosință, 2014 40
Tabel 12: Situația fondului funciar al mediului rural din ZUF Sebeș, după modul de folosință. 41
Tabel 13: Situația unităților de cazare din municipiului Sebeș 49
Tabel 14: Domeniile de activitate dezvoltate din municipiul Sebeș, 2019 54
Tabel 15: Indicele de specializare la nivelul municipiului Sebeș, 2019 55
Tabel 16: Date statistice pentru dioxid de azot (NO_2) – valori medii orare 59
Tabel 17: Date statistice pentru dioxid de sulf (SO_2) - valori medii orare 60
Tabel 18: Date statistice pentru dioxid de sulf (SO_2) - valori medii zilnice 60
Tabel 19: Date statistice pentru PM_{10} - valori medii zilnice prin metoda gravimetrică 60
Tabel 20: Date statistice pentru CO - valori maxime zilnice 60
Tabel 21: Date statistice pentru O_3 - valori medii orare 61
Tabel 22: Amplasare platforme subterane - pentru colectarea deșeurilor menajere 73
Tabel 23: Situația unităților de bază din învățământ în municipiul Sebeș 96
Tabel 24: Situația unităților de învățământ din municipiul Sebeș 97
Tabel 25: Situația unităților de învățământ din comunele membre Zona Urbană Funcțională . 98
Tabel 26: Evoluția populației școlare, municipiul Sebeș, 2014-2020 101
Tabel 27: Evoluția abandonului școlar, în perioada 2015 – 2020 102
Tabel 28: Evoluția promovabilității școlare, în perioada 2010 – 2020 102
Tabel 29: Evoluția personalului didactic pe niveluri de educație, municipiul Sebeș 104
Tabel 30: Evoluția unităților sanitare, pe categorii de unități în municipiul Sebeș 109
Tabel 31: Matricea de prioritizare a proiectelor 196
Tabel 32: Exemplu grilă acordare punctaj prioritizare 198

Listă figuri

Figura 1: Regiunea de Dezvoltare Centru 9
Figura 2: Regiunile de Dezvoltare ale României 9
Figura 3: Localizarea municipiului Sebeș în județul Alba 9
Figura 4: Localizarea județului Alba 10
Figura 5: Conectivitate Municipiul Sebeș 11
Figura 6: Componență ZUF Sebeș 12
Figura 7: Stema Municipiului Sebeș 13
Figura 8: Localizarea municipiului Sebeș în județul Alba 14
Figura 9: Evoluția populației în mediul rural ZUF Sebeș, 2018-2021 17
Figura 10: Evoluția populației stabile a municipiului Sebeș, ZUF rural Sebeș și județului Alba, 2010 – 2020 18
Figura 11: Piramida vârstelor la nivelul Municipiului Sebeș, 2020 19
Figura 12: Structura populației pe grupe de vârstă, 2020 20
Figura 13: Migrația populației, date absolute, 2014 – 2019 22
Figura 14: Evoluția resurselor de muncă în ultimii 10 ani în Municipiul Sebeș 24
Figura 15: Evoluția populației ocupate în ultimii 10 ani în Municipiul Sebeș 25
Figura 16: Variație PIB regiunea Centru 2012-2020 29
Figura 17: Variație PIB județe Regiunea Centru 2012-2020 29
Figura 18: Evoluția numărului total de firme în ultimii 5 ani – ZUF Sebeș și Municipiul Sebeș 30
Figura 18: Structura întreprinderilor active după numărul de angajați, la nivel național, regional, județean și la nivelul Municipiului Sebeș și ZUF Sebeș, 2019 31
Figura 19: Evoluția numărului de întreprinderi active pe UAT-uri din ZUF Sebeș în ultimii 5 ani 32
Figura 20: Distribuția agenților economici pe domenii de activitate, în ZUF Sebeș, 2019 33
Figura 21: Distribuția numărului de angajați pe domenii de activitate, în ZUF Sebeș, 2019 ... 33
Figura 22: Evoluția cifrei de afaceri și a numărului de angajați înregistrate de societățile comerciale din ZUF Sebeș în ultimii 5 ani 34
Figura 23: Cifrei de afaceri înregistrată în anul 2019 pe domenii de activitate la nivelul ZUF Sebeș 35
Figura 24: Evoluția cifrei de afaceri generată de principalele sectoare economice din ZUF Sebeș în ultimii 5 ani 35
Figura 25: Factori perturbatori în dezvoltarea mediului de afaceri 37
Figura 26: Intensitatea de manifestare a oportunităților de afaceri 37
Figura 27: Structura suprafeței fondului funciar din Municipiul Sebeș, după modul de folosință, 2014 39
Figura 28: Structura suprafeței fondului funciar din ZUF Sebeș – mediul rural, după modul de folosință, 2020 40

Figura 29: Evoluția domeniului de activitate agricultură, silvicultură și pescuit în ZUF Sebeș, 2015-2019 41
Figura 30: Structura cifrei de afaceri din domeniul de activitate „Agricultură, silvicultură și pescuit", pe ramuri, la nivelul ZUF Sebeș, 2019 42
Figura 31: Evoluția domeniului de activitate industrie și construcții în municipiul Sebeș, 2015-2019 43
Figura 32: Evoluția domeniului de activitate industrie și construcții în mediul rural din ZUF Sebeș, 2015-2019 44
Figura 33: Structura cifrei de afaceri din industria prelucrătoare, pe principalele coduri CAEN, în municipiul Sebeș, 2019 45
Figura 34: Structura cifrei de afaceri din industria prelucrătoare, pe principalele coduri CAEN, în mediul rural din ZUF Sebeș, 2019 45
Figura 35: Calitatea aerului din municipiul Sebeș 62
Figura 36: Sistemul de management la nivelul județului Alba și al zonei urbane funcționale Sebeș 72
Figura 37: Conectivitatea la nivelul Zonei Urbane Funcționale Sebeș 78
Figura 38: Stațiile de tratare și epurare SC APA CTTA SA Alba 84
Figura 39: Zone Urbane Marginalizate din municipiul Sebeș 90
Figura 40: Număr locuințe și suprafață locuibilă (m^2), UAT-uri membre ZUF Sebeș, 2019 92
Figura 41: Evoluția numărului de locuințe proprietate publică din municipiul Sebeș, 2010-2019 93
Figura 42: Evoluția numărului de locuințe proprietate privată din Municipiul Sebeș, în ultimii 10 ani 93
Figura 43: Evoluția numărului de locuințe terminate în decursul anului și a autorizațiilor de construire 94
Figura 44: Evoluția numărului de unități școlare, ZUF Sebeș și județul Alba, 2010-2019 96
Figura 45: Evoluția populației școlare (număr persoane), ZUF Sebeș și județul Alba, 2010-2019 101
Figura 46: Evoluția personalului didactic (număr persoane), ZUF Sebeș și județul Alba, 2010-2019 103
Figura 47: Evoluția personalului didactic (număr persoane), ZUF rural-urban, pe niveluri de învățământ, 2010-2019 103
Figura 48: Repartiția cadrelor didactice pe forme de învățământ 104
Figura 49: Evoluția unităților sanitare, ZUF rural, 2010-2019 108
Figura 50: Personalul medico-sanitar, ZUF rural 111
Figura 51: Evoluția numărului populației ce revine la un medic și a numărului de medici 111
Figura 53: Obiectivele de dezvoltare durabilă cuprinse în Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030 173
Figura 54: Schema de elaborare a conceptului de dezvoltare urbană strategică 180
Figura 55: Schema grafică a structurii conceptului de dezvoltare 185
Figura 56: Structura conceptului de dezvoltare 194
Figura 57: Mecanismul implementării strategiei 215

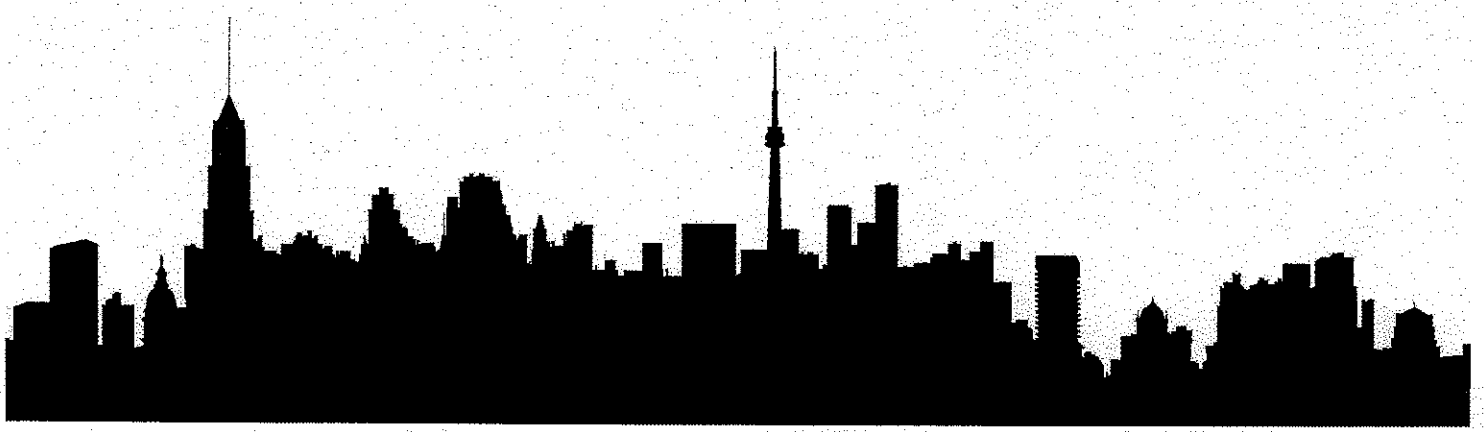
Abrevieri

ADI	Asociația de Dezvoltare Intercomunitară
ANCPI	Agenția Națională de Cadastru și Publicitate Imobiliară
ANL	Agenția Națională pentru Locuințe
ANPM	Agenția Națională pentru Protecția Mediului
ANRSC	Autoritatea Națională de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice
APM	Agenția pentru Protecția Mediului
BEI	Banca Europeană de Investiții
BRM	Bursa Romană de Mărfuri
CAEN	Clasificarea activităților din economia națională
C-D	Cercetare - Dezvoltare
CE	Comisia Europeană
CEC	Casa de Economii și Consemnațiuni
DC	Drum Comunal
DEEE	Deșeuri de echipamente electrice și electronice
DJ	Drum Județean
DLRC	Dezvoltare Locală Plasată sub Responsabilitatea Comunității
DN	Drum Național
DSP	Direcția de Sănătate Publică
E	Drum European
FC	Fondul de Coeziune
FEDR	Fondul European de Dezvoltare Regională
GAL	Grup de Acțiune Locală
GISAS	Asociația Grupul pentru Inițiative, Studii și Analize
IMM	Întreprinderi Mici și Mijlocii
INS	Institutul National de Statistică
IT	Tehnologia Informației
LEA	linie electrică aeriană
nca	neclasificat în altă parte
NUTS	Nomenclatorul Unităților Teritoriale Statistice
ONG	Organizația non-guvernamentală
ONU	Organizația Națiunilor Unite
OUG	Ordonată de Urgență a Guvernului
PA	Prag de alertă
PAED	Planul de Acțiune pentru Energie Durabilă
PATN	Planului de Amenajare a Teritoriului Național
PI	Prag de informare
PIB	Produs Intern Brut
PNCIPS	Programul National de Construcții de Interes Public sau Social
PNDL	Programul Național de Dezvoltare Locală
PNGD	Planul Național de Gestionare a Deșeurilor
PNIESC	Planul Național Integrat Energie și Schimbări Climatice
PNRR	Programul Național de Redresare și Reziliență
POCU	Program Operațional Capital Uman

POR	Programul Operațional Regional
POS	Programul Operațional Sănătate
PUG	Plan Urbanistic General
PUZ	Plan Urbanistic Zonal
RNMCA	Rețeaua Națională de Monitorizare a Calității Aerului
SA	Societate pe Acțiuni
SC	Societate Comercială
SDTR	Strategia de dezvoltare teritorială a României
SEN	Sistemul Energetic Național
SIDU	Strategie Integrată de Dezvoltare Urbană
SRL	Societate cu Răspundere Limitată
SWOT	Puncte tari, Puncte slabe, Oportunități, Amenințări
TENT-T	Trans-European Transport Network
TIC	Tehnologia Informației și a Comunicațiilor
UAT	Unitate Administrativ Teritorială
UE	Uniunea Europeană
VL	Valoare limită
VT	Valoare țintă
ZUF	Zonă Urbană Funcțională

PARTEA I

Analiza situației existente - contextul urban și identificarea principalelor probleme și provocări la nivelul Municipiului Sebeș

1. Analiza nevoilor de dezvoltare și a zonelor de intervenție

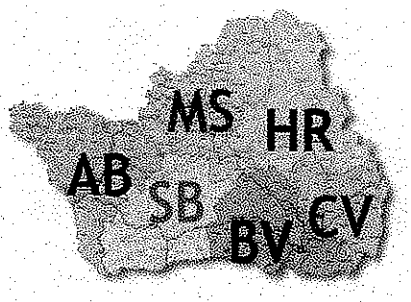
1.1 Oameni și spațiu

1.1.1 Context teritorial

Așezare geografică

Municipiul Sebeș, în jurul căruia este constituită Zona Urbană Funcțională Sebeș, este localizat în Regiunea de Dezvoltare Centru, în cadrul județului Alba. Municipiul Sebeș este străbătut de paralela 45°57′ latitudine nordică şi de meridianul 23°34′ longitudine estică, fiind amplasat în Sud-Vestul Transilvaniei, în bazinul inferior al Văii Sebeșului, la altitudinea de 262 m. Teritoriul este delimitat de Podișul Secașelor şi dealurile piemontane ale Sebeșului.

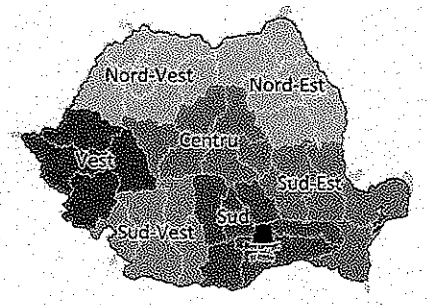
Figura 1: Regiunea de Dezvoltare Centru

Sursa: http://regio-adrcentru.ro/wp-content/uploads/2020/10/POR-2021-2027-Centru-versiunea-1.pdf

Regiunea de Dezvoltare Centru a fost înființată în conformitate cu Legea nr. 151 din 15 iulie 1998 și funcționează pe baza legii nr. 315 din 28 iunie 2004 privind dezvoltarea regională în România, având în componentă județele Alba, Brașov, Covasna, Harghita, Mureș şi Sibiu.

Figura 2: Regiunile de Dezvoltare ale României

Sursa: www.wikipdia.org

Regiunile de dezvoltare nu sunt unități administrativ-teritoriale, sunt zone administrative care oferă un cadru de implementare şi de evaluare a politicii de dezvoltare regională, precum şi culegerea datelor statistice specifice, în conformitate cu reglementările europene emise de EUROSTAT pentru nivelul al doilea de clasificare teritorială NUTS 2, existent în Uniunea Europeană.

Figura 3: Localizarea municipiului Sebeș în județul Alba

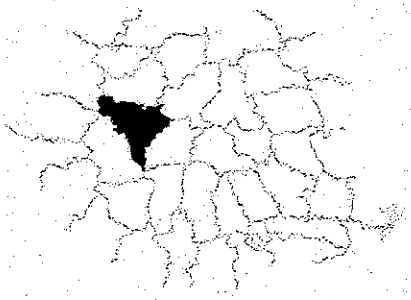

Sursa: www.wikipdia.org

Conform Planului de Amenajare a Teritoriului Național (PATN), după importanța și rolul pe care le are la nivel teritorial, Sebeșul este o localitate de rang VII – centru urban cu importanță locală, cu rol specializat, caracter monofuncțional și subordonare/dependență față de alt centru urban.

Sebeșul este unul dintre cele mai importante municipii din județul Alba datorită dezvoltării economice pe care o cunoaște, fiind avantajat de poziția sa geografică. Municipiul Sebeș, ca mărime demografică, se plasează pe locul al doilea în cadrul județului, după municipiul reședință de județ, Alba Iulia.

Figura 4: Localizarea județului Alba

Sursa: www.wikipdia.org

Sebeșul se află la intersecția autostrăzilor A1, A10 și a celor 2 drumuri europene E 68 (Deva-Sibiu-Brașov) și E 81 (Cluj-Sibiu-Pitești), iar distanța dintre acesta și cele mai importante orașe din Transilvania este relativ redusă, astfel:

- Alba Iulia - la 15 km;
- Deva – la 63 km;
- Sibiu la 55 km;
- Cluj la 115 km.

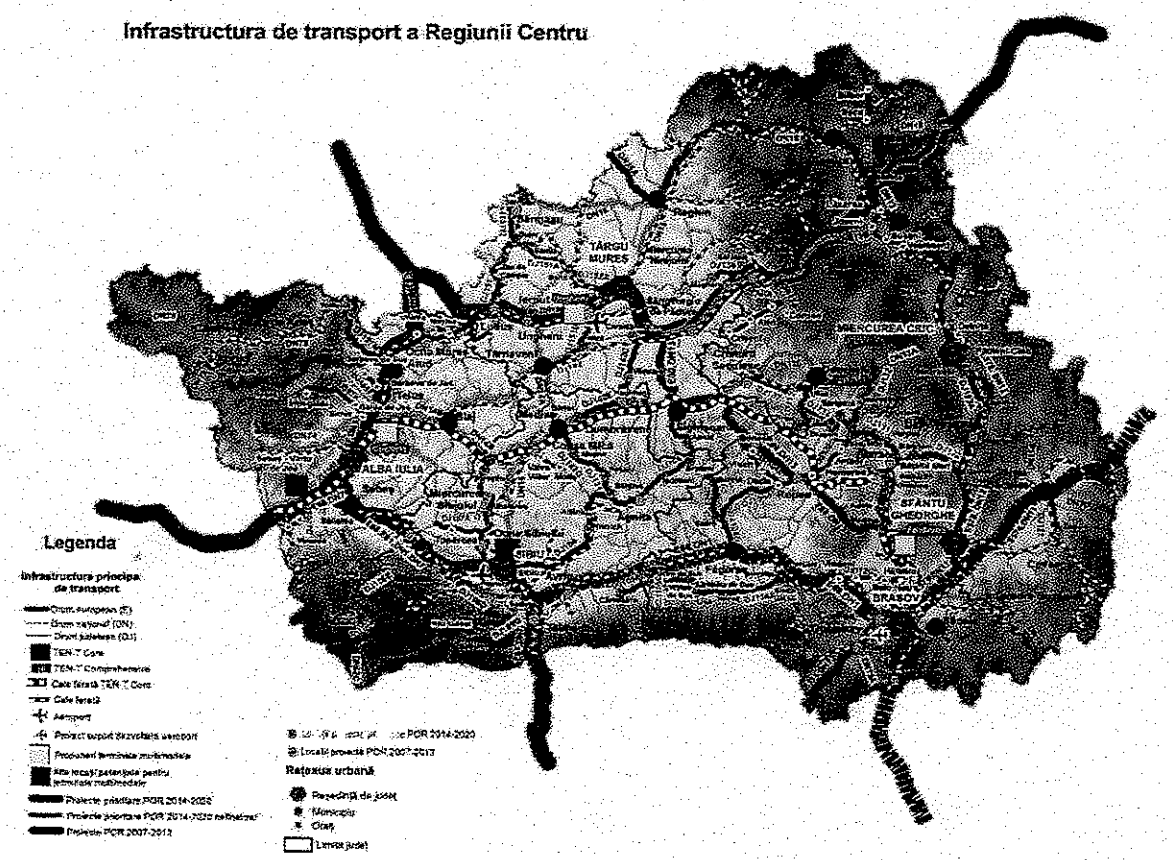
Din punct de vedere al conectivității europene și naționale din Regiunea Centru, Municipiul Sebeș este inclus în rețeaua trans-europeană de transport rutier. Conectivitatea cu drumurile naționale și județene, este următoarea:

- Sectorul de drum rutier din rețeaua trans-europeană TENT-T (pe teritoriul Regiunii Centru):
  - Sebeș – Vințu de Jos – Deva (E68, DN7);
  - Sebeș – Alba Iulia – Turda (E68 - E81);
  - Sebeș – Sibiu – Râmnicu Vâlcea – Pitești – București (E81-E68-DN7).
- Conectivitatea cu drumurile naționale (DN):
  - DN67C: Sebeș – Petrești – Novaci;
  - DN1: Sebeș – Sibiu – Făgăraș – Brașov – București;
- Conectivitatea cu drumuri județene (DJ):
  - Județul Alba: DJ106K, DJ104A, DJ705B, DJ107C, DJ705E, DJ704, DJ670C, DJ106K, DJ141D, DJ106E;
  - Județul Sibiu: DJ106F, DJ106G, DJ106E, DJ106D, DJ106C, DJ106B, DJ105G.

În ceea ce privește conectivitatea prin transportul feroviar, Municipiul Sebeș este traversat de magistrala feroviară 200: Curtici – Arad – Sebeș – Sibiu – Făgăraș – Brașov – Ploiești – București, având funcțională Gara Sebeș (clădirea stației a fost inaugurată în anul 1897) și Gara Răhău. Magistrala feroviară 300, cu linie modernizată de mare viteză, trece imediat lângă limita teritoarială a municipiului cu localitatea Vințu de Jos.

De asemenea, un avantaj din punct de vedere al conectivității este reprezentat de poziționarea Municipiului Sebeș în zona de captare a două aeroporturi internaționale, respectiv Aeroportul Internațional Sibiu (la o distanță de 55 km) și Aeroportul Internațional Avram Iancu Cluj (la o distanță de 110 km)

Figura 5: Conectivitate Municipiul Sebeș

Sursa: *www.adrcentru.ro*

În ceea ce privește unitățile administrativ teritoriale vecine, municipiul Sebeș, este amplasat astfel:

- Est: comunele Daia Română şi Cut;
- Sud: comunele Câlnic şi Săsciori;
- Vest: comunele Vinţu de Jos şi Pianu;
- Nord: municipiul Alba Iulia.

Suprafața administrativă a municipiului Sebeș este de 115,35 km^2 (11.535 hectare) ce reprezintă 14,44% din suprafața totală a Zonei Urbane Funcționale (799 km^2) și 1,85% din suprafața totală a județului Alba (6.241,57 km^2). Suprafața administrativă a spațiului rural din Zona Urbană Funcțională Sebeș este de 683.65 km^2, suprafața cea mai întinsă a fondului funciar fiind a comunei Șugag, respectiv 30,37%.

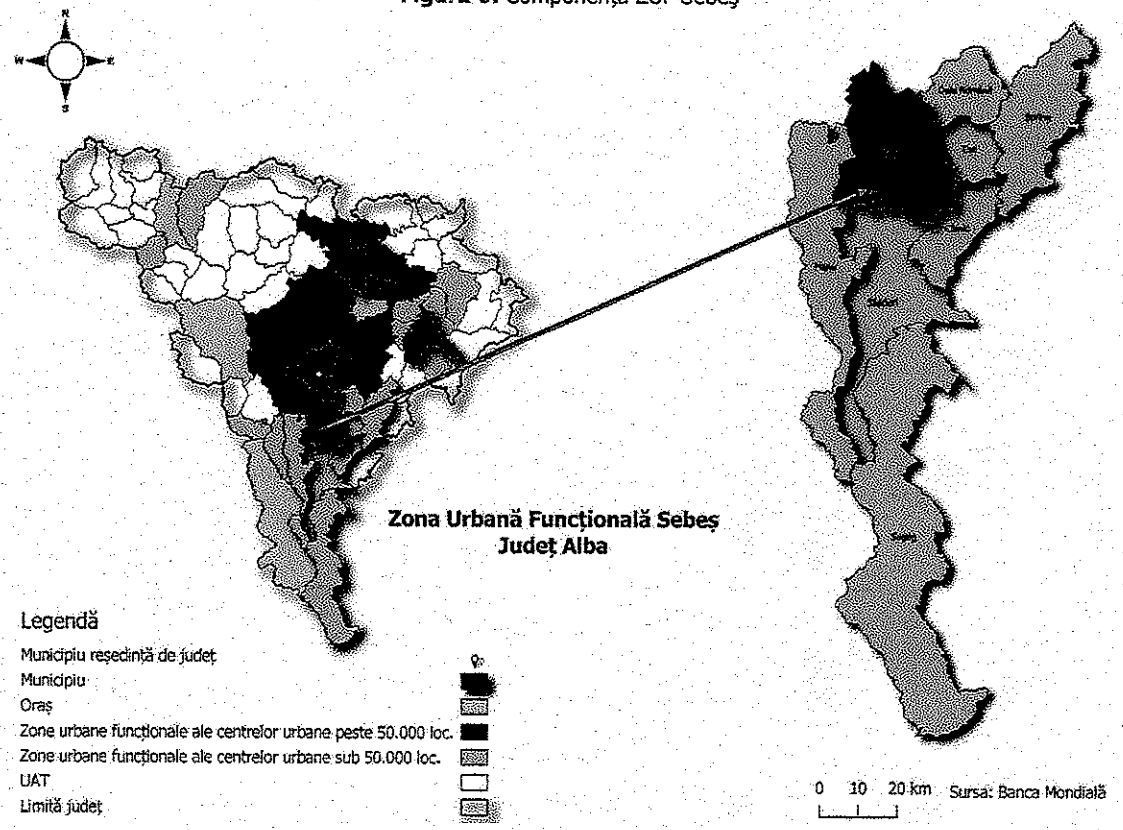
Municipiul Sebeș a avut o populație de 32.645 în anul 2020, reprezentând 60,02% din totalul populației de la nivelul Zonei Urbane Funcționale Sebeș și 8,73% din totalul populației de la nivelul județului Alba.

Pe lângă reședință (Sebeș), municipiul are următoarele localități componente:

- Lancrăm, localitate componentă situată lângă limita nordică a municipiului, la aproximativ 2 km de localitatea Sebeș;
- Petrești, localitate componentă așezată de-a lungul râului Sebeș la 4 km de municipiul Sebeș, spre Sud.
- Răhău, sat aparținător localizat în partea de Sud-Est a localității Sebeș.

În jurul municipiului Sebeș s-a conturat o zonă urbană funcțională care acoperă șapte unități administrativ teritoriale cuprinse în zona de navetism a municipiului, zonă în cadrul căreia s-au dezvoltat relații de cooperare pe multiple planuri. Comunele care fac parte din zona urbană funcțională a municipiului Sebeș[1] sunt: comuna Călnic, comuna Cut, comuna Daia Română, comuna Pianu, comuna Săsciori, comuna Șpring și comuna Șugag. În alcătuirea Zonei Urbane Funcționale Sebeș intră 33 de sate.

Figura 6: Componență ZUF Sebeș

Sursa: *Prelucrarea consultantului, date MDLPA, Banca Mondială*

Stema Municipiului Sebeș a fost adoptată în anul 2005, prin intermediul Hotărârii nr. 1369/10.11.2005 și este compusă dintr-un scut triunghiular de culoare roșie, cu marginile rotunjite, pe care se află un leu rampant încoronat, de culoare aurie. Scutul este timbrat cu o coroană murală argintie cu 5 turnuri, simbol al rangului de municipiu. Simbolistica stemei este una foarte importantă: smaltul roșu al scutului semnifică autonomia locală constituțională, leul

[1] *Sursa: MDLPA, Banca Mondială – Ghid pentru elaborarea Strategiilor Integrate de Dezvoltare Urbană, Anexa 6 - Componența zonelor urbane funcționale din România*

de aur reprezintă puterea, îndrăzneala, generozitatea precum şi independența, iar coroana foliată semnifică statutul de oraş liber regal.

Figura 7: Stema Municipiului Sebeș

Sursa: *Hotărâre nr. 1369 / 2005*

Cea mai veche variantă cunoscută este cea redată pe o consolă a altarului bisericii evanghelice și poate fi datată în deceniul al treilea al secolului al XVI-lea. Cronologic, urmată de o reprezentare în basorelief situată pe latura de Est a Casei Clopotarului, ce datează din anul 1716. Următoarea variantă este cea din anul 1765, amplasată inițial pe vechea clădire a primăriei, păstrată în prezent în colecțiile Muzeului din Sebeș.

În Monitorul Oficial nr. 279 din 3 decembrie 1934 a fost publicată, devenind astfel oficială, o variantă a stemei medievale ce avea ca punct central leul rampant redat pe un scut asimetric, timbrat de o coroană murală cu trei turnuri.

Scurt istoric administrativ

Municipiul Sebeş apare atestat documentar pentru prima dată, indirect, în anul 1224 în Diploma Andreeană, în care este stipulată o „țară a Sebeșului" – terra Siculorum terrae Sebus – a cărei denumire putea deriva de la localitatea Sebeș, fondată de coloniștii germani.

Prima mențiune sigură a localității figurează din anul 1245, Sebeșul este amintit cu numele Malembach, într-un document emis de Papa Inocentiu al IV-lea, la Lugdunum (Lyon).

în secolului al XIV-lea, Sebeșul cunoaște un progres economic, ajungând astfel în 1341, să dobândească statutul de oraş. Dezvoltarea economică a fost favorizată de amplasarea între două importante drumuri care uneau Sibiul, Clujul şi Orăștia.

Cu toate acestea, la sfârșitul secolului al XIV-lea, Sebeșul intră în declin şi își pierde statul de oraş, fiind amintit ca târg. Declinul a fost consecința unor factori economici la care Sebeșul nu s-a putut adapta.

Declinul oraşului a continuat şi în secolul al XVI-lea, fiindu-i imposibil să țină pasul, din punct de vedere economic şi instituțional, cu orașe mari ca Sibiul sau Brașovul.

Abia în jurul secolului al XVIII-lea, situația pare să se stabilizeze. În anul 1703, apare menționat că Sebeșul avea 1.933 de locuitori, incluzându-i şi pe cei 956 de români din suburbii.

În urma pandemiei de ciumă din 1738, populația oraşului a scăzut foarte mult, oraşul fiind salvat în mare măsură de venirea unui val de coloniști din spațiul german, mai exact din Baden-Durlach (începând cu anul 1748) şi Hanau (1770).

Până la reorganizarea administrativă românească din perioada interbelică s-a numit Sebeșul Săsesc şi a făcut parte din comitatul Sibiu. Apoi a fost inclus în județul Alba (interbelic), iar între anii 1950 şi 1968 Sebeșul a făcut parte din Regiunea Hunedoara.

În primele decenii ale secolului XX, municipiul Sebeș a cunoscut o nouă etapă de progres, perioadă în care apar o serie de obiective edilitare şi industriale moderne (uzina electrică, noua primărie, poșta, baia comunală, cazarma, spitalul și Casa Pădurilor).

De-a lungul timpului, populația a cunoscut fluctuații, însă noile populații stabilite de-a lungul anilor în Sebeș au contribuit la crearea unei diversități de natură etnică și culturală, dar și la creșterea constantă a numărului de locuitori.

Patrimoniul cultural, personalitățile locului, vestigiile şi monumentele prezente în zona de influență a municipiului, conferă Sebeșului statutul unui important centru cultural.

1.1.2 Cadru natural

Relief

Municipiul Sebeș, la fel ca și Zona Urbană Funcțională Sebeș, se regăsește la zona de intersecție dintre zona de munte, Podișul Secaşelor şi culoarul Mureșului. Din punct de vedere al altitudinii suprafața întregului teritoriu este aproape plană.

Figura 8: Localizarea municipiului Sebeș în județul Alba

Sursa: www.wikipdia.org

Luând în considerare lanțul muntos, municipiul Sebeș se învecinează în partea de Sud cu Munții Șureanu, cunoscuți și ca Munții Sebeșului. Munții ating înălțimi medii și mici (Vârful lui Pătru - 2.130 m, Vârful Șureanu - 2.061 m), fiind caracterizați de suprafețe de eroziune întinse.

La circa 4 km Nord de municipiul Sebeș se regăsește un important monument al naturii, „Râpa Roșie", unic în România. Condițiile de climă ce se manifestă în zonă au modelat la Râpa Roșie piramide uriașe și culise nude, într-un sol ce se caracterizează prin puțin pietriș, bogat în nisip roșiatic, argilă roșie sau verzuie, cu șisturi cristaline și cuarț, cu marmură pestriță, albă și roșie.[2]

Climă

Pe suprafața teritorială a municipiului Sebeș se manifestă un climat moderat continental, ce este influențat de circulația maselor de aer (predomină circulația nord-vestică cu aer mai umed, urmată de circulația sudică și sud-vestică, cu aer cald tropical, precum și de circulația nordică și nord-estică, cu aer rece de origine polară).

Din punct de vedere al temperaturii, aerul se încălzește începând cu luna mai, atingând o temperatură medie anuală de 9,3°C.

[2] *Sursa: www.sebesonline.ro*

Regimul precipitațiilor este de 568 mm/an. Lunile mai și iunie sunt cele mai ploioase, iar în lunile februarie și martie se înregistrează cantități minime de precipitații. Iarna precipitațiile cad sub formă de zăpadă, timp de 20-30 de zile/an, iar stratul de zăpadă se poate menține timp de aproximativ 50 de zile.

Din punct de vedere al acțiunii, vânturile din zona Sebeșului suferă variații în funcție de orientarea culmilor și văilor, atingând în medie o viteză de 2,3m/s.

În astfel de condiții de climă și relief, în municipiul Sebeș se pot practica călătoriile și sporturile de iarnă.

Caracteristicile climatice care se manifestă la nivelul municipiului Sebeș, acționează și la nivelul Zonei Urbane Funcționale Sebeș și la nivelul județului Alba.

Vegetatie si Faună

Vegetaţia din municipiului Sebeș, Zona Urbană Funcțională Sebeș și județul Alba este condiționată de caracteristicile climatice, relief, hidrografie și de intervenția omului. Fondul forestier este alcătuit majoritar din stejar (ocupă relieful înalt și insular), dar și din carpen, paltin, arțar, ulm, frasin, mesteacăn, tei, cireș sălbatic sau măr pădureț.

Din punct de vedere al arbuștilor, în zonă se regăsesc: porumbarul, măceșul, cornul sau socul, în lunci apar pâlcuri de arini, plopi, sălcii și răchite, pe pășuni și fânețe de deal cresc sipica, rogozul și colilia, pe pajiștile și fânețele de luncă crește iarba câmpului, mohorul și alte specii de păiuș.

Pe o suprafață de aproximativ 10 ha, Râpa Roșie cuprinde o floră particulară, cu multe elemente rare și endemice. Astfel, în acest areal se întâlnește garoafa Sebeșului, stejarul, un strămoș al orzului, stânjenelul pitic, laleaua pestriță, crinul de pădure sau feriga neagră.

Faunistic, în zonă se regăsesc frecvent mamifere ca iepurele de câmp, căprioara, mistrețul, vulpea, pisica sălbatică, viezurele și ariciul precum și cerbul lopătar. În categoria păsărilor pe teritoriul municipiului trăiesc: gaița, pițigoiul, mierla, ciocănitoarea, graurul, turturica, porumbelul, coțofana, vrabia, cioara, bufnița, huhurezul, cucuveaua, uliul găinilor, șorecarul, gaia, eretele și inclusiv fazanul.

Rețea hidrografică

Râurile din județul Alba sunt aparținătoare bazinului hidrografic al râului Mureș, județul fiind situat pe cursul său mijlociu. Corpurile de apă prezente sunt următoarele:

- Arieşul Mare, izvor - acumulare Mihoieşti şi afluenţii (137,93 km);
- Mureş, sector confluenţă Arieş - confluenţă Cerna (134,49 km);
- Secaş şi afluenţii (22,67 km);
- Cugir (Râul Mare), acumularea Canciu - confluenţă Râul Mic (73,69 km);
- Cugir (Râul Mare), sect confluenţă, Râul Mic-confluenţă Mureş (16,08 km);
- Geoagiu şi afluenţii (71,36 km);
- Boz (11,84 km);
- Cheia şi afluenţii (22,90 km);
- Sebeş, sector acumulare Tău - confluenţă Răchita şi afluenţii (52,98 km);
- Feneş (19,24 km);

- Abrud şi afluenţii (48,79 km);
- Târnava Mică, sector confluență, Bagaciu - confluență, Târnava (42,59 km);
- Târnava, sector Copșa Mică - confluenţă Mureș (41,64 km);
- Ampoi, sector confluență, Vâltori - confluenţă Mureș (39,53 km);
- Arieș (Arieșul Mare) sect confluență, Abrud-confluență, Plăieşti (61,68 km).

Rețeaua hidrografică este formată din râul Sebeș și afluentul acestuia, Secașul Mare. Râul Sebeș izvorăște de sub bazinul Șureanu și se varsă în râul Mureș, la Oarda. Afluentul Secașul Mare izvorăște din Podișul Secașelor și se varsă în râul Sebeș în amonte de Lancrăm, având o lungime totală de 42 km.

Rețeaua hidrografică a mediului rural din cadrul Zonei Urbane Funcționale Sebeș este formată din:

- Râul Sebeș traversează localitățile Lancrăm, Petrești, Sebeșel, Săsciori, Laz, Căpâlna, Mărtinie, Șugag). La aproximativ 1 km de confluența cu pârâul Răchita se află acumularea Petrești, construită cu scopul producerii energiei electrice, alimentarii cu apă și atenuării undelor de viitură;
- Râul Pianu se află pe teritoriul comunei Pianu;
- Pârâul Valea Caselor, afluent al râului Secaș, se află pe teritoriul satului Răhău (sat aparținător municipiului Sebeș);
- Râul Secaș traversează teritoriile satelor Cut și Cunța. Pe teritoriul satului Cut se află și pârâul Obrezeanului, afluent al râului Secaș;
- Râul Câlnic se află pe teritoriul comunei omonime, în imediata apropiere a satului Cunța.

Soluri

Solurile evoluează în timp în funcție de caracteristicile de relief, de rocă, vegetație, climă. Pe teritoriu administrativ al municipiului Sebeș, al Zonei Urbane Funcționale Sebeș și al județului Alba sunt prezente cernoziomuri argiloiluviale, pseudorendzine, soluri cernoziomoide, soluri brune eumezobazice şi rendzinele (prezintă însușiri fizice și hidrofizice bune, textură mijlocie, conținut bogat în humus, însă au un potențial productiv scăzut, neavând capacitate ridicată de reținere a apei și a elementelor nutritive).[3]

Resurse naturale

Actualul context în care problemele de mediu au devenit din ce în ce mai des ținta preocupărilor omenirii, aduce în prim plan riscul epuizării resursele naturale, astfel încât este esențială utilizarea rațională a acestora. La nivelul municipiului Sebeș există o serie de resurse naturale regenerabile printre care: resursele de apă (numeroase izvoare bogate situate pe rama marginală nordică a dealurilor piemontane ale Sebeșului), sol, păduri şi faună.

1.1.3 Aspecte demografice

Evoluțiile demografice precum creșterea speranței de viață, scăderea fertilității și migrația au un rol major în viața politică, economică și socială. La nivel european, România, din punct de

[3] *Sursa: www.horticultura-bucuresti.ro*

vedere al numărului de locuitori, se clasează pe locul 6 după Germania, Franța, Italia, Spania și Polonia.

Populația Uniunii Europene a crescut 1,13% în ultimii 5 ani (2014-2019) și se estimează că va continua să crească, ceea ce va impune o schimbare de prototipuri în elaborarea de politici publice, oportunități economice și furnizare de servicii publice. Deși la nivel european populația urmează o tendință de ascensiune, la nivel național aspectul este invers și anume populația României scade de la an la an astfel că în 2020 a scăzut cu aproximativ 1,46% față de anul 2010.

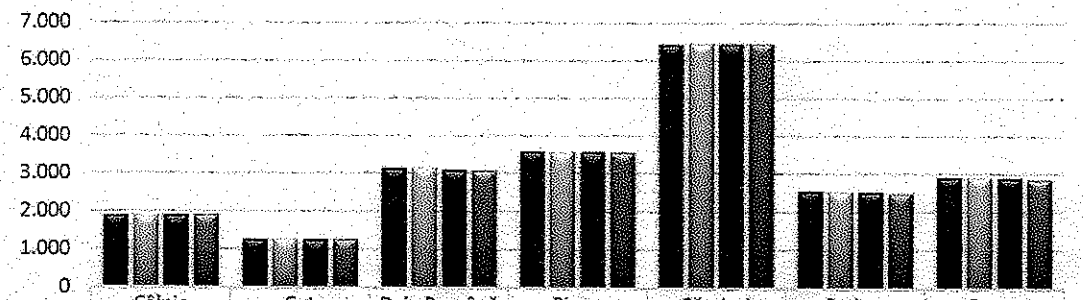
Raportat la profilul teritorial, populația este în scădere în aproape toate regiunile țării. La nivelul Regiunii de Dezvoltare Centru procentul de diminuare a populației a atins în 2020 valoarea de 0,82% față de 2010. O diminuare mai accentuată a populației se constată însă în regiunile Sud-Muntenia și Sud-Vest Oltenia cu aproape 4 – 4,30% în intervalul de timp analizat. Scăderea cea mai mică constatată, raportată la populația anilor 2010-2020 este în Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest. În Regiunea de Dezvoltare Nord-Est și București-Ilfov variația populației este pozitivă, aceasta fiind în creștere.

Luându-se în calcul populația de la nivelul anului 2010 și cea de la nivelul anului 2020, rezultă un procent de creștere a populației cu 1,11%, la nivelul municipiului Sebeș, comparativ cu evoluția numărului de locuitori din județul Alba, unde populația este în scădere cu 4,46% față de 2010.

La nivelul Zonei Urbane Funcționale Sebeș, a fost înregistrată o creștere de 0,84% în anul 2020 față de 2010, iar la nivelul mediului rural al Zonei Urbane Funcționale Sebeș, a fost înregistrată o creștere de 0,43% în anul 2020 față de 2010.

În ceea ce privește evoluția numărului de locuitori pentru comunele din ZUF Sebeș, **în ultimii 3 ani**, conform graficului de mai jos, niciunul dintre membrii nu a înregistrat creșteri susținute în cazul populației după domiciliul[4].

Figura 9: Evoluția populației în mediul rural ZUF Sebeș, 2018-2021

	Călnic	Cut	Daia Română	Pianu	Săsciori	Șpring	Șugag
2018	1.907	1.262	3.136	3.594	6.427	2.556	2.919
2019	1.903	1.264	3.136	3.562	6.461	2.528	2.905
2020	1.915	1.270	3.102	3.577	6.442	2.536	2.904
2021	1.926	1.261	3.083	3.553	6.459	2.499	2.860

Sursa: *Prelucrare date INS (POP107D)*

[4] *Sursa: INS, POP107D – date provizorii pentru anul 2021;*

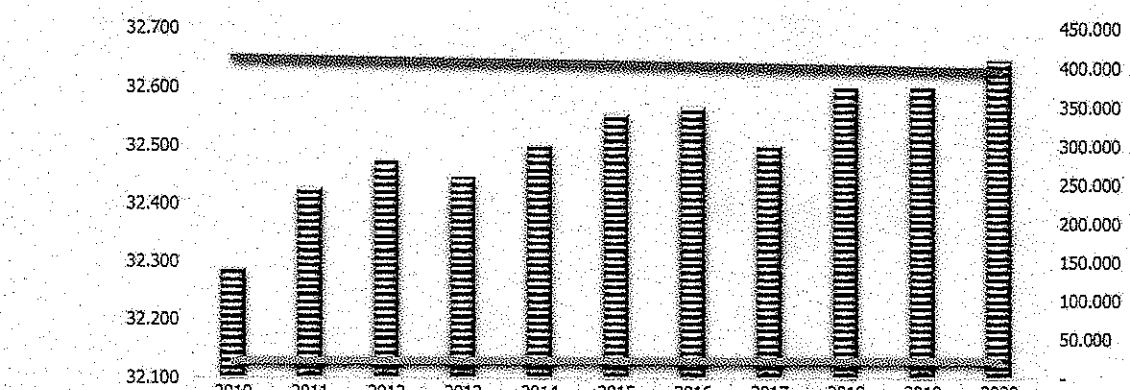
Structura populației pe grupe de vârstă

Populația din municipiul Sebeș reprezintă 8,73% din totalul populației județului Alba, acesta situându-se pe locul al doilea, după reședința de județ, Alba Iulia. Populația municipiului Sebeș reprezintă 60,02% din populația Zonei Urbane Funcționale Sebeș, iar populația Zonei Urbane Funcționale Sebeș reprezintă 14,55% din populația totală a județului Alba. După municipiul Sebeș, comuna cu cel mai mare număr de locuitori este Săsciori (6.442), iar comuna cu cea mai mică popolație după domiciliu este Cut (1.270).

În 2020, municipiul Sebeș are o populație stabilă de 32.645 locuitori după domiciliu, ceea ce reprezintă o creștere cu 1,11% față de efectivul înregistrat în 2010 (32.287 locuitori). În același an, la nivelul zonei urbane funcționale populația este de 54.391 locuitori. Comparativ cu anul 2010, când a înregistat un număr de 53.940 locuitori, numărul locuitorilor a crescut cu 0,84%. Evoluție pozitivă a înregistrat și mediul rural al Zonei Urbane Funcționale Sebeș, excepție făcând situația de la nivelul județului Alba, care a înregistrat scădere de 4,27% în anul 2020 față de 2010.

Având în vedere această tendință de ușoară intensificare de la nivelul municipiului Sebeș și al Zonei Urbane Funcționale Sebeș, o previziune pe baza extrapolării liniare a acestor date, conduce la o estimare probabilă a populației de aproximativ 33.000 locuitori în anul 2030, în condițiile în care teritoriul administrativ permite această extindere.

Figura 10: Evoluția populației stabile a municipiului Sebeș, ZUF rural Sebeș și județului Alba, 2010 – 2020

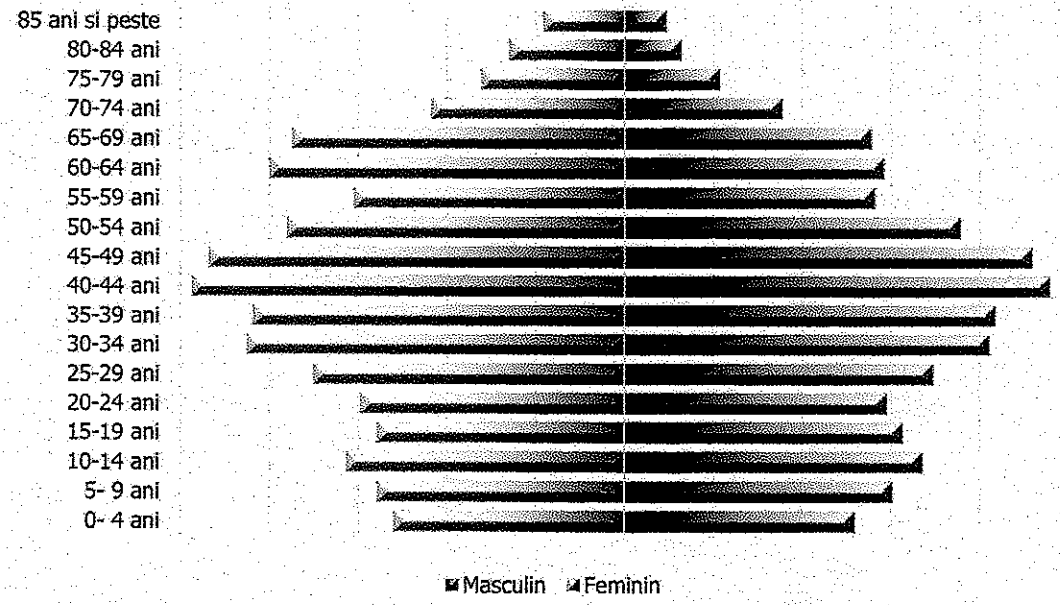
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Municipiul Sebeș	32.287	32.428	32.473	32.445	32.500	32.554	32.567	32.500	32.599	32.599	32.645
Județul Alba	390.612	388.869	387.394	385.716	384.135	382.870	381.372	379.663	377.854	375.941	373.923
ZUF rural	21.653	21.690	21.721	21.778	21.779	21.826	21.839	21.869	21.801	21.759	21.746

Sursa: *Prelucrare date INS (POP107D)*

În formă grafică, structura populației pe grupe de vârstă este portretizată ca o piramidă ce are ca bază cea mai tânără grupă de vârstă, fiecare strat suplimentar prezentând următoarea cea mai veche cohortă (colectivitate a oamenilor care au trăit același eveniment demografic într-o perioadă de timp). Structura pe grupe de vârstă și evoluția acesteia în ultimii ani confirmă un proces de îmbătrânire a populației în municipiul Sebeș.

Îmbătrânirea demografică reprezintă scăderea populației tinere și creșterea popoulației de vârsta a treia (peste 60 de ani), iar cauzele pot fi multiple, dintre acestea cele mai importante sunt reducerea ratei de fertilitate (după 1990) și creșterea migrației interne și internaționale.

Figura 11: Piramida vârstelor la nivelul Municipiului Sebeș, 2020

Sursa: *Prelucrare date INS (POP107D)*

Piramida vârstelor pentru populația cu domiciliul în municipiul Sebeș este tipică modelului demografic constrictiv, cu o bază îngustă pe fondul unei ponderi mici a grupelor de vârstă tinere, având în vedere contextul unor rate ale natalității cronic mai mici corespunzătoare generațiilor născute în ultimii 25 ani.

Ponderea în creștere a populației în vârstă are relevanță, cel puțin din perspectiva serviciilor necesare pentru seniori, pe care autoritatea publică locală trebuie sa le ia în considerare pentru anii viitori.

Informațiile statistice arată că media vârstei populației municipiului Sebeș este de aproximativ 40 ani, caracteristică unei populații relativ tinere, iar populația activă (cu vârste cuprinse între 15-60 ani) reprezintă 62,42% (20.379 locuitori) din totalul populației aferentă municipiului. Procentul de locuitori cu vârste de peste 60 de ani este de 21,50%, reprezentând aproximativ 1/5 din totalul populației.

În Zona Urbană Funcțională Sebeș, populația activă (15-60 ani) reprezintă 61,78% din totalul populației existe la nivelul ZUF Sebeș și 14,62% din populația totală a județului Alba, iar populația cu vârsta de peste 60 de ani este în proporție de 8,99% din totalul populației din cadrul ZUF Sebeș și 3,17% din totalul populației județului Alba.

La nivelul mediului rural din cadrul Zonei Urbane Funcționale Sebeș, media vârstei populației este de aproximativ 40-44 ani, categoria de vârstă 15-60 ani însumând 13.224 de persoane (24,31% din total ZUF), iar cea de peste 60 de ani 4.820 de persoane (8,86% din total ZUF).

În perioada 2010-2020, populația municipiului Sebeș din grupa de vârstă tânără (0-14 ani) a scăzut cu 4,06% (5.246 persoane), ajungând la 16,07% din totalul populației municipiului, în timp ce populația vârstnică (65 ani și peste) atinge o pondere de creștere de 43,60% (4.944 persoane) și anume un procent de 15,14% din totalul populației aferente municipiului, ceea ce demonstrează tendința de îmbătrânire a populației.

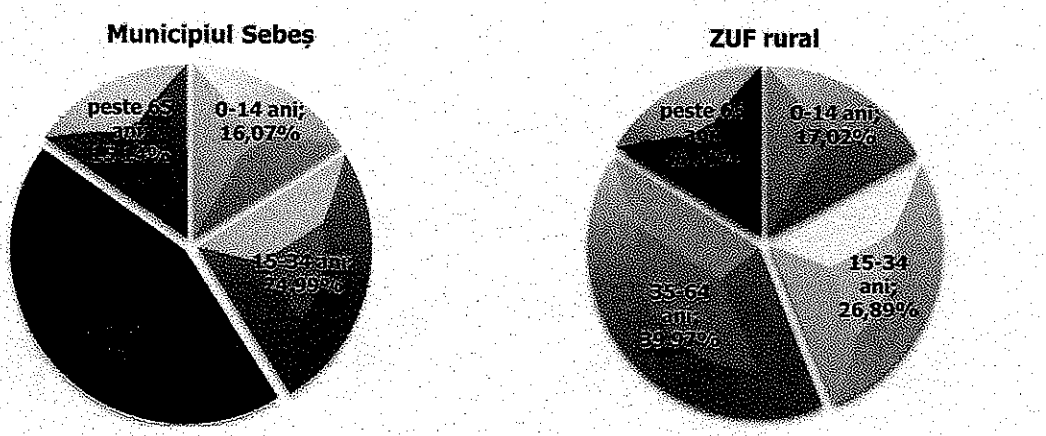
Tabel 1: Evoluția structurii populației pe categorii de vârstă, municipiul Sebeș

Grupe de vârstă	Ani											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
	Număr persoane											
0-14 ani	5.468	5.568	5.578	5.526	5.499	5.449	5.376	5.347	5.332	5.284	5.246	-4,06%
15-34 ani	10.251	9.984	9.720	9.438	9.190	8.955	8.715	8.465	8.332	8.253	8.158	-20,42%
35-64 ani	13.125	13.372	13.567	13.799	14.024	14.244	14.419	14.421	14.446	14.356	14.297	8,93%
peste 65 ani	3.443	3.504	3.608	3.682	3.787	3.906	4.057	4.267	4.489	4.706	4.944	43,60%

***Sursa**: Prelucrare date INS (POP107D)*

La nivelul Zonei Urbane Funcționale Sebeș situația este similară, din punctul de vedere a ponderii grupelor de vârstă, cu cea de la nivelul municipiului Sebeș; astfel, în anul 2020 față de anul 2010 au fost înregistrate scăderi ale populației din grupele de vârstă 0-14 ani (-5,33%) și 15-34 ani (16,63%), cât și creșteri ale populației din grupele de vârstă 35-64 ani (9,65%) și peste 65 de ani (25,64%). Aceeași situație este prezentă și la nivelul mediului rural din ZUF Sebeș, dar și la nivelul județului Alba.

Figura 12: Structura populației pe grupe de vârstă, 2020

***Sursa:** Prelucrare date INS (POP107D)*

Dinamica populației se menține și la nivelul județului Alba, astfel ponderea de 23,70% a tinerilor (15-34 ani) este aproximativ egală cu cele înregistrate la nivelul municipiului Sebeș (24,99%), ZUF Sebeș (25,75%) și mediului rural din ZUF Sebeș (26,89%). Aceeași situație o regăsim și la nivelul populației infantile, unde avem un procent de 13,74% la nivel de județ, 16,54% la nivelul ZUF Sebeș, 16,07% la nivelul municipiului și 17,02% la nivelul mediului rural din ZUF Sebeș.

Tabel 2: Structura populației pe grupe de vârstă la nivelul județului Alba, ZUF Sebeș, municipiului Sebeș și mediului rural din ZUF Sebeș – 2020

	Județul Alba	%	ZUF Sebeș	%	Municipiul Sebeș	%	Rural ZUF Sebeș	%
0-14 ani	51.379	13,74%	8.948	16,45%	5.246	16,07%	3.702	17,02%
15-34 ani	88.619	23,70%	14.006	25,75%	8.158	24,99%	5.848	26,89%

35-64 ani	166.795	44,61%	22.989	42,27%	14.297	43,80%	8.692	39,97%
peste 65 ani	67.130	17,95%	8.448	15,53%	4.944	15,14%	3.504	16,11%
Total	**373.923**	**100%**	**54.391**	**100,00%**	**32.645**	**100%**	**21.746**	**100,00%**

Sursa: *Prelucrare date INS (POP107D)*

Structura populației este echilibrată din punctul de vedere al împărțirii pe sexe. Astfel, în 2020 populația municipiului Sebeș era formată din 16.923 persoane de sex feminin, reprezentând 51,84% din total populație și un număr de 15.722 persoane de sex masculin, corespunzător unui procent de 48,16%. Existența unui mic excedent feminin poate influența, în sens ușor pozitiv, natalitatea.

În perioada 2010-2020, populația feminină fertilă, cu vârste cuprinse între 15-49 de ani, a înregistrat o tendință de scădere. Populația de sex feminin a municipiului Sebeș a reprezentat, în anul 2020, 31,11% din totalul populației ZUF Sebeș, iar populația de gen masculin a reprezentat 28,91%.

La nivelul mediului rural din ZUF Sebeș, ponderea cea mai mare o are populația de sex masculin (20,29% din total ZUF Sebeș), pe când ponderea genului feminin este de 19,69% din totalul populației de la nivelul ZUF Sebeș.

Dinamica populației este stabilită de exercițiul conjugat a două importante fenomene demografice: mișcarea naturală a populației (sporul natural) și migrația, fenomene analizate în continuare.

Miscarea naturală a populației

Municipiul Sebeș a înregistrat în ultimii ani un număr variabil al copiilor născuți și al persoanelor decedate, dar sporul natural (diferența dintre numărul născuților vii și cel al decedaților într-un an) rămâne totuși pozitiv. La nivelul ZUF Sebeș sporul natural a fost unul pozitiv în perioada 2014-2020, cu excepția anilor 2018 și 2020 când a fost negativ. La nivelul județului Alba în perioada 2014-2020, sporul natural a înregistrat doar valori negative.

La nivelul mediului rural din ZUF Sebeș, sporul natural a înregistrat situație similară cu cea de la nivelul ZUF Sebeș, în sensul că în anii 2018 și 2020 sporul natural a fost unui negativ.

În municipiul Sebeș, variația populației a rămas neschimbată, chiar dacă evoluția celor două componente a urmat modele destul de diferite. Cel mai înalt nivel al sporului natural a fost cel din 2017, cu 62 mai multe nașteri decât decese. Ulterior, în anul 2018 s-au înregistrat mai multe decese decât nașteri, dar în 2019 sporul natural devine pozitiv, astfel că numărul nașterilor a fost mai mare decât cel al deceselor.

Evoluția nașterilor, a deceselor și a sporului natural ale populației de la nivelul municipiului Sebeș, este următoarea:

Tabel 3: Mișcarea naturală a populației din municipiul Sebeș- date absolute 2014 – 2020

	Născuți vii (nr.)	Decese (nr.)	Spor Natural	Căsătorii	Divorțuri
2014	327	280	47	178	43
2015	283	279	4	211	53
2016	319	295	24	187	47
2017	336	274	62	188	57
2018	284	311	-27	187	64
2019	302	278	24	179	55

Sursa: *Prelucrare date INS (POP201D, POP206D, POP210D, POP212B)*

La nivelul municipiului Sebeș au fost mai multe căsătorii decât divorțuri, situație similară a fost prezentă și la nivelul ZUF Sebeș, mediul rural din ZUF Sebeș și la nivelul județului Alba.

Migratia populatiei

A doua componentă a dinamicii populației este reprezentată de mișcarea migratorie cu cele două componente ale sale: migrația internă și cea externă. În ultimii ani, în municipiul Sebeș s-a înregistrat un flux destul de mare al plecărilor și stabilirilor cu domiciliul (inclusiv migrația externă), soldul schimbărilor de domiciliu fiind variabil.

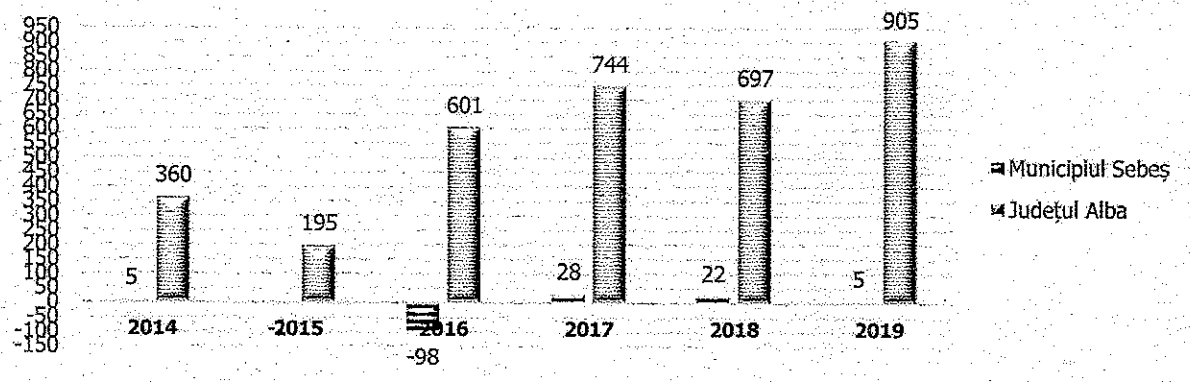
Tabel 4: Migrația populației, date absolute, 2014 – 2019

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Stabiliri de domiciliul în municipiul Sebeș	392	402	368	453	436	513
Plecări cu domiciliul din municipiul Sebeș	387	403	466	425	414	508
Soldul schimbărilor de domiciliu	5	-1	-98	28	22	5

Sursa: *Prelucrare date INS (POP307A, POP308A)*

În anul 2019 mișcarea migratorie, exprimată prin soldul schimbărilor de domiciliu, inclusiv migrația internațională, a fost de 5 persoane, ceea ce indică inferioritate din punct de vedere numeric a persoanelor care pleacă din municipiul Sebeș. Totodată, este de remarcat că soldul migratoriu din municipiul Sebeș în anul 2019 a fost de 0,55% din valoarea județeană (valoare ce s-a intensificat constant în ultimii 5 ani, 2014-2019).

Figura 13: Migrația populației, date absolute, 2014 – 2019

Sursa: *Prelucrare date INS (POP307A, POP308A)*

Privit la nivel național în anul 2019, numărul stabilirilor a fost mai mare decât numărul plecărilor, tendință ce se aplică atât la nivelul județului Alba cât și la nivelul municipiului Sebeș. Regiunea Nord-Est este atât polul migrărilor cât și polul stabilirilor, înregistrând cele mai mari variații la nivel național. Regiunea Centru ocupă, la nivelul anului 2019, locul 6 în funcție de numărul stabilirilor de domiciliu și locul 7 în funcție de numărul plecărilor, în condițiile în care România este împărțită în 8 regiuni de dezvoltare.

Pe fondul condițiilor nefavorabile de muncă pentru imigranții români în ultima perioadă, se manifestă un fenomen constant de reîntoarcere a populației române în țară. Astfel, soldul migrației a fost unul pozitiv în ultimii 5 ani, ceea ce va conduce la o posibilă problemă legată de forța de muncă, având în vedre două subpuncte importante: scăderea numărului populației

apte de muncă şi creşterea numărului persoanelor vârstnice (deficit de forţă de muncă), reintroducerea pe piața forței de muncă a unui număr crescând de persoane care s-au întors din străinătate şi care sunt în căutarea unui loc de muncă.

La nivelul Zonei Urbane Funcționale Sebeș, în anii 2014 și 2015 au fost înregistrate mai multe sosiri decât plecări, iar din 2016 până în 2019 raportul s-a schimbat, existând mai multe plecări decât sosiri. Situație similară a fost înregistrată și la nivelul mediului rural din ZUF Sebeș, cu mențiunea că plecările au început să depășească sosirile din anul 2017.

Caracteristicile demografice – etnie şi religie

Raportat la ultimul recensământ al populației (2011) şi privit din punct de vedere etnic, majoritatea locuitorilor din municipiul Sebeş sunt români (83,01%). Principala minoritate întâlnită în comunitate este cea a romilor (4,09%). Pentru 11,59% din populație, apartenența etnică nu este cunoscută.

Tabel 5: Distribuția populației municipiul Sebeş după etnie – 2011

Etnie	Număr locuitori	Pondere (%)
Români	22.429	83,01%
Romi	1.106	4,09%
Germani	225	0,94%
Maghiari	112	0,41%
Italieni	11	0,04%
Chinezi	3	0,01%
Altele	3.133	11,59%
TOTAL	27.019	100%

Sursa: *Prelucrare date înregistrate la RPL 2011 (Tab. 8 Populația stabilă după etnie)*

Structura populației din punct de vedere confesional relevă faptul că predomină credincioşii ortodocşi, în pondere de 80,10%, urmată de cea a credincioşilor penticostali, 3,05%, în timp ce 44,58% din populația la nivelul anului 2011, nu şi-a declarat niciuna dintre religii.

Alte religii declarate la Recensământul Populației şi al Locuințelor 2011 sunt prezentate în tabelul de mai jos:

Tabel 6: Structura populației pe religii în Municipiul Sebeș, 2011

Religie	Număr locuitori	Pondere (%)
Ortodoxă	21.643	80,10%
Penticostală	823	3.05%
Martorii lui Iehova	251	0.93%
Baptistă	244	0,90%
Greco Catolică	202	0,75%
Fără religie	50	0,19%
Religie nedeclarată	3.128	44,58%
Alte religii cu impact minor	678	2,51%
TOTAL	27.019	100%

Sursa: *Prelucrare date înregistrate la RPL 2011 (Tab. 13 Populația stabilă după etnie)*

1.1.4 Forță de muncă, ocupare și șomaj

Conform Institutului Național de Statistică, resursele de muncă reprezintă acea categorie de populație care dispune de ansamblul capacităților fizice și intelectuale care îi permit să

desfășoare o muncă utilă în una din activitățile economiei naționale. Astfel, resursele de muncă includ: populația în vârstă de muncă, aptă de a lucra, precum și persoanele sub și peste vârsta de muncă aflate în activitate. După anul 2016, vârsta de muncă este cuprinsă între 16 și 60 de ani pentru femei, respectiv 16 – 65 ani pentru bărbați.

La nivelul anului 2020, volumul resurselor de muncă din municipiul Sebeș era de 21.255 persoane. Analizând evoluția resurselor de muncă în dinamica celor 10 ani, se observă o scădere cu 6% a resurselor de muncă disponibile în anul 2020 față de anul 2010, scădere mai accentuată în cazul populației de sex feminin, la diferență de 4,5% față de populația de sex masculin. Scăderea volumului resurselor de muncă este constat, aceasta diminuându-se de la an la an.

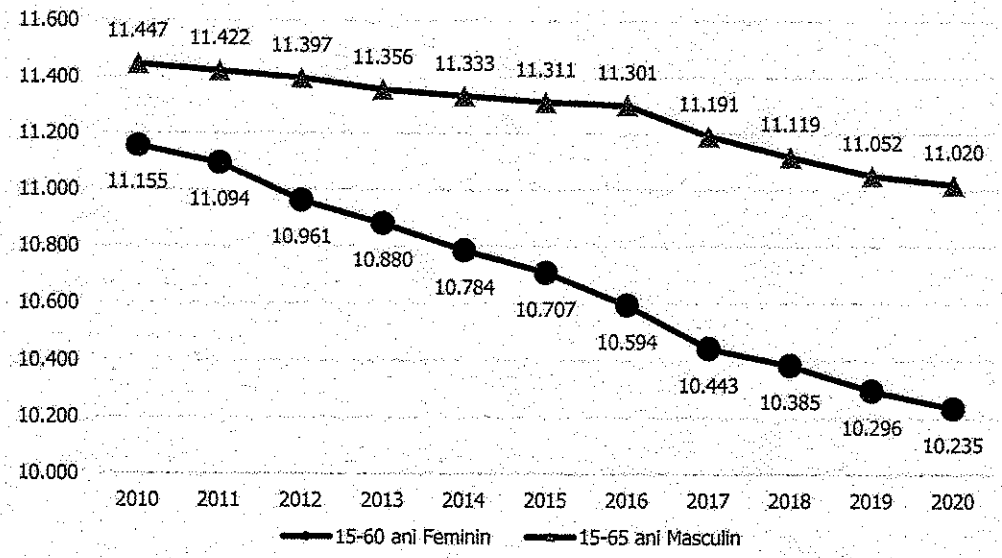
Resursele de muncă de gen masculin din municipiul Sebeș reprezintă 59% din resursele de muncă de gen masculin de la nivelul ZUF Sebeș, iar cele de gen feminin reprezintă 62,22% din resursele de muncă de gen feminin de la nivelul ZUF Sebeș. Resursele de muncă din ZUF Sebeș reprezintă 13,75% din resursele de muncă de la nivelul județului Alba care au vârsta cuprinsă între 15 și 65 ani.

Tabel 7: Evoluția resurselor de muncă în ultimii 10 ani în municipiul Sebeș

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
15-60 ani Feminin	11.155	11.094	10.961	10.880	10.784	10.707	10.594	10.443	10.385	10.296	10.235
15-65 ani Masculin	11.447	11.422	11.397	11.356	11.333	11.311	11.301	11.191	11.119	11.052	11.020
Total	22.602	22.516	22.358	22.236	22.117	22.018	21.895	21.634	21.504	21.348	21.255

Sursa: *Prelucrare date INS (POP107D)*

Figura 14: Evoluția resurselor de muncă în ultimii 10 ani în Municipiul Sebeș

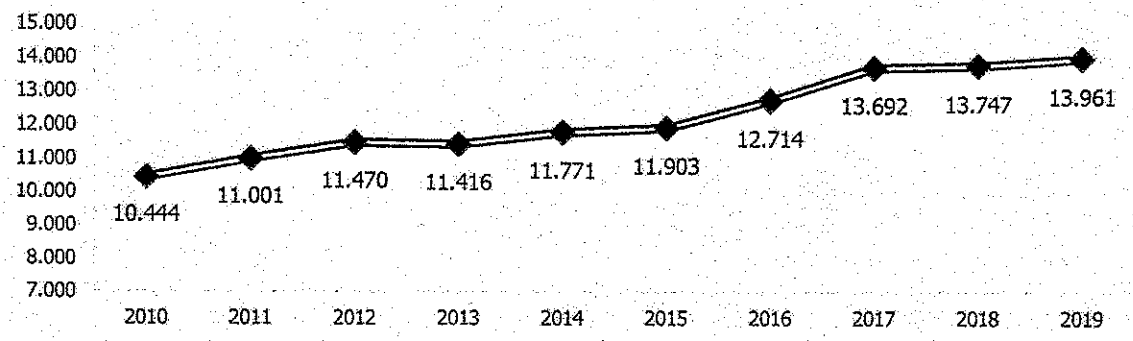
Sursa: *Prelucrare date INS (POP107D)*

În anul 2019, în municipiul Sebeș, populația activă civilă care cuprinde populația ocupată civilă și șomerii înregistrați, reprezintă oferta potențială de forță de muncă și a fost de 14.195 persoane. Rata de activitate a resurselor de muncă (raportul procentual dintre populația activă civilă și resursele de muncă) în anul 2019 a fost de 67%. Populația activă civilă de la nivelul

municipiului Sebeș, defalcată pe sexe este repartizată relativ uniform, astfel persoanele de sex masculin reprezintă o pondere de 52%, iar populația de sex feminin reprezintă 48%.

Populația ocupată (incluzând toate persoanele care au o ocupație aducătoare de venit) de la nivelul municipiului Sebeș, în anul 2019, a fost de 13.961 persoane. Numărul total de persoane ocupate a crescut în anul 2019 cu 34% față de anul 2010.

Figura 15: Evoluția populației ocupate în ultimii 10 ani în Municipiul Sebeș

Sursa: *Prelucrare date INS (FOM104D)*

În totalul populației active civile, șomerii înregistrați reprezintă 1% (234 persoane), ceea ce reprezintă o pondere relativ mică a șomerilor înregistrați în totalul populației active civile, în ultimii 10 ani, numărul șomerilor a scăzut cu 77%[5].

La nivelul Zonei Urbane Funcționale Sebeș s-a înregistrat în perioada 2010-2019 o creștere a numărului de salariați. Situația a fost similară și la nivelul mediului rural din ZUF Sebeș, dar și la nivel județean.

Ponderea șomerilor înregistrați la nivelul municipiului este mai mică cu 22% fată de cea de la nivelul județului Alba 2,7%[6] .

Tabel 8: Evoluția șomerilor înregistrați la nivelul municipiului Sebeș, pe sexe, în perioada 2010-2020

	Ani									
Sexe	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
	Procente										
Total	4,6	3,3	4	5,9	2,6	1,5	1,3	1	0,8	1,1	2,1
Masculin	4,8	3,6	4,1	5,5	2,7	1,5	1,3	0,9	0,8	1	1,8
Feminin	4,5	3,1	4	6,2	2,5	1,5	1,3	1,2	0,8	1,3	2,4

Sursa: *Prelucrare date INS (SOM101F)*

[5] *Sursa: SOM101E - Șomeri înregistrați la sfârșitul lunii, pe sexe, județe și localități*
[6] *Sursa: SOM101F - Ponderea șomerilor înregistrați la sfârșitul lunii în totalul resurselor de munca, pe sexe, județe și localități*

ANALIZA S.W.O.T.

	Puncte tari		*Puncte slabe*	
Municipiul Sebeș	Poziționarea la intersecția a două drumuri europene (E68, E81); Existența resurselor regenerabile de apă, sol, păduri și faună; Suprafața teritoriului este aproape plană; Populație în creștere în 2020 față de anul 2010; Structura populației este echilibrată din punctul de vedere al împărțirii pe sexe; Spor natural pozitiv; Media de vârstă este de 40 de ani; Pondere relativ mică a șomerilor;	Sebeșul este unul dintre cele mai importante municipii din județul Alba datorită dezvoltării economice pe care o cunoaște; Poziționarea Municipiului Sebeș în zona de captare a două aeroporturi internaționale (Sibiu și Cluj); Existența ZUF în jurul Municipiului Sebeș; Locul 2 la nivel de județ după numărul de locuitori; Trendul ascendent al populației stabile în intervalul 2010-2020; Soldul pozitiv al schimbărilor de domiciliu (inclusiv migrația externă); Spor migratoriu negativ; Existența ariei protejate de interes național „Râpa Roșie”.	Îmbătrânirea demografică a populației; Procentul mare al persoanelor adulte și procentul mic al persoanelor tinere; Scăderea numărului populației apte de muncă și creșterea numărului persoanelor vârstnice.	În perioada 2010-2020, populația Municipiului Sebeș din grupa de vârstă tânără (0-14 ani) a scăzut; În perioada 2010-2020, populația feminină fertilă, cu vârste cuprinse între 15-49 de ani, a înregistrat o tendință de scădere; Raportul dintre populația activă civilă și resursele de muncă în anul 2019 a fost de 67%;

Mediul rural - ZUF Sebeș		Creșterea numărului de salariați; Populația activă reprezintă 61,78% din totalul populației.	Distanță relativ mare față de mediul urban pentru o parte din sate; Acces dificil în perioada de iarnă la localitățile de munte; Potențial turistic insuficient dezvoltat; Plecările din zona rurală depășesc numărul sosirilor.

	Oportunități	***Amenințări***	
Municipiul Sebeș *Mediul rural - ZUF Sebeș*	Condițiile climatice și relieful, creează condiții favorabile pentru practicarea călătoriilor și a sporturilor de iarnă; Valorificarea resurselor naturale regenerabile; Creșterea ponderii populației ocupate în sectoarele economice; Dezvoltarea unui sistem de învățământ profesional dual și extinderea programelor de învățare pot duce la creșterea pregătirii forței de muncă; Dezvoltarea economică sustenabilă a zonei.	Migrarea populației, în special a tinerilor, în alte localități din țară și în străinătate; Îmbătrânirea populației și creșterea ponderii populației pensionate; Rată relativ scăzută de înlocuire a forței de muncă, ce va conduce la un deficit de forță de muncă; Necorelarea între oferta educațională și cerințele pieței muncii.	Lipsa resurselor de muncă disponibile pentru activitatea agricolă.

1.2 Economie

Calitatea României de stat membru al Uniunii Europene survenită la 1 ianuarie 2007 implică o serie de drepturi şi de obligaţii ce trebuie respectate şi asumate. Drepturile şi obligaţiile derivă din tratatele şi legislaţia adoptată de Uniunea Europeană de la înfiinţare până în prezent. La fel ca în cazul oricărui alt stat membru al Uniunii Europene şi România trebuie să aplice şi să adopte măsurile impuse.

Privită din punct de vedere economic, România se clasează pe locul 13 la nivelul anului 2020, după Finlanda şi Danemarca, participând cu aproximativ 1,6% la PIB-ul Uniunii Europene.

Zona Urbană Funcțională Sebeș face parte din judeţul Alba, care, alături de județele Brașov, Covasna, Harghita, Mureș și Sibiu, formează Regiunea de Dezvoltare Centru (NUTS 2), ce se clasează pe locul 192 între regiunile Uniunii Europene din punctul de vedere al valorii PIB/capital (PPS)[7], înregistrând 66% din media UE-27 în 2019 (ultimul an pentru care acest indicator a fost calculat).

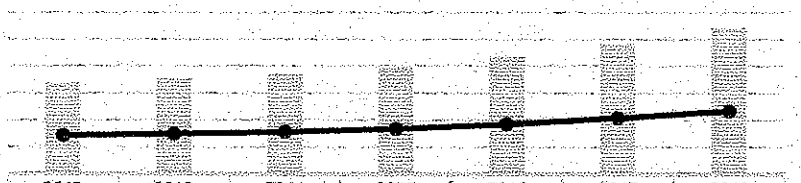
Privită din punct de vedere economic, Regiunea de Dezvoltare Centru este comparabilă la nivel european cu regiuni de dezvoltare (NUTS 2) precum Ciudad de Melilla (Spania), Kontinentalna Hrvatska (Croaţia) şi este mai bine clasată faţă de regiuni precum Guadeloupe (Franţa), Severozápad (Cehia) sau Západné Slovensko (Slovacia). În anul 2019, produsul intern brut al Regiunii de Dezvoltare Centru, din care face parte şi Zona Urbană Funcțională Sebeș a ajuns la 25.263,18[8] mil euro/an, participând cu 0,18% la PIB-ul Uniunii Europene. Regiunea Centru, din punctul de vedere al PIB-ului, s-a situat pe locul 4 la nivel național, după Regiunea București – Ilfov, Regiunea Nord-Vest, Regiunea Sud–Muntenia.

La PIB-ul național, Regiunea Centru contribuia cu peste 11% la nivelul anului 2019[9]. În perioada 2012-2019, PIB-ul la nivel de regiune a fost în continuă creștere. Acest fapt este privit în contextul evoluției celor opt regiuni de dezvoltare din țara noastră. Regiunea Centru şi-a menținut poziția în clasamentul regiunilor, ocupând locurile 3 şi 4, în condițiile în care primul loc şi anume București Ilfov şi-a dublat contribuția la formarea PIB-ului național.

La nivel regional, produsul intern brut a cunoscut o creștere gradată în perioada 2015-2018 atingând în anul 2018 valoarea de 108.370,4 mil lei cu aproximativ 40% mai mult față de anul 2015. Din punct de vedere al produsului intern brut pe cap de locuitor la nivel regional, Regiunea Centru se clasează pe locul 3 după Regiunea București – Ilfov şi Regiunea Vest.

[7] *Sursa: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tec00114/default/table?lang=en*
[8] *Sursa: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tgs00003/default/table?lang=en*
[9] *Sursa: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tgs00003/default/table?lang=en*

Figura 16: Variație PIB regiunea Centru 2012-2020

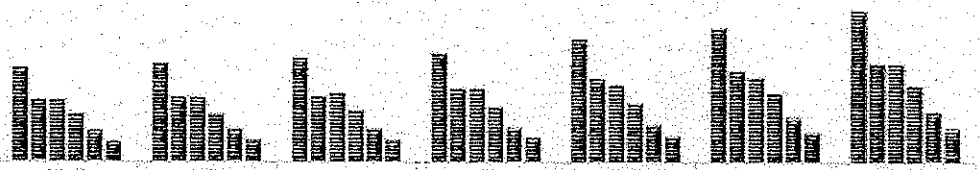

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
PIB pe macroregiunea Centru (mililoane lei)	67.295,70	70.205,40	73.595,30	78.611,70	86.290,60	96.984,10	108.370,40
PIB regional pe locuitor (lei)	28.511,50	29.774,80	31.271,20	33.496,60	36.908,00	41.629,50	46.658,70

Sursa: *Prelucrare proprie pe baza informațiilor furnizate de INS (CON103I - PIB pe macroregiuni, CON103H - Produsul intern brut (PIB) regional pe locuitor)*

Comparativ cu restul județelor din Regiunea Centru, județul Alba este situat pe locul al patrulea din punct de vedere al PIB-ului, înregistrând o creștere susținută în perioada 2014-2018[10]. De asemenea, se observă decalajul înregistrat între partea de Est a regiunii (Harghita și Covasna) care înregistrează valori mai scăzute ale PIB față partea de Vest (Brașov, Sibiu și Mureș).

Figura 17: Variație PIB județe Regiunea Centru 2012-2020

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Brașov	20.155,00	21.155,60	22.195,30	23.431,40	26.225,30	28.965,20	32.272,90
Sibiu	13.127,70	13.629,60	13.926,90	15.502,40	17.626,50	19.490,70	21.268,30
Mureș	13.163,10	13.610,70	14.666,80	15.613,60	16.178,30	18.008,00	20.894,50
Alba	10.061,50	10.303,00	10.985,90	11.698,70	12.620,00	14.538,00	16.182,70
Harghita	6.506,90	6.888,10	7.114,70	7.304,80	8.047,10	9.567,10	10.541,70
Covasna	4.281,50	4.618,40	4.705,70	5.060,80	5.593,40	6.415,10	7.210,30

Sursa: *Prelucrare proprie pe baza informațiilor furnizate de INS (CON103I - PIB pe macroregiuni)*

În prezent, municipiul Sebeș este unul dintre cele mai importante orașe din județul Alba datorită dezvoltării economice pe care o cunoaște, mai ales în ultimul deceniu, fiind avantajat și de poziția sa geografică. Economia municipiului este una dinamică datorită investițiilor externe în principalele domenii de activitate.

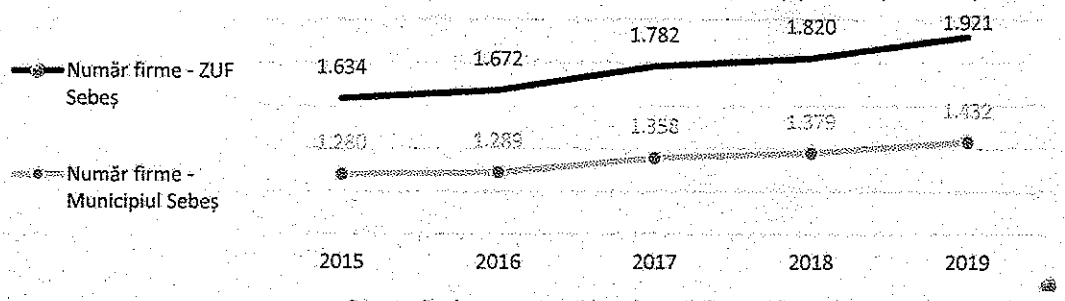
1.2.1 Privire de ansamblu

Mediul de afaceri al municipiului Sebeș a înregistrat o creștere de 11,88% din punctul de vedere al numărului total de firme în anul 2019 față de anul 2015. Indicatorul a atins valoarea de 1.432 **întreprinderi totale** la nivelul anului 2019.

[10] *Sursa: INS - CON103I - PIB pe macroregiuni, regiuni de dezvoltare si judete - calculat conform CAEN Rev.2*

Municipiul Sebeș deține o pondere semnificativă din numărul total de firme din Zona Urbană Funcțională Sebeș, respectiv 74,54%. ZUF Sebeș concentrează 1.921 firme la nivelul anului 2019, ceea ce reprezintă un procent de 16,07% din totalul firmelor de la nivelul județului Alba.

Figura 18: Evoluția numărului total de firme în ultimii 5 ani – ZUF Sebeș și Municipiul Sebeș

***Sursa**: Prelucrare proprie pe baza informațiilor furnizate de www.listafirme.ro*

În mediul rural din ZUF Sebeș se observă o creștere a numărului total de firme cu 38,14% în perioada analizată, fiind 489 firme la nivelul anului 2019.

În perioada analizată (2015-2019) s-a înregistrat o creștere a numărului total de firme la nivel județean (15,76%), regional (14,49%) și național (14,41%), însă mai redusă comparativ cu cea a ZUF Sebeș (17,56%), ceea ce denotă nu doar tendința de dezvoltare economică a țării, ci și un mediu de afaceri în creștere la nivelul Regiunii Centru, în județul Alba și la nivelul ZUF Sebeș.

În ceea ce privește evoluția în perioada 2015-2019 a numărului **întreprinderilor active** pe ramuri ale economiei naționale, la nivelul municipiului Sebeș se observă o creștere în toate domeniile, mai puțin în domeniul *Învățământ*. La nivelul ZUF Sebeș singurul domeniu care nu a prezentat o creștere a numărului de firme active în perioada analizată a fost *Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat.*

La nivelul municipiului Sebeș, cele mai semnificative creșteri din punctul de vedere al numărului de întreprinderi active s-au înregistrat în domeniile *Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor* (63 întreprinderi), *Industria prelucrătoare* (57 întreprinderi), *Activități profesionale științifice și tehnice* (57 întreprinderi), *Transport și Depozitare* (43 întreprinderi) și *Construcții* (41 întreprinderi).

La nivelul ZUF Sebeș, se observă o creștere semnificativă a numărului de întreprinderi active în aceleași domenii ca și în cazul mediului urban, având în vedere și numărul mare al firmelor existente în municipiul Sebeș, comparativ cu celelalte localități rurale din ZUF Sebeș.

Tabel 9: Evoluția numărului întreprinderilor active pe sectoare ale economiei, 2015-2019 – ZUF Sebeș

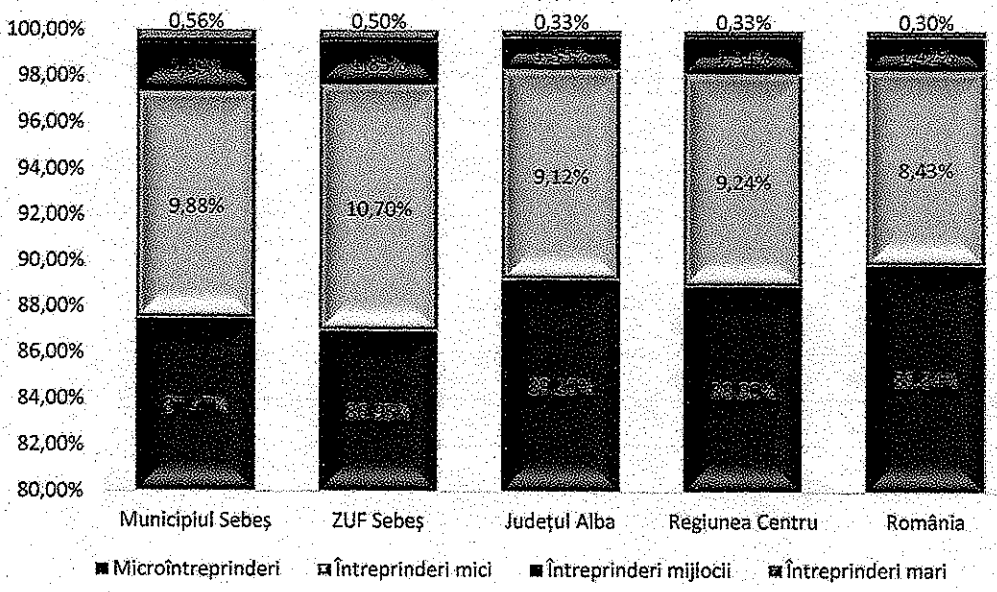
Domenii de activitate	2015	2016	2017	2018	2019
A Agricultură Silvicultură și Pescuit	46	47	52	53	54
B Industria Extractivă	1	1	2	3	3
C Industria Prelucratoare	143	151	166	185	205
D Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	4	4	4	4	4
E Distribuția apei, Salubritate, Gestionarea Deșeurilor, Activități de decontaminare	13	11	14	17	18
F Construcții	105	115	128	141	176
G Comerț cu ridicata și cu amănuntul; Repararea autovehiculelor și motocicletelor	259	285	308	326	347
H Transport și Depozitare	160	176	196	208	228

Domenii de activitate	2015	2016	2017	2018	2019
I Hoteluri și Restaurante	58	62	72	76	81
J Informații și Comunicații	7	8	8	12	16
K Intermedieri Financiare și Asigurări	6	13	13	15	15
L Tranzacții Imobiliare	16	17	23	24	24
M Activități profesionale științifice și tehnice	49	66	82	92	111
N Activități de Servicii Administrative și Activități de Servicii Suport	25	25	29	33	36
P Învățământ	6	7	8	8	7
Q Sănătate și Asistență Socială	14	18	21	30	34
R Activități de spectacole culturale și recreative	8	8	13	15	24
S Alte Activități de Servicii	6	8	9	11	19

Sursa: *Prelucrare proprie pe baza informațiilor furnizate de www.listafirme.ro*

Totodată, structura întreprinderilor active este predominată de IMM-uri, în special de microîntreprinderi, depășind 86% din total, atât la nivel național, regional, județean, cât și la nivelul municipiului Sebeș și al Zonei Urbane Funcționale Sebeș.

Figura 19: Structura întreprinderilor active după numărul de angajați, la nivel național, regional, județean și la nivelul Municipiului Sebeș și ZUF Sebeș, 2019

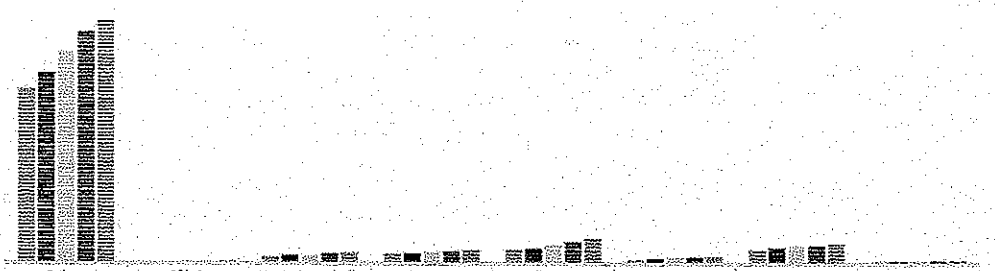

Sursa: *Prelucrare proprie pe baza informațiilor furnizate de INS (INT101O) și www.listafirme.ro*

La nivelul UAT-urilor din mediul rural aferent ZUF Sebeș, variația agenților economici este spectaculoasă și în plină expansiune, astfel cele mai mari creșteri s-au înregistrat la nivelul UAT-urilor Șpring (+87,5%), Câlnic (+83,33%) și Săsciori (+82,14%), dar fără un impact semnificativ asupra numărului de firme active.

Cele mai multe firme active din ZUF Sebeș în 2019 au fost în cadrul municipiului Sebeș, numărul majorându-se cu 343 firme față de anul 2015 și implicit cu un procent de 47,71%. La polul opus se află comuna Câlnic cu un număr de 11 firme active în anul 2019, în creștere cu 5 firme față de anul 2015 (+83.33%).

Figura 20: Evoluția numărului de întreprinderi active pe UAT-uri din ZUF Sebeș în ultimii 5 ani

	Sebeș	Călnic	Daia Română	Pianu	Săsciori	Șpring	Șugag	Cut
2015	719	6	26	39	56	16	55	9
2016	782	6	32	42	62	21	66	11
2017	873	8	33	47	78	25	73	11
2018	953	8	41	50	88	27	74	12
2019	1062	11	45	55	102	30	83	14

Sursa: *Prelucrare proprie pe baza informațiilor furnizate de www.listafirme.ro*

Ca tipologie a întreprinderilor, mediul de afaceri din ZUF Sebeș prezintă următoarele caracteristici:

- 86,95% din societățile comerciale active sunt microîntreprinderi care generează 6,08% din cifra de afaceri pe plan local și 18,68% din locurile de muncă;
- 12,32% din cifra de afaceri locală este generată de întreprinderile mici și întreprinderile mijlocii, care concentrează 44,34% din locurile de muncă și reprezintă 12,55% din mediul de afaceri;
- întreprinderile mari reprezintă 0,5% din mediul de afaceri, generând 81,6% din cifra de afaceri și 36,98% din locurile de muncă.

Tabel 10: Tipologia întreprinderilor și structura mediului de afaceri din ZUF Sebeș după număr întreprinderi, cifră de afaceri și număr angajați – 2019

	% număr firme	% cifra de afaceri	% număr angajați
Microîntreprinderi (0-9 angajați)	86,95%	6,08%	18,68%
Întreprinderi mici (10-49 angajați)	10,70%	7,22%	24,18%
Întreprinderi mijlocii (50-249 angajați)	1,85%	5,10%	20,17%
Întreprinderi mari (250 angajați și peste)	0,50%	81,60%	36,98%

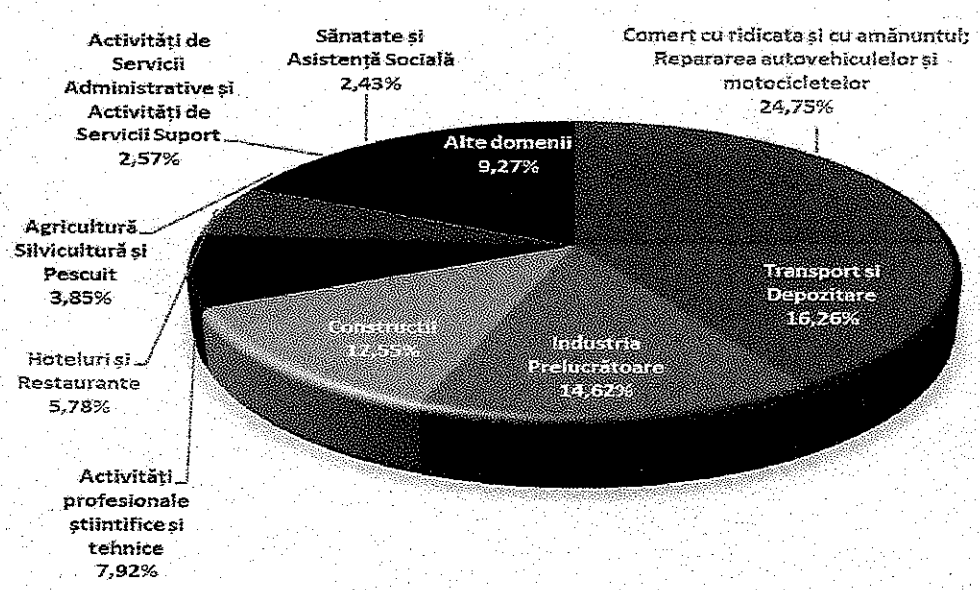
Sursa: *Prelucrare proprie pe baza informațiilor furnizate de www.listafirme.ro*

Impactul scăzut în economia locală a microîntreprinderilor (6,08% din cifra de afaceri) prezente în proporție de 86,95% în mediul de afaceri al Zonei Urbane Funcționale Sebeș, denotă o pregătire insuficientă în ceea ce privește antreprenoriatul pe plan local.

Principalele domenii economice din municipiul Sebeș, în funcție de domeniile CAEN care concentrează cei mai mulți agenți economici sunt: Comerț cu ridicata și cu amănuntul; Repararea autovehiculelor și motocicletelor (25,77%), Transport și depozitare (16,69%), Industria prelucrătoare (15,07%) și Construcții (11,18%).

În ZUF Sebeș, se remarcă aceleași domenii economice principale din punctul de vedere al numărului de firme active ca și în cazul municipiului Sebeș care concentrează 88,02% din numărul de firme active de la nivelul ZUF Sebeș.

Figura 21: Distribuția agenților economici pe domenii de activitate, în ZUF Sebeș, 2019

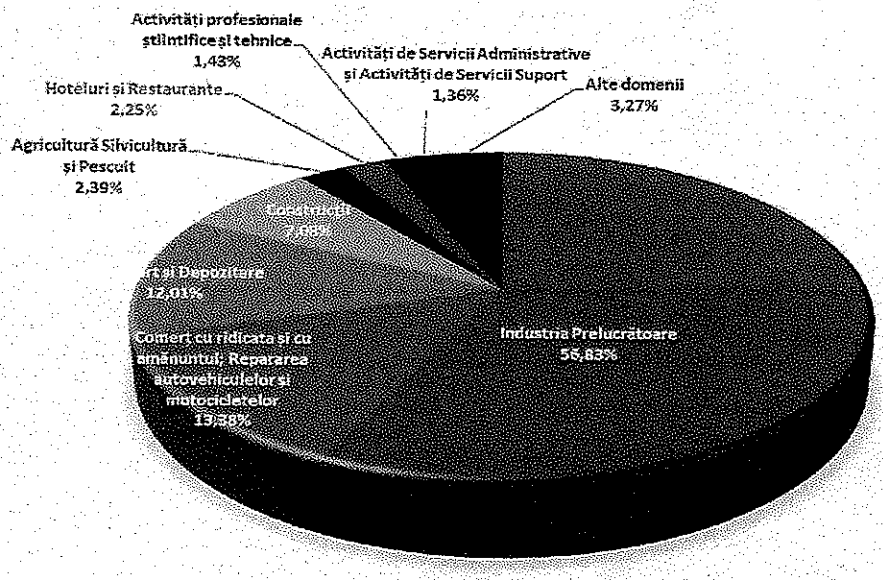

Sursa: *Prelucrare proprie pe baza informațiilor furnizate de www.listafirme.ro*

Între activitățile care concentrează cel mai mare număr de angajați în municipiul Sebeș, pe lângă Industria prelucrătoare (59,28%), Transport și depozitare (13,66%) și Comerț cu ridicata și cu amănuntul; Repararea autovehiculelor și motocicletelor (12,47%), se remarcă activitățile de Construcții (5,42%).

Din punctul de vedere al numărului de angajați, la nivelul ZUF Sebeș se remarcă aceleași domenii economice principale ca și în cazul municipiului Sebeș care concentrează 94,08% din numărul de angajați de la nivelul ZUF Sebeș.

Figura 22: Distribuția numărului de angajați pe domenii de activitate, în ZUF Sebeș, 2019

Sursa: *Prelucrare proprie pe baza informațiilor furnizate de www.listafirme.ro*

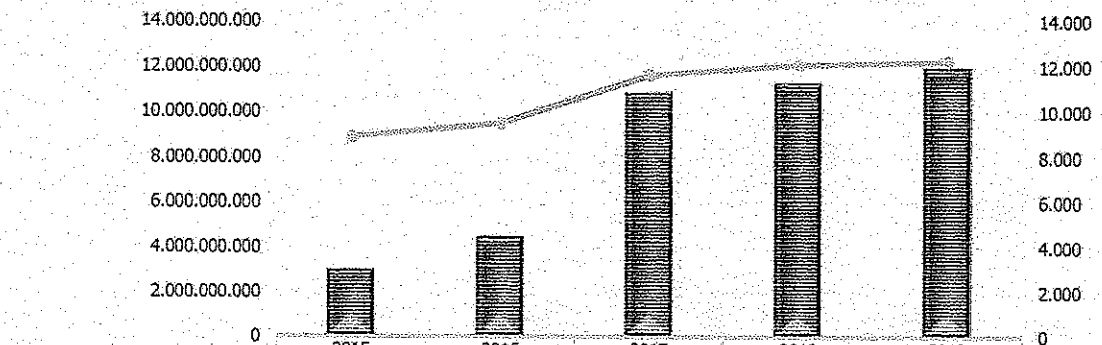
Evoluția cifrei de afaceri și a profitabilității

Ca și dinamică a volumului de afaceri, în municipiul Sebeș activitatea economică a fost în continuă creștere în ultimii 10 ani, cu un salt consistent în anul 2017 când creșterea față de anul precedent și anume 2016 a fost de aproximativ 144%, în intervalul 2017-2019, cifra de afaceri își continuă traiectoria de majorare, dar creșterile nu mai sunt la fel de consistente, rămânând în jurul procentului de 3-5%, însă per ansamblu cifra de afaceri a crescut cu aproximativ 418% în perioada 2010-2019.

Aceeași evoluție a fost înregistrată și la nivelul Zonei Urbane Funcționale Sebeș, având în vedere ponderea semnificativă a cifrei de afaceri obținute de firmele active în municipiul Sebeș în total cifra de afaceri înregistrată la nivelul ZUF.

În ceea ce privește dinamica numărului de angajați, se înregistrează o creștere continuă cu aceeași modificare spectaculoasă în anul 2017 atât la nivelul municipiului Sebeș, cât și la nivelul ZUF Sebeș.

Figura 23: Evoluția cifrei de afaceri și a numărului de angajați înregistrate de societățile comerciale din ZUF Sebeș în ultimii 5 ani

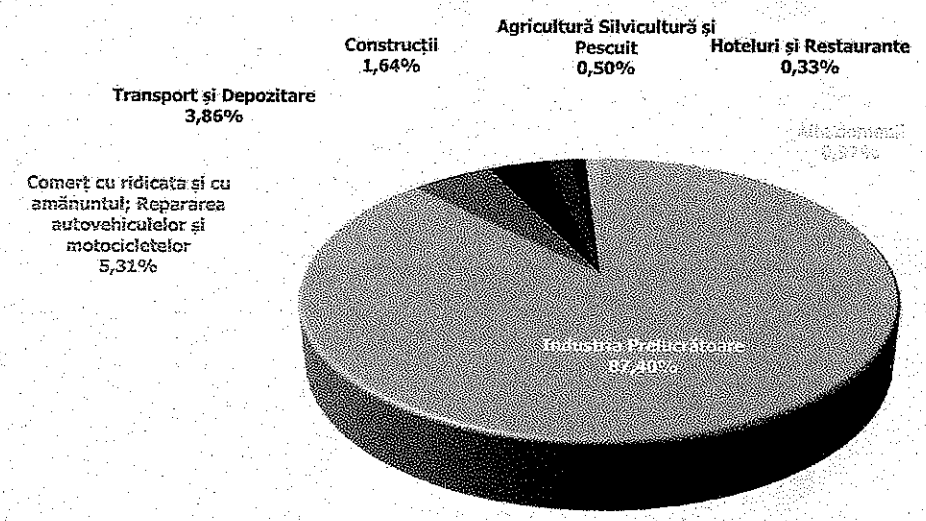
	2015	2016	2017	2018	2019
CA - ZUF Sebeș	3.020.837.516	4.472.105.258	10.912.069.257	11.287.099.558	11.961.691.308
Total angajați - ZUF Sebeș	8.906	9.496	11.620	12.068	12.223

Sursa: *Prelucrare proprie pe baza informațiilor furnizate de www.listafirme.ro*

În anul 2019, contribuția cea mai mare la cifra de afaceri din ZUF Sebeș o are localitatea de reședință și anume Sebeș (98,14%), urmat de comunele Săsciori (0,55%) și Șugag (0,42%).

Din punctul de vedere al cifrei de afaceri generate, întreprinderile active în domeniul *Industriei prelucrătoare,* generează cea mai mare parte a cifrei de afaceri, urmate de întreprinderile din Comerț cu ridicata și cu amănuntul; Repararea autovehiculelor și motocicletelor și Transport și depozitare, atât în municipiul Sebeș, cât și la nivelul ZUF Sebeș.

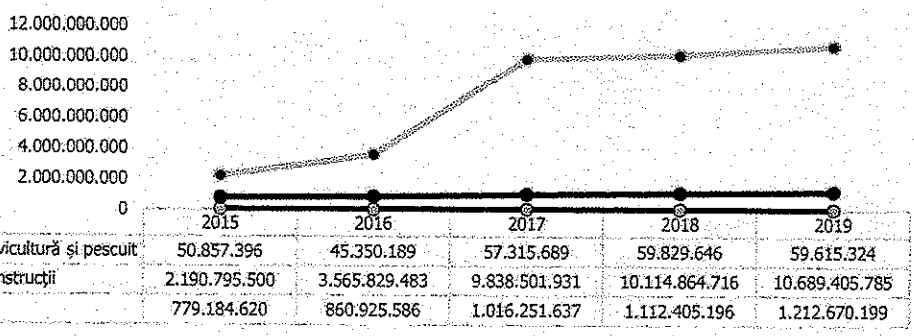
Figura 24: Cifrei de afaceri înregistrată în anul 2019 pe domenii de activitate la nivelul ZUF Sebeș

Sursa: *Prelucrare proprie pe baza informațiilor furnizate de www.listafirme.ro*

Per ansamblu, Industria și construcțiile au avut cel mai mare impact asupra cifrei de afaceri în ZUF Sebeș în ultimii 5 ani.

Figura 25: Evoluția cifrei de afaceri generată de principalele sectoare economice din ZUF Sebeș în ultimii 5 ani

	2015	2016	2017	2018	2019
Agricultură, silvicultură și pescuit	50.857.396	45.350.189	57.315.689	59.829.646	59.615.324
Industrie și construcții	2.190.795.500	3.565.829.483	9.838.501.931	10.114.864.716	10.689.405.785
Servicii	779.184.620	860.925.586	1.016.251.637	1.112.405.196	1.212.670.199

Sursa: *Prelucrare proprie pe baza informațiilor furnizate de www.listafirme.ro*

La nivelul municipiului Sebeș, în perioada 2015-2019, cifra de afaceri totală a crescut cu aproximativ 304%, din care cea generată de sectorul Agricultură, silvicultură și pescuit a crescut cu 31,31%, cea generată de sectorul Industriei și construcțiilor a crescut cu 412,56%, iar cea a Comerțului și serviciilor a crescut cu 37,68%.

În ZUF Sebeș, în perioada analizată, cifra de afaceri totală a crescut cu aproximativ 295,97%, din care cea generată de sectorul Agricultură, silvicultură și pescuit a crescut cu 17,22%, cea generată de sectorul Industriei și construcțiilor a crescut cu 387,92%, iar cea a Comerțului și serviciilor a crescut cu 55,63%.

Din punctul de vedere al secțiunilor economice s-a înregistrat o creștere a cifrei de afaceri în majoritatea domeniilor de activitate, cele mai semnificative fiind în domeniile Construcții (2.277,33%) la nivelul municipiului Sebeș și Industria Prelucrătoare (404,3%) la nivelul ZUF Sebeș.

Pentru a analiza profitabilitatea și rentabilitatea întreprinderilor din ZUF Sebeș, au fost utilizate datele din situațiile financiare ale firmelor active în localitate, fiind calculate două tipuri de

indicatori pentru fiecare dintre sectoarele economiei, respectiv: marja profitului net (profit/cifra de afaceri) și profitul ce revine unui salariat.

În 2019, rezultatele arată că există diferențe mari de profitabilitate a firmelor din diferitele sectoare în ZUF Sebeș. Valori scăzute ale marjei profitului sunt înregistrate în domeniile Industria Prelucrătoare 4%, Industria Extractivă 5%, Transport și Depozitare 5%, Învățământ 6%, și Comerț cu ridicata și cu amănuntul; Repararea autovehiculelor și motocicletelor 6%. Valori relativ mari s-au înregistrat în domeniile Activități profesionale științifice și tehnice 42%, Activități de spectacole culturale și recreative 35%, Activități de Servicii Administrative și Activități de Servicii Suport 34%, Intermedieri Financiare și Asigurări 33% și Informații și Comunicații 30%.

În ceea ce privește rentabilitatea firmelor din ZUF Sebeș, respectiv profitul ce revine pe salariat, cele mai scăzute valori se regăsesc în anul 2019 în domeniile Învățământ, Alte Activități de Servicii, Industria Extractivă, Distribuția apei, Salubritate, Gestionarea Deșeurilor, Activități de decontaminare, Transport și Depozitare și Sănătate și Asistență Socială, iar valori ridicate se înregistrează în domeniile Tranzacții Imobiliare, Intermedieri Financiare și Asigurări, Activități profesionale științifice și tehnice și Informații și Comunicații.

Dificultăți constate în dezvoltarea economică:

Conform anchetei statistice din 2019 privind investițiile efectuată de Banca Europeană de Investiții (BEI, 2019) demonstrează faptul că firmele românești investesc mai puțin decât media UE (71% față de 85%). IMM-urile și întreprinderile de infrastructură sunt încrezătoare în ceea ce privește extinderea investițiilor, însă firmele din sectorul serviciilor preconizează o scădere. Ponderea firmelor care își desfășoară activitatea la capacitate sau peste capacitate (57%) este în concordanță cu media UE (59%), în special în sectorul serviciilor[11].

Incertitudinile ce realizează blocaje în calea dezvoltării sunt: disponibilitatea unei infrastructuri de transport adecvate, personal cu competențe adecvate și reglementările privind piața forței de muncă.

Mediul rural față de mediul urban încă înregistrează decalaje cu toate ca se depun eforturi continue de digitalizare și impulsionare pentru integrarea tehnologiilor digitale în firme.

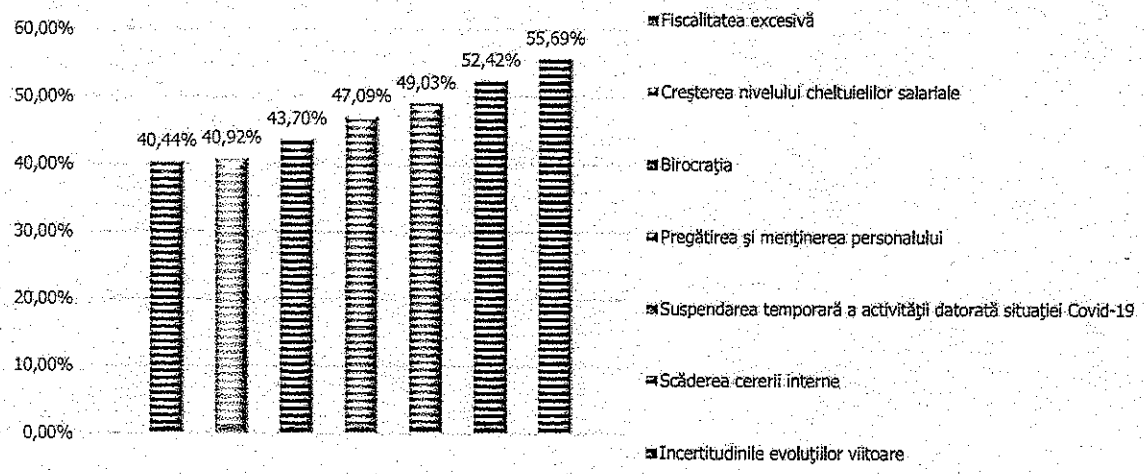
Pe lângă toate acestea, infrastructura de transport, energie și apă este în continuare precară și astfel reprezintă un obstacol în calea integrării teritoriale, constatări valabile atât la nivel național cât si la nivel regional, inclusiv ZUF Sebeș.

România nu a început încă tranziția către o economie bazată pe cunoaștere. Rezultatele țării în materie de inovare sunt slabe, aceata ocupând ultimul loc în UE în Tabloul de bord european privind inovarea din 2019 (Comisia Europeană, 2019). Investițiile în formarea angajaților și în soluțiile TIC sunt mai mici decât media UE (BEI, 2019). Investițiile în C-D au fost foarte reduse, intensitatea C-D fiind de 0,51% din PIB în 2018, cu mult sub obiectivul național de 2% fixat pentru 2020 și media UE de 2,12%. Investițiile publice în C-D erau de 0,2% din PIB în 2018. Cheltuielile private privind C-D erau de 0,30% din PIB, sub media UE de 1,41%[12].

[11] *Sursa: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2020-european_semester_country-report-romania_ro.pdf*
[12] *Sursa: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2020-european_semester_country-report-romania_ro.pdf*

Conform publicației Carta Alba a IMM-urilor, pentru anul 2020, principalele influențe negative asupra evoluției activităților agenților economici au fost: incertitudinile evoluțiilor viitoare semnalată în 55,69% din IMM-uri, scăderea cererii interne (52,42%), suspendarea temporară a activității datorată situației Covid-19 (49,03%), pregătirea și menținerea personalului (47,09%), birocrația (43,70%), creșterea nivelului cheltuielilor salariale (40,92%), fiscalitatea excesivă (40,44%).

Figura 26: Factori perturbatori în dezvoltarea mediului de afaceri

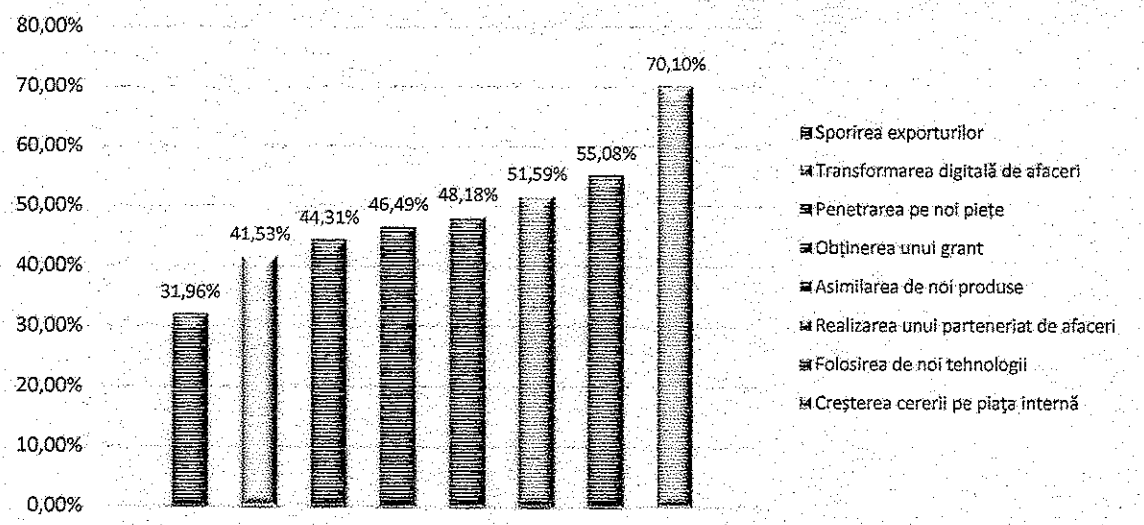
***Sursa**: prelucrare proprie pe baza informațiilor publicației Carta Alba a IMM-urilor din Romania 2020*

Oportunități de dezvoltare economică:

Analizând oportunitățile de afaceri pentru anul 2020[13], procentul cel mai ridicat este obținut de creșterea cererii pe piața internă, indicator apreciat cu 70,10% fiind urmat de folosirea de noi tehnologii (55,08%), realizarea unui parteneriat de afaceri (51,59%), asimilarea de noi produse (48,18%), obținerea unui grant (46,49%), penetrarea pe noi piețe (44,31%), transformarea digitală de afaceri (41,53%) și sporirea exporturilor (31,96%).

Figura 27: Intensitatea de manifestare a oportunităților de afaceri

[13] *Sursa: Carta Alba a IMM-urilor pentru anul 2020*

***Sursa**: prelucrare proprie pe baza informațiilor publicației Carta Alba a IMM-urilor din Romania 2020â*

***Nota:** Carta Albă a IMM-urilor din România[14]:*
Cea mai aprofundată analiză a sectorului întreprinderilor mici și mijlocii din România ce prezintă situația de ansamblu a mediului de afaceri în anul anterior analizei, dificultățile cu care se confruntă IMM-urile, nevoile și sursele lor de finanțare, modalitatea în care inovează, intenția de accesare de fonduri nerambursabile, criteriile de care țin cont în alegerea partenerului de business, toate constituind baza pentru propuneri de strategii cu privire la direcțiile de susținere și dezvoltare ale mediului de afaceri românesc

Mediul de afaceri din ZUF Sebeș se poate dezvolta continuu având în vedere avantajele competitive ale zonei:

- accesibilitatea pentru afaceri prin accesibilitate la autostradă, drumuri naţionale, linii de cale ferată şi aeroporturi;
- terenuri disponibile pentru investitori;
- existența unor infrastructuri de producţie disponibile şi racordate la utilităţi;
- infrastructură şi utilităţi publice atractive pentru dezvoltarea afacerilor;
- așezarea geografică şi accesibilitatea favorizează dezvoltarea afacerilor;
- tendința de creștere a IMM-uri în Regiunea Centru, în judeţul Alba şi in ZUF Sebeș precum și existența unei politici de tip Smart City în cadrul administrației municipiul Sebeș.

1.2.2 Agricultură, silvicultură și pescuit

Agricultura reprezintă un domeniu secundar la nivelul municipiului Sebeș, așa cum a rezultat din analiza cifrei de afaceri, având un procent de 0,22% din total Cifră de afaceri aferentă anului 2019. La nivelul mediului rural din ZUF Sebeș, se observă o pondere mai mare a agriculturii (15,22%) în cifra de afaceri obținute în anul 2019.

[14] *Sursa: http://cnipmmr.ro/publicatii-imm/*

Conform INS, fondul funciar este constituit din terenurile de orice fel, indiferent de destinație, de titlul pe baza căruia sunt deținute sau de domeniul (public, privat, cooperatist, obștesc etc.) din care fac parte.

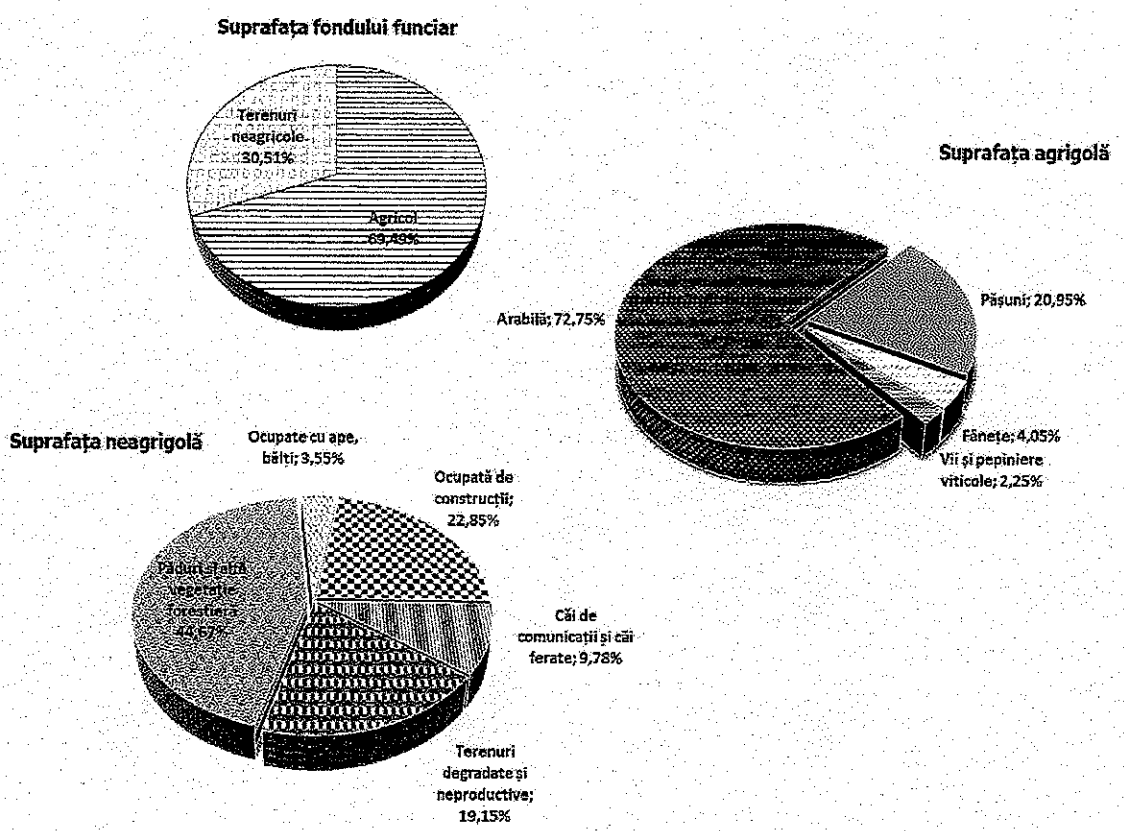
În municipiul Sebeş fondul funciar era format la sfârșitul anului 2014[15] din 11.535 ha, din care 69,49% era teren agricol:

- Din totalul suprafeței agricole (8.016 ha), principalele destinații sunt: 5.832 ha teren arabil, 1.679 ha pășuni, 325 ha fânețe și 180 ha vii și pepiniere viticole.
- Din totalul de 3.519 ha ocupate de terenuri neagricole, 1.572 ha sunt ocupate de vegetația forestieră, 125 ha sunt ocupate cu ape (bălți), 804 ha sunt ocupate de construcții, 344 ha ocupate de căi de comunicații și căi ferate și 674 ha sunt terenuri degradate și neproductive.

În mediul rural din ZUF Sebeș, fondul funciar era format, la sfârșitul anului 2020[16], din 52,67% terenuri agricole, restul fiind terenuri neagricole:

- Din totalul suprafeței agricole, principalele destinații sunt: terenuri arabile (39,62%), pășuni (30,52%) și fânețe (28,33%);
- Din totalul suprafeței ocupate de terenuri neagricole, 89,32% reprezintă păduri și altă vegetație forestieră.

Figura 28: Structura suprafeței fondului funciar din Municipiul Sebeș, după modul de folosință, 2014

[15] *Notă: Până la finalizarea activității de cadastrare a țării de către ANCPI, datele privind suprafața agricolă vor rămâne blocate la nivelul anului 2014*

[16] *Date conform chestionarelor primite de la UAT-urile din mediul rural al ZUF Sebeș*

Sursa: *Prelucrare proprie pe baza informațiilor furnizate de INS (AGR101B)*

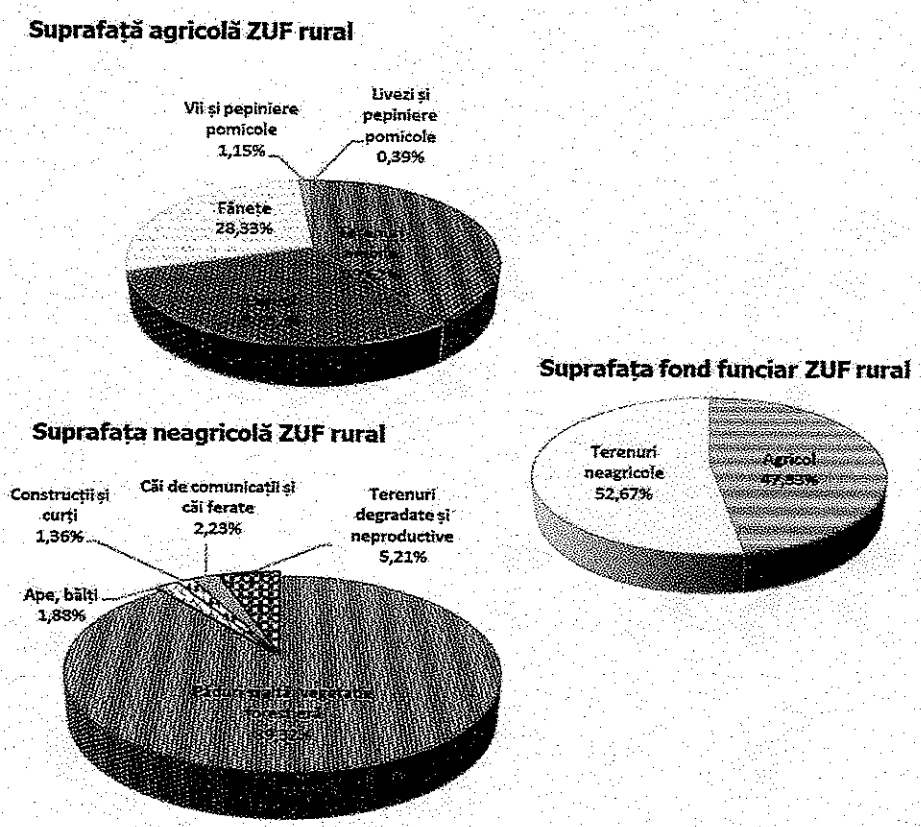
Conform ultimelor date oferite de Institutul Național de Statistică (an 2014), din totalul fondului funciar al municipiului Sebeș, o pondere semnificativă (97,81%) se află în proprietate privată. De asemenea, 99,38% din terenul agricol din municipiu se află în proprietate privată, iar din terenul neagricol, 94,23%.

Tabel 11: Situația fondului funciar al municipiului Sebeș, după modul de folosință, 2014

Total	Arabilă	Pășuni	Fânețe	Vii și pepiniere viticole	Păduri și altă vegetație forestieră	Ocupate cu ape, bălți	Ocupată cu construcții	Căi de comunicații și căi ferate	Terenuri degradate
11.535	5.832	1.679	325	180	1.572	125	804	344	674
Din care proprietate privată									
11.282	5.804	1.672	310	180	1.572	57	752	274	661

Sursa: *Prelucrare proprie pe baza informațiilor furnizate de INS (AGR101B)*

Figura 29: Structura suprafeței fondului funciar din ZUF Sebeș – mediul rural, după modul de folosință, 2020

Sursa: *Prelucrare proprie pe baza chestionarelor completate de UAT-urile din ZUF Sebeș*

Fondul funciar aferent UAT-urilor din mediul rural al ZUF Sebeș, la sfârșitul anului 2014 se afla într-un procent de 68,29% în proprietate privată. În ceea ce privește terenul agricol, 95,06% se afla în proprietate privată, iar 55,18% din terenul neagricol se afla în proprietate publică.

Tabel 12: Situația fondului funciar al mediului rural din ZUF Sebeș, după modul de folosință

Total	Arabilă	Pășuni	Fânețe	Vii și pepiniere viticole	Livezi si pepiniere pomicole	Păduri și altă vegetație forestieră	Ocupate cu ape, bălți	Ocupată cu construcții	Căi de comunicații și căi ferate	Terenuri degradate
69.750	12.660	9.952	9.522	349	98	31.635	1.000	513	809	3.212
Din care proprietate privată										
47.630	12.606	8.438	9.481	349	98	13.048	70	429	5	3.106

Sursa: *Prelucrare proprie pe baza informațiilor furnizate de INS (AGR101B)*

În ceea ce privește situația utilizării terenurilor agricole, la nivelul mediului rural al zonei urbane funcționale, după modul de exploatare, se prezintă astfel (an 2020):

- suprafețele cultivate cu cereale reprezintă 8.870,09 ha – cele mai mari valori sunt înregistrate în comunele Șpring (3.910 ha) și Câlnic (1.154,09 ha);
- suprafețele cultivate cu legume ocupă 299 ha - cele mai mari valori sunt înregistrate în comunele Șugag (80 ha) și Daia Română (75 ha);
- suprafețele ocupate de vii pe rod reprezintă 251 ha – cea mai întinsă suprafață fiind în comuna Câlnic;
- suprafețele ocupate cu amenajări piscicole reprezintă 1,03 ha, doar în comunele Săsciori și Șugag.

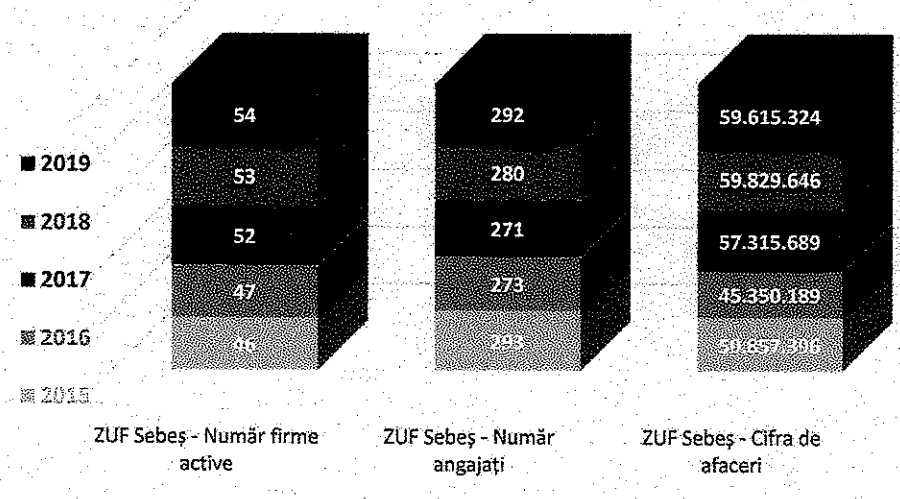
Referitor la efectivul de animale, numărul cel mai mare de bovine este înregistrat în comunele Pianu (2.765 capete) și Săsciori (2.200 capete), iar cele mai multe ovine și caprine (24.200 capete) și porcine (1.950 capete) sunt în comuna Săsciori.

Agricultura și silvicultura înregistrează o creștere de la an la an în ceea ce privește numărul firmelor și cifra de afaceri rezultată din activitățile specifice domeniului primar. Astfel, dacă în anul 2015 la nivelul municipiului Sebeș activau 17 agenți economici, în anul 2019 numărul acestora s-a ridicat la 20. De asemenea, cifra de afaceri generată în 2019 a înregistrat o creștere de 34,31% față de cea din anul 2015.

În ZUF Sebeș, se observă o creștere a numărului de firme active în domeniul agricol de la 46 în anul 2015 la 54 în anul 2019 și o creștere a cifrei de afaceri de la 50,86 milioane lei în 2015 la 59,62 milioane lei în 2019.

În ceea ce privește numărul salariaților, se constată o evoluție oscilantă în perioada analizată, atât la nivelul ZUF Sebeș (în medie 281,8 angajați/an), cât și la nivelul municipiului Sebeș (în medie 136,8 angajați/an).

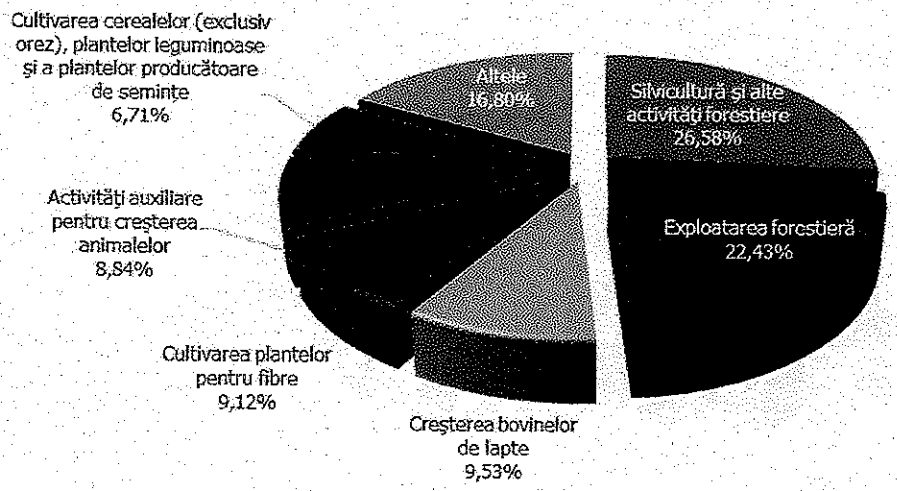
Figura 30: Evoluția domeniului de activitate agricultură, silvicultură și pescuit în ZUF Sebeș, 2015-2019

Sursa: *Prelucrare proprie pe baza informațiilor furnizate de www.listafirme.ro*

Ramurile cu pondere semnificativă în realizarea cifrei de afaceri de la nivelul ZUF Sebeș în domeniul de activitate „Agricultură, silvicultură și pescuit" în anul 2019 au fost „0210 Silvicultură și alte activități forestiere" (26,58%), „0220 Exploatarea forestieră" (22,43%), „0141 Creșterea bovinelor de lapte" (9,53%), „0116 Cultivarea plantelor pentru fibre" (9,12%), „0162 Activități auxiliare pentru creșterea animalelor" (8,84%) și „0111 Cultivarea cerealelor (exclusiv orez), plantelor leguminoase și a plantelor producătoare de semințe" (6,71%).

Figura 31: Structura cifrei de afaceri din domeniul de activitate „Agricultură, silvicultură și pescuit", pe ramuri, la nivelul ZUF Sebeș, 2019

Sursa: *Prelucrare proprie pe baza informațiilor furnizate de www.listafirme.ro*

În cadrul codului CAEN „210 Silvicultură și alte activități forestiere" primii doi agenți economici care se afirmă în anul 2019 sunt[17]:

[17] *Sursa: www.listafirme.ro*

- *Stefan Forest SRL* din comuna Șugag, cu o cifră de afaceri de aproximativ 6,77 milioane lei și un număr de 19 de angajați, având activitate din anul 2008 și capital român;
- *Ocolul Silvic Sebeș RA* din Sebeș, cu o cifră de afaceri de aproximativ 4 milioane lei, cu un număr de 36 de angajați, având activitate din anul 2004 și capital român, participând la 7,34% la cota de piață din domeniu cu cod CAEN 210, în cadrul județului Alba și 0,13% pe plan național. Societatea Ocolul Silvic Sebeș RA se remarcă pe locul 4 în topul competitorilor din județul Alba cu cod CAEN 0210.

În cadrul codului CAEN „220 Exploatarea forestieră" primii doi agenți economici care se afirmă în anul 2019 sunt[18]:

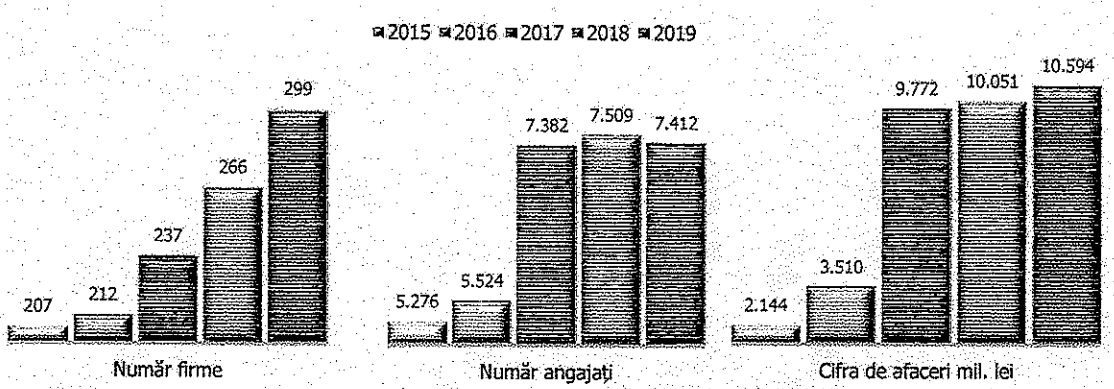
- *Bio Recycling SRL* din Sebeș, cu o cifră de afaceri de aproximativ 4,6 milioane lei, cu un număr de 19 angajați, având activitate din anul 2010 și capital român, participând la 3,27% la cota de piață din domeniu cu cod CAEN 220, în cadrul județului Alba și 0,14% pe plan național. Societatea Bio Recycling SRL se remarcă pe locul 6 în topul competitorilor din județul Alba cu cod CAEN 220;
- *Ioanis Forest SRL* din comuna Șugag, cu o cifră de afaceri de aproximativ 3,93 milioane lei și un număr de 16 angajați, având activitate din anul 2009 și capital român.

1.2.3 Industrie și construcții

În perioada 2015-2019, industria municipiului Sebeș a înregistrat o evoluție pozitivă masivă, o creștere de 349% datorată, în principal, industriei prelucrătoare care deține o pondere covârșitoare în totalul producției industriale. La nivelul anului 2019 industria prelucrătoare participă cu un procent de 88,37% la cifra de afaceri aferentă municipiului Sebeș.

Per ansamblu, industria municipiului a crescut în perioada analizată, atât per total, cât și la nivelul industriei prelucrătoare.

Figura 32: Evoluția domeniului de activitate industrie și construcții în municipiul Sebeș, 2015-2019

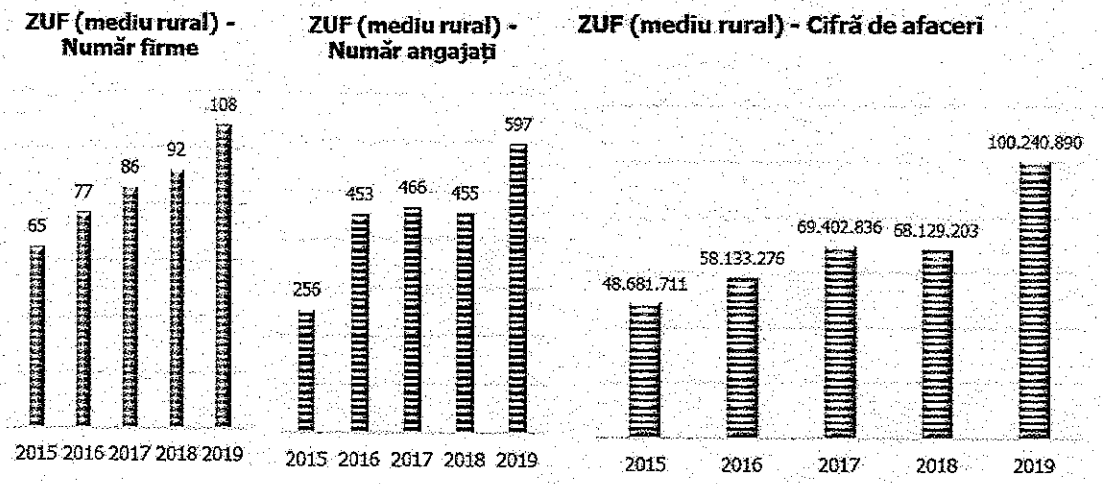
Sursa: *Prelucrare proprie pe baza informațiilor furnizate de www.listafirme.ro*

În mediul rural din ZUF Sebeș, sectorul industriei și construcțiilor a înregistrat, de asemenea, o evoluție pozitivă, respectiv o creștere de 105,91% din punctul de vedere al cifrei de afaceri

[18] *Sursa: www.listafirme.ro*

înregistrate, datorită, în principal, industriei prelucrătoare. Astfel, la nivelul anului 2019 industria prelucrătoare participă cu un procent de 70,59% la cifra de afaceri aferentă mediului rural din ZUF Sebeș.

Figura 33: Evoluția domeniului de activitate industrie și construcții în mediul rural din ZUF Sebeș, 2015-2019

Sursa: *Prelucrare proprie pe baza informațiilor furnizate de www.listafirme.ro*

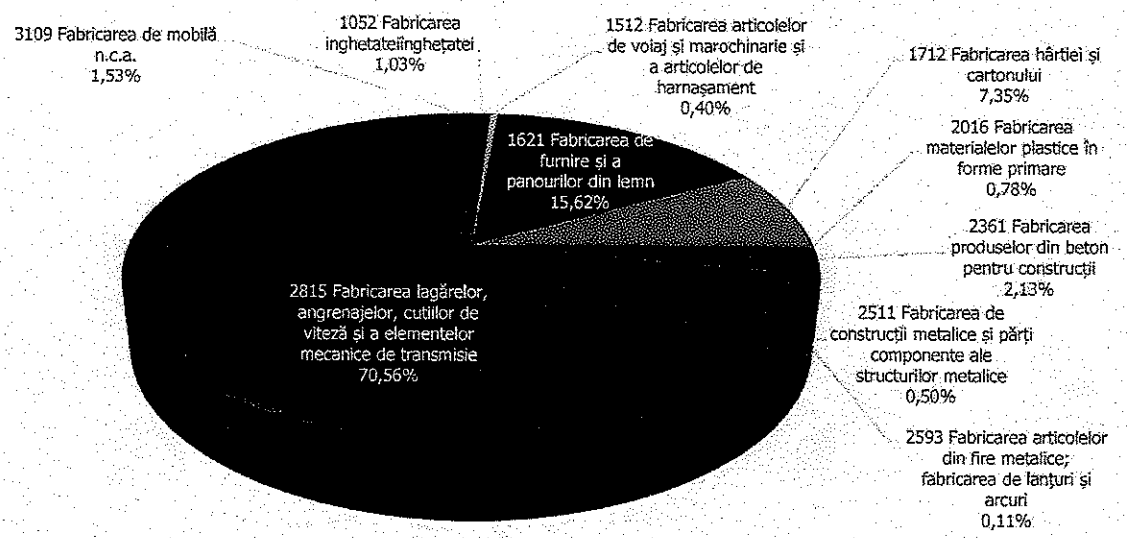
În perioada 2015-2019, în municipiul Sebeș, ramurile industriei prelucrătoare care au crescut din punctul de vedere al numărului de unități locale active, pe principalele coduri CAEN cu impact asupra cifrei de afaceri sunt: „1512 Fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie și a articolelor de harnașament" (75%), „1621 Fabricarea de furnire și a panourilor din lemn„ (100%), „1712 Fabricarea hârtiei și cartonului" (200%), „3109 Fabricarea de mobilă n.c.a." (36%) și „2511 Fabricarea de construcții metalice și părți componente ale structurilor metalice" (8%). Tot în perioada 2015-2019, o parte din ramurile industriei prelucrătoare au înregistrat o scădere din punctul de vedere al numărului de unități locale active, pe principalele coduri CAEN cu impact asupra cifrei de afaceri, astfel: „2361 Fabricarea produselor din beton pentru construcții" (25%), „2593 Fabricarea articolelor din fire metalice; fabricarea de lanțuri și arcuri" (50%). Ramurile în care nu s-au înregistrat variații ale numărului de unități locale active în perioada 2015-2019 sunt: „2016 Fabricarea materialelor plastice în forme primare" și „2815 Fabricarea lagărelor, angrenajelor, cutiilor de viteză și a elementelor mecanice de transmisie".

În 2019, cele mai multe unități locale din industria prelucrătoare erau active în domeniile „3109 Fabricarea de mobilă n.c.a." (15 unități), „1512 Fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie și a articolelor de harnașament" (14 unități) și „2511 Fabricarea de construcții metalice și părți componente ale structurilor metalice" (13 unități).

În mediul rural din ZUF Sebeș se remarcă următoarele domenii ale sectorului industriei și construcțiilor după numărul de firme active în anul 2019: 4120 „Lucrări de construcție a clădirilor rezidențiale și nerezidențiale" (29 firme), 1071 „Fabricarea pâinii; fabricarea prăjiturilor și a produselor proaspete de patiserie" (11 firme), 1610 „Tăierea și rindeluirea lemnului" (8 firme) și 4399 „Alte lucrări speciale de construcții n.c.a." (6 firme).

Ramurile cu pondere semnificativă în realizarea cifrei de afaceri a producției industriale prelucrătoare din municipiul Sebeș au fost: „2815 Fabricarea lagărelor, angrenajelor, cutiilor de viteză și a elementelor mecanice de transmisie" (70,56%), „1621 Fabricarea de furnire și a panourilor din lemn" (15,62%), și „1712 Fabricarea hârtiei și cartonului" (7,35%).

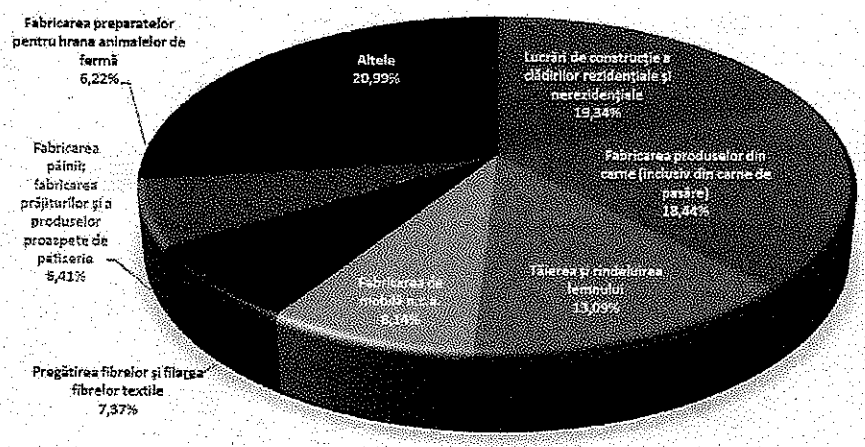
Figura 34: Structura cifrei de afaceri din industria prelucrătoare, pe principalele coduri CAEN, în municipiul Sebeș, 2019

Sursa: *Prelucrare proprie pe baza informațiilor furnizate de www.listafirme.ro*

În mediul rural din ZUF Sebeș se remarcă următoarele domenii ale sectorului industriei și construcțiilor, în funcție de cifra de afaceri obținută în anul 2019: 4120 „Lucrări de construcţie a clădirilor rezidenţiale şi nerezidenţiale" (19,34%), 1013 „Fabricarea produselor din carne (inclusiv din carne de pasăre)" (18,44%) și 1610 „Tăierea şi rindeluirea lemnului" (13,09%).

Figura 35: Structura cifrei de afaceri din industria prelucrătoare, pe principalele coduri CAEN, în mediul rural din ZUF Sebeș, 2019

Sursa: *Prelucrare proprie pe baza informațiilor furnizate de www.listafirme.ro*

La nivelul ZUF Sebeș, în sectorul industriei și construcțiilor, se remarcă următoarele firme:[19]

- *Star Assembly SRL* din Sebeș, cu o cifră de afaceri de aproximativ 7,2 miliarde lei și un număr de 1.737 de angajați, având activitate din anul 2013 și capital străin (german), participând la 71,88% la cota de piață din domeniu cu cod CAEN 2815, în cadrul județului Alba și 50,34% pe plan național. Societatea Star Assembly SRL se clasează pe primul loc în topul competitorilor din județul Alba și România cu cod CAEN 2815. Star Assembly SRL se remarcă în sectorul tehnicii inginerești și al tehnicii de măsurare și dispune de toate instalațiile necesare unui furnizor pentru industria de automobile.
- *Kronospan Trading SRL* din Sebeș, cu o cifră de afaceri de aproximativ 1,5 miliarde lei și un număr de 578 de angajați, având activitate din anul 1999 și capital străin (cipriot), participă la 96,17% la cota de piață din domeniu cu cod CAEN 1621, în cadrul județului Alba și 35,02% pe plan național. Societatea Kronospan Trading SRL se cleasează pe primul loc în topul competitorilor din județul Alba și locul 2 în România cu cod CAEN 1621;
- Pehart Tec Grup SA din Sebeș, cu o cifră de afaceri de aproximativ 538,04 milioane lei și un număr de 512 de angajați, având activitate din anul 2005 și capital român și străin (cipriot). Societatea desfășoară activitate în domeniul 1712 „Fabricarea hârtiei și cartonului";
- *Elis Pavaje SRL* din Sebeș, cu o cifră de afaceri de aproximativ 217,69 milioane lei și un număr de 513 de angajați, înființată în anul 1991 și capital român. Societatea desfășoară activitate în domeniul 2361 „Fabricarea produselor din beton pentru construcții";

Din analiză, se observă că firmele active din domeniul industrie și construcții ce își desfășoară activitatea în municipiul Sebeș, ocupă primele locuri în topul competitorilor atât pe plan județean cât și național.

În mediul rural din ZUF Sebeș se remarcă următoarele firme după cifra de afaceri obținută în anul 2019: [20]

- *La Meseni SRL* din Săsciori, cu o cifră de afaceri de aproximativ 16,59 milioane lei și un număr de 45 angajați, înființată în anul 2015 și capital român. Societatea desfășoară activitate în domeniul 1013 „Fabricarea produselor din carne (inclusiv din carne de pasare)";
- *LINCOLN SERVICE SRL* din Daia Română, cu o cifră de afaceri de aproximativ 9,14 milioane lei și un număr de 44 angajați, înființată în anul 2010 și capital român. Societatea desfășoară activitate în domeniul 4120 „Lucrări de construcții a clădirilor rezidențiale și nerezidențiale".

[19] *Sursa: www.listafirme.ro*
[20] *Sursa: www.listafirme.ro*

1.2.4 Comerț și transport

În **municipiul Sebeș**, ramurile cu pondere semnificativă în realizarea cifrei de afaceri aferentă sectorului terțiar sunt „Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor" (4,88%) și „Transport și depozitare" (3,92%).

Cifra de afaceri totală din domeniul comerț și transport din municipiul Sebeș a fost de 1,03 miliarde lei în anul 2019, în creștere față de anul precedent cu 8,11% și cu 48,21% față de anul 2015.

Comerțul este principalul generator de cifră de afaceri din sectorul terțiar, având un raport de 4,88% din total cifră de afaceri aferentă mediului de afaceri din municipiul Sebeș. În anul 2019, erau 272 firme active în Sebeș din domeniul comerțului, în creștere cu 0,74% față de anul 2018 și cu 23,08% față de anul 2015.

În perioada 2015-2019, ramurile din comerț care au crescut din punctul de vedere al numărului de firme active, pe principalele coduri CAEN cu impact asupra cifrei de afaceri sunt: „4639 Comerț cu ridicata nespecializat de produse alimentare, băuturi și tutun" (100,00%), „4520 Întreținerea și repararea autovehiculelor" (40,00%) și „4711 Comerț cu amănuntul în magazine nespecializate, cu vânzare predominantă de produse alimentare" (3,23%). Tot în perioada 2015-2019, o parte din ramurile de comerț au înregistrat o scădere din punctul de vedere al numărului de firme active, pe principalele coduri CAEN cu impact asupra cifrei de afaceri, astfel cea mai resimțită variație este în cazul „4752 Comerț cu amănuntul al articolelor de fierărie, al articolelor din sticlă și a celor pentru vopsit" (22,22%), „4690 Comerț cu ridicata nespecializat" (28,57%) și „4671 Comerț cu ridicata al combustibililor solizi, lichizi și gazoși și al produselor derivate" (33,33%). Ramurile în care nu s-au înregistrat variații ale numărului de firme active în perioada 2015-2019 sunt: „4540 Comerț cu motociclete, piese și accesorii aferente; întreținerea și repararea motocicletelor", „4673 Comerț cu ridicata al materialului lemnos și a materialelor de construcție și echipamentelor", „4730 Comerț cu amănuntul al carburanților pentru autovehicule în magazine specializate" și „4773 Comerț cu amănuntul al produselor farmaceutice, în magazine specializate"

În 2019, cele mai multe firme din comerț erau active în domeniile „4520 Întreținerea și repararea autovehiculelor" (42 unități), „4711 Comerț cu amănuntul în magazine nespecializate, cu vânzare predominantă de produse alimentare" (32 unități), „4673 Comerț cu ridicata al materialului lemnos și a materialelor de construcție și echipamentelor" (7 unități) și „4752 Comerț cu amănuntul al articolelor de fierărie, al articolelor din sticlă și a celor pentru vopsit" (7 unități).

Ramurile cu pondere semnificativă în realizarea cifrei de afaceri în comerț la nivelul anului 2019 au fost: „4520 Întreținerea și repararea autovehiculelor" (18,72%), „4730 Comerț cu amănuntul al carburanților pentru autovehicule în magazine specializate" (20,49%), „4711 Comerț cu amănuntul în magazine nespecializate, cu vânzare predominantă de produse alimentare" (15,38%), „4671 Comerț cu ridicata al combustibililor solizi, lichizi și gazoși și al produselor derivate" (14,23%) și „4540 Comerț cu motociclete, piese și accesorii aferente; întreținerea și repararea motocicletelor" (8,68%).

Transportul se clasează pe locul al doilea în municipiul Sebeș în ceea ce privește cifra de afaceri pe categoria majoră servicii, cu un procent de 44,57%. În anul 2019, în Sebeș, erau 186 firme

active din domeniul transportului, în creștere cu 6,90% față de anul 2018 și cu 30,07% față de anul 2015.

În perioada 2015-2019, ramurile din transport care au crescut din punctul de vedere al numărului de firme active, pe principalele coduri CAEN cu impact asupra cifrei de afaceri sunt: „4932 Transporturi cu taxiuri" (37,50%), „4941 Transporturi rutiere de mărfuri" (27,59%) și „5229 Alte activități anexe transporturilor" (50%). Ramurile în care nu s-au înregistrat variații ale numărului de firme active în perioada 2015-2019 sunt: „4920 Transporturi de marfă pe calea ferată", „4931 Transporturi urbane, suburbane și metropolitane de călători" și „5320 Alte activități poștale și de curier".

În 2019, cele mai multe firme din transport din municipiul Sebeș erau active în domeniile: „4932 Transporturi cu taxiuri" (22 unități) și „4941 Transporturi rutiere de mărfuri" (139 unități).

Ramurile cu pondere semnificativă în realizarea cifrei de afaceri în transport la nivelul anului 2019 în municipiul Sebeș au fost: „4941 Transporturi rutiere de mărfuri" (81,32%), „4932 Transporturi cu taxiuri" (12,09%), „5229 Alte activități anexe transporturilor" (3,30%) și „5320 Alte activități poștale si de curier" (1,65%).

În **mediul rural din ZUF Sebeș**, ramurile cu pondere semnificativă în realizarea cifrei de afaceri în domeniul serviciilor au fost, ca și în cazul mediului urban, „Comerțul cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor" (58,72%) și „Transport și depozitare" (22,67%).

Codurile CAEN cu ponderi semnificative în cifra de afaceri obținută în anul 2019 de firmele active în mediul rural din ZUF Sebeș se remarcă: 4711 „Comerț cu amănuntul în magazine nespecializate, cu vânzare predominantă de produse alimentare, băuturi și tutun" (28,42%), 4941 „Transporturi rutiere de mărfuri" (20,88%) și 4724 „Comerț cu amănuntul al pâinii, produselor de patiserie și produselor zaharoase, în magazine" (5,96%).

1.2.5 Turism

În domeniul „Hoteluri și restaurante", în anul 2019 erau active 42 întreprinderi în municipiul Sebeș cu pondere majoritară în cifra de afaceri aferentă domeniului turism. Numărul întreprinderilor active din domeniu a crescut în 2019 cu 31,25% față de anul 2015 .

Din totalul firmelor active din domeniu, cu pondere principală în cifra de afaceri, 38.10% făceau parte din activitatea „5610 Restaurante" și 38,10% din „5630 Baruri și alte activități de servire a băuturilor".

Cifra de afaceri totală a firmelor active în domeniul „Hoteluri și restaurante" din municipiul Sebeș a fost de 26,12 milioane lei în anul 2019, în creștere față de anul 2015 cu 64,39%.

În mediul rural din ZUF Sebeș, în anul 2019 erau active 35 de firme, în creștere cu 29,63% față de anul 2015. Din totalul firmelor active în domeniu, 34,29% desfășurau activitate aferentă codului CAEN 5520 „Facilități de cazare pentru vacanțe și perioade de scurtă durată" și 20% aferentă codului CAEN 5590 „Alte servicii de cazare".

Cifra de afaceri obținută de firmele active în domeniul „Hoteluri și restaurante" din mediul rural al ZUF Sebeș a fost de 10,55 milioane lei în anul 2019, în scădere față de anul 2015, cu 3,35%. Se remarcă o pondere semnificativă în anul 2019 deținută de cifra de afaceri generată de codul CAEN 5520 „Facilități de cazare pentru vacanțe și perioade de scurtă durată" (38,53%).

Infrastructura de primire turistică

Dezvoltarea turismului este favorizată de existența posibilităților de cazare a turiștilor. Tocmai de aceea, capacitatea de cazare condiționează în cea mai mare măsură volumul fluxurilor turistice într-o anumită zonă sau stațiune turistică.

Astfel, în municipiul Sebeș, numărul firmelor active în domeniul „5510 Hoteluri și alte facilități de cazare similare" a crescut de la 1 în 2015 la 3 în 2019, cifra de afaceri având o creștere în anul 2019 de 1.181,80% față de anul 2015.

Conform datelor furnizate de Ministerul Economiei, Energiei și Mediului de afaceri, în municipiul Sebeș există **18 structuri de primire turistică cu funcțiune de cazare, clasificate,** cu **1.233 locuri de cazare.**

După localitatea în care se află unitatea de cazare, din municipiul Sebeș există următoarea distribuție:

Tabel 13: Situația unităților de cazare din municipiului Sebeș

Tip unitate	Nume unitate	Categorie	Număr spații	Număr locuri	Localitate componentă
Hotel	ALLEGRIA	3 stele	63	124	Lancrăm
Pensiune turistică	BOEMA	3 flori	10	15	Lancrăm
Pensiune turistică	RUSTIK LANCRĂM	4 flori	10	20	Lancrăm
Apartament de închiriat	COMPLEX BAZA SPORTIVA	3 stele	2	4	Petrești
Pensiune turistică	CLASIC	3 stele	14	28	Sebeș
Motel	DACIA	3 stele	307	614	Sebeș
Hotel	FAN	3 stele	36	72	Sebeș
Vilă turistică	KARLHOF	4 stele	11	20	Sebeș
Pensiune turistică	LA UNCHIUL NICKY	3 stele	15	30	Sebeș
Hotel	LEUL DE AUR	4 stele	48	96	Sebeș
Camere de închiriat	TURN	3 stele	7	14	Sebeș
Pensiune turistică	CASA LA MESTECENI	5 margarete	5	10	Răhău
Camere de închiriat	DA VINCENZO	3 stele	6	12	Sebeș
Camere de închiriat	EKA	3 stele	40	80	Sebeș
Vilă turistică	KARLHOF II	4 stele	7	13	Sebeș
Hotel	Hotel Restaurant Georgia	3 stele	9	25	Sebeș
Pensiune turistică	Ryn	3 flori	16	36	Sebeș
Camere de închiriat	Hotel Apart Tel Aviv		6	20	Sebeș
	Total		612	1.233	

Sursa: *Prelucrare proprie pe baza informațiilor furnizate de http://turism.gov.ro/web/autorizare-turism/*

În mediul rural din ZUF Sebeș, numărul firmelor active în domeniul „5510 Hoteluri și alte facilități de cazare similare" a crescut de la 3 în 2015 la 4 în perioada 2017-2018, însă a scăzut la 3 în 2019, cifra de afaceri având o scădere în anul 2019 de 94,14% față de anul 2015. În schimb, în domeniul 5520 „Facilități de cazare pentru vacanțe și perioade de scurtă durată", numărul firmelor active a crescut de la 10 în 2015 la 12 în 2019, cifra de afaceri având o creștere în anul 2019 de 142,22% față de anul 2015.

Conform datelor furnizate de Ministerul Economiei, Energiei și Mediului de afaceri, în mediul rural din ZUF Sebeș există **36 structuri de primire turistică cu funcțiune de cazare, clasificate,** cu **698 locuri de cazare:**

- 1 hotel, 4 pensiuni agroturistice și 3 pensiuni turistice în comuna Pianu – total 161 locuri;
- 1 pensiune turistică, 1 popas turistic și 2 pensiuni agroturistice în comuna Săsciori - total 51 locuri;
- 1 pensiune turistică și 1 cabană turistică în comuna Șpring – total 60 locuri;
- 3 cabane turistice, 6 camere de închiriat, 1 hostel, 1 hotel, 2 pesiuni agroturistice și 9 pensiuni turistice în comuna Șugag – total 426 locuri.

Conform datelor INS, capacitatea de cazare în funcțiune din municipiul Sebeș, în anul 2019 a fost de 415 locuri, în creștere cu 0,24% față de cea din anul 2015. În anul 2020 capacitatea de cazare turistică în funcțiune a fost de 397, având în vedere situația creată de pandemia generată de noul coronavirus. Din capacitatea totală de cazare în funcțiune de la nivelul municipiului, 58,3% este în structura de cazare de tip hotel.

Numărul de sosiri ale turiștilor în structurile de primire turistică cu funcțiune de cazare a fost în anul 2019 de 26.706. Comparativ cu anul 2015, numărul total de sosiri a crescut cu 0,89%. În anul 2020, a fost înregistrat un număr mai mic de sosiri ale turiștilor (cu 54,58% mai puține raportat la anul 2019), având în vedere restricțiile impuse din cauza pandemiei generate de noul coronavirus. Din totalul de sosiri ale turiștilor cele mai multe au fost înregistrate în cadrul hotelurilor din municipiu (69,95%), urmate de moteluri (12,84%).

Numărul de înnoptări în structurile de primire turistică din municipiul Sebeș a fost în anul 2019 de 41.393, cu 24,15% mai mic față de anul 2015. În anul 2020, numărul de înnoptări a scăzut la 19.306.

Durata medie de ședere a fost în anul 2019 de 1,55 nopți. Această durată plasează municipiul Sebeș în categoria destinațiilor de turism de tranzit, de afaceri sau de weekend.

În mediul rural din ZUF Sebeș, capacitatea de cazare în funcțiune a fost în anul 2019 de 89.078 locuri-zile, în creștere cu 5,51% față de anul 2015. În anul 2020 capacitatea de cazare turistică în funcțiune a fost de 115.911, în creștere față de anul 2019, nefiind afectată de restricțiile impuse de autorități pentru combaterea răspândirii noului coronavirus. Din capacitatea totală de cazare în funcțiune de la nivelul zonei, 72,48% este în structura de cazare de tip pensiune agroturistică.

Numărul de sosiri ale turiștilor în structurile de primire turistică cu funcțiune de cazare a fost în anul 2019 de 13.070. Comparativ cu anul 2015, numărul total de sosiri a crescut cu 94,96%. În anul 2020, a fost înregistrat un număr mai mare de sosiri ale turiștilor, deși au fost impuse restricții din cauza pandemiei generate de noul coronavirus, fiind înregistrat un număr de 15.297 persoane. Din totalul de sosiri ale turiștilor cele mai multe au fost înregistrate în cadrul pensiunilor agroturistice (73,94%), urmate de vilele turistice (15%).

Numărul de înnoptări în structurile de primire turistică din mediul rural aferent ZUF Sebeș a fost în anul 2019 de 24.574, cu 33,61% mai mare față de anul 2015. În anul 2020, numărul de

înnoptări a crescut la 30.106. Durata medie de ședere a fost în anul 2019 de 1,88, iar în 2020 de 1,97.

Se observă astfel, o evoluție pozitivă a turismului în mediul rural aferent ZUF Sebeș, chiar și în condițiile impuse de pandemia generată de noul coronavirus.

Obiectivele turistice relevante din Municipiul Sebeș și din localitățile membre sunt:

- **Râpa Roșie** - unică în țară prin forma și culoarea sa, singura rezervație naturală (geologică și floristică) de tip canion din România; cuprinde formațiuni specifice de eroziune și șiroire care dau peisajului un aspect impozant, precum și o floră particulară, cu multe elemente rare și endemice. Suprafața fenomenului de eroziune ocupă aproximativ 10 ha, iar a întregii rezervații 24 ha. Un perete imens, aproape vertical, modelat de apele pluviale, sugerează un monument ruinat. Ciudatele coloane și piramide etajate, separate de ravene, formează un microrelief pe care geografii îl numesc „badlands" (pământuri rele). Formațiunea a rezultat din eroziunea produsă de un torent în depozitele sedimentare de vârstă (miocen inferioară după unii geologi, oligocenă după alții), dar cel mai probabil cretacică (Mastrichtian târziu), după ultimele descoperiri, constituite cu precădere din alternanțe de argile roșii cu gresii cenușii și roșii, ce se dezagregă ușor în nisipuri;
- **Ansamblul Bisericii Evanghelice** - dintre monumentele și ansamblurile care fac parte din centrul istoric, cel al bisericii evanghelice este de departe cel mai valoros. Este alcătuit din monumente de valoare excepțională și ilustrative pentru trecutul orașului, precum biserica evanghelică (sec. XIII-XV), capela Sf. Iacob (sec. XV), Casa Clopotarului – fostă parohială (sec. XIV- XVI) și curtina sudică a fortificației bisericii (sec. XIV);
- **Fortificația orașului -** Centrul istoric este delimitat de o fortificație urbană, care, în perioada medievală, înconjura orașul și-l proteja împotriva incursiunilor otomane, destul de frecvente în epocă. Această fortificație a rămas în literatura de specialitate ca prima cetate orășenească despre care s-a păstrat un act oficial de construcție. Este vorba de documentul din 1387 prin care regele Sigismund de Luxemburg (1387-1437) le acorda sebeșenilor dreptul de a-și înconjura orașul cu ziduri de piatră. Fortificația se păstrează și în prezent, aproape intactă, în secolul al XIX-lea fiindu-i demolate doar porțile și câteva turnuri. Este importantă pentru istoria arhitecturii, deoarece în cadrul ei se păstrează cele mai multe elemente originale, datând din secolele XIV și XV;
- **Halele Breslelor** situate la Est de Biserica Evanghelică, fațada halelor se află spre vechea piață a orașului, au fost ridicate în secolul al XVII-lea și au servit ca loc de reclamă și de desfacere a produselor meșteșugărești. În prezent, servesc în continuare drept spații comerciale;
- **Muzeul Municipal „Ioan Raica"** a fost deschis oficial pe 7 noiembrie 1956 și a funcționat sub numele de Muzeul Raional Sebeș, Muzeul Mixt Sebeș și Muzeul Orășenesc Sebeș, până în septembrie 2001, când a primit numele ctitorului său Ioan Raica, devenind Muzeul Municipal „Ioan Raica" Sebeș. Muzeul și-a îmbogățit patrimoniul, prin achiziții, donații și cercetări de teren, deține în prezent peste 20.000 de bunuri culturale grupate pe domenii: arheologie, istorie, numismatică, etnografie, artă plastică, documente și carte veche și științele naturii, cu piese valoroase între care

amintim tablourile pictorului Sava Henţia şi colecţia de etnografie africană a lui Franz Binder;

- **Casa Zapolya** este cea mai veche și mai valoroasă casă edificată de timpuriu din materiale durabile, piatră și cărămidă, din Sebeș. Este vorba de un mic palat în care a locuit pentru o perioadă de timp, și a și murit în anul 1540, Ioan Zápolya, ultimul voievod al Transilvaniei și rege al Ungariei. Clădirea a servit de-a lungul timpului ca spaţiu de găzduire a reprezentanţilor puterii, când aceştia se aflau în trecere la Sebeș, şi tot aici s-au desfăşurat ocazional lucrările dietei Transilvaniei. La aspectul actual al clădirii îşi aduc contribuţia elemente de volumetrie şi decorative caracteristice stilurilor gotic şi Renaştere;
- **Casa Memorială „Lucian Blaga"**, situată în Lancrăm, pe Ulița Veche, casa în care s-a născut Lucian Blaga (1895-1961) este una dintre cele mai vizitate atracții turistice din zonă. Parte a Centrului Cultural „Lucian Blaga" Sebeș, casa memorială prezintă vizitatorilor, pe lângă bunuri care au aparținut marelui poet și filosof, manuscrise și ediții princeps ale operelor sale. De asemenea, găzduiește manifestări cultural-artistice, organizate de instituția tutelară sau de terți, contribuind, și pe această cale, la popularizarea operei lui Lucian Blaga;
- Ansamblul fostei biserici evanghelice din Petrești (sec. XIV-XVIII), una dintre principalele atracții ale zonei. Din ansamblu, se mai păstrează turnul-clopotniță al fostei biserici și incinta fortificației care, în prezent, adăpostește cimitirul săsesc;
- **Muzeul Fanfarei**, situat în zona centrală a localității Lancrăm, micul muzeu prezintă vizitatorilor un scurt istoric al fanfarei, precum și uniforme și instrumente folosite de-a lungul timpului;
- **Biserica ortodoxă cu hramul „Sf. Gheorghe"**, situată în cimitirul localității Răhău, adăpostește icoane pictate de marele portretist român, Sava Henția (1848-1904). În același cimitir, în apropierea bisericii, se află și piatra funerară a unui veteran din legiunea XI Claudia.

În comunele mambre ale ZUF Sebeș se remarcă o serie de obiective turistice, în special în comunele Săsciori, Șugag, Câlnic și Pianu:

- Cetăți și ruine de cetăți:
  - **Cetatea Câlnic** (declarată monumenr UNESCO), amplasată într-un mod atipic, într-un punct de joasă altitudine, în imediata apropiere a pârâului Câlnic, cu capela cetății, o construcție de tip sală, care suprapune vestigii ale unei clădiri mai vechi cu o funcțiune incertă;
  - **Ruinele Cetăţii dacice de la Căpâlna** (declarată monument UNESCO), deși din ziduri se mai păstrează doar câteva asize, ruina ilustrează elocvent tehnicile de construcție dacice;
  - **Ruinele Cetăţii medievale de la Săsciori**;
  - **Cetatea de pământ de la Laz**.
- Rezervații naturale:
  - **Oul Arșiței** - arie protejată de interes natural, reprezintă un fragment de rocă metamorfică (de forma unui ou), constituit din micașisturi și paragnaise; desprins din partea superioară a versantului; situat în comuna **Săsciori**, în partea sudică satului Tonea;

- **Masa Jidovului** - cunoscută de localnici și sub denumirea de „Masa Uriașului" este o stâncă izolată, formată din șisturi cristaline, ce se detașează cu 4–5 m deasupra peretelui abrupt înalt de circa 100–150 m; situată în comuna **Șugag;**
- **Stânca Grunzii (La Grumaji)** – alcătuită din șisturi cristaline ce se înalță pe versantul puternic înclinat al Văii Sebeșului; situată în comuna **Șugag;**
- **Tinoavele din Luncile Prigoanei** - rezervație botanică formată din șapte areale de mlaștini oligotrofe, în care sunt conservate relicve glaciare specifice Văii Sebeșului, care au existat pe areale mult mai extinse, dar care au ramas pe fundul lacurilor de acumulare. Luncile mai poartă și denumirea de Poarta Raiului, fiind un ținut montan, încărcat cu păduri de foioase și conifere. Luncile Prigoanei reprezintă un obiectiv turistic important, în special, prin construcția celor șapte pârtii de ski din zonă; situate în comuna **Șugag;**
- **Tinoavele din Lunca Tărtărăului** - reprezintă tot o rezervație botanică situată în amonte de Lacul Oașa, pe valea omonimă. Prezintă în primul rând importanță științifică, mlaștinile de aici conservând relicve glaciare; situate în comuna **Șugag;**

➢ Atracții sportive:

- **Club de golf privat**, Pianu de Jos, comuna **Pianu**;
- **Domeniul schiabil Șureanu** din comuna **Șugag**;

➢ Casa memorială „Augustin Bena" din Pianu de Jos, comuna **Pianu**;

➢ Numeroase lăcașe de cult, biserici și mănăstiri cu o istorie veche și arhitectură aparte.

Serviciile legate de activitățile turistice pot conduce la o creștere considerabilă a numărului locurilor de muncă prin dezvoltarea și modernizarea dotărilor aferente – hoteluri, pensiuni, spații de cazare, alimentație publică, dotări sportive și de agrement, dotări culturale de interes turistic. Toate acestea presupun totodată dezvoltarea infrastructurii rutiere și edilitare și a serviciilor legate de aceasta.

Turismul constituie un domeniu a cărui dezvoltare ar putea conduce la o revigorare a vieții socio-economice a Zonei Urbane Funcționale Sebeș, în condițiile în care există deja elemente care îi pot asigura sustenabilitatea: cadrul natural, monumentele istorice și culturale existente în zonă, posibilitatea desfășurării de activități turistice sportive.

Din analiza efectuată în cadrul Barometrului Urban[21], însumând toți factorii de atractivitate, la nivelul anului 2019, respectiv *resurse turistice naturale, resurse turistice antropice, infrastructura cu specific turistic și accesibilitatea la infrastructura majoră de transport*, municipiul Sebeș atinge un index general al atractivității turistice de 46,75 puncte, clasându-se ca UAT cu indice general al atractivității turistice ridicat.

Resursele care contribuie la determinarea factorilor de atractivitate relevanți la nivelul municipiului sunt următoarele:

➢ resursele turistice naturale (grad de atractivitate ridicat), bazat pe:
- Cadrul natural:
  - Poziția în raport cu marile unități (trepte) majore de relief;
  - Elemente geomorfologice cu impact turistic;

[21] *Sursa: Barometru Urban, 2020 - https://citadini.ro/barometru-urban-2020/*

- Componentă biogeografică (vegetație și faună de interes turistic);
- Elemente hidrografice cu impact turistic;
- Peisaje de interes turistic;

- Arii protejate cuprinzând următoarele componente: parcuri naturale și alte rezervații și monumente ale naturii.

- resursele turistice antropice (grad de atractivitate mediu):
  - Monumente istorice, cu următoarele categorii: monumente, ansambluri situri arheologice, de arhitectură, monumente de for public, respectiv monumente memoriale-funerare
  - Muzee și colecții publice, cu următoarele categorii: muzee, case memoriale și colecții publice, galerii de artă;
  - Manifestări culturale anuale/repetabile, cu următoarele componente: festivaluri, serbări, sărbători, târguri etc..

Infrastructura și serviciile turistice sunt însă insuficient dezvoltate pentru a susține o ofertă care să poată, pe de o parte, valorifica potențialul turistic al municipiului integrând și potențialul zonei urbane funcționale și, pe de altă parte, să genereze venituri și o activitate economică din turism.

Printre oportunitățile care pot fi fructificate pentru valorificarea acestui potențial se înscriu consolidarea pregătirii în domeniul antreprenoriatului și managementului turistic, calificarea personalului, creșterea gradului de instruire în turism sau promovarea susținută a atracțiilor turistice din municipiul Sebeș.

1.2.6 Tendințe de specializare

Pentru identificarea celor mai dezvoltate domenii de activitate din municipiul Sebeș au fost analizate sectoarele economice care generează cea mai mare cifră de afaceri și concentrează cel mai mare număr de firme și de salariați.

Tabel 14: Domeniile de activitate dezvoltate din municipiul Sebeș, 2019

CAEN	Denumire domeniu de activitate	Cifra de afaceri (lei)	Nr. total de salariati	Nr. firme
	Domenii relevante din punctul de vedere al cifrei de afaceri			
2815	Fabricarea lagărelor, angrenajelor, cutiilor de viteză și a elementelor mecanice de transmisie	7.204.820.384	1737	1
1621	Fabricarea de furnire și a panourilor din lemn	1.594.982.560	579	2
1712	Fabricarea hârtiei și cartonului	750.020.636	527	3
4941	Transporturi rutiere de mărfuri	420.996.023	1284	148
2361	Fabricarea produselor din beton pentru construcții	217.795.576	514	3
3109	Fabricarea de mobilă n.c.a.	156.004.236	535	15
1052	Fabricarea înghețatei	104.659.556	535	1
	Domenii relevante din punctul de vedere al numărului total de salariați			
2815	Fabricarea lagărelor, angrenajelor, cutiilor de viteză și a elementelor mecanice de transmisie	7.204.820.384	1.737	1
4941	Transporturi rutiere de mărfuri	420.996.023	1.284	148
1621	Fabricarea de furnire și a panourilor din lemn	1.594.982.560	579	2
1512	Fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie și a articolelor de harnașament	759.632.985	551	14
1052	Fabricarea înghețatei	104.659.556	535	1
3109	Fabricarea de mobilă n.c.a.	156.004.236	535	15
1712	Fabricarea hârtiei și cartonului	750.020.636	527	3
	Domenii relevante din punctul de vedere al numărului de firme			
4941	Transporturi rutiere de mărfuri	420.996.023	1.284	148

CAEN	Denumire domeniu de activitate	Cifra de afaceri (lei)	Nr. total de salariați	Nr. firme
4120	Lucrări de construcții a clădirilor rezidențiale și nerezidențiale	47.505.221.358	270	53
4520	Întreținerea și repararea autovehiculelor	86.893.287	230	42
4711	Comerț cu amănuntul în magazine nespecializate, cu vânzare predominantă de produse alimentare	71.386.985	384	32
7112	Activități de inginerie și consultanță tehnică legate de acestea	12.637.963	79	23
4932	Transporturi cu taxiuri	3.268.390	32	22
4791	Comerț cu amănuntul prin intermediul caselor de comenzi sau prin Internet	19.544.140	25	21

Sursa: *Prelucrare proprie pe baza informațiilor furnizate de www.listafirme.ro*

Indicele de specializare[22] reflectă ramurile economice care sunt mai dezvoltate în raport cu nivelul național, prin prisma specializării forței de muncă. Analiza indicelui de specializare a municipiului confirmă 6 dintre domeniile de specializare inteligentă[23] la nivelul Regiunii Centru, respectiv agro-alimentar, automotive și mecatronică, textile și pielărie, mediu construit sustenabil, silvicultură, industria lemnului, mobilă.

Sub-sectoarele economice în care municipiul este mai dezvoltat, față de nivelul național, țin de toate cele 3 sectoare (primar, secundar, terțiar). Astfel, se remarcă:

- în **sectorul primar**: 0164 Pregătirea semințelor, 0149 Creșterea altor animale;
- în **sectorul secundar**: 1431 Fabricarea prin tricotare sau croșetare a ciorapilor și articolelor de galanterie, 1712 Fabricarea hârtiei și cartonului, 1052 Fabricarea înghețatei, 1621 Fabricarea de furnire și a panourilor din lemn, 2815 Fabricarea lagărelor, angrenajelor, cutiilor de viteză și a elementelor mecanice de transmisie, 1411 Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte din piele, 1512 Fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie și a articolelor de harnașament, 2361 Fabricarea produselor din beton pentru construcții;
- în **sectorul terțiar**: 6512 Alte activități de asigurări (exceptând asigurările de viață), 4624 Comerț cu ridicata al blănurilor, pieilor brute și al pieilor prelucrate, 7740 Leasing cu bunuri intangibile (exclusiv financiare), 4540 Comerț cu motociclete, piese și accesorii aferente; întreținerea și repararea motocicletelor, 6130 Activități de telecomunicații prin satelit.

Tabel 15: Indicele de specializare la nivelul municipiului Sebeș, 2019

Nr. crt	Cod CAEN/Activitate	Număr de salariați	% Municipiul Sebeș	Indice
	SECTOR PRIMAR			
1	0164 Pregătirea semințelor	5	0,04%	8,96
2	0149 Creșterea altor animale	13	0,11%	5,88
3	0141 Creșterea bovinelor de lapte	15	0,13%	1,39
	SECTOR SECUNDAR			
1	1431 Fabricarea prin tricotare sau croșetare a ciorapilor și articolelor de galanterie	290	2,46%	76,12
2	1712 Fabricarea hârtiei și cartonului	527	4,47%	52,97
3	1052 Fabricarea înghețatei	535	4,54%	40,49
4	1621 Fabricarea de furnire și a panourilor din lemn	579	4,92%	24,63
5	2815 Fabricarea lagărelor, angrenajelor, cutiilor de viteză și a elementelor mecanice de transmisie	1737	14,75%	24,45

[22] *Indicele de specializare este utilizat pentru a arata domeniile de activitate în care municipiul este mai dezvoltat relativ la nivelul național, pe baza numărului de salariați din domeniul respectiv. Modalitatea de calcul presupune raportarea ponderii numărului de salariați din total salariați ai domeniului respectiv la nivel de municipiu cu raportul număr de salariați/ total salariați la nivel național. Domeniile de specializare relevante se consideră a fi cele de depășesc un indice de specializare mai mare decât 1.*

[23] *Sursa: Strategia de specializare inteligentă 2021-2027 | ADR Centru*

Nr. crt	Cod CAEN/Activitate	Număr de salariați	% Municipiul Sebeș	Indice
6	1411 Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte din piele	77	0,65%	23,32
7	1512 Fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie și a articolelor de harnașament	551	4,68%	17,12
8	2361 Fabricarea produselor din beton pentru construcții	514	4,36%	13,62
9	2899 Fabricarea altor mașini și utilaje specifice n.c.a.	114	0,97%	5,70
10	3299 Fabricarea altor produse manufacturiere n.c.a.	55	0,47%	3,17
11	1414 Fabricarea de articole de lenjerie de corp	123	1,04%	2,97
12	3109 Fabricarea de mobilă n.c.a.	535	4,54%	2,71
13	2016 Fabricarea materialelor plastice în forme primare	15	0,13%	2,48
14	2593 Fabricarea articolelor din fire metalice; fabricarea de lanțuri și arcuri	84	0,71%	2,17
15	1082 Fabricarea produselor din cacao, a ciocolatei și a produselor zaharoase	40	0,34%	2,10
16	4311 Lucrări de demolare a construcțiilor	14	0,12%	1,96
17	2562 Operațiuni de mecanică generală	126	1,07%	1,78
18	4339 Alte lucrări de finisare	117	0,99%	1,74
19	4312 Lucrări de pregătire a terenului	29	0,25%	1,45
20	3832 Recuperarea materialelor reciclabile sortate	62	0,53%	1,35
21	2511 Fabricarea de construcții metalice și părți componente ale structurilor metalice	159	1,35%	1,32
22	4313 Lucrări de foraj și sondaj pentru construcții	5	0,04%	1,29
23	1520 Fabricarea încălțămintei	170	1,44%	1,26
24	2312 Prelucrarea și fasonarea sticlei plate	14	0,12%	1,18
25	4334 Lucrări de vopsitorie, zugrăveli și montări de geamuri	14	0,12%	1,03
26	1072 Fabricarea biscuiților și pișcoturilor; fabricarea prăjiturilor și a produselor conservate	37	0,31%	1,02
	sector terțiar			
1	6512 Alte activități de asigurări (exceptând asigurările de viață)	5	0,04%	38,15
2	4624 Comerț cu ridicata al blănurilor, pielor brute și al pielor prelucrate	8	0,07%	5,60
3	7740 Leasing cu bunuri intangibile (exclusiv financiare)	2	0,02%	4,38
4	4540 Comerț cu motociclete, piese și accesorii aferente; întreținerea și repararea motocicletelor	11	0,09%	4,37
5	6130 Activități de telecomunicații prin satelit	5	0,04%	3,97
6	4671 Comerț cu ridicata al combustibililor solizi, lichizi și gazoși și al produselor derivate	68	0,58%	2,36
7	4730 Comerț cu amănuntul al carburanților pentru autovehicule în magazine specializate	140	1,19%	2,25
8	4920 Transporturi de marfă pe calea ferată	90	0,76%	1,60
9	8219 Activități de fotocopiere, de pregătire a documentelor și alte activități specializate	12	0,10%	1,57
10	5590 Alte servicii de cazare	32	0,27%	1,42
11	4520 Întreținerea și repararea autovehiculelor	230	1,95%	1,33
12	4641 Comerț cu ridicata al produselor textile	18	0,15%	1,24
13	4781 Comerț cu amănuntul al produselor alimentare, băuturilor și produselor din tutun	9	0,08%	1,16
14	4761 Comerț cu amănuntul al cărților, în magazine specializate	10	0,08%	1,04

Sursa: *Prelucrarea consultantului pe baza www.listafirme.ro*

ANALIZA S.W.O.T.

	Puncte tari		*Puncte slabe*	
Municipiul Sebeș		Poziționarea la intersecția autostrăzilor A1, A10 și a drumurilor europene E68, E81;		
		Economia dinamică datorită investițiilor externe în principalele domenii de activitate;		Impactul scăzut în economia locală a microîntreprinderilor prezente în proporție de 87,47% în mediul de afaceri local;
	Structură economică diversificată;	Numărul total de firme a crescut cu 11,88% în anul 2019 față de anul 2015;	Pregătire insuficientă în ceea ce privește antreprenoriatul pe plan local;	
	Forță de muncă calificată în industria prelucrătoare;	Sebeșul concentrează 94,08% totalul angajaților din ZUF Sebeș;	Turismul este un sector de activitate mai puțin vizibil din punctul de vedere al rezultatelor obținute;	Numărul de sosiri ale turiștilor a scăzut în 2020 față de anul 2019 cu 54,58%;
	Interesul autorităților locale este de a atrage investitori importanți și de a sprijini dezvoltarea economică locală;	Existența unei politici de tip Smart City în cadrul administrației Municipiul Sebeș;	Accesibilitate redusă către obiectivele turistice;	
	Tendință constantă de creștere a cifrei de afaceri;	Index general al atractivității turistice de 46,75 puncte.	Nivel scăzut a duratei medii de ședere a turiștilor din cauza infrastructurii turistice;	
	Creștere susținută a numărului de angajați în perioada 2010-2019;		Sectoare neacoperite în domeniul serviciilor;	
Mediul rural – ZUF Sebeș	Teranuri disponibile pentru investitori;	Domeniile industrie și construcții au avut parte de o creștere constantă în ceea ce privește numărul de angajați, de întreprinderi și a cifrei de afaceri;	Insuficienta utilizare a oportunităților de dezvoltare economică și consolidare a competitivității la scară adecvată;	**Lipsa centrelor de valorificare a produselor locale;**
	Existența unor infrastructuri de producție disponibile și racordate la utilități;	Creșterea capacității de cazare și a numărului de sosiri și înnoptări;	Incapacitatea producătorilor agricoli de a-și valorifica optim producția.	Număr redus de IMM-uri relevante sub aspectul cifrei de afaceri și a numărului de angajați;
	Numeroase obiective turistice și cadru natural propice activităților turistice.	Diversificarea numărului de firme agricole și creșterea competivității;		Interes scăzut pentru învățarea meseriilor tradiționale în rândul tinerilor;
		Numărul de sosiri ale turiștilor mai mare în 2020 față de anul 2019;		Interes scăzut pentru investiții în zonele rurale izolate;
				Agricultură de subzistență;

Oportunități	*Amenințări*

Municipiul Sebeș	Acordarea de facilități pentru investitori, în vederea atragerii acestora în zona urbană funcțională; Legislație națională privind facilități fiscale pentru anumite sectoare; Dezvoltarea de relații de parteneriat economic și administrativ; Așezarea geografică și accesibilitatea favorizează dezvoltarea afacerilor; Serviciile din turism pot conduce la creșterea numărului locurilor de muncă; Pregătirea în domeniul managementului turistic;	Dezvoltarea turismului de tranzit, de afaceri sau de weekend; Promovarea susținută a atracțiilor turistice din municipiul Sebeș.	Legislația națională în continuă schimbare cu implicații asupra sectorului privat; Derularea dificilă a investițiilor majore și pe termen lung din cauza deprecierii continue a monedei naționale; Lipsa de receptivitate și flexibilitate la cerințele pieței determină decalaje economice mari, greu de recuperat.	Structura întreprinderilor existente în municipiu este predominată de microîntreprinderi;
Mediul rural - ZUF Sebeș				Slabă diversificare a serviciilor și agroturismului.

1.3 Mediu

1.3.1 Factori şi probleme de mediu

Parte integrantă a factorilor schimbărilor climatice, orașele au o contribuție proprie la consumul de energie din întreaga lume, motiv pentru care devin și o parte esențială pentru soluționarea acestei probleme. Pentru a prezenta starea mediului, sunt analizați în continuare factorii de mediu, precum: apă, aer, sol și alți factori.

Aer

În România, calitatea aerului este reglementată prin Legea nr. 104/2011, ce transpune Directiva 2008/50/CE a Parlamentului European și a Consiliului privind calitatea aerului și un aer mai curat în Europa și Directiva 2004/107/CE a Parlamentului European și a Consiliului privind arsenul, cadmiul, mercurul, nichelul și hidrocarburile policiclice aromatice în aerul ambiental.

Legea 104/2011 stabilește diferite obiective de calitate a aerului pentru poluanții specificați și anume: valorile limită (VL) pentru protecția sănătății umane la poluanții SO_2, NO_2, CO, PM_{10}, $PM_{2,5}$ și Pb din PM_{10}, valorile țintă (VT) pentru Cd, As, Ni din PM_{10}, $PM_{2,5}$ și la O_3 (pentru protecția sănătății umane și a vegetației, după caz), niveluri critice pentru protecția vegetației la SO_2 și NO_x, obiectivele pe termen lung pentru protecția sănătății și a vegetației la ozon, pragul de informare (PI) a publicului la ozon, praguri de alertă (PA) la O_3, SO_2 și NO_2.

În cadrul municipiului Sebeș este amplasată o stație de monitorizare a calității aerului, fiind parte integrantă a Rețealei Naționale de Monitorizare a Calității Aerului (RNMCA): AB2 Industrial 2 Sebeș (Str. M. Kogălniceanu (Școala Generală nr.4)) și monitorizează parametrii de SO_2, NO_x, CO, O_3, PM_{10}, Pb, Cd, Ni, As, COV, aceasta fiind singura stație de monitorizare a calității aerului din cadrul Zonei Urbale Funcționale. La nivelul județului Alba mai există alte 2 stații: AB1 Fond urban localizată în Alba Iulia și AB3 Industrial 1 localizată în Zlatna. Pe site-ul www.calitateaer.ro se pot urmări în timp real, informații privind parametrii de calitate a aerului, monitorizați în cele 142 stații de pe toată suprafața României care alcătuiesc Rețeaua Națională de Monitorizare a Calității Aerului (RNMCA).

Având în vedere parametrii de monitorizare la stația AB2 Sebeș, valorile înregistrate la nivelul anului 2019, conform Raportului privind starea factorilor de mediu, 2019 al APM Alba, raportează următoarele:

- *Dioxidul de azot* provine în principal din arderea combustibililor solizi, lichizi și gazoși în diferite instalații industriale, rezidențiale, comerciale, instituționale și din transportul rutier. Valoarea limită orară pentru protecția sănătății umane este de 200 $\mu g/m^3$.

Tabel 16: Date statistice pentru dioxid de azot (NO_2) – valori medii orare

Anul 2019	Total date validate orare	% date disponibile	Probe cu conc ≥ 200 µg/mc	Frecvența depășirii %	Valoare medie µg /mc
AB2	3.396	38,77%	0	0	24,79
Concluzie	Nivelul de NO_2 (38,77) nu a depășit valoarea limită pentru protecția sănătății umane				

Sursa: *APM Alba - Raport privind starea factorilor de mediu, 2019*

- *Dioxidul de sulf* este un gaz puternic reactiv, provenit în principal din arderea combustibililor fosili sulfuroși (cărbuni, păcură) pentru producerea de energie electrică și

termică şi a combustibililor lichizi (motorină) în motoarele cu ardere internă ale autovehiculelor rutiere.

Tabel 17: Date statistice pentru dioxid de sulf (SO_2) - valori medii orare

Anul 2019	Total date validate orare	% date disponibile	Probe cu conc ≥ 350 µg/mc	Frecvența depășirii %	Valoare medie µg /mc
AB2	8.178	93,36%	0	0	7,8
Concluzie	Nivelul de SO_2 (93,36) nu a depășit valoarea limită pentru protecția sănătății umane				

Sursa: *APM Alba - Raport privind starea factorilor de mediu, 2019*

Tabel 18: Date statistice pentru dioxid de sulf (SO_2) - valori medii zilnice

Anul 2019	Total date validate zilnice	% date disponibile	Probe cu conc ≥ 125 µg/mc	Frecvența depășirii %	Valoare medie µg /mc
AB2	349	95,62%	0	0	7,85
Concluzie	Nivelul de SO_2 (95,62) nu a depășit valoarea limită pentru protecția sănătății umane				

Sursa: *APM Alba - Raport privind starea factorilor de mediu, 2019*

- *Pulberile în suspensie* din atmosferă sunt poluanți ce se transportă pe distanțe lungi, proveniți din cauze naturale sau din surse antropice precum: procesele de producţie (industria metalurgică, industria chimică etc.), șantierele de construcții, transportul rutier, haldele şi depozitele de deşeuri industriale şi municipale, sisteme de încălzire individuale, îndeosebi cele care utilizează combustibili solizi etc..

Tabel 19: Date statistice pentru PM_{10} - valori medii zilnice prin metoda gravimetrică

Anul 2019	Total date validate zilnice	% date disponibile	Probe cu conc ≥ 50 µg/mc (zilnice)	Frecvența depășirii %	Valoare medie µg /mc
AB2	103	28,22%	0	-	8.07
Concluzie	din cauza unor defecțiuni tehnice a sistemului de măsurare automat, datele au fost capturate doar în proporție de 28,22%, pondere insuficientă pentru conturarea unei concluzii cu privire la nivelul particulelor în suspensie.				

Sursa: *APM Alba - Raport privind starea factorilor de mediu, 2019*

Având în vedere că în cursul anului 2019, determinările la PM_{10} gravimetric, la stația AB2, au indicat mai mult de 35 de ori depășiri/an, în conformitate cu prevederile Legii nr. 104/2011, Anexa 3 *(„Depășirile pragurilor superior și inferior de evaluare se determină în baza concentrațiilor din 5 ani anteriori, dacă sunt disponibile suficiente date. Se consideră că un prag de evaluare a fost depășit dacă a fost depășit în cel puțin 3 din cei 5 ani anteriori")*, se impune elaborarea unui *Plan de Calitate a Aerului pentru zona Sebeș*, inclusiv pentru indicatorul particule în suspensie (fracția PM_{10}).

- *Monoxidul de carbon* este un gaz toxic ce afectează capacitatea organismului de a reține oxigenul, în concentraţii foarte mari fiind letal. Provine din surse antropice sau naturale, care implică arderi incomplete ale oricărui tip de materie combustibilă (sobe, centrale termice individuale, ardearea miriștilor, a deșeurilor, incendii, etc.).

Tabel 20: Date statistice pentru CO - valori maxime zilnice

Anul 2019	Total date validate orare	% date disponibile	Nr. probe cu conc ≥ 10 mg/mc (med.mob.)	Frecvența depășirii %	Valoarea maximă zilnică a mediilor pe 8 ore/an
AB2	2.031	23,18%	2,97	0%	0
Concluzie	În perioada de toamnă-iarnă valorile sunt mai ridicate, datorită încălzirii rezidențiale și a condițiilor meteorologice specifice, fără a depăși valoarea limită.				

Sursa: *APM Alba - Raport privind starea factorilor de mediu, 2019*

- *Ozonul* se găsește în mod natural în concentrații foarte mici în troposferă (atmosfera joasă). Spre deosebire de ozonul stratosferic, care protejează formele de viaţă împotriva acţiunii radiaţiilor ultraviolete, ozonul troposferic (cuprins între sol şi 8-10 km înălţime) este toxic, având o acţiune puternic iritantă asupra căilor respiratorii, ochilor şi are

potenţial cancerigen. De asemenea, ozonul are efect nociv pentru vegetaţie, determinând inhibarea fotosintezei şi producerea de leziuni foliate, necroze.

Tabel 21: Date statistice pentru O_3 - valori medii orare

Anul 2019	Total date validate orare	% date disponibile	Nr. probe cu nivel ≥ 120 µg/mc pentru media mobilă	Frecvența depășirii %	Valoarea maximă zilnică a mediilor pe 8 ore/an
AB2	8.232	93,97	0	0	105,65
Concluzie	În anul 2019 nu a fost depășit pragul de informare/alertă pentru ozon. Valorile măsurate pentru ozon nu au depășit valoarea limită legală în anul 2019.				

Sursa: *APM Alba - Raport privind starea factorilor de mediu, 2019*

- *Aldehida formică* este o substanţă organică, incoloră cu miros înţepător, cu structură simplă (este cea mai simplă aldehidă), formată dintr-o grupare carbonil (C=O) şi din doi atomi de hidrogen (H) - formula chimică este H_2CO sau CH_2O.

Efectele formaldehidei asupra sănătății sunt: iritant al pielii şi al ochilor (dermatite, conjunctivite), precizându-se că intoxicarea cu formaldehidă se manifestă prin: dureri abdominale, pneumonie, edem pulmonar, depresia sistemului nervos central, anxietate, convulsii, comă, greață, vărsături, leucemie, ciroza hepatică, tumori cerebrale, tumori nazale.

Din datele prezentate în cadrul raportului de mediu pe anul 2019 în judeţul Alba, rezultă că în anul 2019 nu au fost înregistrate depășiri ale concentrației maxime admisibile pentru indicatorul formaldehidă, conform STAS 12574/87 – aer din zonele protejate. Concentrația maximă înregistrată în anul 2019, la stația AB-2 Sebeș a fost de 0,007 mg/m^3 în data de 17 ianuarie iar la limita cartierului Mihail Kogălniceanu, valoarea maximă măsurată a fost de 0,011 mg/m^3 în zilele de 15, 16 și 20 ianuarie.

Având în vedere Protecția mediului, respectiv îmbunătățirea calității aerului, în principal, Municipiul Sebeș a achiziționat un *„Sistem automat de măsurare, monitorizare și informare a calității aerului pe raza UAT SEBEȘ”,* fiind încheiat contractul de achiziție cu MECRO SYSTEM SRL, a cărei ofertă a fost declarată câștigătoare, cu un preț de 1.357.143,00 lei fără TVA; contractul a fost finalizat la sfârșitul anului 2019, sistemul propriu de monitorizare a calității aerului în UAT Sebeș a fost pus în funcțiune din februarie 2020.

Sistemul automat este compus dintr-o cabină de monitorizare, izolată termic (stație de monitorizare) ce are în componență aparatură automată de monitorizare a calității aerului precum și toate elementele necesare bunei funcționări a acesteia, sonde de prelevare, sursa neîntreruptibilă trifazată, sistem de climatizare, sistem de susținere senzori meteo de tip catarg telescopic, sistem hardware și software.

Cabina, împreună cu toate elementele componente ale acesteia, au fost amplasate în puncte fixe de pe raza UAT Sebeș, pentru a face cât mai facilă deplasarea între acestea, fără a fi nevoie de alte utilaje suplimentare, s-a ales varianta ca această cabină de monitorizare (stației de monitorizare) să fie plasată pe o platformă cu omologare RAR cu sistem de calare în puncte fixe. Plasarea cabinei direct pe sol ar fi implicat construcția de fundații de beton în fiecare punct în care aceasta ar urma sa fie plasată. Sistemul este format din cabină de monitorizare ce are în componență următoarele analizoare automate (1. Analizor de Monoxid de Carbon, 2. Analizor de Oxizi de Azot, 3. Analizor de Dioxid de Sulf, 4. Analizor de Ozon, 5. Analizor de Benzen, 6. Analizor de Pulberi în Suspensie, 7. Analizor de Formaldehidă).

Analizoarele sunt însoțite de certificate de etalonare eliberate de organismele internaționale din domeniu. Principiile de funcționare a analizoarelor sunt conform Legii 104/2011 – privind calitatea aerului înconjurător, iar pentru acelea în care metoda de determinare standardizată este doar metoda de laborator, s-a ales o variantă automată.

La toate aceste analizoare se adaugă un calibrator, un generator de aer fără impurități (aer zero), un set de gaze de etalonare, gaze ce for fi livrate în recipiente speciale de tip cilindru, pentru verificarea corectitudinii funcționării analizoarelor. Datele rezultate sunt achiziționate (stocate) prin intermediul unui data logger ce este amplasat în interiorul cabinei și, în același timp, sunt transmise la un server central ce este instalat într-o altă locație. De la serverul central datele sunt afișate și pe un panou video exterior, parte integrantă a acestui sistem automat, amplasat în zone de interes public.

Sistemul de monitorizare a fost amplasat în mai multe locații în cursul anului 2020, urmând să fie realizată o analiză a calității aerului în funcție de locație, condiții meteo, trafic, activitate casnică, industrie, după cum urmează:

- Sebeș, str. M. Kogălniceanu, nr. 114 A;
- Sebeș, Petrești, str. 1 Mai;
- Sebeș, Lancrăm, str. Veche nr. 121;
- Sebeș, str. Viilor nr. 8;
- Sebeș, str. Occidentului, nr. 3;
- Sebeș, str. M. Kogălniceanu, nr.114 A.

S-a încheiat un protocol de colaborare cu Agenția de Protecția Mediului Alba, cu privire la Sistemul de monitorizare a calității aerului, care cuprinde transmitere de informații, analiza datelor, măsuri necesare a fi implementate.

De asemenea, calitatea aerului a fost îmbunătățită prin: achiziția sistemului automat de măsurare și monitorizare a calității aerului; achiziția de aspiratoare urbane (aspirarea și stropirea principalelor artere de circulație, aspirarea trotuarelor); montarea a circa 13.000 m^2 de gazon și realizarea unor sisteme de irigații dispuse în diverse zone ale orașului; plantarea a circa 800 arbori, 350 de arbuști și plante ornamentale (în perioada 2016-2019); campanii sociale prilejuite de Ziua Pământului; campanii de colectare DEEE-uri; educație ecologistă în școli, colectare selectivă etc..

Rapoartele zilnice referitoare la verificarea calității aerului de la nivelul municipiului Sebeș sunt disponibile la adresa https://www.primariasebes.ro/calitatea-aerului/.

Figura 36: Calitatea aerului din municipiul Sebeș

Indice calitate privind calitatea aerului in Municipiul Sebes - Octombrie 2019 (2020)	
Particule in suspensie (PM2.5)	1
Dioxid de azot (NO2)	1
Dioxid de sulf (SO2)	1
Ozon (O3)	2
Particule in suspensie (PM10)	1
Indice calitate general	

1 Bun
2 Acceptabil
3 Moderat
4 Rau
5 Foarte rau
6 Extrem de rau

*Metoda de determinare utilizată de analizoarele ce compun sistemul este metoda automată

Limite maxime admise

Monoxid de carbon - (CO)	10 mg/mc - valoarea maxima zilnica a mediilor pe 8 ore	Legea 104/2011
Ozon - (O3)	120 µg/mc - valoarea maxima zilnica a mediilor pe 8 ore	Legea 104/2011
Dioxid de azot- (NO2)	200 µg/mc limita orara ; 40 µg/mc limita anuala	Legea 104/2011
Dioxid de sulf - (SO2)	350 µg/mc limita orara ; 125 µg/mc limita zilnica	Legea 104/2011
Pulberi in suspensie (PM10)	50 µg/mc limita zilnica ; 40 µg/mc limita anuala ;	Legea 104/2011
Pulberi in suspensie (PM2.5)	20 µg/mc limita anuala	Legea 104/2011
Benzen - (C6H6)	5 µg/mc limita anuala	Legea 104/2011
Formaldehida - (CHOH)	0.012 mg/mc media la 24 h	STAS 12574/87

n/a : Benzen,Toluen,Etil-benzen- lipsa gaz purtător

Sursa: https://www.primariasebes.ro/calitatea-aerului/

Municipiul Sebeș a fost informat de Agenția Protecția Mediului Alba, prin adresa cu nr. 2789/04.03.2020, că în conformitate cu prevederile Legii nr. 104/2011 se impune elaborarea unui Plan de Calitate a Aerului pentru zona Sebeș, deoarece în cursul anului 2019, determinările la PM_{10} gravimetric, la stația AB2, au indicat mai mult de 35 de ori depășiri/an. De asemenea, în această adresă se menționează faptul că după validarea de către CECA din ANPM a Raportării Anuale de Evaluare Calitate Aer 2019, elaborată de către APM Alba, municipiul Sebeș va fi înștiințat asupra procedurilor legale care se impun.

Totodată, prin adresa nr. 29011/19.01.2021 din partea Ministerului Mediului Apelor și Pădurilor, înregistrată la sediul Municipiului Sebeș cu nr. 4374/20.01.2021, reiese necesitatea ca autoritatea publică locală, Municipiul Sebeș, să elaboreze planul de calitate aer pentru indicatorul particole în suspensie (fracția PM_{10}).

Ca urmare a prevederilor Ordinului 2202 din 11 decembrie 2020 privind aprobarea listelor cu unităţile administrativ-teritoriale întocmite în urma încadrării în regimuri de gestionare a ariilor din zonele şi aglomerările prevăzute în anexa nr. 2 la Legea nr. 104/2011 privind calitatea aerului înconjurător, ca urmare a prevederilor HG nr. 257/2015 privind aprobarea Metodologiei de elaborare a planurilor de calitate a aerului, a planurilor de acţiune pe termen scurt şi a planurilor de menţinere a calităţii aerului, Municipiul Sebeș a demarat procedurile de elaborare a acestui plan în cursul anului 2021, deoarece administrația publică locală are drept prioritate zero sănătatea populației, iar îmbunătățirea factorilor de mediu, respectiv a calității aerului, reprezintă un reper important.

Calitatea aerului este o prioritate pentru Municipiul Sebeș, de aceea au fost întreprinse următoarele măsuri: achiziția sistemului automat de măsurare și monitorizare a calității aerului; achiziția de aspiratoare urbane (aspirarea și stropirea principalelor artere de circulație, aspirarea trotuarelor); montarea a circa 13.000 m^2 de gazon și realizarea unor sisteme de irigații dispuse în diverse zone ale orașului; plantarea a circa 800 de arbori, 350 de arbuști și plante ornamentale (în perioada 2016-2019); campanii sociale prilejuite de Ziua Pământului; campanii de colectare DEEE-uri; educație ecologistă în școli, colectare selectivă etc.

Apă

Apa este un element indispensabil pentru viață și societate, fiind materie primă pentru activități productive, sursă de energie și cale de transport, factor determinant în menținerea echilibrului ecologic. Astfel, protecția, punerea în valoare și dezvoltarea durabilă a resurselor de apă sunt

acțiuni de interes general. Resursele naturale de apă ale teritoriului sunt formate din rezervele de apă de suprafață și din cele subterane care pot fi folosite pentru diverse scopuri.

Râurile din județul Alba sunt aparținătoare bazinului hidrografic al râului Mureș, județul fiind situat pe cursul său mijlociu. Corpurile de apă prezente sunt următoarele:

- Arieşul Mare, izvor - acumulare Mihoieşti şi afluenţii (137,93 km);
- Mureș, sector confluență Arieș - confluență Cerna (134,49 km);
- Secaş şi afluenţii (22,67 km);
- Cugir (Râul Mare), acumularea Canciu - confluență Râul Mic (73,69 km);
- Cugir (Râul Mare), sect confluență, Râul Mic-confluență Mureș (16,08 km);
- Geoagiu şi afluenţii (71,36 km);
- Boz (11,84 km);
- Cheia şi afluenţii (22,90 km);
- Sebeş, sector acumulare Tău - confluenţă Răchita şi afluenții (52,98 km);
- Feneș (19,24 km);
- Abrud şi afluenţii (48,79 km);
- Târnava Mică, sector confluență, Bagaciu - confluență, Târnava (42,59 km);
- Târnava, sector Copșa Mică - confluenţă Mureș (41,64 km);
- Ampoi, sector confluență, Vâltori - confluenţă Mureș (39,53 km);
- Arieș (Arieșul Mare) sect confluență, Abrud-confluență, Plăiești (61,68 km).

Municipiul Sebeș face parte și el din bazinul Mureș. Rețeaua hidrografică este formată din râul Sebeș și afluentul acestuia, Secașul Mare. Râul Sebeș izvorăște de sub bazinul Șureanu și se varsă în râul Mureș la Oarda. Afluentul Secașul Mare izvorăște din Podișul Secașelor și se varsă în râul Sebeș în amonte de Lancrăm, având o lungime totală de 42 km. Rețeaua hidrografică a mediului rural din cadrul Zonei Urbane Funcționale este formată din:

- Râul Sebeș traversează localitățile Lancrăm, Petrești, Sebeșel, Săsciori, Laz, Căpâlna, Mărtinie, Șugag);
- Râul Pianu se află pe teritoriul comunei Pianu;
- Pârâul Valea Caselor, afluent al râului Secaș, se află pe teritoriul satului Răhău (sat aparținător municipiului Sebeș);
- Râul Secaș traversează teritoriile satelor Cut și Cunța. Pe teritoriul satului Cut se află și pârâul Obrezeanului, afluent al râului Secaș;
- Râul Câlnic, se află pe teritoriul comunei omonime, însă în imediata apropiere a satului Cunța.

Agenția pentru Protecția Mediului (APM) Alba nu a avut date cu privire la starea ecologică a lacurilor, din acest motiv nu există în Raportul de Mediu, aferent anului 2019 date cu privire la acest aspect.

Din punct de vedere al calității **apelor subterane** din bazinul Mureș, în anul 2019 s-au înregistrat 6 corpuri cu stare chimică slabă și 17 corpuri cu stare chimică bună. Factorii care duc la degradarea apelor subterane sunt produsele chimice (îngrășăminte, pesticide (indvidual și total)) folosite în agricultură, produsele menajere și cele rezultate din activitățile zootehnice, exploatarea incorectă a stațiilor de epurare, lipsa unui sistem organizat de colectare, depozitare

și gestionare a deșeurilor și nămolurilor generate de apele industriale uzate, produsele petroliere, produsele generate de procesele petroliere.

Poluarea freaticului este un fenomen ireversibil cu consecințe semnificative asupra utilizării rezervei subterane la alimentarea cu apă în scop potabil, iar depoluarea acestor surse de apă reprezintă un proces foarte anevoios.

Apele de îmbăiere sunt reprezentate de râuri, pârâuri și lacuri. În județul Alba, nu există zone naturale amenajate pentru îmbăiere, ci doar piscine cu apă de rețea ce nu au avut probleme de calitate sau cu impact negativ asupra sănătății populației deservite.

Cauzele principale ale efectelor negative asupra stării apelor sunt legate între ele şi includ schimbările climatice, exploatarea terenurilor, activitățile economice precum producerea de energie, industria, agricultura şi turismul, dezvoltarea urbană şi schimbările demografice. Presiunea exercitată de aceste cauze ia forma emisiilor de poluanți, a suprautilizării apei (stresul hidric), a unor modificări fizice ale corpurilor de apă şi a unor evenimente extreme precum inundațiile şi seceta, care vor lua amploare dacă nu se iau măsuri.

Poluarea apelor cauzată de aglomerările umane se datorează, în principal, următorilor factori:

- Rata redusă a populației racordate la sistemele de colectare şi epurare a apelor uzate (Serviciile publice de alimentare cu apă, canalizare şi epurare au un rol important pentru îmbunătățirea calității vieții, fără racordare la sisteme de colectare şi epurare a apelor uzate, se poate produce poluarea râurilor prin evacuarea apelor uzate menajere prin rigole, direct în râu şi poluarea pânzei freatice prin infiltrarea în sol a apelor uzate);
- Funcționarea necorespunzătoare a stațiilor de epurare existente;
- Managementul necorespunzător al deşeurilor (dezvoltarea urbană necesită atenție din punct de vedere al colectării deşeurilor menajere prin construirea unor depozite ecologice de deşeuri şi eliminarea depozitării necontrolate a deşeurilor);
- Dezvoltarea zonelor urbane şi protecției insuficiente a resurselor de apă.

Captările de apă pentru potabilizare sunt reglementate prin lege, în ceea ce privește calitatea apei şi protecția sursei de apă. Lipsa zonelor de protecție constituie un pericol de contaminare a apei.

Având în vedere aceste detalii, Primaria Sebeș desfășoară constant măsuri de îmbunătățire a calității apei: reabilitarea permanentă a infrastructurii de apă-canal; ecologizarea malurilor râurilor; testarea periodică a izvoarelor de apă potabilă, etc..

Sol

Solul este cel mai complex factor de mediu datorită compoziției chimice şi fizice. Acesta reprezintă o resursă importantă în susținerea civilizației umane, contribuind major la creşterea vegetației, la reglarea curgerii apelor şi reducerea poluării aerului, funcționând în același timp şi ca reciclator al materiei organice moarte şi a unor poluanți.

Investigarea şi evaluarea poluării solului şi subsolului reprezintă obligația şi responsabilitatea operatorului economic sau deținătorului de teren care a desfășurat ori desfășoară activități poluatoare sau potențial poluatoare pentru mediul geologic.

Poluarea solului este influențată în special de:

- depuneri uscate şi umede din atmosferă;
- depozitarea neadecvată de deşeuri şi reziduuri menajere şi industriale pe terenuri neamenajate corespunzător;
- chimizarea unor terenuri şi culturi agricole.

Presiunile ce se exercită asupra solului sunt:

- *Îngrăşămintele* reprezintă hrana plantelor şi au rolul de a preîntâmpina scăderea conţinutului de substanţe nutritive în sol. Fertilizanţii (îngrăşămintele chimice) sunt substanţe ce conţin cel puţin un element nutritiv de bază pentru sol: azot, fosfor, potasiu. Dozele mari de azotat de amoniu produc acidifierea solului, trece din sol în plante şi de aici la om şi animale, producând methemoglobunemia (maladia albastră) ce provoacă creşterea mortalităţii infantile cu 2-5%. Folosirea fertilizanţilor provoacă şi carenţe de microelemente în sol cum sunt: zinc, fier, cupru, bor, magneziu, mangan.
- *Pesticidele* sunt substanţe chimice folosite în agricultură pentru distrugerea dăunătorilor sau sunt regulatori de creştere, au conţinuturi diferite de substanţă activă şi impurificatori, în funcţie de procesul tehnologic de obţinere. Acţiunea lor poluantă cuprinde toate mediile: aer, apă, sol, circulaţia lor efectuându-se prin intermediul vieţuitoarelor, apei şi aerului.

Presiunile de mai sus pot fi anulate prin practicarea unei agriculturi ecologice. Agricultura ecologică produce hrană mai curată, potrivită metabolismului uman, în deplină corelaţie cu conservarea şi dezvoltarea mediului. Unul dintre principalele scopuri ale agriculturii ecologice este producerea de bunuri agroalimentare proaspete şi autentice, care să respecte factorii naturali şi de mediu. În perioada de producţie se interzice utilizarea organismelor modificate genetic a fertilizanţilor şi pesticidelor de sinteză, a stimulatorilor şi regulatorilor de creştere, hormonilor, antibioticelor etc.. Agricultura ecologică este sectorul agricol cu cea mai rapidă creştere în România şi în întreaga lume.

Pentru protejarea factorului sol UAT Sebeş a realizat 22 de platforme subterane de colectare a deşeurilor structurate pe patru fracţii şi dispuse în principale cartiere ale oraşului; desfiinţarea depozitelor neautorizate de moloz şi ecologizarea permanentă a zonelor sensibile de la periferia urbană.

Alţi factori cu impact asupra mediului:

Poluarea fonică poate fi definită ca expunerea la sunete ce ating nivele deranjante, stresante sau dăunătoare. O parte din aceste sunete provin din natură, dar cea mai mare parte se datorează urbanizării, astfel încât lumea a devenit zgomotoasă în mod cronic.

În afara poluării sonore, mai există şi poluare infrasonoră, ultrasonoră şi cu vibraţii mecanice. Poluarea infrasonoră este produsă de maşini de spălat, aspiratoare de praf, frigidere, autocamioane cu motoare cu benzină, cu motoare Diesel, compresoare, turbine, mişcări ale aerului, sub formă de vânt. Efectele asupra organismului sunt variate: creşterea rapidă a oboselii, modificările cardio-vasculare, creşterea frecvenţei respiratorii, tremurături şi scăderea tonusului muscular.

Conform Ordinului Ministerului Sănătății nr. 119/2014, pentru aprobarea normelor de igienă și sănătate publică privind mediul de viață al populației, dimensionarea zonelor de protecție sanitară se va face în așa fel încât în teritoriile protejate vor fi asigurate și respectate valorile limită ale indicatorilor de zgomot, după cum urmează:

- în perioada zilei, nivelul de presiune acustică continuu echivalent ponderat A (AeqT), măsurat la exteriorul locuinței conform standardului SR ISO 1996/2-08, la 1,5 m înălțime față de sol, să nu depășească 55 dB și curba de zgomot Cz 50;
- în perioada nopții, între orele 2300-700, nivelul de presiune acustică continuu echivalent ponderat A (L(AeqT)), măsurat la exteriorul locuinței conform standardului SR ISO 1996/2-08, la 1,5 m înălțime față de sol, să nu depășească 45 dB și, respectiv, curba de zgomot Cz 40.

Pentru locuințe, nivelul de presiune acustică continuu echivalent ponderat A (L(AeqT)), măsurat în timpul zilei, în interiorul camerei cu ferestrele închise, nu trebuie să depășească 35 dB (A) și, respectiv, curba de zgomot Cz 30. În timpul nopții (orele 23:00-7:00), nivelul de zgomot L(AeqT) nu trebuie să depășească 30 dB și, respectiv, curba Cz 25.

STAS 10009/2017 „Acustica în construcții. Acustica urbană. Limite admisibile ale nivelului de zgomot" reglementează limitele admisibile ale nivelului de zgomot în mediul urban, diferențiate pe zone și dotări funcționale, stabilind limitele admisibile pentru:

- nivelul de zgomot exterior (măsurat la bordura trotuarului) pe străzi (pentru 4 categorii tehnice de străzi) și pentru pasaje rutiere subterane;
- nivelul de zgomot la limita zonelor funcționale din mediul urban;
- nivelul de zgomot în interiorul zonelor funcționale din mediul urban.

Conform măsurătorilor acustice, municipiul Sebeș se numără printre localitățile zgomotoase. Valoarea medie lunară înregistrată la nivelul municipiului Sebeș zona Centru, la nivelul anului 2019 este 71 dB. Valoare admisă pentru nivelul de presiune acustică continuu echivalent (LAeq) este de 65 dB, astfel indicatorul este depășit cu 6 dB. Celelalte localități analizate în cadrul Raportului privind Calitatea Mediului din județul Alba, 2019, se află în situații similare minicipiului Sebeș, cu depășiri ale nivelului de zgomot (Alba Iulia – Cetate, Centru, Ampoi II și Aiud), cât și cu un nivel de zgomot care nu depășește nivelul maxim admis (Blaj, Ocna Mureș, Zlatna, Abrud, Câmpeni și Baia de Arieș).

Schimbările climatice de tipul scăderii precipitațiilor, creșterii temperaturilor, vânturi frecvente, zăpadă excesivă, incendii provocate de temperaturi înalte afectează habitatele de pădure și speciile dependente în diverse moduri.

Schimbările climatice afectează direct calitatea vieții, alterează structurile localităților și activităților umane, având impact asupra sănătății umane, securității și proprietății (de exemplu, prin fenomenele extreme de risc: inundații, vijelii).

Energie si eficientă energetică, resurse naturale, mediul înconjurător

Pachetul de propuneri „Energie curată pentru toți europenii" (COM(2016)0860) de la 30 noiembrie 2016, are scopul de a alinia legislația UE în domeniul energiei, la obiectivele pentru 2030 în materie de climă și de energie. „Eficiența energetică pe primul loc" este unul dintre principiile-cheie ale uniunii energetice pentru a garanta o aprovizionare cu energie sigură,

sustenabilă, competitivă și la prețuri accesibile. În 2018, Parlamentul European a ajuns la un acord care stabilește obiectivul de reducere a consumului de energie primară cu 32,5 % până în 2030[24].

Îmbunătățirea eficienței energetice reprezintă unul din elementele prioritare ale strategiei energetice a României având în vedere contribuția majoră la realizarea siguranței în alimentarea consumatorilor, în asigurarea dezvoltării durabile și competitivității, la economisirea resurselor de energie și la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră. Intensitatea energiei primare în România indică necesitatea adoptării unor măsuri în conformitate cu Directiva 2012/27/UE maximizându-se performanțele politicilor existente și adoptându-se noi măsuri pentru viitor[25].

Având în vedere această strategie și directivă, toate formele administrative sunt obligate să se alinieze conform cerințelor impuse.

Municipiul Sebeș, prin poziționarea geografică, se afirmă în categoria zonelor cu *potențial solar*, zonă cu potențial peste media națională.

Pe lângă potențialul solar, municipiul Sebeș se afirmă și în cadrul *utilizării biomasei* (biomasa reprezintă partea biodegradabilă a produselor, deșeurilor și reziduurilor din agricultură, inclusiv substanțele vegetale și animale, silvicultură și industriile conexe, precum și partea biodegradabilă a deșeurilor industriale și urbane, fiind resursa regenerabilă cea mai abundentă de pe planetă) resursă importantă inclusiv la nivelul județului, dar prea puțin valorificată în prezent.

Pădurile - principala resursă de biomasă, reprezintă o resursă energetică importantă; ele ocupă o suprafață de aproximativ 1.572 ha (anul 2014 - până la finalizarea activității de cadastrare a țării de către ANCPI, datele privind suprafața agricolă vor rămâne blocate la nivelul anului 2014), suprafață care se diminuează de la an la an.

Sistemul hidroenergetic - Sucursala Hidroelectrica Sebeș, a construit și pus în funcțiune două microhidrocentrale la barajele Cugir și Obrejii de Căpâlna (stocarea apei în baraje și punerea ei în valoare atunci când sistemul energetic are nevoie și asigură permanent un anumit debit cursurilor de apă, numit „debitul de servitute"). Deși sistemul hidroenergetic nu are ca obiectiv exclusiv obținerea de energie electrică, ci urmărește mai mult latura ecologică și protecția mediului, acesta nu trebuie eliminat din categoria resurselor cu potențial.

Prin contractul de Colaborare (Membru afiliat al Bursei Române de Mărfuri) nr. 364/03.11.2016, prelungit prin actul adițional nr. 2, cu anexa mărfurilor fungibile tranzacționabile - energie electrică și gaze naturale pentru UAT Sebeș, au fost tranzacționate pe BRM energie electrică și gaze naturale pentru municipiul Sebeș și instituțiile subordonate: 1 tranzacție de energie electrică și o tranzacție pe gaze, rezultând o economie importantă la bugetul local.

[24] *Sursa: https://www.europarl.europa.eu/factsheets/ro/sheet/69/eficienta-energetica*
[25] *Sursa: https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/ro_neeap_ro.pdf*

1.3.2 Rezervații naturale și areale protejate

Pe teritoriul județului Alba există 245 de categorii de arii naturale protejate, conform legislației în vigoare:

- de interes județean, declarate prin HCJ Alba nr. 27/1999:
  - rezervații naturale: 93;
  - monumente ale naturii: 126 din care 6 specii de mamifere, 89 specii de păsări și 31 specii de floră ocrotită;
- de interes național:
  - parcuri naturale: 1;
  - rezervații naturale și monumente ale naturii: 83 (declarate prin Legea nr. 5/2000 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național – Secțiunea a III-a – zone protejate);
- de interes comunitar sau situri Natura 2000:
  - 5 SPA-uri (arii de protecție avifaunistică) desemnate prin HG 1284/2007, modificată și completată prin HG 971/2011;
  - 20 SCI-uri (situri de importanță comunitară) desemnate prin Ordinul 1964/2007, modificată de Ordinul 2387/2011 și Ordinul 46/2016.

Pe teritoriul administrativ al municipiului Sebeș și al mediului rural din Zona Urbană Funcțională Sebeș au fost desemnate următoarele categorii de rezervații și arii naturale protejate de interes național:

- **Luncile Prigoanei –** datorită frumuseților sale, Luncile Prigoanei mai poartă denumirea și de Poarta Raiului. Este un ținut montan încărcat cu păduri de foioase și conifere. Se află la o distanță de 7 km de mers de la Mănăstirea Oașa, fiind localizată pe teritoriul comunei Șugag cu acces prin DN67C+DF;
- **Oul Arșiței de la Recea –** este o rezervație geologică cu statut de Monument al Naturii, Oul Arșiței reprezintă un fragment masiv de rocă, alcătuit din micașisturi și paragnaise, care s-a dezlipit cu milenii în urmă din partea superioară a versantului și s-a oprit la o altitudine de 1.057 m. În urma rostogolirii, fragmentul de piatră a luat forma unui ou, care are în prezent înălțimea de 2 m și lățimea de 2,20 m. Acesta este situat la marginea pădurii Arșița, accesul fiind pe drumul forestier;
- **Pintenii din Coasta Jinei –** pintenii sau colții Jinei sunt un grup de stânci isolate, alcătuite din șisturi cristaline (micașisturi și paragnaise), localizate într-o pădure de fag, la altitudinea de 750-900 de metri. Acestea se află pe teritoriul comunei Șugag, satul Dobra, accesul fiind prin DN67C;
- **Stânca Grunzii –** reprezintă o formațiune geologică alcătuită din roci de calcare și dolomite calcaroase, rezultată în urma mai multor procese de eroziune (îngheț-dezgheț, vânt, spălare, șiroire, desfășurate de-a lungul timpului. Aceasta este localizată pe teritoriul comunei Șugag, satele Tău și Jidoștina, accesul fiind posibil prin DN67C;
- **ROSCI0211 – Podișul Secașelor –** aria protejată este localizată pe teritoriul comunei Șugag, în satul Dobra;
- **Tinoavele din Lunca Tărtărăului –** aria protejată este localizată pe teritoriul comunei Șugag, accesul fiind posibil prin DN67C;

- **ROSCI0085 – Frumoasa –** este situat pe teritoriul satelor Pianu de Sus și Șugag, având o suprafață de 137.115 ha;
- **ROSPA0043 – Frumoasa –** este situat pe teritoriul satelor Pianu de Sus și Șugag și are o suprafață de 131.182 ha;
- **ROSCI0211 – Râpa Roşie Sebeş** - situată la 3 km de municipiul Sebeş. Râpa Roșie este o rezervație geologică cu o suprafață de 10 ha. Apa ce sapă în lutul colinei lasă în urmă trecerii ei forme ciudate: coloane, turnuri, piramide, toate de culoare roșiatică. O rezervație naturală unică în țară, denumită popular și „micul canion al României". În arealul acesteia au fost descoperite fosile ale unor dinozauri. Rezervația se întinde pe o suprafață de 10 hectare iar pereții săi au înălțimi cuprinse între 80-100 de metri. Un perete imens, aproape vertical, cu aspectul unei orgi uriașe, lasă impresia unui monument ancestral ruinat. Ciudatele coloane și piramide etajate, separate de ravene, formează un microrelief pe care geografii îl numesc „badlands" (pământuri rele). Termenul, de origine engleză, a fost folosit pentru prima dată în Dakota de Sud (Statele Unite), unde acest relief este bine dezvoltat. Râpa Roșie este o rezervație naturală nu doar peisajului superb ce trebuie protejat ci și datorită animalelor foarte rare ce trăiesc aici, precum: Cotoneaster integarrima, Ephedra distachya, Centaurea atropurpurea, Dianthus serotinus, Cephalaria radiata, Asplenium nigrum. Accesul spre rezervație se face din municipiul Sebeș, pe drumul județean DJ106 spre comuna Daia Română. Râpa Rosie a fost inițial în custodia asociației Ecouri Verzi - Sibiu, la momentul de față este în custodia Agenției Naționale pentru Arii Naturale Protejate - Structura teritorială Alba;
- **Râpa Lancrămului** – rezervație complexă (geologică și botanică), este obârșia unui torent săpat în depozitele specifice Depresiunii Transilvaniei și adăpostește rarități floristice;
- **Fânețele din dealul Pripoc**- rezervație botanică cu o vegetație de pajiște xerofilă, bogată în specii caracteristice Podișului Transilvaniei.

Problemele legate de ariile și rezervațiile naturale sunt următoarele:

- starea de conservare a unor arii/rezervații nu este chiar foarte bună, ci doar satisfăcătoare;
- activitățile turistice neecologice pot conduce la degradarea acestora;

Ca măsură de protecție se impune limitarea activităților umane privind exploatarea resurselor naturale (ale solului și ale subsolului), evitarea poluării de orice natură, respectând prevederile din OUG 236/2000 cu modificările ulterioare, privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice.

1.3.3. Sistemul actual de gestionare a deșeurilor

Gestionarea eficientă a deșeurilor este primul pas spre o economie circulară, care stabilește obiective obligatorii din punct de vedere juridic pentru reciclarea deșeurilor și reducerea depozitelor de deșeuri, cu termene fixe. Deșeurile au efecte negative pentru mediu, climă, sănătatea umană, economie.

Gestionarea deșeurilor cuprinde toate activitățile de colectare, transport, tratare, valorificare și eliminare a deșeurilor, inclusiv monitorizarea acestor operații și monitorizarea depozitelor de

deșeuri după închiderea lor. Deșeurile reprezintă ultima etapă din ciclul de viață al unui produs (intervalul de timp între data de fabricație a produsului și data când acesta devine deșeu).

Politica Uniunii Europene în domeniul gestionării deșeurilor se bazează pe 3 principii, și anume: prevenirea producerii deșeurilor, valorificarea deșeurilor (reciclare, reutilizare) și îmbunătățirea tehnicilor de eliminare finală și monitorizarea eliminării.

Județul Alba a fost împărțit în 4 zone de colectare a deșeurilor:

- Zona 1 – Alba-Iulia include UAT-urile:
  - Sub-zona 1.1: municipiul Alba Iulia, orașul Teiuș, comunele: Ciugud, Berghin, Ohaba, Mihalț, Stremț, Galda de Jos, Cricău, Întregalde, Ighiu, Sântimbru.
  - Sub-zona 1.2: municipiul Aiud, comunele: Râmeț, Rădești, Râmetea, Lopadea Nouă, Livezile, Miraslău, Ponor.
  - Sub-zona 1.3: orașul Ocna Mureș, comunele: Hopârta, Fărău, Noșlac, Lunca Mureșului, Unirea;
- Zona 2 – Tărtăria include UAT-urile: municipiul Sebeș, orașul Cugir, comunele: Daia Română, Cut, Șpring, Doștat, Gârbova, Câlnic, Săsciori, Pianu, Sălișstea, Blandiana, Vințu de Jos, Ceru Băcăinți, Șibot, Șugag;
- Zona 3 – Abrud, Zlatna, Baia de Arieș – include următoarele UAT-uri:
  - Sub-zona 3.1: orașul Zlatna, comunele: Almașu Mare, Meteș;
  - Sub-zona 3.2: orașul Abrud, comunele: Roșia Montană, Ciuruleasa, Bucium, Mogoș;
  - Sub-zona 3.3: orașul Câmpeni, comunele: Arieșeni, Avram Iancu, Vidra, Sohodol, Vadu Moților, Albac, Poiana Vadului, Horea, Scărișoara, Gârda de Sus;
  - Sub-zona 3.4: orașul Baia de Arieș, comunele: Lupșa, Sălciua, Poșaga, Ocoliș, Bistra.
- Zona 4 – Blaj – include următoarele UAT-uri: municipiul Blaj, comunele: Cergău, Cenade, Valea Lungă, Cetatea de Baltă, Jidvei, Șona, Sâncel, Bucerdea Grânoasă, Crăciunelu de Jos, Roșia de Secaș.

Operatorii de salubrizare care colectează și transportă deșeuri municipale, în anul 2021, pe teritoriul județului Alba sunt[26]:

- Asocierea SC RER VEST SA și SC RETIM ECOLOGIC SERVICE SA, care colectează deșeuri municipale și asimilabile acestora;
- Asocierea SC GREENDAYS SRL/GREENDAYS 2 – SOLUCOES AMBIENTAIS SA, care colectează deșeuri municipale și asimilabile acestora.

În anul 2019, județul Alba a înregistrat un procent de 91,56% pentru acoperirea cu servicii de salubrizare, mediul urban fiind acoperit în proporție de 99% și mediul rural în proporție de 81%.

În funcție de mediul de rezidență au fost remarcate următoarele particularități:

- în zona urbană deșeurile reziduale sunt colectate în funcție de tipul de locuință:
  - zona de blocuri: platforme de colectare subterane pe 4 fractii;
  - zona de case: din poartă în poartă (120 l și 240 l).

[26] *Sursa: Planul Județean de Gestionare a Deșeurilor în județul Alba, 2021*

Pentru deșeurile reciclabile, în zona urbană sunt prevăzute platforme de colectare (containere 1,1 m^3), iar în zona rurală colectarea se efectuează în funcție de categoria de deșeuri:

- deșeuri reziduale: din poartă în poartă (120 l și 240 l);
- deșeuri reciclabile: ridicate pe 4 fractii în saci de culori diferite, o dată pe saptamână.

Stațiile de transfer de la nivelul județului Alba sunt amenajate în:

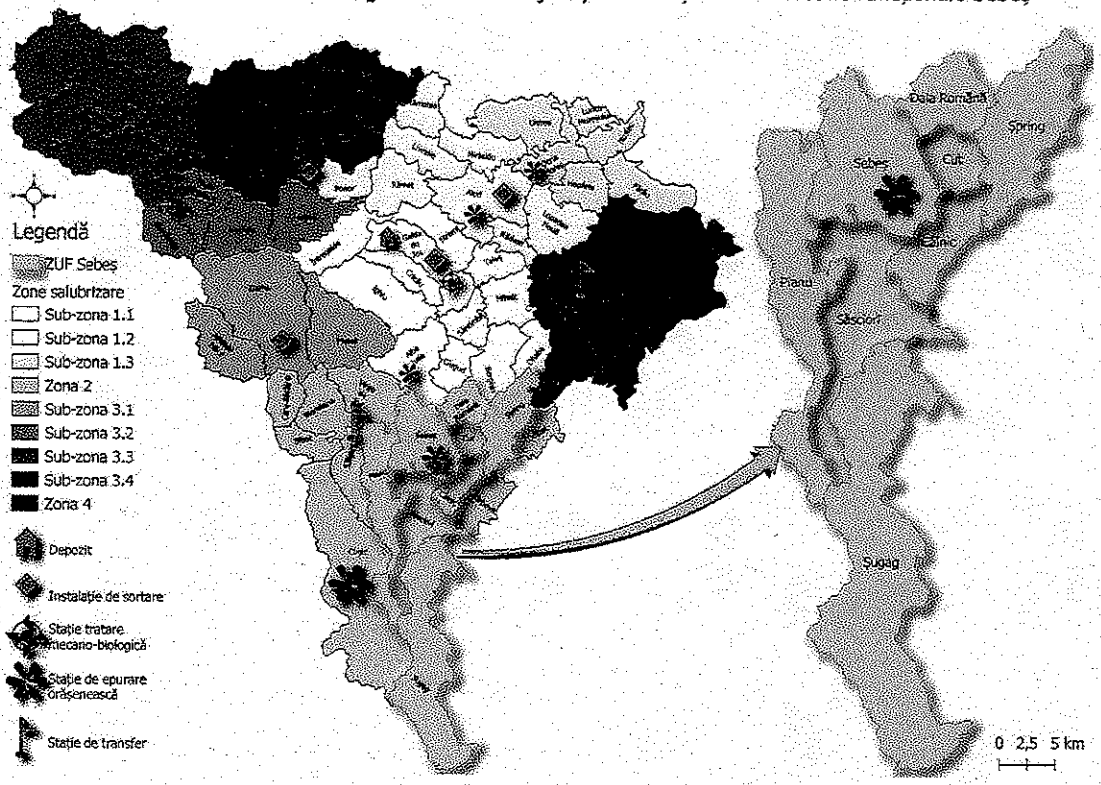
- Abrud (operator Consiliul Local Abrud – Serviciul Local de Utilitate Publică Abrud);
- Tărtăria (operator Asocierea SC RER VEST SA și SC RETIM ECOLOGIC SERVICE SA);
- Blaj (operator Asocierea SC RER VEST SA și SC RETIM ECOLOGIC SERVICE SA).

Instalațiile de sortare de la nivelul județului Alba sunt localizate în:

- Aiud, operator SC GREEN DAYS V.R.P.A. SA Baia Mare – Sucursala Aiud;
- Baia de Arieș, operator SC ECO MONTAN APUSENI SRL Baia de Arieș;
- Zlatna, operator SC A&B SALUBRIS SRL com. Deda, jud. Mureș;
- Galda de Jos, operator Asocierea SC RER VEST SA și SC RETIM ECOLOGIC SERVICE SA.

Tratarea mecano-biologică din județul Alba are loc la stația TMB Galda de Jos. Tot în Galda de Jos există și un depozit construit și funcțional, care și-a început activitatea în mai 2021.

Figura 37: Sistemul de management la nivelul județului Alba și al zonei urbane funcționale Sebeș

Sursa: *Prelucrarea consultantului, date PJGD Alba, 2021*

Stațiile de epurare orășenești prezente în județul Alba sunt localizate în Aiud, Alba Iulia, Blaj, Câmpeni, Cugir, Ocna Mureș și Sebeș. Zona Urbană Funcțională Sebeș face parte din zona de

salubrizare 2, zonă care este deservită de 2 stații de epurare orășenești (Cugir și Sebeș) și o stație de transfer la Tărtăria (sat din comuna Sălișteа).

În municipiul Sebeş, colectarea deşeurilor municipale este realizată de SC GreenDays SRL Baia Mare – punct de lucru Sebeş care deservește municipiul Sebeş cu suburbiile și comunele din zonă.

Gestionarea deşeurilor în municipiului Sebeş se face în baza contractului încheiat cu SC Greendays SRL - contract de delegare prin concesiune a serviciului de salubrizare al municipiului Sebeş, nr.5/20.02.2012 prelungit prin acte adiționale:

- în cadrul acestui contract sunt prevăzute puncte de colectare selectivă în cadrul cartierelor de locuințe pe 4 fracții precum și colectarea selectivă pe 2 fracții la gospodăriile individuale;
- în perioada derulării contractului, operatorul are obligația să respecte legislația, reglementările, precum şi hotărârile consiliului local în vigoare privind protecția mediului, preluând toate responsabilitățile în acest domeniu.

Sistemul de Management Integrat al Deşeurilor în judeţul Alba este implementat în cadrul unui Proiect finanțat prin POS Mediu, Axa Prioritară 2 – Dezvoltarea Sistemelor de Management Integrat al Deşeurilor şi reabilitarea siturilor contaminate. Pentru implementarea noului sistem integrat de deşeuri, în anul 2009 în judeţul Alba s-a înființat Asociaţia de Dezvoltarea Intercomunitară SALUBRIS Alba, din care fac parte toate unitățile administrativ-teritoriale ale județului. Proiectul a vizat inclusiv elaborarea Strategiei Județene a Deșeurilor și Regulamentului de Salubrizare a județului Alba, care au prevăzute obiective și indicatori de reducere, refolosire și reciclare a deșeurilor.

În cadrul Sistemului Integrat de Gestiune a Deşeurilor din județul Alba au fost alocate municipiului Sebeș un număr de:

- 124 bucăți containere de 1,1 m^3 pentru hârtie și carton;
- 124 bucăți containere de 1,1 m^3 pentru plastic și metal;
- 124 bucăți containere de 1,1 m^3 pentru sticlă;
- 270 unități de compostare individuală.

În anul 2017 a început predarea unităților de compostare individuală cetățenilor conform regulamentului aprobat prin HCL 207/2017.

Ca și modalitate de precolectare a deșeurilor în municipiul Sebeș au fost realizate un număr de 22 platforme subterane - pentru colectarea deșeurilor menajere pentru locuințele colective/ cartiere de blocuri, în 15 locații după cum urmează:

Tabel 22: Amplasare platforme subterane - pentru colectarea deșeurilor menajere

Nr. crt.	Denumire	Amplasament și elemente de identificare
1.	Platformă subterană colectare deșeuri – Cartier Lucian Blaga, în zona fostei remize pompieri	Cartier Lucian Blaga, în zona fostei remize pompieri – 2 platforme a câte 4 containere
2.	Platformă subterană colectare deșeuri – Cartier Lucian Blaga, în zona fostei centrale termice	Cartier Lucian Blaga, în zona fostei centrale termice – 1 platformă a câte 4 containere
3.	Platformă subterană colectare deșeuri – Piața Dacia	Piața Dacia – 1 platformă a câte 4 containere

Nr. crt.	Denumire	Amplasament și elemente de identificare
4.	Platformă subterană colectare deșeuri – Cartier M. Kogălniceanu, în zona Dispensarului medical	M. Kogălniceanu, în zona Dispensarului medical – 3 platforme a câte 4 containere
5.	Platformă subterană colectare deșeuri – Cartier Mircea cel Mare	Cartier Mircea cel Mare – 1 platformă a câte 4 containere
6	Platformă subterană colectare deșeuri – Cartier Valea Frumoasei, în zona magazinului Peny	Cartier Valea Frumoasei, în zona magazinului Peny – 2 platforme a câte 4 containere
7	Platformă subterană colectare deșeuri – Cartier Valea Frumoasei, în zona blocului ANL	Cartier Valea Frumoasei, în zona blocului A.N.L.– 1 platformă a câte 4 containere
8	Platformă subterană colectare deșeuri – Cartier Valea Frumoasei, în zona Liceului Tehnologic	Cartier Valea Frumoasei, în Liceului Tehnologic– 1 platformă a câte 4 containere
9	Platformă subterană colectare deșeuri – Cartier Aleea Parc, în zona Magazinului Magnetic	Cartier Aleea Parc, în zona Magazinului Magnetic – 1 platformă a câte 4 containere
10	Platformă subterană colectare deșeuri – Cartier Aleea Parc, în zona locului de joacă	Cartier Aleea Parc, în zona locului de joacă – 1 platformă a câte 4 containere
11.	Platformă subterană colectare deșeuri - Valea Frumoasei, în zona bl. 6A	Valea Frumoasei, în zona bl. 6A – 2 platforme a câte 4 containere
12.	Platformă subterană colectare deșeuri - Aleea Parc, în zona bl. 92-94	Aleea Parc, în zona bl. 92 - 94 – 2 platforme a câte 4 containere
13.	Platformă subterană colectare deșeuri - Aleea Parc, lângă biserică	Aleea Parc, lângă biserică – 1 platformă a câte 4 containere
14.	Platformă subterană colectare deșeuri - M. Kogălniceanu, în zona bl. 106	M. Kogălniceanu, în zona bl. 106 – 1 platformă a câte 4 containere
15.	Platformă subterană colectare deșeuri - M. Kogălniceanu, în zona bl. 138A	M. Kogălniceanu, în zona bl. 138A – 2 platforme a câte 4 containere

Sursa: *date furnizate de Primăria Sebeș*

UAT Sebeș realizează periodic campanii de informare și colectare deșeuri de echipamente electrice și electronice. La nivelul municipiului Sebeș, cantitatea de deșeuri urbane, respectiv cantitatea totală anuală de deșeuri urbane, incluzând deșeurile menajere, cele generate de instituții, unități comerciale, agenți economici (asimilabile celor menajere), deșeuri stradale din spații publice, străzi, parcuri, spații verzi, dar și deșeuri din construcții-demolări (generate în gospodării), nămoluri de la epurarea apelor uzate, produsă la nivelul fiecărui oraș (tone/an), înregistrate la nivelul unui an este de aproximativ 7.118 tone/an, iar cantitatea de deșeuri urbane pe cap de locuitor (cantitatea totală anuală de deșeuri urbane, incluzând deșeurile menajere, cele generate de instituții, unități comerciale, agenți economici, deșeuri stradale din spații publice, străzi, parcuri, spații verzi, dar și deșeuri din construcții-demolări, nămoluri de la epurarea apelor uzate, produsă la nivelul fiecărui oraș pe cap de locuitor) este de 0,22 tone/an/cap de locuitor[27].

Modul de realizare și gestionare a deșeurilor trebuie să se facă în conformitate cu Planul Național de Gestionare a Deșeurilor (PNGD) ce dezvoltă un ansamblu de acțiuni de gestionare a deșeurilor la nivel național, cu efecte negative minime asupra mediului. Politica națională în domeniul gestionării deșeurilor trebuie să se subscrie politicii europene în materie de prevenire a generării deșeurilor și să urmărească reducerea consumului de resurse și aplicarea practică a ierarhiei deșeurilor.

În cursul anului 2019, Municipiul Sebeș a fost supus unui audit de recertificare conform standardului SR EN ISO 9001-2015 - standard de calitate și conform standardului SR EN ISO 14001/2015 - sistem de management de mediu. În urma acestui audit de recertificare s-a

[27] *Sursa: https://citadini.ro/baza-de-date-urbane/*

obținut certificatul SRAC cu nr. 1294 - Servicii de administrație publică și certificatul IQNet – Public Administration Services-Quality Management System - 2019, precum și certificatul 5475 - sistem de management de mediu însoțit de certificatul IQNet – Public Administration Services-Quality Management System - 2019, fiind realizată certificarea integrată a Municipiului Sebeș: Calitate-Mediu.

ANALIZA S.W.O.T.

	Puncte tari		*Puncte slabe*	
Municipiul Sebeș	Existența unui operator de apă care asigură servicii de apă și canalizare; 11 rezervații și arii naturale protejate de interes național pe teritoriul ZUF Sebeș;	Municipiul Sebeș face parte din Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Apa Alba; Sistem de monitorizare a calității aerului prin intermediul stației AB2 aparținând APM Alba, dar mai ales prin intermediul Sistemului propriu al UAT Sebeș de monitorizare a calității aerului; Planul pentru calitatea aerului este în curs de elaborare; Municipiul Sebeș se afirmă în categoria zonelor cu potențial solar peste media națională; Existența Sistemului Integrat al Deșeurilor la nivelul județului Alba; Sistem funcțional și eficient de Management Integrat al Deșeurilor;	Dezvoltarea industrială și a sistemului rutier de tranzit generează surse de emisii potențial poluante; Creșterea numărului de autovehicule cu motoare care funcționează cu combustie internă; Gradul redus de implicare a cetățenilor cu privire la colectarea selectivă a deșeurilor; Biomasa prea puțin valorificată în prezent; Implicarea cetățenilor în realizarea colectării selective este relativ scăzută; Depozitarea necontrolată a deșeurilor menajere pe terenuri private și pe terenuri aflate în administrarea UAT.	Municipiul Sebeș se numără printre localitățile zgomotoase (71 dB față de valoarea admisă de 65 dB; Lipsa sistemului de implementare a colectării selective - „plătește cât arunci".

Mediul rural – ZUF Sebeș

Lipsa unui sistem de colectare selectivă a deșeurilor.

	Oportunități	*Amenințări*
Municipiul Sebeș / *Mediul rural – ZUF Sebeș*	Transpunerea și implementarea Directivelor Uniunii Europene în legislația națională; Impactul pozitiv al campaniilor naționale, locale de informare cu privire la mediu; Valorificarea surselor regenerabile de producere a energiei; Fructificarea programelor de finanțare europene și naționale pentru eficientizarea termică a clădirilor, modernizarea iluminatului public și a transportului în comun.	Progresul economic poate genera probleme de contaminare a solurilor, de poluare a atmosferei sau a apelor, de poluare fonică și/sau vibrații; Insuficiența educației ecologice privind protecția solului și a apelor; Dezvoltarea urbanistică poate duce la diminuarea spațiilor verzi; Posibilitatea ca agenții poluatori sursă să nu implementeze programe de gestionare a calității factorilor de mediu.

1.4 Conectivitate

Infrastructura rutieră

Municipiul Sebeș beneficiază de un important atu de dezvoltare datorită faptului că se află la intersecția axelor de transport Vest-Est - culoarul 4 european (Autostrada A1) și Sud-Nord - București-Sibiu-Cluj-Oradea (cu Autostrada A 10 Sebeș-Turda). Municipiul Sebeș se află în proximitatea a patru orașe importante: Alba-Iulia la 15 km, Sibiu la 55 km, Cluj-Napoca la 112 km și Târgu-Mureș la 140 km.

Racordat la autostrada A1 (Sibiu-Sebeș-Arad-Nădlac), Coridorul IV pan-european, precum și la drumul Autostrada A 10 Sebeș-Turda (actualmente în construcție, realizată parțial și având termen de finalizare a ultimelor două tronsoane anul 2021), orașul dispune de gară (Magistrala CFR 200, la circa 5 km se află nodul de cale ferată Vințu de Jos), precum și de două autogări.

De asemenea, municipiul se află la intersecția unor importante căi de comunicații rutiere: DN1, E81, DN7, E68 și DN67 – Transalpina, drumul la cea mai mare altitudine din România (peste 2.000 m).

Municipiul Sebeș dispune la ora actuală de 5 artere rutiere de penetrație în localitate:

- DN 7 (E68) dinspre Deva cu 2 benzi (câte una pe sens);
- DN 1 (E81, E68) dinspre Sibiu cu 2 benzi (câte una pe sens);
- DN 1 (E81) dinspre Alba Iulia cu 2 benzi (câte una pe sens);
- DN 67C dinspre Șugag cu 2 benzi (câte una pe sens);
- DJ 106K dinspre Daia Română cu 2 benzi (câte una pe sens).

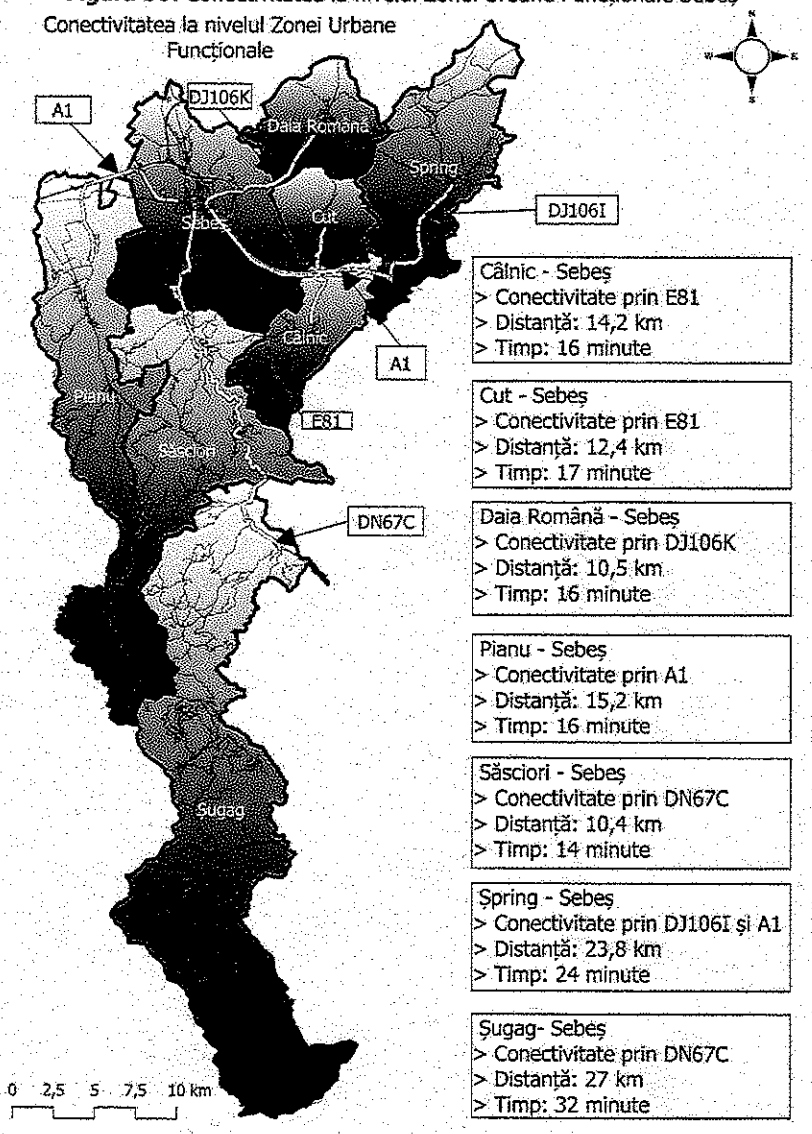
Din punct de vedere al conectivității europene și naționale din Regiunea Centru, Municipiul Sebeș este inclus în rețeaua trans-europeană de transport rutier. Conectivitatea cu drumurile naționale și județene, este următoarea:

- Sectorul de drum rutier din rețeaua trans-europeana TENT-T (pe teritoriul Regiunii Centru):
  - Sebeș – Vințu de Jos – Deva (E68, DN7);
  - Sebeș – Alba Iulia – Turda (E68 - E81);
  - Sebeș – Sibiu – Râmnicu Vâlcea – Pitești – București (E81-E68-DN7).
- Conectivitatea cu drumurile naționale (DN):
  - DN67C: Sebeș – Petrești – Novaci;
  - DN1: Sebeș – Sibiu – Făgăraș – Brașov – București;
- Conectivitatea cu drumuri județene (DJ):
  - Județul Alba: DJ106K, DJ104A, DJ705B, DJ107C, DJ705E, DJ704, DJ670C, DJ106K, DJ141D, DJ106E;
  - Județul Sibiu: DJ106F, DJ106G, DJ106E, DJ106D, DJ106C, DJ106B, DJ105G.

Căile de comunicație și transport din municipiul Sebeș satisfac la momentul actual o bună parte a necesităților de mobilitate în condiții de siguranță și trafic, dar sunt de remediat o serie de aspecte și disfuncționalități: starea tehnică necorespunzătoare, lipsa trotuarelor și a marcajelor corespunzătoare, lipsa unor parcaje amenajate, neasigurarea șanțurilor și rigolelor pentru scurgerea apelor pluviale, lipsa sau întreținerea necorespunzătoare a indicatoarelor rutiere.

La nivelul zonei urbane funcționale, conectivitatea în interiorul zonei este asigurată astfel:

Figura 38: Conectivitatea la nivelul Zonei Urbane Funcționale Sebeș

Sursa: *Prelucrarea consultantului pe baza Google Maps*

În cadrul municipiului Sebeș la nivelul anului 2020, lungimea străzilor orășenești este de 116 km, distanță care cuprinde lungimea străzilor amenajate în cuprinsul localității și care asigură circulația între diverse părți ale acesteia, indiferent dacă au sau nu îmbrăcăminte asfaltică.

Dintre acestea, lungimea străzilor modernizate este de 74 km, în creștere cu 23,33% față de situația din 2010 (când erau doar 60 km). În măsurarea acestui indicator au fost incluse și străzile cu îmbrăcăminte din piatră fasonată (respectiv îmbrăcămintea de piatră cubică, paralelipipedică sau de alte forme regulate), asfalt sau beton[28]. Modernizarea străzilor din municipiul Sebeș este o preocupare constantă a municipalității, astfel încât proiectele de reabilitări străzi sunt implementate ori de câte ori există această oportunitate.

[28] *Sursa: GOS105A - Lungimea străzilor orășenești modernizate, pe județe și localități, 2019*

Lungimea pistelor dedicate/marcajelor pe carosabil/trotuar pentru circulația bicicliștilor în municipiul Sebeș este de 1,9 km. Pentru oferirea condițiilor de deplasare pe domeniul public pentru utilizatorii de biciclete în localitate, se recomandă amenajarea de piste de biciclete, în zonele unde trotuarele existente permit lărgirea.

Infrastructura rutieră la nivelul comunelor din ZUF Sebeș se prezintă astfel:

- Comuna Câlnic – deține 14,15 km de drum comunal din care sunt modernizați 5 km (35,33%);
- Comuna Cut – deține 11,25 km de drum comunal din care sunt modernizați 6,28 km (55,82%);
- Comuna Daia Română – deține 24,2 km de drum comunal din care sunt modernizați 24,2 km (100%);
- Comuna Pianu – deține 26,6 km de drum comunal din care sunt modernizați 8,5 km (31,95%);
- Comuna Sâsciori – deține 21 km de drum comunal din care sunt modernizați 5,75 km (27,38%);
- Comuna Șpring – deține 28 km de drum comunal din care sunt modernizați 28 km (100%);
- Comuna Șugag – deține 38 km de drum comunal din care sunt modernizați 11,17 km (29,39%).

Infrastructura feroviară

În ceea ce privește legătura prin transport feroviar, municipiul Sebeș este traversat de magistrala feroviară 200: Curtici – Arad – Sebeș – Sibiu – Făgăraș – Brașov – Ploiești – București, având funcțională Gara Sebeș (clădirea stației a fost inaugurată în anul 1897) și Halta Răhău. Linia feroviară străbate și comunele Cut, Câlnic și Șpring, gară ferată existând doar în comuna Cut și în comuna Șpring (sat Cunța).

Pe scară națională, circulația feroviară a cunoscut o decădere aproape constantă în ultimii 15 ani, având ca rezultat reducerea volumului de transport feroviar, în favoarea transportului rutier.

Transport public

În municipiul Sebeș, se estimează că 16% din populație ajunge în 10 minute în centru, 21% din populație ajunge în 15 minute în centru, pe când doar 18% din populație ajunge în 20 minute către centrul municipiului (indicatorul reprezintă distribuția procentuală a populației în funcție de timpul necesar parcursului pietonal dinspre reședință către centrul UAT-ului (sediul Primăriei localității).

În ceea ce privește **accesibilitatea municipiului** fată de anumite puncte de interes, se înregistrează următoarele date[29]:

- accesibilitatea la infrastructura majoră de transport atinge pentru municipiul Sebeș un punctaj de 10 din 15 situându-se in categoria UAT- urilor cu accesibilitate medie;
- timpul ce trebuie realizat până la cel mai apropiat aeroport este de aproximativ 30 minute acesta fiind situat în Sibiu - Aeroportul Internațional Sibiu;
- până la cea mai apropiată autostradă se pot face aproximativ 2 minute;

[29] *Sursa: Barometru Urban, 2020 - https://citadini.ro/barometru-urban-2020/*

- până la cel mai apropiat parc industrial se pot face aproximativ 23,6 minute (Parcul Industrial Cugir).

Serviciile de transport public local de persoane din municipiul Sebeș și din localitățile aparținătoare sunt operate de către SC Livio Dario SRL, în baza unui contract de delegare a gestiunii serviciului de transport public local. În prezent, societatea de transport public, operează trei trasee principale dus-întors: Traseul 1: Sebeș – Răhău, Traseul 2: Sebeș – Petrești, Traseul 3: Sebeș – Lancrăm[30].

În ceea ce privește transportul public care asigură legătura între municipiul Sebeș și localitățile din mediul rural aferent zonei urbane funcționale, acesta se realizează cu ajutorul autovehiculelor de tip microbuz/autocar. Există zilnic curse regulate pornind din autogara Sebeș spre: Câlnic (10 curse/zi), Cut (8 curse/zi), Daia Română (19 curse/zi), Săsciori (19 curse/zi), Sibiești (4 curse/zi), Șpring (7 curse/zi), Șugag (3 curse/zi), Sebeș - Laz – Căpâlna (9 curse/zi), Sebeș – Răchita (5 curse/zi), Sebeș – Strungari (6 curse/zi), Sebeș - Pianu de Sus (4 curse/zi), Sebeș - Cut (7 curse/zi), Sebeș – Doștat (6 curse/zi), Sebeș – Vingard (5 curse/zi), Sebeș - Roșia de Secaș (2 curse/zi), Sebeș – Vingard (5 curse/zi), Sebeș – Gârbova (5 curse/zi), Sebeș – Cărpiniș (1 cursă/zi), Sebeș – Deal (5 curse/zi).

În comuna Câlnic există infrastructură de transport școlar, de tip School Bus, pentru a asigura transportul școlar al elevilor din comună spre unitățile de învățământ din interiorul municipiului Sebeș.

[30] *Sursa: http://www.liviodario.ro/*

ANALIZA S.W.O.T.

	Puncte tari		*Puncte slabe*	
Municipiul Sebeș	Conectivitate cu drumuri europene; Conectivitate cu 2 autostrăzi; Sectorul de drum rutier din rețeaua trans-europeană TENT-T; Transport feroviar, magistrală feroviară 200.	Timpul până la cea mai apropiată universitate este de aproximativ 15,6 minute (Alba Iulia); Accesibilitatea la infrastructura majoră de transport atinge pentru municipiul Sebeș un punctaj de 10 din 15 (accesibilitate medie); Timpul până la cel mai apropiat aeroport este de aproximativ 30 minute (Aeroportul Internațional Sibiu); Până la cel mai apropiat parc industrial se pot face aproximativ 23,6 minute (Parcul Industrial Cugir); Până la cel mai apropiat spital de urgență se pot face aproximativ 17 minute (Alba Iulia); Potențial turistic important - Transalpina, drumul la cea mai mare altitudine din România (peste 2.000 m).	Rețeaua de piste de biciclete insuficient dezvoltată; Folosirea autoturismelor personale în detrimentul mijloacelor de transport în comun și a bicicletelor.	Gestionarea defectuoasă a spațiilor pentru locurile de parcare; 36% din străzile municipiului Sebeș sunt nemodernizate; Deficit ridicat de locuri de parcare în zona centrală.
Mediul rural – ZUF Sebeș		Transport de tip School Bus prezent în comuna Câlnic; Conectivitatea cu municipiul Sebeș destul de rapidă.		Rețeaua de piste de biciclete inexistentă; Numărul de curse zilnice a transportului în comun este inegal, în unele comune deplasându-se la un interval de timp ridicat.
	Oportunități		*Amenințări*	

		Tendința de creștere a indicelui de motorizare, aspect care crește cererea pentru parcări rezidențiale și conduce la suprasolicitarea tramei stradale.
	Transpunerea și implementarea Directivelor Uniunii Europene în legislația națională;	Degradarea infrastructurii poate determina accentuarea tendinței migratorii, în special în rândul tinerilor;
	Fonduri europene cu axe dedicate mobilității urbane.	Accesarea mai rapidă a fondurilor europene și naționale pentru infrastructură de către alte localități/zone de dezvoltare.

1.5 Infrastructură și utilități publice

Gradul de dezvoltare a teritoriului reprezintă o componentă importantă a nivelului de civilizație care caracterizează un municipiu, respectiv accesul populației și al operatorilor economici la facilități privind asigurarea condițiilor de trai decent (funcționarea și desfășurarea activității în condiții optime).

Infrastructura de bază de nivelul zonei urbane funcționale cuprinde rețele de apă, canalizare, energie electrică și gaze naturale.

În județul Alba, **serviciul de alimentare cu apă și canalizare** este asigurat în mare parte de SC APA CTTA SA Alba, care deține licență de operare ANRSC și Autorizațiile de Mediu și de Gopodărire a Apelor, iar restul localităților sunt alimentate cu apă prin sistem propriu. Același operator asigură serviciile de alimentare cu apă și canalizare în UAT-urile din Zona Urbană Funcțională Sebeș.

Rețeaua de distribuție a apei potabile la nivelul anului 2019 avea o lungime de 102 km[31], cu o capacitate de 99.700 m^3/zi[32]. Cantitatea de apă potabilă distribuită consumatorilor în ultimii 10 ani a rămas în jurul valorii de 800 mii m^3, din care 72% a fost livrată populației, pentru uz casnic[33]. Deși lungimea rețelei de distribuție a apei potabile a crescut în ultimii 10 ani cu 28%, cantitatea de apă potabilă distribuită consumatorilor a scăzut cu 73%, pe fondul contorizării consumului și a reducerii pierderilor din rețea.

Rețeaua de distribuție a apei potabile a municipiului Sebeș a fost reabilitată și extinsă în cadrul investițiilor efectuate pentru extinderea, modernizarea și reabilitare infrastructurii de apă și apă uzată.

Managementul serviciilor de apă și canalizare (atât pentru municipiul Sebeș, cât și pentru comunele din mediul rural al zonei urbane funcționale) este sub competența Asociației de Dezvoltare Intercomunitară „Apa Alba", înființată în cadrul proiectului SAMTID, în anul 2003, apoi reorganizată în anul 2007, pe structura Asociației Municipalităților „Apă Alba".

Infrastructura de distribuție a apei potabile de la nivelul zonei rurale aparținătoare ZUF Sebeș, la nivelul anul 2019, avea o lungime de 122,7 km, cu o capacitate de 4.606 m^3/zi. Cantitatea de apă potabilă distribuită consumatorilor din mediul rural, în ultimii 10 a rămas în jurul valorii de 347 mii m^3, din care 81,27% au fost pentru uz caznic. Lungimea rețelei de distribuție a apei potabile în zona rurală ZUF, a crescut în ultimii 10 ani cu 336,65%, cantitea de apă potabilă distribuită consumatorilor crescând doar cu 48,42%, o creștere relativ mică în comparație cu lungimea rețelei de distribuție a apei potabile. În comuna Șpring alimentarea cu apă se face din fântâni individuale, rețeaua de distribuție a apei potabile urmând să fie implementată.

Rețeaua de canalizare a municipiului Sebeș cuprinde o lungime totală simplă a conductelor de 86,4 km, cu 23% mai mult decât în urmă cu 10 ani. În satul aparținător Răhău se execută lucrările de introducere a sistemului de canalizare, urmând să fie finalizate în anul 2021. În mediul rural aferent Zonei Urbane Funcționale Sebeș, doar comunele Daia Română (8,1 km),

[31] *Sursa: INS - GOS106B - Lungimea totală a rețelei simple de distribuție a apei potabile, pe județe și localități, 2019*
[32] *Sursa: INS - GOS107A - Capacitatea instalațiilor de producere a apei potabile pe județe și localități, 2019*
[33] *Sursa: INS - GOS108A - Cantitatea de apă potabilă distribuită consumatorilor, pe județe și localități, 2019*

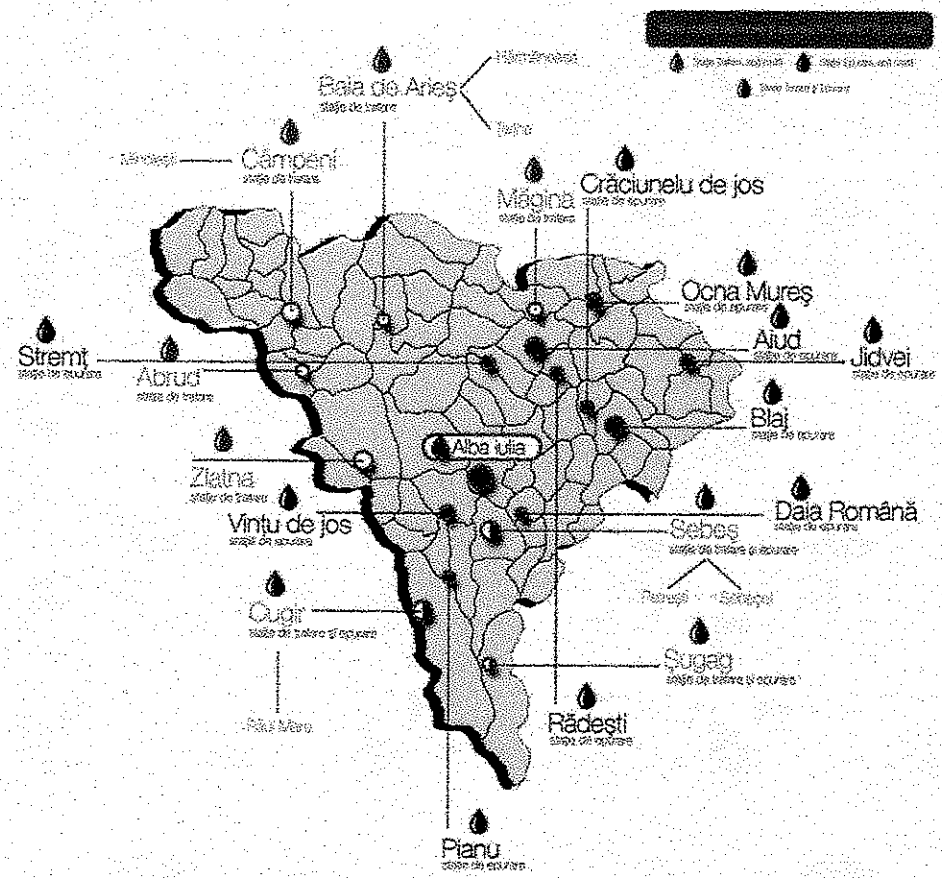
Pianu (10,2 km) și Șugag (13,7 km), dispun de o rețea de canalizare. În comuna Câlnic, rețeaua de canalizare este în implementare.

Implementarea proiectelor de extindere și modernizare a sistemului de alimentare cu apă și apă uzată pe teritoriul municipiului Sebeș (inclusiv localitățile ce le are în componență) a adus beneficii în termeni de extindere și modernizare a rețetelor de ape și ape uzate, dar și de modernizare a componentelor existente de infrastructură. Modernizarea infrastructurii a adus beneficii atât pentru SC APA CTTA SA Alba, prin reducerea costurilor de operare, reducerea pierderilor și un management eficient al resurselor de apă, cât și pentru consumatorii finali, prin creșterea gradului de conectare la sistemele de furnizare de apă potabilă.

În teritoriul Zonei Urbane Funcționale Sebeș, există următoarele stații de epurare și tratare:

- Stație de tratare și epurare Sebeș (Petrești și Sebeșel):
  - Stația de tratare Petrești deservește localitățile Alba Iulia, Petrești și Lancrăm;
  - Stația de tratare Sebeșel deservește localitățile Alba Iulia, Blaj, Aiud, Teiuș, Ocna Mureș, Ciugud, Miraslau și Santimbru.
- Stație de tratare și epurare Șugag;
- Stație de epurare Pianu;
- Stație de epurare Daia Română.

Figura 39: Stațiile de tratare și epurare SC APA CTTA SA Alba

Sursa: *https://apaalba.ro/statii-tratare-epurare-apa/*

Municipiul Sebeş este conectat la **rețeaua națională de gaze naturale**. Lungimea totală a conductelor de distribuție a gazelor naturale era la sfârșitul anului 2019, de 108,3 km, cu 12% km mai mare decât în anul 2010. În ceea ce privește volumul total al gazelor distribuite, în anul 2019, s-a înregistrat o valoare de 26.779 m^3, cu 44% mai puțin decât în anul 2010, din totalul de volum distribuit 32% a fost utilizat pentru uz casnic.

Rețeaua de distribuție a gazelor naturale a cunoscut o dezvoltare continuă cu toate că volumul de gaz utilizat a scăzut. Se intenționează extinderea rețelei de alimentare cu gaze naturale a satului aparținător Răhău, fiind în curs de elaborare documentația aferentă studiului de fezabilitate.

Din UAT-urile aparținătoare Zonei Urbane Funcționale Sebeș, doar comuna Săsciori dispune de rețea de distribuție a gazelor naturale, lungimea conductelor de gaze fiind de 17,9 km (în 2019), cu 400 m mai puțin față de anul 2010. În ceea ce privește volumul total al gazelor distribuite în comună, în anul 2019, s-a înregistrat o valoare de 619 m^3, cu 20,54% mai puțin decât în anul 2010; din totalul de volum distribuit, 73,67% a fost destinat uzului casnic. În cadrul comunei Săsciori 50,09% din locuințe sunt racordatate la rețeaua națională de gaze naturale.

Rețeaua de distribuție a energiei electrice din municipiul Sebeș a fost construită în marea majoritate în perioada 1913 – 1960[34] și acoperă întreaga suprafață a localității.

Alimentarea cu energie electrică a consumatorilor din municipiul Sebeș se face din Sistemul Energetic Național (SEN), prin stațiile de transformare alimentate prin liniile de transport de 220KV și de distribuție de 110 KV.

Municipiul Sebeş este alimentat cu energie electrică din Sistemul Energetic Național prin intermediul a două stații de transformare de 110/20 kV și 110/6 kV. Consumatorii casnici, social - edilitari și agenții economici sunt alimentați cu energie electrică prin intermediul posturilor de transformare. Posturile de transformare sunt alimentate de liniile electrice de medie tensiune LEA 20 kV ce înconjoară orașul LEA I, LEA II și LEA III.

La nivelul mediului rural aferent Zonei Urbane Funcționale Sebeș, toate locuințele sunt racoradate la sistemul de electricitate, exceptie fiind în comuna Cut unde 64,47% din locuințe dispun de furnizarea energiei electrice.

În ceea ce privește utilizarea energiei regenerabile, în municipiul Sebeş, HOLZINDUSTRIE SCHWEIGHOFER SRL deține 2 centrale electrice acreditate cu o putere electrică instalată de 11,2 MW, ce utilizează biomasa ca sursă de energie regenerabilă. Luând în considerare că centrala de la Sebeș are o capacitate aproximativă de 11,2 MW în condițiile în care o centrală de 5 MW poate aproviziona cu energie un oraș de 25.000 de locuitori, se observă potențialul energetic din surse regenerabile, în special biomasă.

O altă modalitate de utilizare a surselor de energie regenerabilă o reprezintă exploatarea hidroenergetică. Pe teritoriul zonei urbane funcționale, există două amenajări hidroenergetice, respectiv:

[34] *Sursa: https://www.distributie-energie.ro/despre-noi/sucursale/sucursala-alba/*

- Șugag, cu un lac de acumulare de aproximativ 74 ha și cu o putere instalată de 150 MW;
- Săsciori, cu un lac de acumulare de aproximativ 31 ha și cu o putere instalată de 42.2 MW, valoarea energetică produsă este de 260 Gwh/an;

Planul de Acțiune pentru Energie Durabilă PAED 2030 al Municipiului Sebeș are la bază orientarea strategică a municipalității spre promovarea și utilizarea surselor regenerabile locale de energie în vederea acoperirii unei părți cât mai mari din necesarul de energie al municipiului, reducându-se dependența de combustibilii fosili și fiind luate în considerare instalații de producere a energiei electrice cu panouri fotovoltaice și biomasă.

Județul Alba are în derulare *Strategia Județului Alba în domeniul Energiei 2018-2023*, strategia are la baza asigurarea bunăstării energetice, creșterea competivității economice, implementarea unui management energetic și obținerea sprijinului și implicărea cetățenilor în promovarea eficenței energetice. În strategie sunt cuprinse comunele aparținătoare Zonei Rurale Funcționale Sebeș, cât și municipiul Sebeș.

La nivelul municipiului Sebeș, în privința dotării locuințelor cu instalație de încălzire centrală, 66,5% din populație are locuința dotată cu astfel de instalații[35].

Rețelele edilitare existente în municipiul Sebeș (electricitate, apă-canal) necesită modernizări, dar și lucrări de extindere.

La nivelul mediului rural aferent Zonei Urbane Funcționale Sebeș, sunt necesare:

- Lucrări de extindere ale rețelei de alimentare cu apă sunt necesare în:
  - Comuna Câlnic – 46,43% locuințe branșate la rețeaua de apă;
  - Comuna Cut – 64,45% locuințe branșate la rețeaua de apă;
  - Comuna Daia Română – 94,77% locuințe branșate la rețeaua de apă;
  - Comuna Pianu – 66,38% locuințe branșate la rețeaua de apă;
  - Comuna Sâsciori – 55,16% locuințe branșate la rețeaua apă;
  - Comuna Șpring – 100% locuințe branșate la rețeaua de apă;
  - Comuna Șugag – 46,44% locuințe branșate la rețeaua de apă.
- Lucrări de înființare rețea de canalizare sunt necesare în:
  - Comuna Câlnic – 0% locuințe racordate la rețeaua de canalizare (proiectul este în implementare/desfășurare);
  - Comuna Cut – 46,90% locuințe racordate la rețeaua de canalizare;
  - Comuna Daia Română – 94,77% locuințe racordate la rețeaua de canalizare;
  - Comuna Pianu – 58,27% locuințe racordate la rețeaua de canalizare;
  - Comuna Sâsciori – 42,53% locuințe racordate la rețeaua de canalizare;
  - Comuna Șpring – 0% locuințe racordate la rețeaua de canalizare;
  - Comuna Șugag – 40,69% locuințe racordate la rețeaua de canalizare.

Iluminatul public din municipiul Sebeș a fost modernizat, cu sisteme de iluminat modern, bazate pe tehnologia LED, însă necesită constant investiții, fiind și în prezent planificate lucrări de extindere a rețelei. În anul 2018, iluminatul public din mediul rural aferent Zonei Urbane Funcționale Sebeș avea o lungime totală de 85,5 km. Pentru comunele Câlnic, Daia Română,

[35] *Sursa: Banca Mondială - Barometrul urban realizat în 2020*

Pianu și Șpring gradul de acoperire era de 100%, în schimb, comunele Săsciori (95% acoperire), Șugag (90% acoperire) și Cut (80% acoperire), nu au acoperire completă.

Asigurarea conectivității prin conexiune la internet de mare viteză este caracterizată prin[36]:

- pondere conexiuni internet puncte fixe ≥30Mbps de 80,77% (2018);
- număr operatori telefonie mobilă în sistem LTE: 4 operatori (2019);
- număr operatori telefonie mobilă în sistem LTE-A: 1 operator (2019).

În cadrul municipiului Sebeș a fost implementat proiectul WIFi4EU asigurându-se internet wi-fi gratuit pentru mai multe locații din Sebeș, Petrești, Lancrăm și Răhău[37]:

- Municipiul Sebeș: zona exterioară a Școlii Gimnaziale nr. 2 Sebeș (Piața Libertății), zona exterioară și holul interior al clădirii primăriei (Piața Primăriei), zona Centrului Cultural „Lucian Blaga", zona exterioară a fostei clădiri CEC (bulevardul Lucian Blaga), zona exterioară a dispensarului medical din cartierul Mihail Kogălniceanu, zona exterioară a Autogării Sebeș (strada Vânători), interiorul Sălii Sporturilor „Florin Fleșeriu" (strada 1848), bazele sportive din Parcul Arini, Parcul Tineretului, curtea interioară a Muzeului Municipal „Ioan Raica";
- Petrești: zona exterioară a Școlii Gimnaziale Petrești (strada Mihai Viteazu, intersecția străzilor 1 Mai și Mihai Viteazu);
- Lancrăm: zona exterioară și sala de conferințe a Casei Memoriale „Lucian Blaga" (strada Veche);
- Răhău: zona exterioară a Căminului Cultural (Strada Principală).

La nivel rural în comunele aferente ZUF Sebeș situația accesului la internet se prezinta astfel:

- Comuna Câlnic – are acces la internet;
- Comuna Cut – 45,39% locuințe au acces la internet;
- Comuna Daia Română – 78,49% locuințe au acces la internet;
- Comuna Pianu – 83,31% locuințe au acces la internet;
- Comuna Sâsciori – 100% locuințe au acces la internet;
- Comuna Șpring – 48,23% locuințe au acces la internet prin intermediul proiectul WIFi4EU;
- Comuna Șugag – 99,44% locuințe au acces la internet.

La nivelul mediului rural aferent Zonei Urbane Funcționale Sebeș, conexiunea la internet este asigurată de către DIGI (RCS&RDS), Telekom, Orange și Vodafone. La nivelul municipiului Sebeș au fost înregistrate și sunt aplicate politici de tip Smart City.

[36] *Sursa: Barometru Urban, 2020 - https://citadini.ro/barometru-urban-2020/*
[37] *Sursa: https://www.primariasebes.ro/comunicate-de-presa/internet-wifi-gratuit-pentru-mai-multe-locatii-din-sebes-petresti-lancram-si-rahau/*

ANALIZA S.W.O.T.

	Puncte tari		*Puncte slabe*	
Municipiul Sebeș	Operatorul regional pentru apă și apă uzată este SC APA CTTA SA Alba; Proiect WIFi4EU implementat în mai multe UAT-uri din ZUF; Strategia Județului Alba în domeniul Energiei 2018-2023; Prezența surselor de energie regenerabilă.	Infrastructura de bază a municipiului cuprinde rețele de apă, canalizare, energie electrică și gaze naturale; Planul de Acțiune pentru Energie Durabilă 2030 al municipiului Sebeș; Sistem de iluminat modernizat.	Necorelarea proiectelor de reabilitare a drumurilor cu intervențiile la rețelele de apă, canalizare sau gaze; Fonduri proprii insuficiente pentru proiecte de infrastructură.	Rețelele edilitare existente în municipiul Sebeș necesită modernizări și lucrări de extindere;
Mediul rural – ZUF Sebeș		Grad de acoperire a iluminatului public în proporție de 100% în majoritatea comunelor; Prezența mai multor stații de tratare și epurare a apei.		Uzura rețelelor de alimentare cu apă; Infrastructură insuficientă de asigurare utilități (ex. lipsă canalizare–comuna Șpring, lipsă rețea alimentare cu gaz–comuna Șugag).

	Oportunități	*Amenințări*

	Oportunități	*Amenințări*	
Municipiul Sebeș	Transpunerea și implementarea Directivelor Uniunii Europene în legislația națională; Accesarea de fonduri externe și naționale pentru finanțarea dezvoltării infrastructurii tehnico-edilitare.	Degradarea infrastructurii tehnico-edilitare poate determina accentuarea tendinței migratorii, în special în rândul tinerilor; Parte din rețelele de utilități riscă să rămână nemodernizate sau nereabilitate din cauza posibilităților financiare reduse, ceea ce conduce la scăderea calității vieții locuitorilor; Accesarea mai rapidă a fondurilor europene și naționale pentru infrastructură de către alte localități/ zone de dezvoltare.	Suprasolicitarea infrastructurii edilitare;
Mediul rural – ZUF Sebeș			

1.6 Locuire și servicii publice

Din punct de vedere al suprafeței totale, Zona Urbană Funcțională constituită în jurul municipiului Sebeș reprezintă 13,08% din totalul județului Alba, iar comunele din mediul rural reprezintă 85,81% din totalul acesteia. Municipiul Sebeș se regăsește pe locul al treilea, cu o pondere de 14,19%, după comunele Șugag (31,14%) și Săsciori (14,93%).

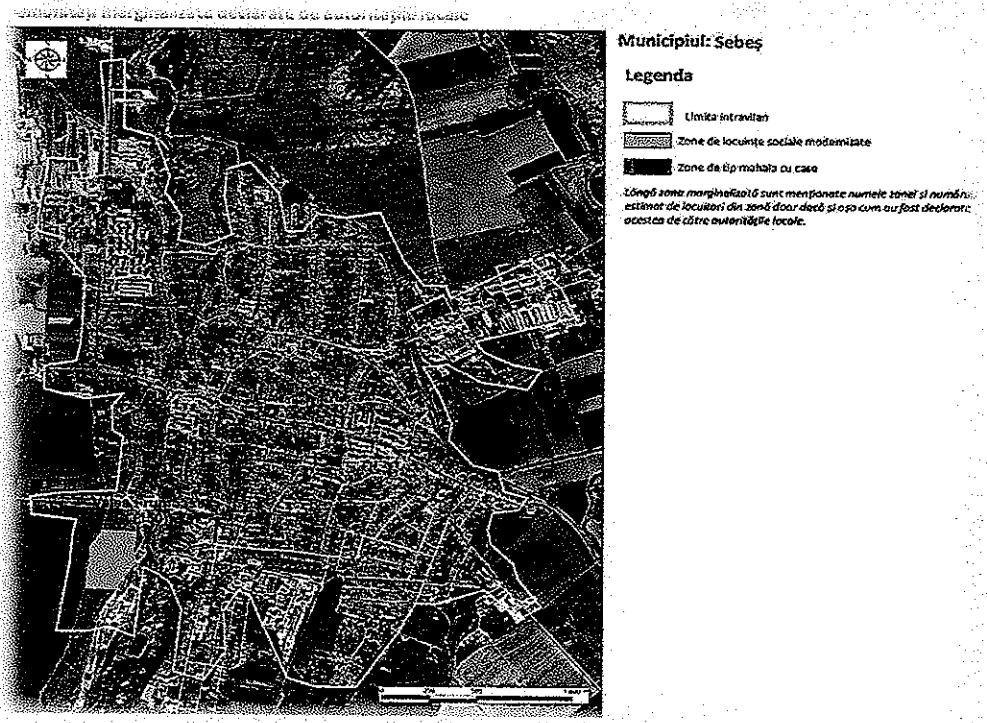
Zone urbane marginalizate

Zonele urbane „marginalizate" sunt definite ca fiind zone din interiorul orașelor și municipiilor care nu satisfac un standard corespunzător pe niciunul dintre cele trei criterii principale ce se aplică pentru definirea și analiza diferitelor zone de marginalizare, și anume au deficit de capital uman, au un nivel scăzut de ocupare formală și oferă condiții improprii de locuire.

Atlasul zonelor urbane marginalizate din România ce prezintă distribuția spațială a zonelor dezavantajate și a comunităților marginalizate din mediul urban, la nivel de oraș, județ și de regiune, prevede că municipiul Sebeș are **2 zone marginalizate** respectiv[38]:

1. **Zona 1 - Valea Frumoasei:** populație de 150 de locuitori, se situează în Sud-Vestul municipiului Sebeș, fiind, încadrată ca zonă de tip locuințe sociale modernizate.
2. **Zona 2** este situată la marginea municipiului Sebeș în partea sudică a acestuia. Zona urbană marginalizată are o populație de 216 locuitori, fiind încadrată ca zonă de tip mahala cu case.

Figura 40: Zone Urbane Marginalizate din municipiul Sebeș

Sursa: *Banca Mondială – Atlasul Zonelor Urbane Marginalizate*

[38] *Sursa: Banca Mondială – Atlasul Zonelor Urbane Marginalizate*

De asemenea, conform aceleiași surse, la nivelul Zonei Urbane Funcționale Sebeș au fost identificate 4 zone marginalizate în mediul rural, la nivelul comunelor Săsciori (satele Loman, Răchita și Sebeșel) și Sugag (sat Arți), ponderea populației marginalizate în total populație fiind de sub 20% în toate cele patru localități.

Prin implementarea Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană se urmărește reducerea numărului de persoane aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială din toate zonele marginalizate cuprinse în Zona Urbană Funcțională, încercând astfel să se adopte o serie de intervenții cum ar fi:

- Dezvoltarea și completarea infrastructurii edilitare precum și crearea/ reabilitarea/ modernizarea spațiilor publice urbane din zonele marginalizate în folosul unei comunități responsabile;
- Îmbunătățirea condițiilor de locuire pentru persoanele aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială;
- Sprijinirea accesului și menținerii populației din zona analizată pe piața muncii, inclusiv prin dezvoltarea antreprenoriatului în cadrul comunității din zona analizată;
- Creșterea accesului populației din comunitățile marginalizate la un învățământ de calitate;
- Dezvoltarea și furnizarea serviciilor medico-sociale și juridice la nivelul comunității marginalizate din zona analizată.

Conform PUG 2018 pentru teritoriul municipiului Sebeș terenul situat în intravilanul propus sunt prevăzute zone în care lucrările de construire de orice fel sunt condiționate de elaborarea și aprobarea conform legii a unor Planuri Urbanistice Zonale.

Teritorial, municipiul Sebeș este alcătuit din următoarele zone, subzone și unități de referință:

- C Zona centrală:
  - CP - subzona centrală situată în limitele zonei de protecție a valorilor istorice și arhitectural urbanistice;
  - CP1 - subzona centrală în care se menține configurația țesutului urban tradițional;
- IS Zona serviciilor publice dispersate în afara zonei centrale:
  - IS1 - subzona serviciilor situată în afara zonei centrale, cu clădiri de înălțime medie/înaltă în regim de construire continuu și discontinuu;
- M - Zona mixtă - conținând instituții, servicii și echipamente publice, servicii de interes general (servicii manageriale, tehnice, profesionale, sociale, colective și personale, comerț, hoteluri, restaurante, recreere), activități productive mici nepoluante și locuințe:
  - M1 - subzona mixtă cu clădiri având regim de construire continuu sau discontinuu și înălțimi maxime de P+4 niveluri;
  - M2 - subzona mixtă cu clădiri având regim de construire continuu sau discontinuu și înălțimi maxime de P+7 niveluri, cu accente înalte;
- L - Zona de locuit:
  - L1 - subzona locuințelor individuale și colective mici cu P - P+1/M niveluri;
  - L2 - subzona locuințelor colective medii (P + 3/4 niveluri) situate în ansambluri preponderent rezidențiale;
- A - Zona de activități productive:

- A1 - parcuri de activități; zona activităţilor productive şi de servicii;
- A2 - subzona unităţilor mici şi mijlocii productive şi de servicii;

- V - Zona spațiilor verzi:
  - V1 - spații verzi publice cu acces nelimitat;
  - V2 - spații verzi pentru agrement;
  - V3 – spațiu verde de protecție / ecologizare;
  - V4 - spații verzi pentru protecția cursurilor de apă;
- F - Zona activităţilor legate de culte;
- G - Zona de gospodărie comunală:
  - G1 - subzona construcţiilor şi amenajărilor izolate pentru gospodărie comunală;
  - G2 - subzona cimitirelor;
- S - Zona cu destinație specială.

În municipiul Sebeş este instalat un sistem de supraveghere pentru siguranța populației, dar este necesară, în continuare, implementarea unui sistem de monitorizare centralizat, în vederea creșterii calității acestor servicii.

În ceea ce privește situația locurilor de parcare, numărul acestora este insuficient la nivelul municipiului Sebeș, fiind necesară implementarea unei politici de parcare, dar și crearea unor noi locuri de parcare.

1.6.1 Evoluția locuințelor

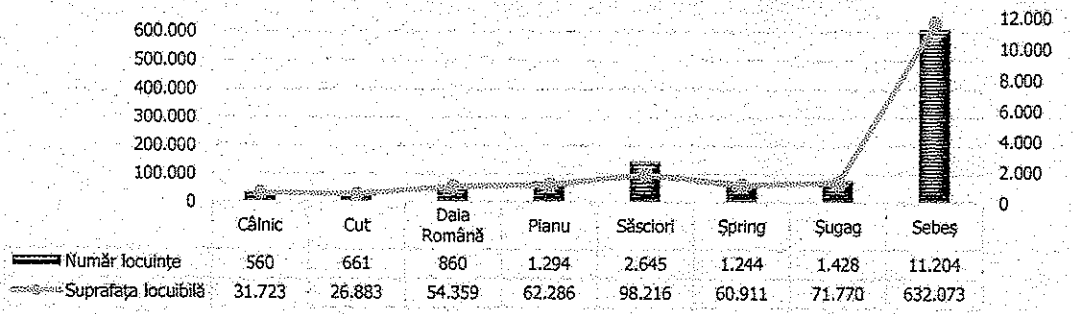
Conform datelor furnizate de INS, la nivelul anului 2019 în județul Alba existau, în total, 154.553 locuințe, dintre care 12,66% sunt cuprinse în Zona Urbană Funcțională.

Din punct de vedere al mediului de reședință, la nivelul anului 2019, dintr-un total de 19.574 locuințe identificate la nivelul ZUF Sebeș, cele mai multe sunt concentrate în spațiul urban, respectiv în municipiul Sebeș (57,24%), restul de 42,76% fiind localizate în cele șapte comune membre situate în mediul rural al acesteia.

De asemenea, analizând evoluția numărului de locuințe în utimii 10 ani, se observă o creștere a acestuia la nivelul ZUF Sebeș, atât în mediul urban, cât și în mediul rural, astfel, la nivelul anului 2019, creșterea în total ZUF a fost de 8,84% față de anul 2010 și de 1,96% față de anul 2014.

Din punct de vedere al formelor de proprietate, cele mai multe locuințe sunt proprietate privată, respectiv 99,74% din total ZUF și doar 0,26% sunt proprietate publică.

Figura 41: Număr locuințe și suprafață locuibilă (m^2), UAT-uri membre ZUF Sebeș, 2019

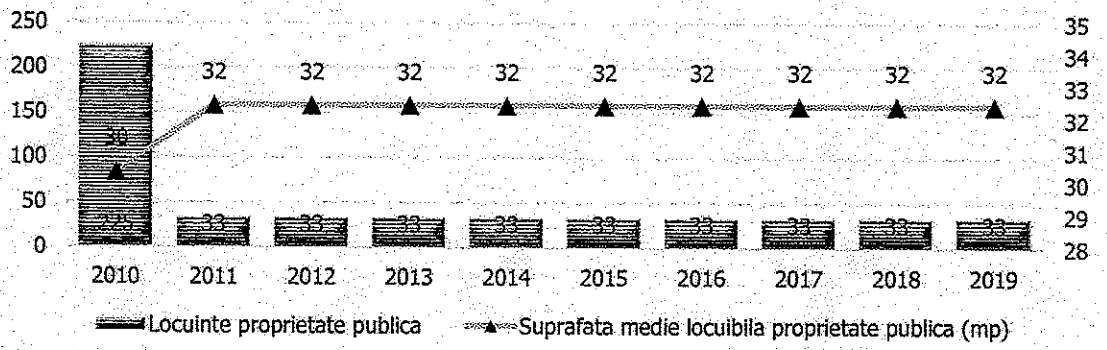

Sursa: *Prelucrare proprie pe baza informațiilor furnizate de INS LOC101B și LOC103B și date conform chestionarelor primite de la UAT-urile din mediul rural al ZUF Sebeș*

Conform rezultatelor preliminare ale Recensământului General al Populației și Locuințelor din anul 2011, în municipiul Sebeș au fost înregistrate 6.091 clădiri din care 6.074 clădiri cu locuințe, respectiv 8.406 de gospodării ale populației[39].

În municipiul Sebeș, numărul de locuințe a continuat traiectoria crescătoare înregistrată în ultimii 10 ani, existând o creștere în anul 2019 cu aproximativ 10% față de anul 2010. Comparativ cu anul 2014 creșterea numărului de locuințe s-a realizat în procent de 2,5%. În acest interval de timp, numărul locuințelor în proprietate publică a scăzut la 33, iar numărul celor aflate în proprietate privată a crescut la 11.171[40]. Suprafața medie locuibilă la nivelul anului 2019 este de 56,49 m^2 pentru locuințele aflate în proprietate privată și de 32,42 m^2 pentru cele aflate în proprietate publică.

Figura 42: Evoluția numărului de locuințe proprietate publică din municipiul Sebeș, 2010-2019

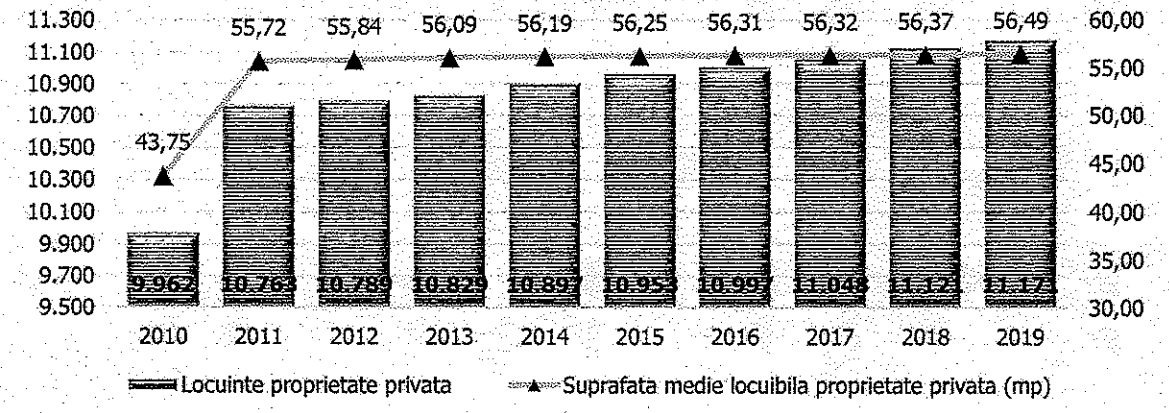

Sursa: *Prelucrare proprie pe baza informațiilor furnizate de INS LOC101B și LOC103B*

În ceea ce privește proprietatea privată situația de la nivelul municipiului Sebeș se prezintă astfel:

Figura 43: Evoluția numărului de locuințe proprietate privată din Municipiul Sebeș, în ultimii 10 ani

[39] *Sursa: INS - Recensământul populației, gospodăriilor și locuințelor, 2011*
[40] *Sursa: Date INS - LOC101B - Locuinte existente la sfarsitul anului pe forme de proprietate, judete si localitati*

Sursa: *Prelucrare proprie pe baza informațiilor furnizate de INS LOC101B și LOC103B*

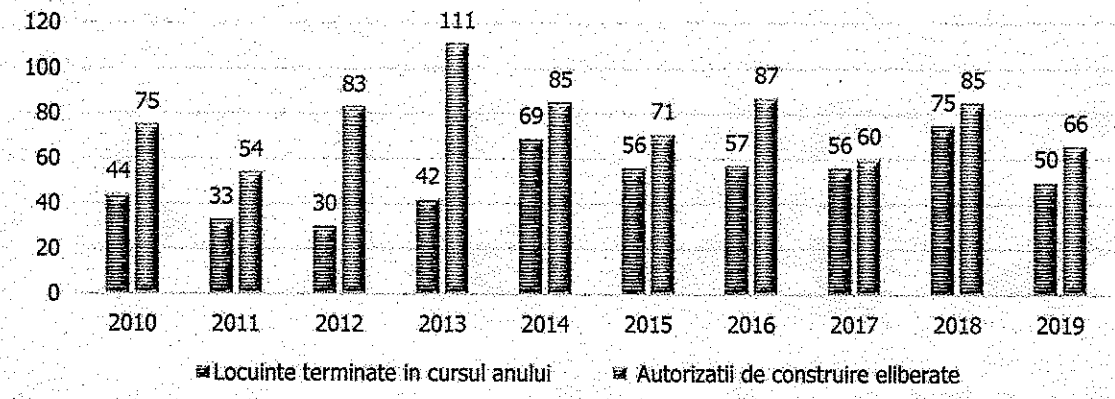
Analizând evoluția suprafețelor locuibile la nivelul municipiului Sebeș, se observă o creștere a acestora pe intervalul 2010-2019, mai ales pe sectorul de proprietăți private. Această situație relevă faptul că populația este interesată de achiziționarea/construirea unei proprietăți cu un spațiu cât mai mare de locuit pentru asigurarea condițiilor de confort.

Referitor la evoluția suprafeței locuibile la nivelul spațiului rural din ZUF Sebeș, în ultimii 10 ani, se observă o extindere a acesteia, astfel, în 2019 aceasta a crescut cu 25,83% față de anul 2010 și cu 2,45% față de anul 2014. De asemenea, suprafața totală locuibilă din ZUF reprezintă, la nivelul anului 2019, 13,91% din totalul județului Alba.

În ceea ce privește numărul de locuințe terminate, la nivel județean, a fost înregistrat în anul 2019 un total de 800 de locuințe, din care 64 în Zona Urbană Funcțională Sebeș, repartizate astfel: 50 în municipiul Sebeș, 8 în comuna Șugag, 4 în comuna Săsciori și 2 în comuna Daia Română.

Locuința terminată în cursul unui an este construcția cu această destinație, terminată complet în anul de referință, care nu a existat anterior (ale cărei elemente, inclusiv fundația, s-au construit pentru prima dată) și la care s-au realizat toate categoriile de lucrări prevăzute în documentația de execuție, fiind recepționată de beneficiari, iar la nivelul municipiului Sebeș, numărul acestora în decursul anului 2019 a scăzut față de anul 2014 cu aproximativ 28%.

Figura 44: Evoluția numărului de locuințe terminate în decursul anului și a autorizațiilor de construire

Sursa: *Prelucrare proprie pe baza informațiilor furnizate de INS LOC104B și LOC108B*

De asemenea, la nivelul municipiului Sebeș, numărul autorizațiilor de construire eliberate în 2020 față de anul 2014 a scăzut în cazul clădirilor rezidențiale (26,98%), clădirilor rezidențiale pentru colectivități (50%), alte clădiri (44%) și au fost eliberate 2 autorizații pentru construirea de clădiri administrative.

Primăria Municipiului Sebeș a inițiat un nou proiect edilitar, de construire a primelor locuințe de serviciu, finanțat prin Agenția Națională pentru Locuințe (ANL), ai cărui beneficiari direcți vor fi specialiștii din sistemul de sănătate publică, învățământ și administrație, care își desfășoară activitatea în Sebeș și care nu dețin o locuință. Complexul de locuințe va avea o structură formată din parter, trei etaje și mansardă, prevăzută cu lift, cu 22 de apartamente, dintre care 12 cu două camere și 10 cu o cameră, termenul de execuție fiind sfârșitul anului 2021.

Totodată, de menționat este proiectul care prevede construirea unui bloc cu 24 de locuințe sociale, pe strada Alunului din municipiul Sebeș. Acesta propune construirea de locuințe sociale, astfel încât să se asigure condițiile de locuit pentru persoanele sau familiile cu venituri reduse, care nu pot avea o locuință proprie. Regimul de înălțime a construcției este P+3, incluzând 24 apartamente, respectiv 6 apartamente/nivel, din care 3 apartamente cu 3 camere, 13 apartamente cu 2 camere și 8 apartamente cu o cameră.

1.6.2 Parcuri și zone de agrement

Standardele referitoare la suprafața aferentă spațiilor verzi prevăd obligația autorităților publice locale de a asigura o suprafață de minim 26 m^2 spații verzi/ cap de locuitor[41]. În categoria spațiilor verzi se încadrează atât spațiile verzi publice cu acces delimitat (parcuri, grădini, scuaruri, fâșii plantate), cât și spații verzi publice de folosință specializată (grădini botanice și zoologice, muzee în aer liber etc.), spații verzi pentru agrement, pentru protecția lacurilor și cursurilor de apă, păduri de agrement, pepiniere și sere.
În municipiul Sebeș, spațiile verzi ocupă o suprafață de 93 ha[42], ceea ce înseamnă 28,5 m^2 spații verzi/ cap de locuitor, depășind cu aproximativ 2,5 m^2 standardele privind protecția mediului. La nivelul județului Alba suprafața spatiilor verzi este mult sub standardele impuse (11,11m^2 spații verzi/ cap de locuitor).
Având în vedere suprafața de spațiu verde, municipiul Sebeș se bucură de o serie de avantaje cum ar fi: calitatea aerului este îmbunătățită, încălzirea produsă de suprafețele pavate sau asfalt este diminuată, poluarea este redusă, dioxidul de carbon produs de majoritatea agenților economici și de transport este consumat de zona verde, volumul de oxigen din aer este crescut, acumularea de căldură este atenuată.

Principalele parcuri publice, cu acces nelimitat, amenajate de la nivelul municipiului sunt:

- Parcul Primăriei;
- Parcul Tineretului;
- Parcul Arini.

Parcul Arini este obiectul unui amplu proiect de reabilitare și modernizare care urmărește, printre altele, amenajarea unor alei ecologice, alveole pentru picnic și relaxare, spații dedicate animalelor, loc de joacă pentru copii și spațiu dotat cu aparate de fitness, platforme de

[41] *Sursa: OUG 114/2007 pentru modificarea și completarea OUG nr. 195/2005 privind protecția mediului*
[42] *Sursa: Registrul stațiilor verzi*

belvedere, zone food-court, pavlion pentru șah, piste de biciclete, realizarea unui skateparc, a unui amfiteatru și amenajarea de cursuri de apă cu cascade și podețe.

1.6.3 Educație - infrastructură și resurse de educație

Dezvoltarea durabilă are la bază educația, ca factor esențial pentru a asigura funcționarea adecvată a societății. Educația trebuie privită atât sub aspectul relevanței pe care o are în pregătirea forței de muncă, dar mai ales ca un proces continuu prin care se pregătesc generațiile tinere pentru provocările viitoare.

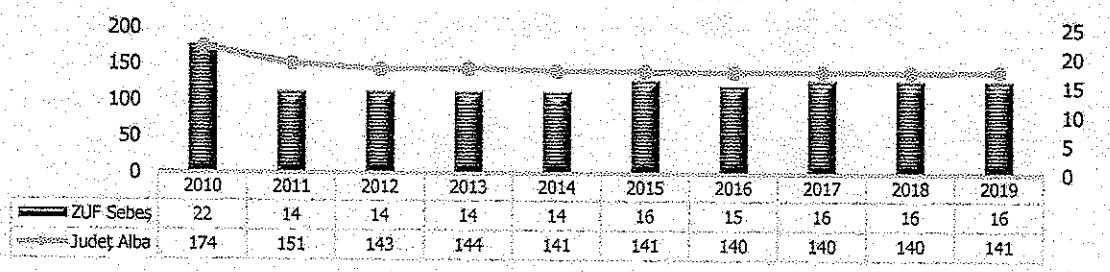
Unități școlare

Conform datelor furnizate de INS, la nivelul anului 2019, în Zona Urbană Funcțională Sebeș existau 16 unități de învățământ, reprezentând 11,35% din totalul județului Alba. Din cele 16 unități, 43,75% sunt situate în mediul rural al ZUF, astfel, în fiecare comună membru există câte o unitate destinată învățământului primar și gimnazial, inclusiv cel special.

În ceea ce privește evoluția numărului de unități școlare în perioada 2010-2019, la nivelul celor șapte comune din ZUF, acesta a rămas constant (1 unitate/comună), în timp ce în municipiul Sebeș a scăzut cu 40% în 2019 față de 2010, dar a crescut cu 28,57% față de anul 2014. Deși într-o proporție mai mică (-18,97%), scăderea în 2019 față de 2010 se observă și la nivelul întregului județ Alba.

În ceea ce privește evoluția unităților școlare pe niveluri de educație, la nivelul municipiului Sebeș, numărul unităților preșcolare a ajuns la 2 în 2019, față de 7 în 2010, unitățile destinate învățământului primar și gimnazial sunt în număr de 3 în 2019, față de 5 în 2010, în timp ce numărul liceelor a crescut la 4 în 2019 față de 3 în 2010.

Figura 45: Evoluția numărului de unități școlare, ZUF Sebeș și județul Alba, 2010-2019

Sursa: *SCL101C - Unitățile școlare pe niveluri de educație, județe și localități*

Tabel 23: Situația unităților de bază din învățământ în municipiul Sebeș

Niveluri de educație	Ani									
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
	Număr									
Total	15	7	7	7	7	9	8	9	9	9
Preșcolar	7	1	1	1	1	1	1	2	2	2
Primar și gimnazial (inclusiv învățământul special)				3	3	4	3	3	3	3
Liceal	3	3	3	3	3	4	4	4	4	4

Sursa: *SCL101C - Unitățile școlare pe niveluri de educație, județe și localități*

Conform cartografierii școlare realizate de Ministerul Educației și Cercetării, configurația infrastructurii de învățământ existente în Zona Urbană Funcțională Sebeș, după statut și formă de proprietate este următoarea:

Tabel 24: Situația unităților de învățământ din municipiul Sebeș

Unități de învățământ	Forma de proprietate	Statut	Niveluri de învățământ	Capacitate
		ORAȘ SEBEȘ		
Clubul copiilor Sebeș		Arondată - Palatul copiilor Alba Iulia	Un schimb/zi	
Grădinița cu program prelungit nr. 2 Sebeș		Arondată – Liceul Tehnologic Sebeș	Program prelungit	Număr formațiuni de studiu: 4
Grădinița cu program prelungit nr. 3 Sebeș	Publică de interes național și local	Arondată - Școala gimnazială nr. 2 Sebeș	Program prelungit	Număr formațiuni de studiu: 5
Grădinița cu program normal nr. 4 Sebeș	Publică de interes național și local	Arondată - Liceul cu program sportiv „Florin Fleșeriu" Sebeș	Program prelungit	Număr formațiuni de studiu: 3
Grădinița cu program normal nr. 6 Sebeș	Publică de interes național și local	Arondată - Liceul cu program sportiv „Florin Fleșeriu" Sebeș	Program prelungit	Număr formațiuni de studiu: 3
Grădinița cu program prelungit nr. 7 Sebeș	Publică de interes național și local	Arondată - Școala gimnazială „Mihail Kogălniceanu" Sebeș	Program prelungit	Număr formațiuni de studiu: 4
Grădinița cu program normal nr. 8 Sebeș	Publică de interes național și local	Arondată - Școala gimnazială „Mihail Kogălniceanu" Sebeș	Program normal	Număr formațiuni de studiu: 3 Număr elevi: 83
Grădinița „Heidi" Sebeș	Privată	Cu personalitate juridică	Program prelungit	Număr formațiuni de studiu: 4 Număr personal: 13
Grădinița „Sfântul Nicolae" Sebeș	Privată	Cu personalitate juridică	Program prelungit	Număr elevi: 14 Număr formațiuni de studiu: 3 Număr personal: 1
Grădinița „Mirela" Sebeș	Privată	Cu personalitate juridică	Program normal	Nr elevi:35 Nr formațiuni de studiu: 2 Nr. persoanl: 3
Școala gimnazială „Silviu Cărpinișianu" Sebeș	Publică de interes național și local	Arondată - Liceul Tehnologic Sebeș	Un schimb/zi	Număr formațiuni de studiu: 9
Școala gimnazială nr. 2 Sebeș	Publică de interes național și local	Cu personalitate juridică	Un schimb/zi ➢ preșcolar; ➢ primar; ➢ gimnazial	Număr elevi: 863 Număr formațiuni de studiu: 23 Număr personal:69
Școala gimnazială „Mihail Kogălniceanu" Sebeș	Publică de interes național și local	Cu personalitate juridică	Un schimb/zi ➢ preșcolar; ➢ primar; ➢ gimnazial;	Număr elevi: 543 Număr formațiuni de studiu: 18 Număr personal: 62
Școala profesională duală Sebeș	Publică de interes național și local	Arondată - Liceul Tehnologic Sebeș	Două schimburi/zi	Număr formațiuni de studiu: 9
Școala postliceală „Henri Coandă" Sebeș	Privată	Cu personalitate juridică	Un schimb/zi ➢ postliceal	Număr elevi: 72 Număr formațiuni de studiu: 3 Număr personal:8
Liceul cu program sportiv „Florin Fleșeriu" Sebeș	Publică de interes național și local	Cu personalitate juridică	Un schimb/zi ➢ preșcolar; ➢ primar; ➢ gimnazial; ➢ liceal.	Număr elevi: 585 Număr formațiuni de studiu: 35 Număr personal: 81
Colegiul național „Lucian Blaga" Sebeș	Publică de interes național și local	Cu personalitate juridică	Un schimb/zi ➢ gimnazial; ➢ liceal.	Număr elevi: 985 Număr formațiuni de studiu: 33 Număr personal: 74
Liceul German Sebeș	Publică de interes național și local	Cu personalitate juridică	Un schimb/zi ➢ preșcolar; ➢ primar; ➢ gimnazial;	Număr elevi: 326 Număr formațiuni de studiu: 19 Număr personal:45

Unități de învățământ	Forma de proprietate	Statut	Niveluri de învățământ	Capacitate
			➢ liceal.	
Liceul tehnologic Sebeș	Publică de interes național și local	Cu personalitate juridică	Un schimb/zi ➢ preșcolar; ➢ primar; ➢ gimnazial; ➢ liceal; ➢ postliceal ➢ profesional	Număr elevi: 1186 Număr formațiuni de studiu: 30 Număr personal:115
		LANCRĂM		
Grădinița cu program normal Lancrăm	Publică de interes național și local	Arondată - Școala gimnazială „Mihail Kogălniceanu" Sebeș	Program normal	Număr formațiuni de studiu: 3
		PETREȘTI		
Grădinița cu program normal Petrești	Publică de interes național și local	Arondată - Școala gimnazială Petrești	Program normal	Număr formațiuni de studiu: 4
Grădinița cu program prelungit Petrești	Publică de interes național și local	Arondată - Școala gimnazială Petrești	Program normal	Număr formațiuni de studiu: 4
Grădinița cu program prelungit germană Petrești	Publică de interes național și local	Arondată - Liceul German Sebeș	Program prelungit Program normal	Număr formațiuni de studiu: 1 Număr formațiuni de studiu: 1
Școala gimnazială Petrești	Publică de interes național și local	Cu personalitate juridică	Un schimb/zi ➢ preșcolar; ➢ primar; ➢ gimnazial;	Număr elevi: 534 Număr formațiuni de studiu: 17 Număr personal:54
		RĂHĂU		
Grădinița cu program normal Răhău	Publică de interes național și local	Arondată - Școala gimnazială nr. 2 Sebeș	Program normal	Număr formațiuni de studiu: 3
Școala gimnazială Răhău	Publică de interes național și local	Arondată - Școala gimnazială nr. 2 Sebeș	Un schimb/zi	Număr elevi: 54 Număr formațiuni de studiu: 9 Număr personal:

Sursa: *Ministerul Educației și Cercetării - https://www.siiir.edu.ro/carto/*

Tabel 25: Situația unităților de învățământ din comunele membre Zona Urbană Funcțională

Unități de învățământ	Forma de proprietate	Statut	Niveluri de învățământ	Capacitate
		COMUNA CÂLNIC		
Grădinița cu program normal Câlnic	Publică de interes național și local	Arondată - Școala gimnazială Câlnic	Program normal	Număr formațiuni de studiu: 3
Grădinița cu program normal Deal	Publică de interes național și local	Arondată - Școala gimnazială Câlnic	Program normal	Număr formațiuni de studiu: 3
Școala gimnazială Câlnic	Publică de interes național și local	Cu personalitate juridică	Un schimb/zi	Număr elevi: 242 Număr formațiuni de studiu: 9 Număr personal: 35
Școala primară Deal	Publică de interes național și local	Arondată - Școala gimnazială Câlnic	Un schimb/zi	Număr formațiuni de studiu: 9
		COMUNA CUT		
Grădinița cu program normal Cut	Publică de interes național și local	Arondată - Școala gimnazială „Septimiu Albini" Cut	Program normal	Număr formațiuni de studiu: 2
Școala gimnazială „Septimiu Albini" Cut	Publică de interes național și local	Cu personalitate juridică	Un schimb/zi	Număr elevi: 90 Număr formațiuni de studiu: 9 Număr personal: 20
		COMUNA DAIA ROMÂNĂ		
Grădinița cu program normal Daia Română	Publică de interes național și local	Arondată - Școala gimnazială Daia Română	Program normal	Număr formațiuni de studiu: 3
Școala gimnazială Daia Română	Publică de interes național și local	Cu personalitate juridică	Un schimb/zi	Număr elevi: 265 Număr formațiuni de studiu: 10 Număr personal: 26
		COMUNA PIANU		
Grădinița cu program	Publică de interes	Arondată - Școala	Program normal	Număr formațiuni

Unități de învățământ	Forma de proprietate	Statut	Niveluri de învățământ	Capacitate
normal Pianu de Jos	național și local	gimnazială Pianu de Sus		de studiu: 3
Grădinița cu program normal Pianu de Sus	Publică de interes național și local	Arondată - Școala gimnazială Pianu de Sus	Program normal	Număr formațiuni de studiu: 3
Grădinița cu program normal Strungari	Publică de interes național și local	Arondată - Școala gimnazială Pianu de Sus	Program normal	Număr formațiuni de studiu: 3
Școala gimnazială „Augustin Bena" Pianu de Jos	Publică de interes național și local	Arondată - Școala gimnazială Pianu de Sus	Un schimb/zi	Număr formațiuni de studiu: 9
Școala gimnazială Pianu de Sus	Publică de interes național și local	Cu personalitate juridică	Un schimb/zi	Număr elevi: 301 Număr formațiuni de studiu: 9 Număr personal: 51
Școala gimnazială Strungari	Publică de interes național și local	Arondată - Școala gimnazială Pianu de Sus	Un schimb/zi	Număr formațiuni de studiu: 9
Școala primară „Gheorghe Pavelescu" Purcăreți	Publică de interes național și local	Arondată - Școala gimnazială Pianu de Sus	Un schimb/zi	Număr formațiuni de studiu: 5
		COMUNA SĂSCIORI		
Grădinița cu program normal Căpâlna	Publică de interes național și local	Arondată - Școala gimnazială Săsciori	Program normal	Număr formațiuni de studiu: 3
Grădinița Cu Program normal Loman	Publică de interes național și local	Arondată - Școala gimnazială Săsciori	Program normal	Număr formațiuni de studiu: 3
Grădinița cu program normal Răchita	Publică de interes național și local	Arondată - Școala gimnazială Săsciori	Program normal	Număr formațiuni de studiu: 3
Grădinița cu program normal Săsciori	Publică de interes național și local	Arondată - Școala gimnazială Săsciori	Program normal	Număr formațiuni de studiu: 3
Grădinița cu program normal Sebeșel	Publică de interes național și local	Arondată - Școala gimnazială Săsciori	Program normal	Număr formațiuni de studiu: 3
Școala gimnazială Loman	Publică de interes național și local	Arondată - Școala gimnazială Săsciori	Un schimb/zi	Număr formațiuni de studiu: 9
Școala gimnazială Răchita	Publică de interes național și local	Arondată - Școala gimnazială Săsciori	Un schimb/zi	Număr formațiuni de studiu: 9
Școala gimnazială Săsciori	Publică de interes național și local	Cu personalitate juridică	Un schimb/zi	Număr elevi: 840 Număr formațiuni de studiu: 13 Număr personal: 93
Scoala primară Căpâlna	Publică de interes național și local	Arondată - Școala gimnazială Săsciori	Un schimb/zi	Număr formațiuni de studiu: 5
Școala primară „Duvlea-Zdrenghea" Sebeșel	Publică de interes național și local	Arondată - Școala gimnazială Săsciori	Un schimb/zi	Număr formațiuni de studiu: 5
Școala primară Pleși	Publică de interes național și local	Arondată - Școala gimnazială Săsciori	Un schimb/zi	Număr formațiuni de studiu: 2
Școala primară Tonea	Publică de interes național și local	Arondată - Școala gimnazială Săsciori	Un schimb/zi	Număr formațiuni de studiu: 5
		COMUNA ȘPRING		
Grădinița cu program normal Cunta	Publică de interes național și local	Arondată - Școala gimnazială Drașov	Program normal	Număr formațiuni de studiu: 3
Grădinița cu program normal Drașov	Publică de interes național și local	Arondată - Școala gimnazială Drașov	Program normal	Număr formațiuni de studiu: 3
Grădinița cu program normal Șpring	Publică de interes național și local	Arondată - Școala gimnazială Drașov	Program normal	Număr formațiuni de studiu: 3
Grădinița cu program normal Vingard	Publică de interes național și local	Arondată - Școala gimnazială Drașov	Program normal	Număr formațiuni de studiu: 3
Școala gimnazială Cunta	Publică de interes național și local	Arondată - Școala gimnazială Drașov	Un schimb/zi	Număr formațiuni de studiu: 5
Școala gimnazială Drașov	Publică de interes național și local	Cu personalitate juridică	Un schimb/zi	Număr elevi: 240 Număr formațiuni de studiu: 9 Număr personal: 33
Școala gimnazială Șpring	Publică de interes național și local	Arondată - Școala gimnazială Drașov	Un schimb/zi	Număr formațiuni de studiu: 5
Școala gimnazială Vingard	Publică de interes național și local	Arondată - Școala gimnazială Drașov	Un schimb/zi	Număr formațiuni de studiu: 5
		COMUNA ȘUGAG		
Grădinița cu program normal Mărtinie	Publică de interes național și local	Arondată – Școala gimnazială Șugag	Program normal	Număr formațiuni de studiu: 3
Grădinița cu program	Publică de interes	Arondată – Școala	Program normal	Număr formațiuni

Unități de învățământ	Forma de proprietate	Statut	Niveluri de învățământ	Capacitate
normal Șugag	național și local	gimnazială Sugag		de studiu: 3
Școala gimnazială Șugag	Publică de interes național și local	Cu personalitate juridică	Un schimb/zi	Număr elevi: 298 Număr formațiuni de studiu: 9 Număr personal: 31
Școala primară Bârsana	Publică de interes național și local	Arondată – Școala gimnazială Sugag	Un schimb/zi	
Școala primară Mărtinie	Publică de interes național și local	Arondată – Școala gimnazială Sugag	Un schimb/zi	Număr formațiuni de studiu: 5

Sursa: *Ministerul Educației și Cercetării - https://www.siiir.edu.ro/carto/*

Dacă în cazul mediului rural există unități școlare care asigură maxim nivelul de învățământ gimnazial, la nivelul municipiului Sebeș sistemul de învățământ preuniversitar reunește 4 unități liceale, dar și o școală postliceală:

Colegiul Național „Lucian Blaga"[43] dispune de o bază materială solidă: 8 corpuri de clădire, 40 săli de clasă, sală de sport și terenuri de sport în aer liber, laboratoare de fizică, chimie și biologie, 3 cabinete de informatică, o sală AEL, un cabinet de matematică, o sală de proiecţii, o bibliotecă cu peste 50.000 volume din toate domeniilor, o sală multimedia cu 80 de locuri, o sală de festivităţi şi activităţi cultural-distractive, un internat şcolar cu aproximativ 50 de locuri, o cantină şcolară şi un cabinet medical și organizează cursuri în forma de învăţământ cu frecvenţă, program de zi, pentru ciclul gimnazial (2 clase) şi liceal – filieră teoretică, profilurile umanist şi real.

Liceul cu program sportiv „Florin Fleșeriu"[44] dispune de o bază materială formată din: 30 săli de clasă, cabinete de limba română, matematică, engleză, geografie, biologie, istorie, logopedie, psihologie, AEL și informatică, bibliotecă, sală și teren de sport, sat de vacanță, cantină și internat și organizează cursuri în forma de învăţământ cu frecvenţă, program de zi, pentru ciclul primar, gimnazial şi liceal, inclusiv învățământ special și special integrat.

Liceul Tehnologic Sebeș[45] desfășoară următoarele programe ducaționale: învățământ preșcolar, primar, gimnazial, liceal, profesional, dual, postliceal și seral, iar oferta educaţională oferă posibilitatea de pregătire teoretică şi practică în domeniile: electromecanică, mecatronică, electronică şi automatizari, fabricarea produselor din lemn, servicii, turism şi alimentaţie, comerţ, industrie textilă şi pielărie, chimie industrială, industrie alimentară, construcţii, instalaţii şi lucrări publice.

Liceul German Sebeș[46] desfășoară programe educaționale atât pentru ciclul liceal (profil filologie și științe ale naturii), cât și pentru cel gimnazial, primar și chiar preșcolar (program normal și prelungit).

Școala Postliceală „Henri Coandă"[47] desfășoară cursuri în forma de învățământ cu frecvență, program de zi, pentru o perioadă de 3 ani, în domeniul sănătății și asistenței pedagocice, specializările asistent medical generalist și asistent medical de farmacie.

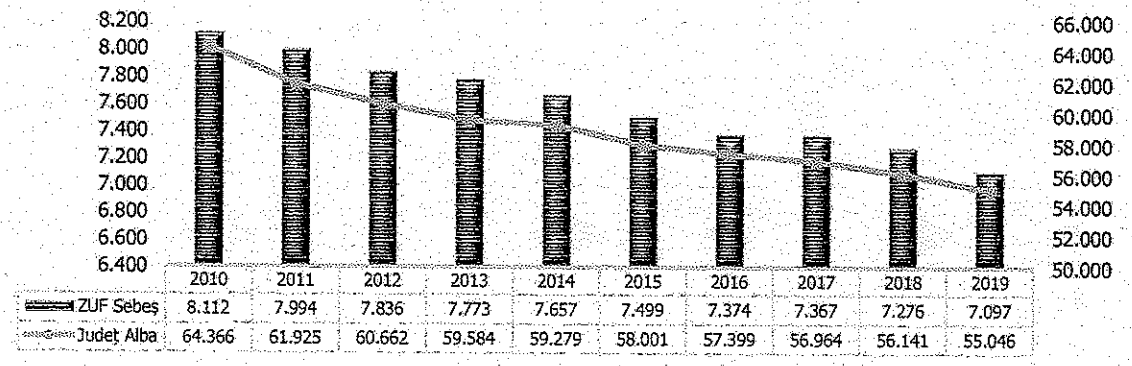
[43] *Sursa: http://www.cnlb.ro/fisiere/documente/ROF_CNLB_2020.pdf;*
[44] *Sursa: http://lpss.ro/baza_materiala.htm;*
[45] *Sursa: https://www.ltsebes.ro/;*
[46] *Sursa: http://www.liceulgermansebes.ro/index.html;*

Populatia scolară

La nivelul anului 2019, populația școlară a județului Alba a fost de 55.046 persoane, din care 12,89% de pe raza Zonei Urbane Funcționale Sebeș, respectiv 32,59% în mediul rural și 71,66% în municipiul Sebeș.

În ceea ce privește evoluția populației școlare în perioada 2010-2019, numărul elevilor a înregistrat scăderi de la an la an, atât la nivel județean, cât și la nivelul Zonei Urbane Funcționale Sebeș. Astfel, la nivelul comunelor din mediul rural al ZUF, în 2019 față de 2014, populația școlară a scăzut cu 10,10%, iar față de 2010, cu 13,18%.

Figura 46: Evoluția populației școlare (număr persoane), ZUF Sebeș și județul Alba, 2010-2019

Sursa: *SCL103D - Populația școlară pe niveluri de educație, județe și localități*

Conform datelor furnizate de INS, în ceea ce privește evoluția populației școlare la nivelul municipiului Sebeș, totalul elevilor a scăzut în 2019 față de 2014 cu 6,14% și față de 2010, cu 3,33%. Dacă în 2019 față de 2010 cea mai mare scădere s-a înregistrat în cazul învățământului liceal (-25,32%), în același interval de timp, numărul elevilor înscriși în învățământul profesional a crescut cu 225,76%.

De asemenea, dacă raportăm numărul persoanelor școlare înregistrat la nivelul anului 2020 la cel înregistrat în anul 2019, se observă o creștere în totalul populației școlare cu 10,09%, cele mai semnificative creșteri fiind în cazul copiilor înscriși la grădinițe (52,76%) și în cazul elevilor din învățământul profesional (44,30%). Totodată, același raport arată că numărul elevilor din ciclul primar a scăzut cu 3,33%, iar cel al elevilor din ciclul gimnazial, cu 0,86%.

Tabel 26: Evoluția populației școlare, municipiul Sebeș, 2014-2020

Niveluri de educație	Ani										
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	Număr persoane										
Copii înscriși în grădinițe	1.101	1.119	886	850	876	819	793	811	828	760	1.161
Elevi înscriși în învățământul primar (inclusiv învățământul special)	1.275	1.268	1.491	1.556	1.528	1.530	1.480	1.510	1.496	1.442	1.394
Elevi înscriși în învățământul gimnazial (inclusiv învățământul special)	1.333	1.293	1.261	1.247	1.173	1.190	1.203	1.181	1.179	1.167	1.157
Elevi înscriși în învățământul liceal	1.951	2.005	1.797	1.699	1.568	1.463	1.451	1.411	1.428	1.419	1.457
Elevi înscriși în	132	61	131	153	290	345	342	318	280	298	430

[47] *Sursa: https://univ-henricoanda.ro/scoala-postliceala-henri-coanda-sebes/;*

învățământul profesional										
Total	5.792	5.746	5.566	5.505	5.435	5.347	5.269	5.231	5.211	5.086	5.599

Sursa: *INS - SCL103D - Populația școlară pe niveluri de educație, județe și localități și date furnizate de Primăria Municipiului Sebeș*

Referitor la abandonul școlar, valorile înregistrate în anul 2019, arată că în municipiului Sebeș s-au înregistrat 11 cazuri de abandon școlar, 32 cazuri de retragere și 2 cazuri de exmatriculare, numărul de cazuri fiind în scădere față de anul școlar 2015-2016.

Tabel 27: Evoluția abandonului școlar, în perioada 2015 – 2020

LOCALITATE	SITUAȚIE	AN ȘCOLAR 2015-2016	AN ȘCOLAR 2016-2017	AN ȘCOLAR 2017-2018	AN ȘCOLAR 2018-2019	AN ȘCOLAR 2019-2020
				Număr elevi		
SEBEȘ	abandon	29	0	0	23	11
	retragere	9	11	6	16	32
	exmatriculați absențe	0	13	5	1	2

Sursa: *Informații furnizate de Primăria Municipiului Sebeș*

De asemenea, la nivelul anului 2019, în municipiului Sebeș, promovabilitatea s-a redus cu 2,65% față de anul școlar 2015-2016.

Tabel 28: Evoluția promovabilității școlare, în perioada 2010 – 2020

Unitate de Învățământ – Localitate / Nr. elevi promovați	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020
Colegiul Național „Lucian Blaga" Sebeș	**1.062**	**10.72**	**1.051**	**1.034**	**1.004**
Sebeș	1.062	1.072	1.051	1.034	1.004
Grădinița „Heidi" Sebeș	**39**	**37**	**50**	**92**	**101**
Sebeș	39	37	50	92	101
Grădinița „Sfântul Nicolae " Sebeș	**0**	**0**	**14**	**16**	**12**
Sebeș	0	0	14	16	12
Liceul cu Program Sportiv „Florin Flesériu" Sebeș	**692**	**597**	**529**	**546**	**555**
Sebeș	692	597	529	546	555
Liceul German Sebeș	**0**	**318**	**309**	**312**	**307**
Petrești	0	32	36	40	31
Sebeș	0	286	273	272	276
Liceul Tehnologic Sebeș	**1.107**	**1.073**	**1.007**	**999**	**1.053**
Sebeș	1107	1073	1007	999	1053
Școală Gimnazială „Mihail Kogălniceanu" Sebeș	**611**	**578**	**575**	**588**	**560**
Lancrăm	64	53	47	37	21
Sebeș	547	525	528	551	539
Școala Gimnazială Germană Sebeș	**262**	**0**	**0**	**0**	**0**
Sebeș	262	0	0	0	0
Școala Gimnazială Nr. 2 Sebeș	**856**	**861**	**866**	**863**	**847**
Răhău	75	78	76	74	66
Sebeș	781	783	790	789	781
Școala Gimnaziala Petrești	**545**	**529**	**554**	**551**	**528**
Petrești	545	529	554	551	528
Școala Postliceală "Henri Coandă" Sebeș	**0**	**0**	**72**	**64**	**70**
Sebeș	0	0	72	64	70
Total	**5.174**	**5.065**	**5.027**	**5.065**	**5.037**

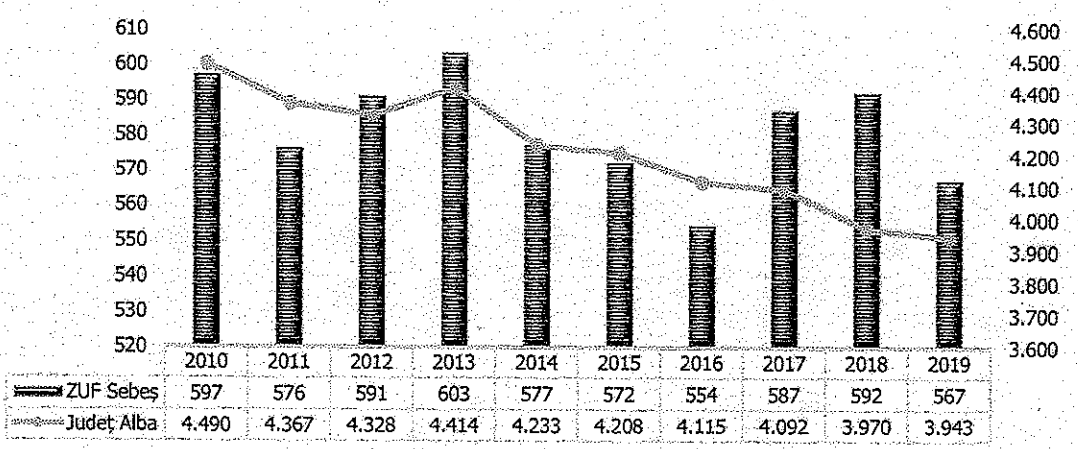
Sursa: *Informații furnizate de Primăria Municipiului Sebeș*

Personal didactic

La nivelul anului 2019, numărul cadrelor didactice în județul Alba a fost de 3.943 persoane, din care 14,38% și-au desfășurat activitatea în Zona Urbană Funcțională Sebeș, respectiv 32,80% în mediul rural și 67,20% în municipiul Sebeș.

În ceea ce privește numărul cadrelor didactice, în intervalul de timp 2010-2019, acesta a avut o evoluție fluctuantă, dar în scădere, astfel că, în anul 2019, la nivelul Zonei Urbane Funcționale, activau cu 1,73% mai puține cadre didactice față de anul 2014 și cu 5,03% mai puține față de anul 2010.

Figura 47: Evoluția personalului didactic (număr persoane), ZUF Sebeș și județul Alba, 2010-2019

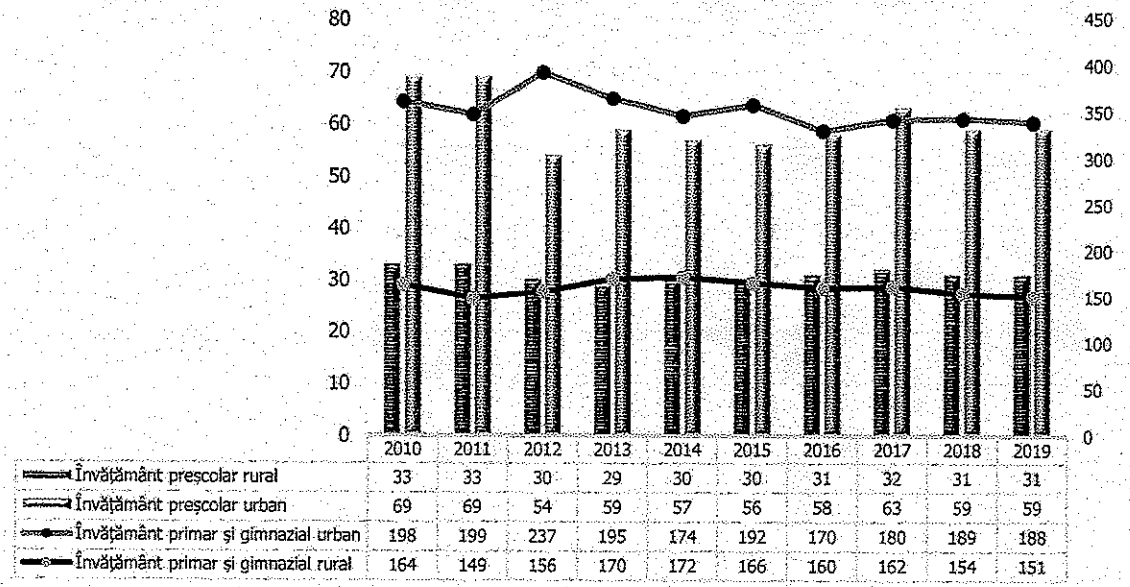
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ZUF Sebeș	597	576	591	603	577	572	554	587	592	567
Județ Alba	4.490	4.367	4.328	4.414	4.233	4.208	4.115	4.092	3.970	3.943

Sursa: *SCL104D – Personal didactic pe niveluri de educație, județe și localități*

Din punctul de vedere al clasificării personalului didactic pe niveluri de învățământ, în comunele din mediul rural al Zonei Urbane Funcționale la nivelul anului 2019 activau 31 cadre didactice în învățământul preșcolar, respectiv 32,98% din total ZUF și 151 în cel primar și gimnazial, respectiv 44,54% din total ZUF.

Evoluția personalului din învățământ în comunele membre ZUF, pentru perioada 2010-2019, arată că numărul acestora a scăzut în 2019 față de 2010, atât în cazul învățământului preșcolar (6,06%), cât și în cazul celui primar și gimnazial (7,93%).

Figura 48: Evoluția personalului didactic (număr persoane), ZUF rural-urban, pe niveluri de învățământ, 2010-2019

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Învățământ preșcolar rural	33	33	30	29	30	30	31	32	31	31
Învățământ preșcolar urban	69	69	54	59	57	56	58	63	59	59
Învățământ primar și gimnazial urban	198	199	237	195	174	192	170	180	189	188
Învățământ primar și gimnazial rural	164	149	156	170	172	166	160	162	154	151

Sursa: *SCL104D – Personal didactic pe niveluri de educație, județe și localități*

Comparativ, în municipiul Sebeș, din 2010 până în prezent, numărul personalului didactic a înregistrat fluctuații, în anul 2020, acesta crescând cu 4,56%. În cadrul învățământului liceal, numărul cadrelor didactice a crescut cu 27,55%, iar cel din învățământului gimnazial a scăzut cu 13,97%.

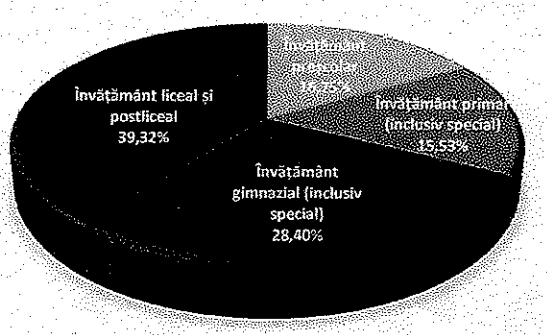
Tabel 29: Evoluția personalului didactic pe niveluri de educație, municipiul Sebeș

Niveluri de educație	**Ani**										
	2010	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
	Număr persoane										
Învățământ preșcolar	69	69	54	59	57	56	58	63	59	59	69
Învățământ primar (inclusiv învățământul special)	62	65	78	77	74	75	72	73	75	74	64
Învățământ gimnazial (inclusiv învățământul special)	136	134	159	118	100	117	98	107	114	114	117
Învățământ liceal și postliceal	127	121	110	146	140	124	131	146	155	134	162
Total	394	389	401	400	371	372	359	389	403	381	412

Sursa: *SCL104D - Personalul didactic pe niveluri de educație, județe și localități și date furnizate de Primăria Municipiului Sebeș*

La nivelul anului 2020, ponderea cadrelor didactice este relativ bine proporționată la nivelul preșcolar și primar, fapt ce se concretizează și la nivelul gimnazial și liceal.

Figura 49: Repartiția cadrelor didactice pe forme de învățământ

Sursa: *Prelucrare proprie pe baza informațiilor furnizate de INS - SCL104D - Personalul didactic pe niveluri de educație, județe și localități*

Efectivele de cadre didactice de la nivelul municipiului Sebeș, din anul 2020, acoperă un raport de aproximativ 14 elevi la un cadru didactic. În cadrul județului Alba raportul este de 16 elevi la un cadru didactic. La nivel național, în 2019, la un cadru didactic erau repartizați 14 elevi. Având în vedere datele atât de la nivelul județului Alba cât și de la nivel național, se observă că personalul didactic din cadrul municipiului Sebeș nu trebuie suplimentat pentru a putea acoperi efectivul populației școlare. Atât la nivelul municipiului Sebeș cât și la nivelul județului Alba raportul de elevi la un cadru didactic este aproximativ constant în ultimii ani (2017-2019).

1.6.4 Infrastructură socială

Sistemul național de asistență socială reprezintă ansamblul de instituții, măsuri și acțiuni prin care statul, reprezentat de autoritățile administrației publice centrale și locale, precum și societatea civilă intervin pentru prevenirea, limitarea sau înlăturarea efectelor temporare ori permanente ale situațiilor care pot genera marginalizarea sau excluziunea socială a persoanei, familiei, grupurilor ori comunităților.[48]

Asistența socială, în România, se concentrează pe 4 piloni principali, înglobând: prevenirea și combaterea sărăciei și a riscului de excluziune socială, susținerea copilului și a familiei, sprijinirea persoanelor cu nevoi speciale și sprijinirea în cazul situațiilor deosebite.

La nivelul județului Alba, **Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Alba**[49], (instituție publică, cu personalitate juridică, înființată în subordinea Consiliului Județean Alba) asigură aplicarea politicilor și strategiilor de asistență socială în domeniul: protecției copilului, persoanelor vârstnice, persoanelor cu dizabilități, precum și altor persoane, grupuri sau comunități aflate în nevoie socială, cu rol în administrarea și acordarea beneficiilor de asistență socială și a serviciilor sociale.
La nivel local, funcționează, **Direcția Generală de Asistență Socială Medicală și Comunitară Sebeș**[50], instituție ce are rolul de a identifica și de a soluționa problemele sociale ale comunității din domeniile: protecția copilului, a familiei, a persoanelor singure, a

[48] *Sursa: Legea asistenței sociale 292/2011, Art. 2;*
[49] *Sursa: http://www.protectiasocialaalba.ro/;*
[50] *Sursa: https://www.primariasebes.ro/primaria/servicii-publice-subordonate/http-www-spas-sebes-ro/*

persoanelor vârstnice, a persoanelor cu handicap precum şi a oricăror persoane aflate în nevoie. În cadrul acestei instituții sunt disponibile atât servicii sociale pentru copii, inclusiv tutela şi adopția, cât şi servicii sociale pentru adulți, iar la nivelul Zonei Urbane Funcționale Sebeș sunt repartizate astfel:

- 1 centru rezidențial pentru persoane vârstnice în localitatea Drașov, comuna Șpring;
- 1 casă de tip familial în municipiul Sebeș;
- 1 casă de tip familial în comuna Șpring;
- 1 centru de zi pentru persoane adulte cu dizabilități, în municipiul Sebeș;
- 1 centru de zi pentru copii cu dizabilități;
- 1 locuință protejată pentru persoane adulte cu dizabilități, în comuna Pianu.

La nivelul mediului urban din Zona Urbană Funcțională, obiectivul principal al **Direcției Generale de Asistență Socială Medicală şi Comunitară Sebeș,** îl constituie realizarea ansamblului de măsuri, programe, activități profesionale, servicii specializate de protejare a persoanelor vârstnice, grupurilor şi comunităților cu probleme sociale aflate în dificultate şi cu grad de risc social, care nu au posibilitatea de a realiza prin mijloace şi eforturi proprii un mod normal şi decent de viață, fiind principalul furnizor de servicii sociale pentru municipiul Sebeș.

Principalele activități desfășurate de Direcția Generală de Asistență Socială Medicală şi Comunitară Sebeș sunt următoarele:

- realizarea diagnozei sociale la nivelul unității administrativ-teritoriale, prin evaluarea nevoilor sociale ale comunității, realizarea de sondaje şi anchete sociale, valorificarea potențialului comunitarii în vederea prevenirii şi depistării precoce a situațiilor de neglijare, abuz, abandon, violență, a cazurilor de risc de excluziune socialii etc.;
- coordonarea măsurilor de prevenire şi combatere a situațiilor de marginalizare şi excludere socială în care se pot afla anumite grupuri sau comunități;
- de strategie, prin care asigură elaborarea strategiei de dezvoltare a serviciilor sociale şi a planului anual de acțiune, pe care le supune spre aprobare Consiliului Local;
- de execuție, prin asigurarea mijloacelor umane, materiale şi financiare necesare pentru acordarea beneficiilor de asistență socială şi furnizarea serviciilor sociale;
- de administrare a resurselor financiare, materiale şi umane pe care le are la dispoziție;
- de comunicare şi colaborare cu serviciile publice deconcentrate ale ministerelor şi ale altor autorități ale administrației publice centrale, cu alte instituții care au responsabilități în domeniul asistenței sociale, cu serviciile publice locale de asistență socială din alte unități administrativ-teritoriale, cu reprezentanții furnizorilor privați de servicii sociale, precum şi cu persoanele beneficiare;
- de promovare a drepturilor omului, a unei imagini pozitive a persoanelor, familiilor, grupurilor vulnerabile;
- de reprezentare a unității administrativ-teritoriale în domeniul asistenței sociale.

Direcția Generală de Asistență Socială Medicală şi Comunitară Sebeș are în subordine următoarele unități:

- Centrul de zi pentru persoane vârstnice Sebeș;
- Centrul de îngrijiri la domiciliu pentru persoane vârstnice Sebeș;
- Centrul de zi pentru persoane adulte cu dizabilități Sebeș;
- Centrul de zi pentru copii cu dizabilități Sebeș.

În municipiul Sebeş, conform datelor publicate de Ministerul Muncii, sunt acreditate în baza legii 197/2012 următorii furnizori de servicii[51]: SC Casetim SRL - operatori economici, în condiţii speciale, prevăzute de lege şi Asociaţia Filiala Filantropia Ortodoxă Sebeş - organizaţie neguvernamentale, respectiv asociaţii şi fundaţii, cu denumirea Casa de tip familial Sf. Gheorghe Sebeş, având adresa în Cartier Mihail Kogălniceanu, nr.166, fiind un centru rezidenţial pentru copii.

În municipiul Sebeş, conform datelor publicate de Ministerul Muncii, sunt acreditate în baza legii 197/2012 următoarele tipuri de servicii[52] oferite de Asociaţia Diakoniewerk International:

- Centrul Ocupaţional pentru Persoane cu Dizabilităţi;
- Centrul de consiliere socială şi îngrijire la domiciliu persoane cu dizabilităţi;
- Centrul de consiliere socială și îngrijire la domiciliu (unitate de îngrijire la domiciliu - UID);
- Centru de zi pentru copii „O șansă pentru școală";

Estimarea necesarului de servicii sociale reprezintă categorii de servicii sociale, identificate ca fiind importante a fi înființate la nivel de UAT, suplimentar față de serviciile sociale existente, pentru a acoperi nevoile sociale ale diferitelor categorii de persoane vulnerabile din comunitate. Dintre serviciile sociale necesare la nivelul municipiului Sebeș se pot aminti următoarele:

- Centre de zi pentru persoane toxico-dependente pentru persoane cu diferite adicții: droguri, alcool, alte substanțe toxice etc.;
- Centre rezidențiale pentru persoanele adulte cu dizabilități;
- Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială;
- Centre rezidențiale de îngrijire şi asistență pentru persoanele fără adăpost;
- Centre de zi pentru persoanele vârstnice;
- Centre respiro pentru familiile copiilor cu dizabilități;
- Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți;
- Centre de zi pentru familie şi copil;
- Centre rezidențiale de asistență și reintegrare socială pentru persoanele fără adăpost;
- Centre de zi pentru asistență și suport pentru alte persoane aflate în nevoie;
- Centre de preparare şi distribuire a hranei pentru persoane în risc de sărăcie;
- Centre de zi pentru informare și consiliere;
- Centre de consiliere pentru prevenirea și combaterea violenței domestice;
- Centre de asistență destinate agresorilor;
- Servicii mobile de acordare a hranei pe roți;
- Centru multifuncțional;
- Centre de servicii de recuperare neuromotorie de tip ambulatoriu.

În comunele localizate în mediul rural al Zonei Urbane Funcționale Sebeș, conform datelor puse la dispoziție de Ministerul Muncii, există un necesar de 25 de servicii sociale, fiind repartizate astfel:

- Centre rezidențiale de îngrijire şi asistență medico-socială pentru persoane vârstnice, bolnavi cronici în fază terminală în comunele Daia Română și Pianu;

[51] *Sursa: http://www.mmuncii.ro/j33/images/Documente/Familie/10022021_Furnizori.pdf*
[52] *Sursa: http://www.mmuncii.ro/j33/images/Documente/Familie/10022021_Furnizori.pdf*

- Servicii de îngrijire la domiciliu pentru persoane vârstnice, persoane cu dizabilități, persoane aflate în situație de dependență în comunele Pianu și Săsciori;
- Centre de zi pentru persoanele vârstnice în comunele Cut, Daia Română, Pianu, Săsciori, Șpring;
- Servicii de îngrijire la domiciliu pentru persoane vârstnice, persoane cu dizabilități, persoane aflate în situație de dependență în comunele Câlnic, Cut, Daia Română, Pianu, Săsciori, Șpring și Șugag;
- Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți în comunele, Pianu, Săsciori, Șpring și Șugag;
- Centre de zi pentru familie și copil în comuna Săsciori;
- Centre de zi pentru asistență și suport pentru alte persoane aflate în nevoie în comunele Câlnic și Cut;
- Centre de zi pentru asistență și suport pentru alte persoane aflate în nevoie în comunele Săsciori și Șugag.

În ceea ce privește serviciile sociale licențiate[53] din Zona Urbană Funcțională Sebeș, dintr-un total de 20, cele mai multe sunt înregistrate în Sebeș, respectiv 12, iar în mediul rural se regăsesc 3 în comuna Câlnic, 3 în comuna Șpring și 2 în comuna Pianu.

De asemenea, în cadrul Organismelor Private Acreditate din UAT-urile membre ZUF Sebeș, conform ANOFM[54] se regăsec 16 întreprinderi scociale repartizate astfel: 8 în municipiul Sebeș, dintre care 1 în Lancrăm și 1 în Petrești, 3 în comuna Săsciori, 1 în comuna Daia Română, 1 în comuna Câlnic, 1 în comuna Pianu și 1 în comuna Șugag.

1.6.5 Sănătate, infrastructură, resurse umane

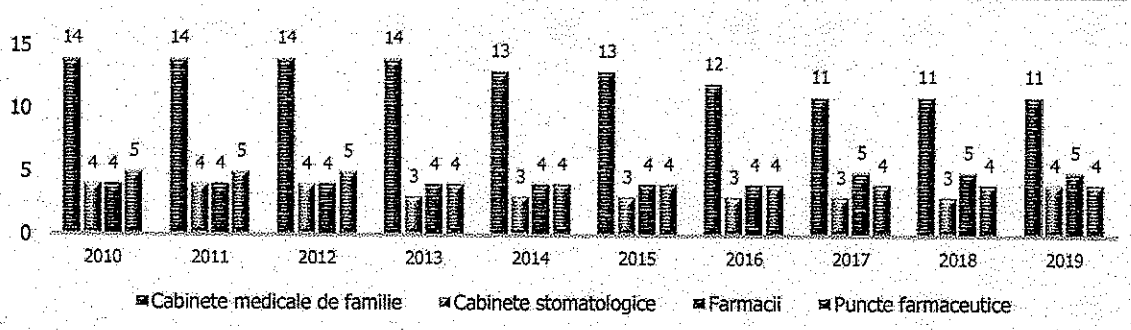
Unități medicale

La nivelul anului 2019, în Zona Urbană Funcțională Sebeș, infrastructura de sănătate cuprindea 2 spitale amplasate în municipiul Sebeș, unul dintre ele cu ambulatoriu integrat, 30 cabinete medicale de familie (36,67% - mediul rural, respectiv în fiecare dintre cele 7 comune membre și 63,33% municipiul Sebeș), 14 cabinete stomatologice, dintre care 4 în comunele Daia Română, Pianu, Săsciori și Șugag, 11 farmacii și puncte farmaceutice, dintre care 2 în comuna Șugag și câte 1 în comunele Daia Română, Pianu și Săsciori, 6 laboratoare medicale și 5 laboratoare de tehnică dentară, toate în municipiul Sebeș.

Evoluția unităților sanitare la nivelul comunelor din Zona Urbană Funcțională Sebeș arată că în perioada 2010-2019, numărul acestora a variat cu o unitate (+/-), mai puțin în cazul cabinetelor medicale de familie, unde, față de 2010, numărul unităților a scăzut în 2019 cu 21,43%.

Figura 50: Evoluția unităților sanitare, ZUF rural, 2010-2019

[53] *Sursa: http://mmuncii.ro/j33/index.php/ro/2014-domenii/familie/politici-familiale-incluziune-si-asistenta-sociala/4848;*
[54] *Sursa: https://www.anofm.ro/index.html?agentie=&categ=9&subcateg=1&idpostare=4279;*

Sursa: *SAN101B - Unități sanitare pe categorii de unități, forme de proprietate, județe și localități*

În ceea ce privește infrastructura de sănătate publică, în municipiul Sebeș la nivelul anului 2019, există 1 spital, 1 ambulatoriu integrat spitalului, 1 dispensar medical, 7 cabinete medicale școlare, 19 cabinete medicale de familie, 10 cabinete stomatologice, 13 cabinete medicale de specialitate, 11 farmacii, 3 laboratoare medicale, 5 laborator de tehnică dentară.

Tabel 30: Evoluția unităților sanitare, pe categorii de unități în municipiul Sebeș

Categorii de unități sanitare	Formă de proprietate	Ani									
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
		Număr									
Spitale	Publică	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Privată	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1
Ambulatorii integrate spitalului	Publică	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Dispensare medicale	Publică	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Cabinete medicale școlare	Publică	3	3	3	3	3	3	7	7	7	7
Cabinete medicale de familie	Privată	5	4	4	4	4	20	16	20	20	19
Cabinete stomatologice	Privată	17	16	16	15	14	20	15	10	10	10
Cabinete medicale de specialitate	Privată	14	13	13	13	13	13	13	13	13	13
Farmacii	Publică	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Privată	11	10	11	10	10	10	10	10	10	10
Laboratoare medicale	Publică	2	2	2	3	2	2	3	3	3	3
	Privată	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Laboratoare de tehnică dentară	Privată	5	6	6	6	5	5	6	5	5	5

Sursa: *Date INS - SAN101B - unități sanitare pe categorii de unități, forme de proprietate, județe si localități*

La nivelul anului 2019 se constată o deficientă în ceea ce privește cabinetele de medicină generală și centrele de sănătate, acestea fiind practic inexistente.

Spitalul Municipal Sebeș asigură servicii medicale complete de specialitate, preventive, curative și de recuperare a bolnavilor internați în unități cu paturi, a celor care se prezintă în ambulatoriu integrat atât pentru municipiul Sebeș cât și pentru 15 comune, pe un teritoriu de 120 km în diametru. Spitalul are 231 de paturi spitalizare continuă, 15 paturi spitalizare de zi și 8 paturi însoțitori. Spitalul asigură asistență medicală prin Serviciul de Urgență – Camera de gardă[55].

Ambulatoriul integrat al Spitalului Municipal Sebeș cuprinde următoarele cabinete de specialitate și structuri:

[55] *Sursa: https://spitalulsebes.ro/descriere/servicii/*

- **Medicină Internă / Endocrinologie**
- **Cardiologie**
- **Chirurgie**
- **Ortopedie și Traumatologie**
- **ORL**
- **Oftalmologie**
- **Obstetrică – Ginecologie**
- **Boli Infecțioase**
- **Gastroenterologie**
- **Pneumologie**
- **Reumatologie**
- **Dermatologie**
- **Neurologie**
- **Pediatrie**
- **Recuperare, Medicină Fizică și Balneară**
- **Psihiatrie**
- **Diabet Zaharat, Nutriție și Boli Metabolice**
- **Alergologie și Imunologie Clinică**
- **Planificare Familială**

Alte structuri funcționale în cadrul Spitalului Municipal Sebeș:

- **Punct Transfuzii**
- **Farmacie**
- **Bloc Operator**
- **Sterilizare**
- **Laborator Analize Medicale**
- **Laborator Recuperare, Medicină Fizică și Balneară**
- **Compartiment de Prevenție și Combaterea Infecțiilor Nosocomiale**
- **Dispensar TBC**

Personal medico-sanitar

În ceea ce privește personalul medical, la nivelul Zonei Urbane Funcționale Sebeș, în anul 2019 își desfășurau activitatea 73 de medici (62 în municipiul Sebeș și 11 repartizați în cele 7 comune membre ZUF), 13 stomatologi (10 în municipiul Sebeș și 3 în comunele Săsciori și Șugag), 24 farmaciști (20 în municipiul Sebeș și câte 1 în comunele Daia Română, Pianu, Săsciori și Șugag) și 261 persoane din categoria personalului sanitar mediu (237 în municipiul Sebeș și 24 repartizate în cele 7 comune membre ZUF).

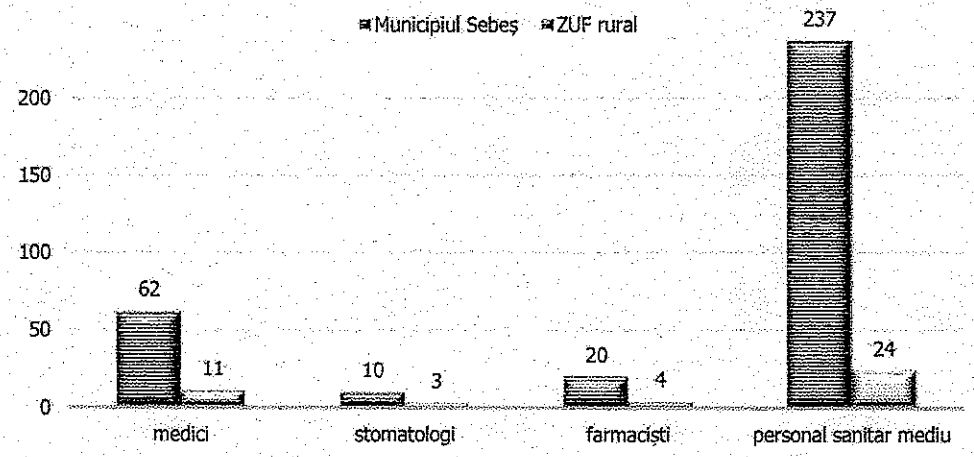
Totalul personalului medical care poate fi încadrat pe categoriile amintite mai sus, la nivelul județului Alba, a ajuns în anul 2019 la 3.284, iar din acesta, 11,30% își desfășoară activitatea în Zona Urbană Funcțională Sebeș, respectiv 371 persoane.

De asemenea, în ceea ce privește evoluția cadrelor medicale în perioada 2010-2019, s-au înregistrat următoarele tendințe:

- Medici: numărul acestora a scăzut în 2019 față 2014 atât în mediul rural (-17,33%) cât și în mediul urban (-15,38%), în timp ce față de anul 2010, numărul acestora a crescut cu 6,90% în municipiul Sebeș și a scăzut cu 21,43% în mediul rural;
- Stomatologi: evoluția personalului din această categorie reflectă un trend descendent atât în mediul rural, cât și în mediul urban, atât prin raportarea anului 2019 la 2014, cât și prin raportarea aceluiași an la 2010;
- Farmaciști: față de anul 2010, în 2019 numărul acestora a crescut cu 11,11% în municipiul Sebeș și a scăzut cu 55,56% în spațiul rural din Zona Urbană Funcțională, însă față de anul 2014, numărul acestora a rămas constant în ambele cazuri;

- Personal sanitar mediu: numărul acestora evidențiază o evoluție fluctuantă pentru perioada analizată, dar în creștere în 2019 atât față de anul 2010, cât și raportat la anul 2014, în ambele medii de locuire.

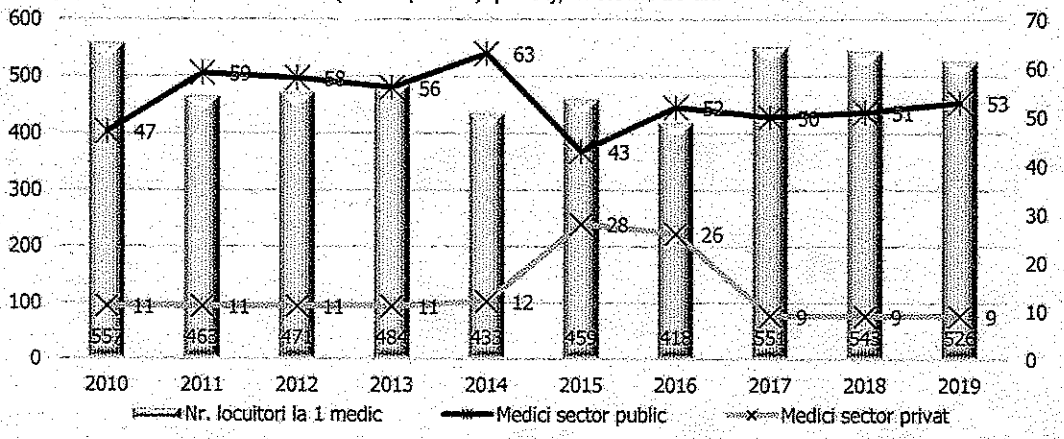
Figura 51: Personalul medico-sanitar, ZUF rural

Sursa: *SAN104B - Personalul medico-sanitar pe categorii, forme de proprietate, județe și localități*

De asemenea, în ultimii ani, numărul de locuitori ce revine unui medic, atât din sectorul public cât și din sectorul privat a fost variabil.

Figura 52: Evoluția numărului populației ce revine la un medic și a numărului de medici (sector public și privat), în ultimii 10 ani

Sursa: *Prelucrare proprie pe baza informațiilor furnizate de INS - Date INS (POP107D; SAN104B)*

Astfel, în sectorul public se constată o creștere a medicilor în perioada 2010-2014 și o scădere în intervalul 2015-2019, în timp ce în sectorul privat tendința este inversă și anume, numărul medicilor este constant în perioada 2010-2014 și înregistrează o creștere în 2015-2019, ca în anul 2019 sa se reducă cu 68%.

Puncte tari *Puncte slabe*

Municipiul Sebeș		Suprafață spații verzi 28,5 m^2 spații verzi/locuitor; Existența parcurilor publice; Sistem de supraveghere pentru siguranța populației; Infrastructură de învățământ dezvoltată cuprinzând inclusiv învățământul liceal și învățământ dual; Existența spitalului municipal; Numărul mare de cadre didactice calificate în unitățile de învățământ din municipiu; Existența cadrelor medicale specializate;	Lipsa zonelor de agrement; Serviciile de asistență socială sunt insuficiente; Adaptare insuficientă a curriculei educationale la cerințele specifice ale pieței muncii și nevoile comunității; Lipsa unor spații adecvate pentru desfășurarea activităților extrașcolare; Lipsa eficienței programelor de prevenție în domeniul sănătății.	Gestionarea defectuoasă a spațiilor pentru locurile de parcare și numărul insuficient al acestora; Prezența a două zone marginalizate.
	Creșterea suprafețelor locuibile; Dotarea satisfăcătoare a unităților de învățământ cu echipamente și materiale necesare; Existența „Direcției de Asistență Socială" Sebeș; Având în vedere așezarea geografică a localității, rezultă posibilitatea dezvoltării unor zone de agrement și sport.			
Mediul rural – ZUF Sebeș		Existența a minim o unitate de învățământ în fiecare comună din mediul rural zuf Sebeș.		Scăderea populației școlare si a personalului didactic; Scăderea numărului de cadre medicale; Prezența a 4 zone marginalizate.
	Oportunități		***Amenințări***	

Creșterea nevoilor de formare profesională continuă ca urmare a ponderii semnificative a populației între 35 – 64 ani;		Lipsa de interes manifestată de potențialii întreprinzători pentru investiții noi din lipsa forței de muncă pregătite corespunzător;	Dezvoltare nefavorabilă a municipiului ca urmare a creșterii efortului financiar alocat asistenței sociale, eșec în încadrarea în viața socială a beneficiarilor de ajutoare sociale etc;
Interesul mediului de afaceri pentru forță de muncă pregătită și calificată;		Accentuarea dezinteresului elevilor/ studenților față de procesul educațional conduce la formarea unor resurse de muncă dezinteresate și slab pregătite;	
Posibilități diversificate de finanțare a unor proiecte complexe de infrastructură si servicii sociale – buget de stat pentru servicii de asistență socială, fonduri nerambursabile în cadrul POR, POCU, PNRR, precum și alte surse de finanțare extreme;		Dificultăți de derulare sau întârzieri în lansarea programelor de finanțare nerambursabilă;	
Oportunități de finanțare în domeniul incluziunii sociale;		Creșterea numărului de absolvenți care nu se pot încadra în muncă în cazul în care curricula educațională nu este corelată cu necesarul forței de muncă la nivel județean.	
Obiectivele strategice europene ale politicii de sănătate vizează promovarea unei stări bune de sănătate (prevenție), protejarea cetățenilor împotriva amenințărilor pentru sănătate și sprijinirea sistemelor de sănătate dinamice pentru a răspunde provocărilor legate de îmbătrânire, mobilitatea cetățenilor și cerințele acestora;			
Strategiile și planurile naționale conturate pentru domeniul sanitar;			

1.7 Cultură și recreere

Activitatea culturală oferă un suflu însemnat în dezvoltarea unei comunități, având un important rol modelator. În sens larg, cultura reflectă modul de viață al membrilor unei comunități, înglobând tipare de gândire, limbaj, credințe, comportamente, tradiții, artă, muzică și literatură regăsite în modul de viață al cetățenilor. Astfel, între cultură și societate există o relație de determinare.

Potrivit UNESCO, cultura poate fi definită ca acel ansamblu complex care cuprinde cunoștințe, credințe, arte, principii și valori morale, legi, cutume și orice alte abilități și obiceiuri dobândite de individ ca membru al societății.

La conferința mondială privind politicile culturale de la Mexico City, din anul 1982, se vorbea despre cultură ca fiind un întreg complex de caracteristici distinctive, de natură spirituală, materială, intelectuală și emoțională, care caracterizează o societate sau un grup social.[56] Include, deopotrivă, artele și literatura, dar și modurile de viață, drepturile fundamentale ale persoanei, sistemele de valori, tradiții și credințe. Cultura oferă sens și explicații existenței individuale și colective, stabilește norme și reguli sociale, instituie valori, creează semnificații, contribuie la creșterea nivelului de civilizație, creează și descoperă.

Identitate culturală și filosofia culturii în Sebeș

În spațiul cultural al Transilvaniei, Sebeșul se regăsește ca în propria matcă. Spirit deplin al acestor locuri, Lucian Blaga – poet, filosof, dramaturg, diplomat – simte și modelează universul cultural, pornind de la „Elogiul satului românesc" (tema discursului de recepție ca membru al Academiei Române), către sisteme de gândire ample care definesc cultura, valorile, cunoașterea. Spațiul românesc definit poetic de Lucian Blaga drept o fascinantă „ondulațiune deal – vale" este cel care reprezintă o inepuizabilă sursă de inspirație, de forță creatoare. Omul, singurul creator de cultură, este un permanent căutător de mistere, iar „Marele Anonim", prin cenzura transcendentală menține echilibrul în Univers, determinându-l pe om „să realizeze condiția sa de creator de cultură"[57]. Cultura nu este un accesoriu, nici măcar un lux, ci împlinirea omului. Din vechimile existenței umane, viața este însoțită de ritualuri, de marile mituri (nașterea, marea trecere, jertfa, creația, credința).

Dimensiunea spirituală oferă un amplu orizont dublat de cultura materială a acestor locuri. Prima mențiune documentară a Sebeșului o regăsim consemnată în anul 1245, într-un document din arhivele Vaticanului. În anul 1341, localitatea dobândise statutul de oraș, fiind menționată drept „civitas Sebus". După secolul al XIV-lea, dezvoltarea Sebeșului se leagă de prezența breslelor. Reper important în istoria Transilvaniei, Sebeșul a găzduit mai multe diete: în anul 1659, aici s-a adoptat primul blazon al Transilvaniei, în anul 1790, actualul sediu al muzeului municipal – Casa Zapolya a fost sediul „Guberniului Transilvaniei"[58].

Viața culturală a Zonei Urbane Funcționale Sebeș are un impact semnificativ în creșterea calității vieții locuitorilor săi, astfel, atât la nivelul municipiului Sebeș, cât și în cele șapte comune membre, pe lângă lăcașele de cult din fiecare UAT, există și o serie de monumente recunoscute pe plan județean, dintre care se pot aminti următoarele: Biserica Greco-catolică „Sfânta Treime" din comuna Daia Română (înscrisă în lista monumentelor istorice din anul 2010), Ruinele Cetății dacice de la Căpâlna, Ruinele Cetății medievale de la Săsciori, Cetatea de pământ de la Laz din comuna Săsciori, Cetatea Țărănească Câlnic din comuna cu același nume.

De asemenea, pe lângă toate aceste elemente fizice care alcătuiesc patrimoniul material al Zonei Urbane Funcționale Sebeș, există și patrimoniul imaterial care nu este palpabil, însă se transmite de-a lungul generațiilor prin datini, material folcloric, repertoriu muzical tradițional și

[56] *Sursa: https://culturalrights.net/;*
[57] *Sursa: Mircea Eliade, Convorbiri cu Lucian Blaga, în Lucian Blaga-cunoaștere și creație, Culegere de studii, București, Editura Cartea Românească, 1987;*
[58] *Sursa: Sursa informațiilor: Muzeul Municipal „I. Raica" Sebeș*

instrumental, obiceiuri calendaristice. În fiecare categorie a patrimoniului imaterial se regăsesc materialul folcloric, folclorul literar, repertoriul muzical instrumental, repertoriul muzical tradițional și obiceiurile calendaristice. Dintre evenimentele importante desfășurate în mediul rural al Zonei Urbane Funcționale, putem aminti: Ziua internațională a Pământului, Ziua Bibliotecarului, Ziua Eroilor, Săptămâna sașilor și alte serbări specifice sărbătorilor de iarnă (comuna Șpring), Sebările Câlnicului, expoziții, concerte de orgă și fanfară în cadrul Cetății Câlnic (comuna Câlnic), Fii Satului, Ziua Eroilor, Turneul de golf, Cârnilejul Sașilor (comuna Pianu), Sărbătoarea păstorească „Zi-i bade cu fluiera", „Statul la vase în Lunea Paștelui" (comuna Șugag), „Butea feciorilor" (Comunele Daia Română și Cut), Ignatul și Urarea cu Plugul (comuna Daia Română), Festivalul Cultură pentru cultură, Festivalul Sînzienelor, Festivalul la Câpâlna pe Valea frumoasei (comuna Săsciori).

În municipiul Sebeș funcționează 9 biblioteci din care una are statut public, cu un număr de 185.007 de volume și aproximativ 6.597[59] de utilizatori înregistrați la nivelul anului 2019.

Incontestabil, identitatea istorică și culturală a Sebeșului este una remarcabilă. Mândria locală, spiritul comunității pot fi alimentate din surse autohtone care se cer redescoperite și repuse în valoare prin elemente strategice susținute de factorii decidenți. Instituțiile culturale locale, deși au o structură de personal subdimensionată, ca resurse umane implicate, sunt beneficiarele unor profesioniști înalt calificați, cercetători și angajați dedicați muncii în domeniul culturii.

Biblioteca orășenească a fost fondată în anul 1948, actualmente poartă numele lui Lucian Blaga și inventariază 80.000 de volume, circa 3.700 de utilizatori activi și o medie de 50.000 de tranzacții de împrumut individual anual.

Înființat încă din anul 1951, **Muzeul din Sebeș** și-a îmbogățit treptat patrimoniul, prin achiziții, donații și cercetări de teren, deținând în prezent peste 20.000 de bunuri culturale grupate pe domenii: arheologie, istorie, numismatică, etnografie, artă plastică, documente și carte veche și științele naturii, cu piese valoroase, între care amintim doar tablourile pictorului Sava Henția și colecția de etnografie africană a lui Franz Binder.

Casa de cultură orășenească a fost construită în anii 1960, iar **Casa Memorială „Lucian Blaga"** din Lancrăm a fost achiziționată de statul român în anul 1995, iar din anul 2000 a intrat în patrimoniul Municipiului Sebeș. Toate cele patru instituții funcționează sub cupola **Centrului Cultural „Lucian Blaga"** Sebeș (înființat în anul 1997)[60].

Centrul Cultural „Lucian Blaga" Sebeș organizează anual manifestări culturale, științifice și de divertisment, cenacluri artistice, expoziții de artă plastică, profesioniste și de amatori – pictură, sculptură, grafică, fotografie, desen, caricatură, arte decorative, spectacole de divertisment și serate muzicale – folclor, muzică ușoară, muzică instrumentală și clasică, acoperind toate segmentele de vârstă, exemplu:

Festivalul International „Lucian Blaga" Sebeș este cea mai importantă manifestare culturală din agenda locală, o instituție culturală vie, cu un puternic impact regional și național. Fondat în anul 1981, înregistrând de atunci în fiecare an câte o ediție, fără întrerupere, indiferent de vremuri (așadar peste patruzeci de ediții), festivalul este expresia simbolică a prețuirii pe care Sebeșul o dăruiește memoriei lui Lucian Blaga, poetul luminii și filozoful

[59] *Sursa: ART107A - Cititori activi la biblioteci pe județe și localități;*
[60] *Sursa: Sursa informațiilor: Centrul Cultural „L. Blaga" Sebeș;*

misterelor, născut la Lancrăm, în 9 mai 1895. An după an, impactul şi imaginea acestui festival s-au amplificat, fiind onorat de prezenţa unor personalităţi ale vieţii academice, culturale şi ştiinţifice româneşti (în anul 1984, s-a consemnat participarea lui Constantin Noica; la ultimele ediţii, o prezenţă constantă a fost acad. Alexandru Surdu, pe atunci vicepreşedinte al înaltului for şi preşedinte al secţiei de filosofie, alături de critici literari şi iluştri exegeţi ai operei blagiene, traducători, artişti, creatori etc.). În cadrul evenimentului, sesiunile de comunicări ştiinţifice, alături de lansările de carte, reprezintă repere de interes menite să deschidă orizonturi noi în rândul audienţei, în vederea valorificării, în mod creativ, a gândurilor, ideilor, pe care organizatorii sunt onoraţi să le împărtăşească, prin intermediul participanţilor, unui public mai larg, în interesul culturii române. Un pilon important al festivalului îl reprezintă **Concursul Național de Creație „Laudă semințelor, celor de față și-n veci tuturor"** destinat atât creatorilor adulți, cât și elevilor, structurat pe mai multe secțiuni: creație literară, traducere și artă plastică[61].

Agenda culturală a Municipiului Sebeș, gestionată de Centrul Cultural „Lucian Blaga" Sebeș, cuprinde o varietate de manifestări cultural-educative inspirate de personalitățile și valorile locale: Festivalul „Lucian Blaga" Sebeș-Lancrăm, Ziua Națională a României, Zilele muzicale Carl Filtsch, Festivalul Național de Folclor „Felician Fărcașiu", evocarea personalității acad. Dorin Pavel – părintele hidroenergeticii românești, Conferința anuală a Muzeului Municipal „Ioan Raica" – „Multiculturalitate și patrimoniu istoric în Transilvania" (inițiată în anul 2009), Zilele orașului, Tradiția Mărțișorului, Gala doamnelor de succes, Festivalul de artă dramatică pentru liceeni „Radu Stanca", Excelența în educație, Ziua Vârstnicului, Ziua Sănătății, Caravana filmului românesc, Biblioteca de vacanță (la care participă anual peste 100 de copii), Târgul de Crăciun, expoziții de artă plastică, tabere de creație, concursuri de creație, lansări de carte, gale de excelență, conferințe. Centrul Cultural „Lucian Blaga" Sebeș sprijină creatorii locali și asociațiile culturale: Fanfara din Petrești (peste 140 de ani de activitate), Asociația Muhlbach 1245 – Ordinul Scutierilor de Muhlbach (un proiect al liceenilor care păstrează vie istoria medievală a urbei), Trupa de dansuri săsești, Școala de muzică DoReMi, Ansamblul vocal „Felician Fărcașiu", Clubul de creație „Ion Kamla", Cenaclul „Lucian Blaga", Butea de la Răhău etc.

O componentă importantă a vieții culturale din Sebeș o reprezintă susținerea proiectelor editoriale, atât cele provenind de la scriitori consacrați sau membri ai Cenaclului „Lucian Blaga", cât și publicațiile Festivalului Blaga - „Caietele Blaga" și „Pașii Profetului", Ziarul Sebeșul, prestigiosul anuar științific al Muzeului Municipal „Ioan Raica" Sebeș – „Terra Sebus. Acta Musei Sabesiensis", o publicație indexată în SCOPUS, ERIH, PLUS, DOAJ, CITEFACTOR, recunoscută de către Consiliul Național al Cercetării Științifice (CNCS) și inclusă în categoria B. Creatorii și asociațiile locale sunt susținute și prin alte finanțări de la bugetul local.

Patrimoniu cultural

Centrul istoric al orașului, delimitat de fortificația perimetrală, poate fi considerat o atracție de prim rang, datorită faptului că în alcătuirea sa intră numeroase și variate monumente de arhitectură, unele de valoare excepțională. Delimitat de fortificația medievală, ansamblul încă păstrează coerența dobândită în Evul Mediu, fiind unul dintre cele mai bine conservate centre istorice din România.

[61] *Sursa: Sursa informațiilor: Centrul Cultural „L. Blaga" Sebeș;*

Ansamblul Bisericii Evanghelice este alcătuit din monumente de valoare excepțională și ilustrative pentru trecutul orașului, precum:

- *Biserica parohială evanghelică*, o biserică cu o istorie care o reflectă parțial pe cea a orașului, în alcătuirea sa intrând elemente specifice stilurilor romanic și gotic. Alături de un corp bazilical romanic, construit pe parcursul secolului al XIII-lea, și parțial conservat până în prezent, se află un cor gotic, înalt și zvelt, datând din veacul al XIV-lea. Corul gotic, edificat între 1360 și 1382, a fost prima construcție de tip hală ridicată în Transilvania, servind drept model și pentru alte biserici din Transilvania, precum Biserica Sf. Mihail din Cluj-Napoca sau Biserica Neagră din Brașov. În absida bisericii se păstrează un altar cu aripi, cu scene biblice, sculptate și pictate, datând din primele decenii ale secolului al XVI, al doilea ca mărime din Transilvania. Biserica este înzestrată cu o orgă cu tuburi, datând din 1893, tonalitățile ei speciale, precum și acustica de excepție a bisericii fiind două dintre motivele alegerii bisericii ca loc de desfășurare a unor evenimente muzicale, precum Zilele Muzicale „Carl Filtsch" sau a altor concerte;
- *Capela Sf. Iacob*, situată în partea de Nord a corului, în imediata vecinătate a acestuia, capela, construită în primele decenii ale secolului al XV-lea, ilustrează specificul goticului transilvănean la acea data;
- *Curtina sudică a fortificației bisericii*, din vechea fortificație a bisericii, se mai păstrează doar acest fragment de zid, cuprins între Casa Clopotarului și clădirea fostului Gimnaziu Evanghelic (în prezent, Școala Gimnazială nr. 2). Deși a suferit numeroase refaceri de-a lungul timpului, zidul păstrează în partea superioară ferestre de tragere pentru arme de foc, datând din secolele XVI-XVII, atunci când acestea au început să fie folosite la scară mare.

Mănăstirea romano-catolică „Sf. Bartolomeu" (franciscană, fostă dominicană) - biserica mănăstirii este de tip sală, având în compunere o navă şi un cor, închise la Est de o absidă poligonală. A suferit o serie de reparaţii şi refaceri, în a doua jumătate a secolului al XV-lea, fiind probabil afectată la cucerirea oraşului de către turci, în anul 1438. După preluarea ansamblului de către ordinul franciscan, în secolul al XVIII-lea biserica a suferit o serie de transformări, căpătând un aer baroc.

Fortificația orașului - Centrul istoric este delimitat de o fortificație urbană, din care, în afara curtinelor, s-au păstrat și următoarele turnuri:

- *Turnul Croitorilor/Studentului*, amplasat în colţul de Sud-Est al incintei, este un turn cu plan pătrat, cu parter şi patru niveluri. Nivelurile inferioare datează din prima fază de construcţie, iar celelalte au fost adăugate în secolele XV şi XVI. Turnul mai este cunoscut și drept „al Studentului" datorită unui eveniment petrecut în anul 1438, atunci când orașul a fost predat fără luptă turcilor. S-a opus totuşi o timidă rezistenţă, repede lichidată de otomani; printre orăşenii care s-au baricadat în Turnul Croitorilor a fost şi „studentul anonim de la Sebeş", alias Georg Captivus Septemcastrensis care, după înfrângerea rezistenţei a fost dus rob în imperiu, de unde se va elibera după douăzeci de ani. A devenit călugăr şi, mai târziu, a descris, pe lângă întâmplările din viaţa sa, şi moravurile turcilor, într-o carte foarte citită în a doua jumătate a secolului al XV-lea şi în veacul următor, Tractatus de moribus, condictionibus et nequicia Turcorum (1481);

- *Turnul Cizmarilor*, atestat documentar în anul 1513, datează din prima fază de construcţie a fortificaţiei. Este un turn de plan pătrat, cu parter şi două etaje, fiind prevăzut cu ferestre de tragere;
- *Turnul Porţii de Nord*, în trecut era străpuns de o poartă carosabilă care permitea accesul în oraş, dinspre Nord. În secolul al XIX-lea, a fost transformat în locuinţă. Poate fi datat la sfârşitul secolului al XIV-lea sau la începutul celui de-al XV-lea, adică în prima fază de construcţie a fortificaţiei;
- *Turnul Porţii de Vest*, de plan dreptunghiular, făcea parte din ansamblul Porții de Vest a cetății; poate fi datat în prima fază de construcţie a incintei fortificate;
- *Turnul Octogonal*, situat în apropierea mănăstirii franciscane (fostă dominicană). Acest turn, datând din secolele XVI-XVII, a înlocuit, probabil, un turn mai vechi, pătrat.
- *Turnul Semicircular*, situat în colțul de Nord-Vest al incintei, este un turn bastionar, semicilindric, scund, fiind construit în anul 1634.

Între monumentele orașului, se evidențiază și o serie de case, dintre care unele de breslaș, având faze de construcție care datează chiar din secolul al XVI-lea, precum Casa Filtsch, Casa Tishler (sec. XVI-XIX), Casa Kohuth-Breitenstein (sec. XVI-XIX) și Casa Heitz-Konrad (sec. XVI-XIX). Acestora li se adaugă și alte edificii mai noi, dar ilustrative pentru istoria Sebeșului și pentru evoluția arhitecturii transilvănene în epoca modernă: Gimnaziul Evanghelic C.A. (1865), vechea Poștă (începutul sec. XX), Primăria (1909) etc.

Majoritatea covârșitoare a monumentelor orașului Sebeș sunt concentrate în centrul istoric. Între cele situate în afara acestuia, amintim vechea moară a orașului (sec. XVIII) și Biserica cu hramul Adormirea Maicii Domnului (sec. XVIII). Este situată în cimitirul oraşului şi a aparţinut de la început credincioşilor ortodocşi din Sebeş. Mai este cunoscută şi sub numele de Biserica Veche sau biserica din cimitir. A fost ridicată între anii 1778 şi 1783, în apropierea unei biserici mai vechi, din care, în prezent, se mai păstrează doar absida, transformată în criptă. Pictura murală, care se păstrează în prezent în absidă, a fost realizată de pictorul Sava Henţia (1848-1904). Desfăşurată pe boltă, scena o înfăţişează pe Maica Domnului, încoronată, tronând cu Pruncul în braţe, înconjuraţi de îngeri.

ANALIZA S.W.O.T.

Puncte tari	*Puncte slabe*

Municipiul Sebeș	Existența unui patrimoniu cultural material și imaterial local impresionant; Existența Centrul Cultural „Lucian Blaga" Sebeș, Muzeul Municipal „Ioan Raica" Sebeș și Casa Memorială „Lucian Blaga" Lamcrăm; Continuitate în păstrarea tradițiilor prin intermediul activităților culturale; Număr semnificativ de biblioteci publice/private; Calendar de evenimente bogat; Parteneriate cu instituțiile de cultură regionale și cu instituțiile școlare locale;	Instituțiile componente ale Centrului Cultural „Lucian Blaga" Sebeș beneficiază de sedii proprii, al căror proprietar este Municipiul Sebeș; Casa de cultură beneficiază de o sală de spectacole generoasă, bine amenajată, cu dotări de ultimă generație, spații de conferințe; Biblioteca Municipală „Lucian Blaga" are un fond de carte de circa 80.000 volume; aprox. 4.000 de utilizatori și circa 50.000 de tranzacții anuale;	Lipsa punctelor de informare/ oferte turistice integrate care să ofere detalii despre muzee, patrimoniu, festivaluri culturale; Infrastructură insuficientă pentru petrecerea timpului liber, săli de spectacol, spații de agrement; Insuficienta utilizare a instrumentelor de marketing susceptibile să determine interesul utilizatorilor și promovarea elementelor de patrimoniu cultural; Lipsa unei abordări inter-sectoriale în legătură cu valorizarea monumentelor istorice (turism, culte, industrie hotelieră, transporturi, construcții civile, alte servicii); Grad de acces scăzut al populației la mijloacele de informare și cultură.	Spații nevalorificate în clădirea muzeului – Casa Zapolya;
Mediul rural – ZUF Sebeș				

Oportunități	***Amenințări***

Existența unui cadru normativ pentru protejarea patrimoniului cultural național imobil și a programelor naționale care vizează valorificarea culturii;	Insuficiența fondurilor pentru organizarea evenimentelor culturale;
Parteneriate cu entități naționale care vizează valorificarea culturii;	Dezinteresul față de tradiții și cultură al localnicilor;
Obiectivele strategice europene ale politicii de sănătate vizează promovarea unei stări bune de sănătate (prevenție) inclusiv prin practicarea de activități sportive;	Degradarea constantă a elementelor de patrimoniu, a obiectivelor de interes cultural ca urmare a lipsei de programe de intervenție/ animație culturală care să valorizeze aceste obiective și să ofere în același timp forme alternative de comunicare artistică;
Interesul în creștere al consumatorilor de cultură (cu precădere turiști) pentru acest tip de ofertă;	Elaborarea unor strategii județene sau regionale defectuoase;
Oportunități de finanțare nerambursabilă pentru domeniul cultural, agrement și sport, dezvoltarea mobilității către obiective culturale, inclusiv pentru valorificarea obiceiurilor și produselor tradiționale;	Lipsa de viziune a factorilor politici decizionali;
Realizare centrelor culturale la nivel municipal cu scopul conservării și transmiterii valorilor morale, artistice și tehnice ale comunității;	Dezinteresul față de tradiții și cultură al localnicilor;
Parteneriate cu ONG-uri și asociații locale;	Fonduri insuficiente pentru organizarea evenimentelor culturale.

1.8 Capacitate administrativă și mediu asociativ

1.8.1 Capacitate administrativă

Județul Alba are 11 potențiali poli polarizatori[62] ce pot crea ecosisteme economice și pot avea un rol important în dezvoltarea județului, dintre care 7 sunt reprezentați de orașe și 4 de municipii. În cadrul municipiilor iese în evidență municipiul Sebeș, care este și un centru urban

[62] *Sursa: www.crpe.ro*

polarizator al Zonei Urbane Funcționale Sebeș, în componeța căreia intră 8% dintre UAT-urile prezente la nivel la nivelul județului Alba.

Zonă urbană funcțională este definită ca fiind teritoriul constituit dintr-unul sau mai multe centre urbane polarizatoare și una sau mai multe unități administrativ-teritoriale de bază contigue cuprinse în zona de navetism a acestuia/acestora, în cadrul căreia s-au dezvoltat relații de cooperare pe multiple planuri[4]. Fără a avea o personalitate juridică precum în cazul ADI-urilor sau al zonelor metroopolitane, zona urbană funcțională poate constitui cadrul implementării unor proiecte integrate care să rezolve, mai ales, acele provocări la nivelul domeniilor care dau legăturile funcționale dintre UAT-uri.

Dintre UAT-urile din zona urbană funcțională, municipiul Sebeș are implementate standardele SR EN ISO 9001-2015 privind managementul calității, SR EN ISO 14001/2015 privind managementul mediului, standarde pentru care municipiul Sebeș a obținut recertificarea în anul 2019.

În privința organizării administrative la nivel de UAT, primăriile au următoarele organe: consiliile locale care sunt organe colegiale deliberative și primării ca organe unipersonale cu caracter executiv. Primarul îndeplinește o funcție de autoritate publică. El este șeful administrației publice locale și al aparatului propriu de specialitate al autorităților administrației publice locale, pe care îl conduce și îl controlează. Primarul răspunde de buna funcționare a administrației publice locale, în condițiile legii, reprezintă comuna în relațiile cu alte autorități publice, cu persoanele fizice sau juridice române sau străine, precum și în justiție.

Fiecare dintre UAT-uri dispune de un site care facilitează comunicarea cu cetățenii și oferă transparență pentru o credibilitate a admistrației publice locale. Un aspect important de menționat la serviciile online puse la dispoziție pe site-urile primăriilor este faptul că în municipiul Sebeș și comuna Săsciori se pot face plăți online aferente deparamentului de impozite și taxe.

În ceea ce privește documentele strategice, la nivelul comunelor din zona urbană funcțională, Strategia de Dezvoltare Locală pentru perioada 2021-2027 a fost finalizată doar în comuna Săsciori.

Relația dintre administrația publică și cetățeni a fost întotdeauna una destul de controversată, fiecare parte având așteptări care nu au fost întotdeauna satisfăcute de cealaltă parte. Dacă așteptările mediului de afaceri, dar și ale cetățenilor sunt legate de transparență și eficiența serviciilor publice, așteptările aparatului administrativ sunt legate de implicarea activă a mediului de afaceri și societății civile în viața comunității. Asigurarea unui echilibru între cele două tipuri de așteptări crește premisele atingerii standardului de dezvoltare dorit de toate părțile direct interesate de viața la nivelul UAT-urilor din Zona Urbană Funcțională Sebeș.

1.8.2 Mediul asociativ

În Registrul Asociațiilor și Fundațiilor figurează ca fiind înregistrate în municipiul Sebeș, cu statut activ, 163 asociații și 5 fundații[63]. Organizațiile societății civile au un rol important în viața socială a municipiului Sebeș prin proiectele pe care le derulează în vederea susținerii

[63] *Sursa: http://www.just.ro/registrul-national-ong/*

comunității locale. O parte din cele mai active organizații ce activează la nivelul municipiului Sebeș sunt:

- Asociația Grupul pentru Inițiative, Studii și Analize (GISAS) Sebeș;
- Asociația Despărțământul Astra Vasile Moga Sebeș;
- Asociația „Evelyne";
- Asociația Pensionarilor din Sebeș;
- Asociația „FC Viitorul Răhău";
- Organizația „Ia atitudine azi".

În afara municipiului Sebeș, mai există Fundația Misiunea Farul Păcii din comuna Săsciori care are ca scop creșterea gradului de bunăstare a cetățenilor ce sunt vizați de acțiunile fundației.

Organizația non-guvernamentală (ONG) reprezintă un sistem independent ce funcționează în activitatea guvernamentală cu toate că există cazuri în care se poate observa faptul că anumite ONG-uri sunt parțial sau integral finanțate de sistemul guvernamental. Ariile de activitate pe care se axează activitățile ONG-urilor sunt îmbunătățirea sănătății, dezvoltarea muncii, drepturile omului și protecția mediului.

ZUF are în componența sa un număr de 154 de ONG-uri, dintre acestea 69,48% se află în municipiul Sebeș, iar 30,52% în mediul rural din zona urbană funcțională.

1.8.3 Asocieri regionale

Parteneriatele regionale sunt create cu scopul de a rezolva probleme sau pentru a dezvolta proiecte care acoperă o regiune mai largă, inclusiv municipiul Sebeș.

Din punctul de vedere al asocierilor regionale, zonele urbane funcționale conferă un avantaj în sensul că disfuncționalitățile comune la nivelul mai multor UAT-uri pot fi abordate integrat, asigurându-se astfel o dezvoltare coerentă la nivelul unui teritoriu care depășește granițele administrativ teritoriale ale unei localități.

Asociațiile de Dezvoltare Intercomunitară (ADI) sunt structuri de cooperare cu personalitate juridică, de drept privat, înființate în condițiile legii de unitățile administrativ teritoriale pentru realizarea în comun a unor proiecte pentru dezvoltare de interes zonal sau regional ori furnizarea în comun a unor servicii publice, spre exemplu:

- **Asociația APA Alba** s-a constituit în scopul înființării, organizării, reglementării, finanțării, exploatării, monitorizării și gestionării în comun a serviciului de alimentare cu apă și de canalizare pe raza de competență a unităților administrativ-teritoriale membre, precum și realizarea în comun a unor proiecte de investiții publice de interes zonal sau regional destinate înființării, modernizării și/sau dezvoltării, după caz, a sistemelor de utilități publice aferente Serviciului. Interesul comun care a stat la baza constituirii Asociației este interesul general al locuitorilor de pe raza de competență a unităților administrativ-teritoriale membre pentru îmbunătățirea calității serviciilor, în condițiile prcticării unor tarife care să respecte limitele de suportabilitate ale populației și principiul ,,poluatorul plătește", atingerea și respectarea standardelor europene privind protecția mediului, precum și creșterea capacității de atragere a fondurilor pentru finanțarea

investițiilor necesare în infrastructura tehnico-edilitară aferentă Serviciului. Pe lângă Municipiul Sebeș, comunele Câlnic, Cut și Daia Mare sunt și ele membre ale Asociației APA Alba;

- **Asociația de Dezvoltare Intercomunitară „Centrul Transilvaniei"** - s-a înființat în anul 2008, având ca membri județele Alba, Brașov, Covasna, Harghita, Mureș și Sibiu. Scopul asociației reprezintă pregătirea și promovarea de proiecte pentru dezvoltarea regională de interes comun a celor șase județe asociate și obținerea de finanțări interne și externe necesare derulării acestora.

ASOCIAȚIA DE DEZVOLTARE INTERCOMUNITARĂ "CENTRUL TRANSILVANIEI"

- **Asociația Intercomunitară de Dezvoltare Alba Iulia** – a fost înființată în anul 2007 și are ca scop dezvoltarea economico-socială și dezvoltarea locală durabilă a tuturor membrilor. Din acestă asociație face parte Municipiul Sebeș;
- **Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Salubris Alba** – constituită cu scopul înființării, organizării, reglementării, finanțării, exploatării, monitorizării și gestionării în comun a serviciilor de salubrizare la nivelul întregului județ Alba;
- **Asociația de Dezvoltare Intercomunitară „Munții Șureanu"** – are ca scop crearea cadrului de cooperare între unitățile administrativ teritoriale din zona Munților Șureanu în vederea coordonării activităților de dezvoltare durabilă în următoarele domenii: infrastructură de transport, turistică și de agrement, turism, agricultură și creșterea animalelor, silvicultură, protecția mediului și biodiversitate, prezervarea culturii, artei și meșteșugurilor tradiționale, promovarea zonei ca destinație turistică și de investiții, sănătate și securitate prin facilitarea cooperării și schimbului de informații între furnizorii de astfel de servicii publice.

În realizarea scopului lor, asociațiile promovează unitatea comunității, asumarea responsabilității sociale și individuale, preocuparea față de mediu și cooperarea cu autoritățile publice în vederea dezvoltării și creșterii nivelului de bunăstare a comunității.

Un alt mecanism de cooperare la nivel teritorial îl reprezintă Grupurile de Acțiune Locală. La nivelul zonei urbane funcționale, au fost constituite următoarele GAL-uri:

- **Grupul de Acțiune Locală Sebeș** - Asociația a fost constituită sub fundamentul conceptului european de „Dezvoltare Locală Plasată sub Responsabilitatea Comunității" (DLRC), o noțiune utilizată de Comisia Europeană pentru a descrie o abordare care inversează politica de dezvoltare tradițională „de sus în jos". Asociația are ca scop dezvoltarea economică și socială în baza unor acțiuni durabile, de calitate, sustenabile financiar, uman și instituțional. De asemenea, asociația are ca scop implementarea strategiei de dezvoltare locală a Grupului de Acțiune Locală Sebeș;

GRUPUL DE ACȚIUNE LOCALĂ SEBEȘ

- **Grupul de Acțiune Locală „Țara Secășelor"** – își desfășoară activitatea pe județele Sibiu și Alba, cea mai mare parte fiind în Podișul Secașelor. Din compenanța de 111 parteneri, 25 sunt publici iar dintre aceștia fac parte comunele Câlnic, Cut, Daia Română și Spring;

- **Grupul de Acțiune Locală „Valea Mureșului și Valea Ampoiului"** – există ca entitate cu personalitate juridică din anul 2011, având în componență 13 UAT-uri din care parte comunele Săsciori și Pianu;
- **Grupul de Acțiune Locală Mărginimea Sibiului** – comuna Sușag face parte din acestă asociație care fost consolidată cu scopul de a implica entități de tip public sau privat la dezvoltarea durabilă a teritoriului, dar în același timp de a păstra identitatea multiculturală.

1.8.4 Experiența locală privind proiectele cu finanțare nerambursabilă

Primăria Sebeș, atât direct, cât și prin intermediul operatorilor regionali, a accesat o serie de programe de finanțare nerambursabilă pentru[64]:

Obiective de investiții în curs de execuție 2020 (fonduri proprii și fonduri atrase):

Nr crt.	Denumire contract	Valoare decontată până la 31.12.2020 (lei)	Observații
1	Modernizare străzi Municipiul Sebeș: Crișan-Sebeș, Ulița de Mijloc și Ulița de Sus-Lancrăm, Mihai Eminescu-Petrești	4.773.419,71	**Realizat 82%**
2	Reabilitare și extindere clădire Primăria Municipiului Sebeș	4.823.502,27	**Realizat 67%**
3	Reabilitare termică clădire contagioase – Creșterea eficienței energetice a clădirii CONTAGIOASE din cadrul Spitalului Municipal Sebeș	1.066.383,90	**Realizat 72%**
4	Modernizare străzi: Unirii și Grădinilor, Petrești	2.420.779,01	**Realizat 100%**
5	Reabilitare Școala Gimnazială Răhău	2.898.345,97	**Realizat 85%**
6	Reabilitare instalații termice; instalații climatizare, clădire Primăria Municipiului Sebeș	743.021,31	**Realizat 55%**
7	Iluminat arhitectural clădire Primăria Municipiului Sebeș	384.930,76	**Realizat 60%**
8	Iluminat public pe străzile Fântâna de Aur, 8 Martie, Sticlarilor, Aurel Vlaicu, Municipiul Sebeș	545.705,21	**Realizat 100%**
9	Iluminat public pe străzile Drumul Sibiului și Plopilor, Municipiul Sebeș	469.141,70	**Realizat 100%**
10	**Puncte de aprindere iluminat public – Municipiul Sebeș**	**958.503,34**	**Realizat 100%**

Implementarea proiectelor finanțate prin fonduri ale Uniunii Europene:

Nr. crt.	Denumire obiectiv de investiție	Valoare totală proiect (lei)	Program de finanțare
1	Parteneriat pentru acces egal la educație	3.229.377,05	POCU 2014-2020
2	Administrație modernă. Creșterea calității proceselor	3.608.415,08	POCA 2014-2020
3	Administrație deschisă pentru cetățenii municipiului Sebeș	2.466.945,02	POCA 2014-2020
4	Creșterea eficienței energetice a clădirii CONTAGIOASE din cadrul Spitalului Municipal Sebeș	1.512.217,22	POR 2014-2020
5	Construire clădire Liceu Tehnologic Sebeș	35.855.583,39	POR 2014-2020

[64] *Sursa: Raport privind starea socio-economică și de mediu a municipiului Sebeș anul 2020*

Nr. crt.	Denumire obiectiv de investiție	Valoare totală proiect (lei)	Program de finanțare
6	Modernizare sistem de iluminat public în Cartierul Valea Frumoasei, Str. Mihail Kogălniceanu, Str. Mircea Cel Mare, Str. Sava Henția și extindere sistem de iluminat public pe Str. Fântânele, din municipiul Sebeș	2.103.881,86	POR 2014-2020
7	Sprijin și îngrijire pentru seniorii Sebeșului	2.723.183,75	POCU 2014-2020
8	Îmbunătățirea managementului calității în Municipiul Sebeș	406.279,51	POCA 2014 – 2020
9	Sprijinirea măsurilor referitoare la prevenirea corupției la nivelul Municipiului Sebeș	270.117,15	POCA 2014 - 2020
10	WiFi4EU	72.000,00	WiFi4EU – Promovarea conectivității la internet în comunitățile locale

Proiecte în implementare finanțate prin Programul Național de Dezvoltare Locală (PNDL)

Nr. crt.	Denumire obiectiv de investiție	Valoare totală proiect (lei)	Program de finanțare
1	Reabilitare Școala Gimnazială, localitatea Răhău, municipiul Sebeș	3.276.820,00	PNDL 2016-2019
2	Canalizare Menajeră și Stație de Epurare, Sat Răhău, Municipiul Sebeș	10.527.428,95	PNDL 2017-2020
3	Transformare clădiri, centrală termică și depozit de cărbune, în Creșă și Grădiniță Valea Frumoasei, Sebeș	8.877.851,00	PNDL 2017-2020

Proiect contractat în cadrul în anul 2020 – Programului Operațional Regional (POR) 2014-2020, Axa 13:

Nr. crt.	Denumire obiectiv de investiție	Valoare totală proiect (lei)	Program de finanțare
1.	Investiții pentru îmbunătățirea calității vieții în Municipiul Sebeș, proiect ce cuprinde 6 obiective de investiții: ➢ Reabilitare și modernizare clădiri existente (corp A, corp B, corp C, sala de festivități, Sala sport, Internat) - CORP B – Colegiul Național Lucian Blaga ➢ Reabilitare corp de clădire A, inclusiv reamenajări exterioare din strada Lucian Blaga, nr. 76 - Liceul cu Program Sportiv ➢ Transformare imobil fosta centrală termică Aleea Parc - Municipiul Sebeș în creșă ➢ Extindere și modernizare Grădiniță cu program prelungit – Petrești ➢ Construire Sala de sport, Școala Gimnazială Petrești - Municipiul Sebeș ➢ Modernizare străzi: Unirii și Grădinilor, Petrești, Municipiul Sebeș	19.926.264,34	POR 2014-2020

Proiecte aflate în evaluare în anul 2020:

Nr. crt.	Denumire obiectiv de investiție	Valoare totală proiect (lei)	Program de finanțare
1	Complex Sportiv și Recreere, Municipiul Sebeș, județul Alba	17.063.362,47	Programul Național de Construcții de Interes Public sau Social, Subprogramul "Complexuri sportive" - Compania Națională de Investiții
2	Extindere Spital Municipal Sebeș	323.055.099,00	Programul Național de Construcții de Interes Public sau Social, Subprogramul "Unități sanitare în mediul urban" - Compania Națională de Investiții
3	Modernizarea Iluminatului public în municipiul Sebeș: str. Traian, str. Dorin Pavel (partial) – și în localitățile Lancrăm, Răhău și Petrești	1.185.240,00	Programul privind sprijinirea eficienței energetice și a gestionării inteligente a energiei în infrastructura de iluminat public - Administrația Fondului pentru Mediu

Proiecte de investiții pentru care a fost obținută finanțarea nerambursabilă de către instituții naționale care vor realiza lucrările pe raza municipiului Sebeș:

Nr. crt.	Denumire obiectiv de investiție	Valoare totală proiect (lei)	Program de finanțare
1	Construire locuințe de serviciu în Municipiul Sebeș (23 de apartamente)	4.019.477,63	Programul "Construcția de locuințe de serviciu" – Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice
2	Construire Bază sportivă TIP 1	8.120.050,00	Programul Național de Construcții de Interes Public sau Social, Subprogramul "Complexuri sportive" - CNI
3	Construire Bază sportivă TIP 2	1.910.600,00	Programul Național de Construcții de Interes Public sau Social, Subprogramul "Complexuri sportive" - CNI

La nivelul mediului rural aferent zonei funcționale, în perioada 2014 – 2020, au fost implementate următoarele proiecte:

Nr. crt.	Unitate administrativ teritorială	Denumire obiectiv de investiție	Valoare totală proiect (lei)	Program de finanțare
1	Câlnic	Canalizare menajeră și stație de epurare cu racord electric	5.706.704,5	PNDL II
2	Cut	Modernizare străzi	5.716.327	PNDL II
3	Daia Română	Stație de pompare și conductă de refulare a apei uzate	2.691.528,52	PNDL II
4	Daia Româna	Reabilitare clădire dispensar uman	1.285.200	PNDL II
5	Daia Româna	Reabilitare drum comunal DC306 Ciugud-Daia Română	2.074.049	PNDL II
6	Săsciori	Modernizare străzi	6.989.283,82	PNDL II
7	Spring	Retea de alimentare cu apă potabilă în satele Drașov și Cunța	3.634.660,36	PNDL II
8	Spring	Retea de alimentare cu apă potabilă în satele Spring și Vingard	6.348.919,33	PNDL II
9	Spring	Modernizare străzi în localitățile Vingard, Spring, Drașov, Cunța	7.985.251,09	PNDL II

Nr. crt.	Unitate administrativ teritorială	Denumire obiectiv de investiție	Valoare totală proiect (lei)	Program de finanțare
10	Pianu	Rețea de distribuție apă și rețea de canalizare pe str. Bisericii	1.230.635,27	PNDL II
11	Pianu	Modernizare străzi Pinilor, Găurii, Valea de Sebeș,Cotîrhău, Ulița, La Canton și Tecănel în localitatea Pianu de Sus	2.863.383,13	PNDL II
12	Pianu	Reabilitare iluminat public în localitatea Pianu de Jos	212.951,4	PNDL II

Proiectele finanțate din buget de stat prin Programul Național de Dezvoltare Locală sunt următoarele:

Nr. crt.	Unitate administrativ teritorială	Denumire obiectiv de investiție	Valoare totală proiect (lei)	Program de finanțare
1	Câlnic	Rețele de distribuție apă potabilă	2.247.460,24	PNDL I
2	Cut	Înființare rețea de colectare și tratare ape uzate	2.283.113,18	PNDL I
3	Daia Română	Îmbunătățirea rețelei de drumuri de interes local sat Daia Română	803.943,63	PNDL I
4	Pianu	Rețea de distrubuție apă și canalizare pe str. Principală în localitatea Pianu de Sus	257.837	PNDL I
5	Pianu	Modernizare Școală Primară Purcareti, comuna Pianu, in vederea obținerii autorizației sanitare de funcționare	2.473.126,69	PNDL I
6	Săsciori	Rețea de canalizare și stație de epurare pentru localitățile Săsciori, Sebeșel și Laz	105.000	PNDL I
7	Șpring	Construcție rețea canalizare menajeră și stație de epurare a apei în localitățile Șpring și Cunța	240.908	PNDL I
8	Șpring	Reabilitare grădiniță cu program normal	235.799	PNDL I
9	Șpring	Reabilitare școală primară și grădiniță cu program normal Drasov	481.702	PNDL I
10	Șpring	Reabilitare școală gimnazială și grădiniță cu program normal Vingard	656.625,54	PNDL I
11	Șugag	Modernizare str. Luncii	2.247.460,24	PNDL I

Proiectele finanțate prin Compania Națională de Investiții:

Nr. crt.	Denumire obiectiv de investiție	Valoare totala proiect (lei)	Subprogram de finanțare	Status proiect
1	Sală de Sport Comuna Șpring, sat Drasov, nr. 98	830.641,00	Subprogramul -Săli de sport	Indicatori aprobați
2	Sala de sport Școala Generală din Săsciori	3.160.073,00	Subprogramul - Săli de sport	Finalizat
3	Sala de sport Școala Generală din Pianu	830.641,00	Subprogramul - Săli de sport	Finalizat
4	Sala de sport Școala Generală din Săsciori	3.160.073,00	Subprogramul - Săli de sport	Finalizat

Nr. crt.	Denumire obiectiv de investiție	Valoare totala proiect (lei)	Subprogram de finanțare	Status proiect
5	Sală de sport Școala Generală cls I-VIII sat Daia Română	7.257.183,00	Subprogramul - Săli de sport	În derulare
6	Așezământ cultural, Sat Daia Română	1.957.004,00	Subprogramul - Așezăminte culturale	În derulare

ANALIZA S.W.O.T.

	Puncte tari	Puncte slabe
Municipiul Sebeș	Apartenența la 6 asociații de dezvoltare intercomunitară; Existența site-ului bine documentat www.primariasebes.ro; Experiența elaborării și disponibilitatea unor documente strategice precum: Strategie de dezvoltare; Planul de Acțiune pentru Energie Durabilă PAED 2030 al Municipiului Sebeș; PMUD.	Lipsa cooperării dintre actori locali în vederea implementării politicilor publice pentru dezvoltarea durabilă a municipiului; Lipsa resurselor financiare pentru susținerea unor proiecte de amploare; Existența decalajului dintre momentul pregătirii documentațiilor pentru obținerea finanțării și momentul lansării în derulare.
Mediul rural – ZUF Sebeș	Accesare de fonduri din diverse surse de finanțare (europene, de stat, buget local); Experiența elaborării unei Strategii de Dezvoltare Locală. Prezența în mediul online a tuturor administrațiilor locale din mediul rural; Apartenența la 3 asociații de dezvoltare intercomunitară;	Folosirea limitată a finanțărilor prin fonduri europene a proiectelor de dezvoltare din mediul rural.

	Oportunități	Amenințări
Municipiul Sebeș	Creșterea gradului de descentralizare și autonomie locală; Posibilitatea dezvoltării comunității prin atragerea de fonduri nerambursabile; Crearea unui sistem electronic de management al documentelor, precedat de pregătirea în domeniul utilizării noilor tehnologii; Dezvoltarea de relații de parteneriat economic și administrativ cu unități teritoriale (similare sau asemănătoare) din țară și străinătate.	Blocarea sau întârzierea unor programe de finanțare guvernamentală; Menținerea unei imagini publice negative a funcționarului din administrația publică; Migrarea personalului calificat către alte instituții publice; Modificări frecvente ale Codului Fiscal și ale legislației în domeniu.
Mediul rural – ZUF Sebeș		Folosirea limitată a finanțărilor prin fonduri europene a proiectelor de dezvoltare din mediul rural.

2. Diagnostic teritorial și recomandări pentru formularea strategiei

2.1 Concluzii asupra nevoilor de dezvoltare

2.1.1. Contextul general și cadrul partenerial

Contextul metodologic

Strategia integrată de dezvoltare urbană reprezintă cadrul care orientează procesul de alegere a ordinii obiectivelor pentru care vor fi alocate resurse, cu scopul determinării progresului comunității urbane. Aceasta conține planificarea operațională care furnizează o structură a: programelor, proiectelor, acțiunilor și măsurilor care vor fi luate într-un interval de timp stabilit, a resurselor necesare, a rezultatelor așteptate, precum și a responsabilităților care trebuie asumate.

Elaborarea strategiei de dezvoltare este un ***proces*** ce presupune un demers organizat de parcurgere a mai multor etape: trecere de la analiză, diagnoză și identificare a nevoilor și așteptărilor unei comunități, până la prezentarea unor modalități de acțiune determinate în timp, integrate cu strategiile și politicile sectoriale existente, relevante (la nivel local, regional și național), modalități de acțiune ale căror rezultate sunt previzionate, având permanent în vedere un set bine stabilit de obiective și principii.

Însă cea mai importantă caracteristică a procesului de elaborare a strategiei de dezvoltare a unei comunități, o reprezintă condiția participativ-consultativă, obligatorie în acest tip de demers.

Acest lucru presupune un efort permanent pentru informarea și consultarea opiniilor comunității și stake-holderilor, pentru identificarea obiectivelor și intereselor comune ale diverselor medii profesionale, politice, ale structurilor instituționale și civice, lideri și chiar cetățeni și pentru participarea în procesul consultativ și cooptarea în efortul pentru implementarea strategiei, tuturor acestora.

În acest context, întregul proces de elaborare a strategiei integrate de dezvoltare devine un adevărat ***cadru partenerial*** pentru actorii relevanți și interesați de dezvoltarea comunității.

În cadrul fiecărei ***etape*** din acest proces-cadru, sunt utilizate un set de metode și proceduri de lucru care permit experților, colectarea informațiilor, organizarea și analiza acestora și formularea concluziilor necesare trecerii în următoarea etapă, progresând în acest fel în elaborarea documentului programatic final.

Corpul metodelor de lucru utilizate, în raport de etapele de elaborare a strategiei, este următorul:

Etapa de elaborare	Metode de lucru
Analiza contextului local	Analiza statistică a datelor colectate Analiza datelor secundare Analiza SWOT *Consultarea experților* *Chestionarea instituțiilor și structurilor relevante* *Formarea Grupurilor de lucru*

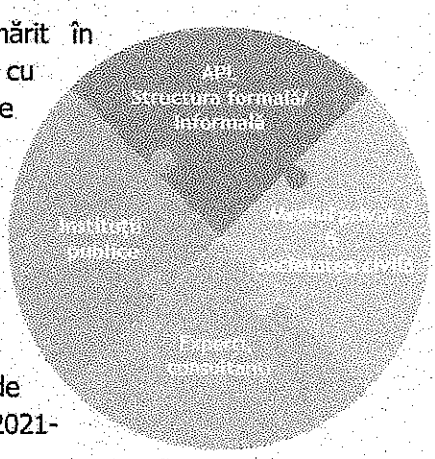
Etapa de elaborare	Metode de lucru
Identificarea nevoilor și direcțiilor de acțiune	*Dezbaterile/Focusgrupurile* Analiza documentelor și planurilor cu caracter strategice Modele de structurare a nevoilor *Consultarea comunității - Studiul opiniilor locuitorilor* *Dezbateri în Grupurile de lucru*
Propunerea soluției de dezvoltare	Identificarea și Analiza alternativelor Modelarea și selecția alternativelor Planificarea strategică *Prezentare publică* *Dezbateri consultative / în cadrul Grupurilor de lucru*
Formularea Strategiei Integrate de Dezvoltare	Planificarea intervențiilor Elaborarea Planului de Acțiune Stabilirea modalității de monitorizare și a indicatorilor *Informarea publică (a comunității locale, a societății civile)* *Informarea directă (a partenerilor și a părților interesate)* *Consultarea publică – dezbatere publică* *Colectarea propunerilor și ameliorarea conținutului*

Se remarcă orientarea majorității metodelor de lucru utilizate spre ***procesul de consultare*** a partenerilor acestui cadru, indiferent dacă vorbim despre consultarea comunității în ansamblu sau consultarea unor grupuri de lucru, ori de consultarea experților. Grupurile de lucru au un loc central în cadrul acestui proces, fiind direct implicate în majoritatea etapelor și cuprinzând experți din domenii diverse, membrii ai autorităților publice locale ai organizațiilor și asociațiilor, ai presei, precum și membri ai comunității.

Formalizarea cadrului parteneriat

La baza elaborării, implementării, monitorizării și evaluării Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană a Municipiului Sebeș pentru perioada 2021-2030 a stat un sistem coordonat de informare și comunicare ce a respectat principiile europene și naționale aplicate în dezvoltarea regiunilor și au implicat consultări/ discuții formale și informale cu reprezentanți ai autorităților competente, locale, cu organizații ale societății civile, cu parteneri economici și sociali, avându-se în vedere inclusiv promovarea egalității și a nediscriminării.

Pe perioada întocmirii documentului strategic s-a urmărit în permanență îmbunătățirea activității de lucru în parteneriat cu toți participanții relevanți, astfel încât principiile de funcționare și aplicabilitate ale documentului să conducă la creșterea, maximizarea și obținerea cu succes a viziunii angajate și aplicabile.

Comunicarea continuă, urmărirea scopului documentului strategic și formularea viziunii de dezvoltare au fost indicatoare utilizate împreună cu partenerii implicați în procesul de elaborare a documentului Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană a Municipiului Sebeș pentru perioada 2021-2030.

Astfel, procesul de elaborare al Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană a fost coordonat de Primăria Municipiului Sebeș care a asigurat, împreună cu prestatorul de servicii de elaborare a strategiei:

- Identificarea, cooptarea și colaborarea cu factorii de interes local care au putut furniza informații necesare în procesul de analiză diagnostic și au putut formula propuneri de dezvoltare strategică a municipiului;
- Diseminarea activității de elaborare a strategiei integrate, respectiv a propunerii de dezvoltare urbană în vederea colectării propunerilor și observațiilor din partea factorilor interesați relevanți.

Pe perioada elaborării SIDU au fost derulate procese de consultare eficiente ce au vizat principiile de bază și regulile care ghidează funcționarea structurilor implicate în procesul de programare și gestionare a axelor prioritare, avându-se în vedere omogenizarea modului de funcționare a acestora și creșterea capacității operaționale a proiectelor pentru generarea de rezultate cu impact asupra viziunii strategice.

Prin intermediul cadrului partenerial s-a avut în vedere abordarea procesului de programare și gestionare a fondurilor europene într-o manieră participativă, incluzivă și nediscriminatorie, asigurându-se acces la pluralitatea de opinii și perspective, facilitând abordarea holistică și concentrată a priorităților strategice.

Rolul și scopul cadrului a fost acela de a facilita asocieri ce au condus la atingerea consensului în ceea ce privește obiectivele urmărite și rezultatele așteptate, accelerând transferul de cunoștințe și de know-how între parteneri, crescând aplicabilitatea și scalabilitatea (abilitatea de a crește atunci când sunt adăugate resurse) rezultatelor așteptate.

Principiile aplicabile cadrului partenerial dezvoltat pentru elaborarea Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană a Municipiului Sebeș pentru perioada 2021-2030 au fost următoarele:

- Respectarea guvernanței pe mai multe niveluri, valorificarea experienței, a bunelor practici și know-how-ului partenerilor relevanți;
- Asigurarea simetriei intereselor părților implicate, urmărindu-se unu echilibru între următoarele dimensiuni instituționale: mediu public – mediu privat; mediu economic – mediu social; mediu instituțional – societate civilă;
- Asigurarea asumării de către toate părțile implicate a intervențiilor programate. Atingerea consensului reprezintă punctul de echilibru în care interesele tuturor părților reprezentate în cadrul partenerial sunt satisfăcute în mod rezonabil;
- Consultarea partenerială largă și transparentă în scopul elaborării Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană a Municipiului Sebeș pentru perioada 2021-2030;
- Obținerea acordului partenerilor asupra domeniilor de intervenție, a principalilor indicatori de rezultat, precum și a modalităților de implementare, monitorizare și evaluare;
- Asigurarea completării intervențiilor/proiectelor din diverse surse publice (analizând necesitatea lor);
- Asigurarea participării și implicării responsabile a partenerilor în scopul stabilirii și asumării intervențiilor programate, inclusiv prin furnizarea informațiilor necesare fundamentării acestora, cu respectarea principiului guvernanței pe mai multe niveluri.

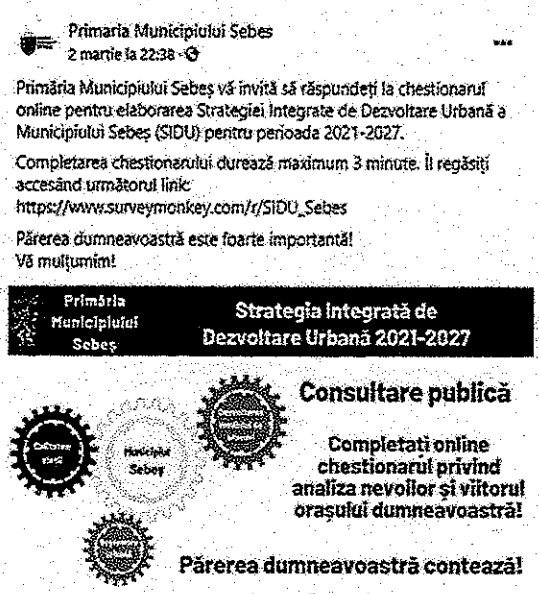
În cadrul consultărilor, reprezentanții entităților participante s-au implicat activ în dezbateri, exprimând puncte de vedere, idei, sugestii, propuneri etc.. Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană a fost întocmită prin asumarea criteriilor de calitate utilizate în evaluarea documentelor

strategice la nivel european: relevanță, eficacitate, eficiență, consecvență și coerență, sustenabilitate și aranjamente de management și monitorizare.

2.1.2 Procesul consultativ

Pe lângă cadrul partenerial, în contextul căruia au fost utilizate instrumentele specifice (consultări, dezbateri, interviuri, solicitări de date, focus grupuri, ș.a.), în Analiza stării actuale a municipiului au fost avute în vedere rezultatele obținute din procesul de consultare online a comunității locale.

Sondajul de opinie a reprezentat demersul științific de analiză și interpretarea datelor obținute dintr-o anchetă pe bază de chestionar, realizată la nivelul Municipiului Sebeș.

Cercetarea s-a desfășurat în perioada **2 martie – 22 aprilie 2021**, având următoarele etape: inițierea cercetării, elaborarea chestionarului, culegerea datelor, introducerea datelor în calculator, prelucrarea computerizată a datelor din chestionare, analiza statistică și interpretarea rezultatelor cercetării, redactarea documentului final.

Studiul pentru identificarea opiniilor cetățenilor s-a desfășurat prin intermediul unui formular configurat pe platforma *SurveyMonkey* și a fost distribuit în mediul online. Populația de referință este compusă din cetățenii Municipiului Sebeș. Participanților li s-a făcut instructajul privind modul corespunzător de completare a chestionarelor în descrierea formularului, unde li s-a prezentat și scopul cercetării. Aceștia au fost informați cu privire la confidențialitatea și caracterul voluntar de participare la studiu. Din totalul de 545 de participanți, toate răspunsurile au fost considerate valide, acestea regăsindu-se în datele de cercetare pentru studiul prezent.

Chestionarul folosit pentru obținerea datelor a cuprins un set de 26 de întrebări, dintre care 23 închise (cu variante de răspuns precodificate) și 3 deschise, care au permis exprimarea liberei opinii privind nivelul de dezvoltare și evaluarea percepției asupra nivelului calității propriului mediu de viață.

Astfel, în urma consultării opiniei publice cu privire la principalele nevoi și probleme ale comunității locale, s-au obținut următoarele serii de date de la publicul țintă (locuitorii Municipiului Sebeș), structurate pe următoarele domenii:

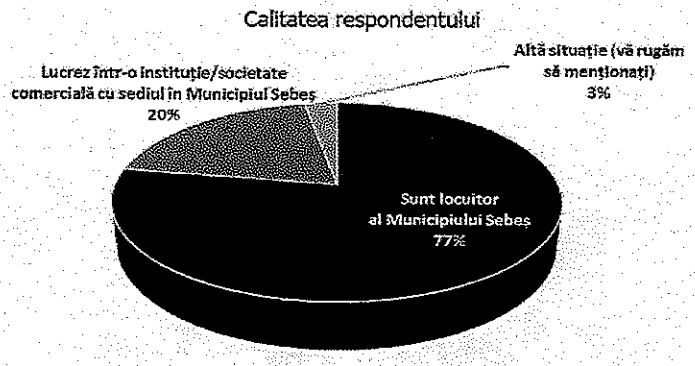
1. Calitatea vieții și nivelul de dezvoltare economică a Municipiului Sebeș
   - În contextul socio-economic oferit de Municipiul Sebeș, cum evaluați calitatea vieții din perspectiva cetățeanului?
   - Cum apreciați zona în care locuiți/lucrați?

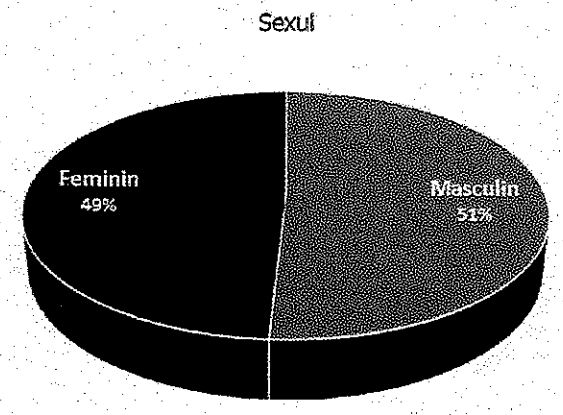
- Cât de în siguranță vă simțiți atunci când mergeți singur/ă noaptea prin zona în care locuiți?
- Care considerați că sunt cele mai importante 3 aspecte pozitive?
- Care considerați că sunt cele mai importante 3 probleme?
- Cum apreciați nivelul de dezvoltare economică a Municipiului Sebeș?
- V-ați pus problema mutării domiciliului în altă localitate în următorii 5 ani?

2. Calitatea serviciilor din comunitate
   - Cât de mulțumit sunteți de calitatea serviciilor medicale din localitate?
   - Cât de mulțumit/ă sunteți de sistemul de învățământ din localitate?
   - Cât de mulțumit(ă) sunteți de serviciile sociale furnizate?
3. Modul de relaționare cu administrația publică locală
   - Cum apreciați implicarea autorității locale în rezolvarea problemelor din Municipiul Sebeș?
   - Care considerați că este cel mai important sprijin pe care îl poate acorda administrația publică locală pentru dezvoltarea economică a localității?
   - Cum vă informați cu privire la activitatea administrației publice locale?
   - Ce instrumente considerați că ar facilita comunicarea între cetățeni și administrația publică locală?
4. Opiniile privind nevoile și direcțiile de dezvoltare urbană
   - Considerați că în zona în care locuiți este nevoie de noi lucrări de infrastructură?
   - Care ar fi cele mai importante 5 domenii în care ar trebui să se intervină la nivelul localității?
   - Care ar fi cele mai importante 5 investiții pe care le susțineți pentru Municipiul Sebeș?
   - Realizați colectarea selectivă a deșeurilor (hârtie/ plastic/ sticlă/ deșeuri vegetale)?
   - Pentru îmbunătățirea calității aerului și pentru protecția mediului înconjurător, vă rugăm să precizați care sunt în opinia dumneavoastră cele mai importante măsuri.

Structurarea persoanelor care au răspuns la chestionar a fost realizată având în vedere următoarele criterii: rezidență (locuitor al municipiului sau angajat și situare a locului de muncă), vârstă, gen, nivel de studii, ocupație și venituri.

Dintre cei 545 de respondenți, cei mai mulți sunt locuitori ai municipiului Sebeș (77%). Au fost înregistrate și răspunsuri privind participanți aflați în calitate de angajați într-o instituție sau societate comercială cu sediul în acest oraș (20%). De asemenea, din totalul participanților, 74% au locul de muncă în Municipiu Sebeș.

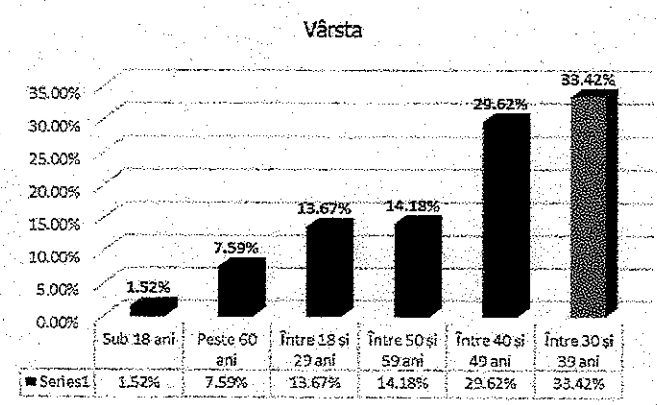

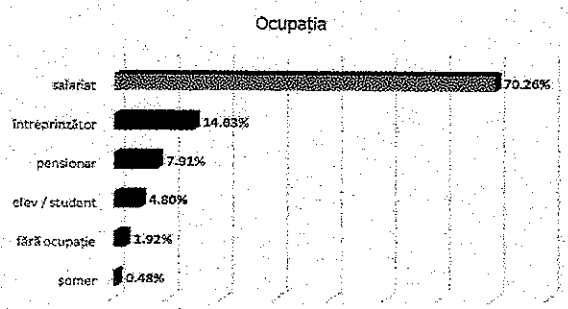
În ceea ce privește structura pe genuri, ponderea răspunsurilor persoanelor de sex masculin este mai mare (51%), față de cea a răspunsurilor persoanelor de sex feminin (49%).

Prin intermediul răspunsurilor înregistrate la întrebarea de identificare a vârstei respondenților, se poate observa partajarea acestora în cadrul sondajului desfășurat.

Astfel, categoria de vârstă aflată între 30 și 39 de ani prezintă procentul cel mai ridicat referitor la această variabilă demografică (33,42%), urmată de respondenții încadrați în intervalul 40 și 49 de ani (29,62%), cei cuprinși între 50 și 59 de ani (14,18%) și respondenții ce se încadrează în categoria de vârstă 18 și 29 de ani (13,67%).

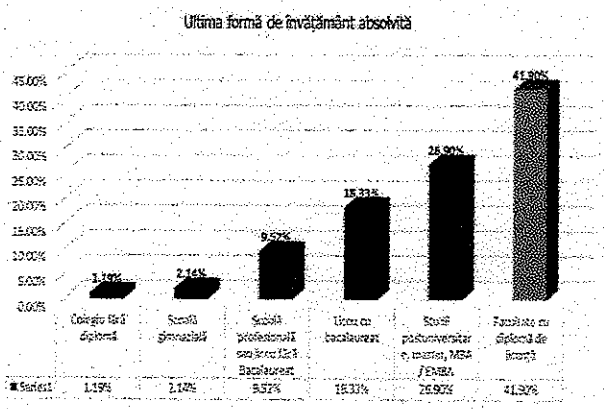

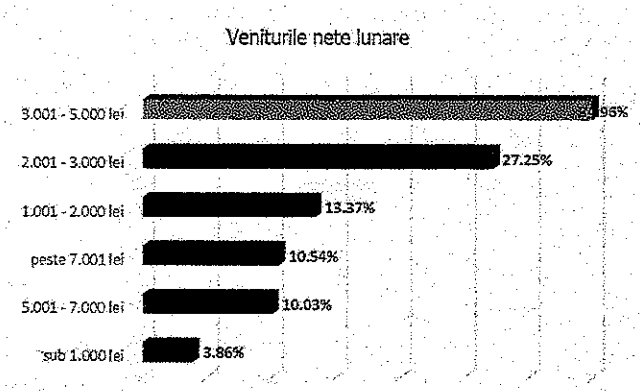
Categoriile de vârstă redus reprezentate în cadrul participanților sunt cele ce depășesc 60 ani (7,59%) și cele care se află sub 18 ani (1,52%).

Ocupația dominantă observată la nivelul participanților la sondaj este cea de salariat (70,26%), urmată de cea a întreprinzătorilor (14,63%). Categoriile ce se regăsesc sub procentul de 10% sunt reprezentate de pensionari (7,91%), elevi/ studenți (4,80%) și respondenții fără ocupație (1,92%). Categoria cea mai slab reprezentată în cadrul sondajului este cea a șomerilor (0,48%).

Structura grupului analizat, în raport cu nivelul de studii, evidențiază pe primul loc categoria de respondenți cu studii universitare (41,90%), urmată de cei cu studii postuniversitare, master, MBA/EMBA (26,90%). Acestea sunt urmate de categoria celor ce au absolvit liceul (18,33%), școala profesională sau liceu fără Bacalaureat (9,52%), școala gimnazială (2,14%) și colegiu fără diplomă (1,19%).

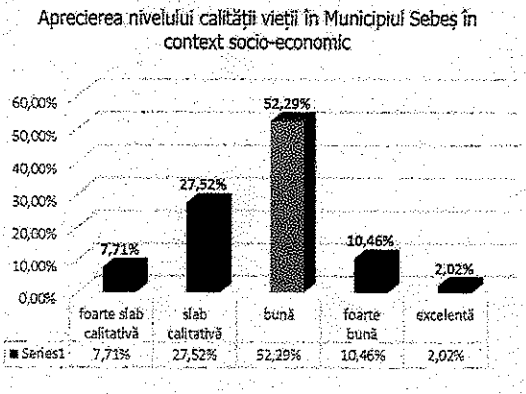

Veniturile participanților au fost raportate în cadrul sondajului, iar structura răspunsurilor arată că procentul preponderent se regăsește la nivelul angajaților cu un salariu situat în intervalul 3.001-5.000 lei (34,96%), urmat de gruparea celor între 2.001-3.000 lei (27,25%) și între 1.001–2.000 lei (13,37%).

Categoriile regăsite într-un procent mai mic sunt reprezentate de cei al căror venit net lunar depășește 7.001 lei (10,54%) și cei identificați în intervalul 5.001–7.000 lei (10,03%). Procentul cel mai scăzut este observat la nivelul celor cu un venit mai mic de 1.000 lei (3,86%).

1. Calitatea vieții și nivelul de dezvoltare economică a Municipiului Sebeș

În ceea ce privește **nivelul general de mulțumire raportat la calitatea vieții în context socio-economic** din Municipiul Sebeș, respondenții au apreciat acest indicator prin intermediul unei scale de la 1 (*foarte slab calitativă*), la 5 (*excelentă*). Categoria preponderentă este cea a participanților cu o apreciere „bună" (52,29%), urmată de aprecierea „slab calitativă" (27,52%). Sub procentul de 15% al reprezentativității se observă aprecierile de tip „foarte calitativă" (10,46%), „foarte slab calitativă (7,71%) și „excelentă" (2,02%).

Aprecierea **zonei de locuire** a fost evaluată din perspectiva a 13 caracteristici considerate importante pentru nivelul de dezvoltare al unei comunități, din perspectiva infrastructurii tehnico-edilitare a acestuia. Acestea au fost apreciate drept „nesatisfăcătoare", „satisfăcătoare", „bună" și „foarte bună" cu privire la următoarele aspecte:

- Rețeaua de apă;
- Canalizarea din zonă;
- Rețeaua de gaze;
- Liniștea și siguranța zonei;
- Iluminatul public;
- Parcuri, spații verzi, locuri de joacă pentru copii;
- Distanța față de școală;
- Calitatea străzilor, a drumurilor de acces;
- Trotuare, refugii pentru pietoni;
- Accesibilitate pentru persoane vârstnice, copii, persoane cu dizabilități;
- Mobilier urban (bănci, coșuri de gunoi etc.);
- Opțiuni pentru petrecerea timpului liber (activități culturale, evenimente);

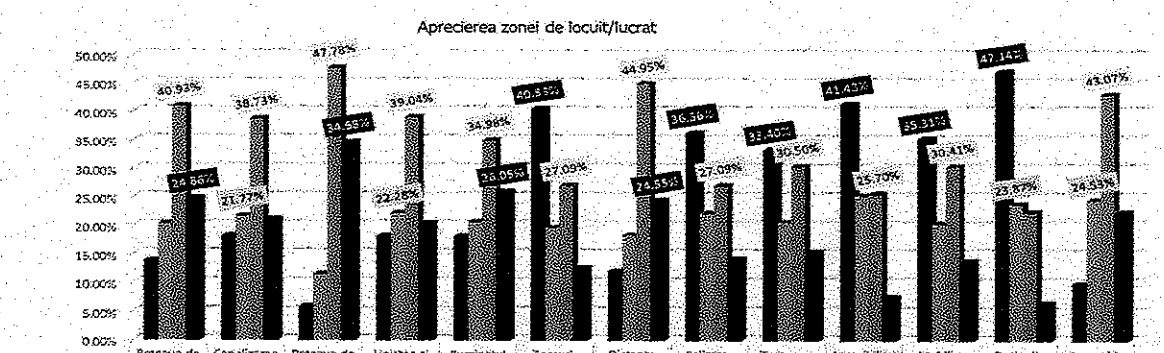
- Accesul la zone comerciale (produse agroalimentare, de uz casnic).

Rețeaua de gaze înregistrează cel mai ridicat procent al calității, respectiv „bună" în rândul respondenților, mai exact 47,78% raportat la cele 13 caracteristici studiate.

Rețeaua de apă a înregistrat scoruri ridicate pentru aprecierea „bună", într-un procent de 40,93%, urmată de „foarte bună" cu 24,86%.

Canalizarea din zonă este considerată „bună" într-un procent de 38.73%, în timp ce 21,77% dintre participanții în sondaj au ales ca „satisfăcătoar" nivelul calității.

Iluminatul public este apreciat într-un procent de 34,98% la nivel „bun", în timp ce 26,05% din participanți notează caracteristica pentru calitatea „foarte bun".

	Rețeaua de apă	Canalizarea din zonă	Rețeaua de gaze	Liniștea și siguranța zonei	Iluminatul public	Parcuri, spații verzi, locuri de joacă pentru copii	Distanța față de școală	Calitatea străzilor, a drumurilor de acces	Trotuare, refugii pentru pietoni	Accesibilitate pentru persoane vârstnice, copii, persoane cu dizabilități	Mobilier urban (bănci, cosuri de gunoi etc)	Opțiunile pentru petrecerea timpului liber (activități culturale, evenimente)	Accesul la zone comerciale (produse agroalimentare, de uz casnic)
Nesatisfăcătoare	13.83%	19.30%	5.97%	18.23%	18.25%	40.53%	12.08%	36.36%	33.40%	41.43%	35.31%	47.14%	9.93%
Satisfăcătoare	20.37%	21.77%	11.56%	22.28%	20.72%	19.76%	18.42%	22.26%	20.66%	25.30%	20.41%	23.87%	24.53%
Bună	40.93%	38.73%	47.78%	39.04%	34.98%	27.09%	44.95%	27.09%	30.50%	25.70%	30.41%	22.49%	43.07%
Foarte bună	24.86%	21.19%	34.68%	20.44%	26.05%	12.63%	24.55%	14.29%	15.44%	7.57%	13.88%	6.51%	22.47%

Parcurile, spațiile verzi, locurile de joacă pentru copii sunt apreciate drept „nesatisfăcătoare" într-un procent de 40,53%, în timp ce sunt considerate „bune" într-un procent de 27,09%.

Distanța față de școală este caracteristica raportată drept „bună" într-un procent de 44,95%, iar „foarte bună" într-un procent de 24,55%, conform răspunsurilor participanților în sondaj.

Calitatea străzilor și drumurilor de acces este apreciată într-un procent de 36,36% drept „nesatisfăcătoare" și „bună" într-un procent de 27,09%.

Trotuarele și refugiile pentru pietoni sunt apreciate de respondenți drept „nesatisfăcătoare" într-un procent de 33,40% și „bune" într-un procent de 30,50%.

Accesibilitatea pentru persoane vârstnice, copiii și persoanele cu dizabilități înregistrează un procent de 41,43% drept „nesatisfăcătoare", iar „bună" într-un procent de 25,70%.

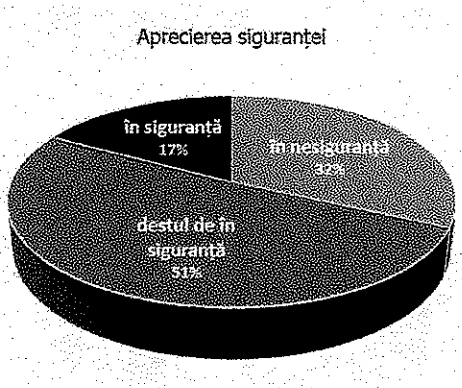
Mobilierul urban este catalogat într-un procent de 45,31% drept „nesatisfăcător" și 30,41% drept „bun".

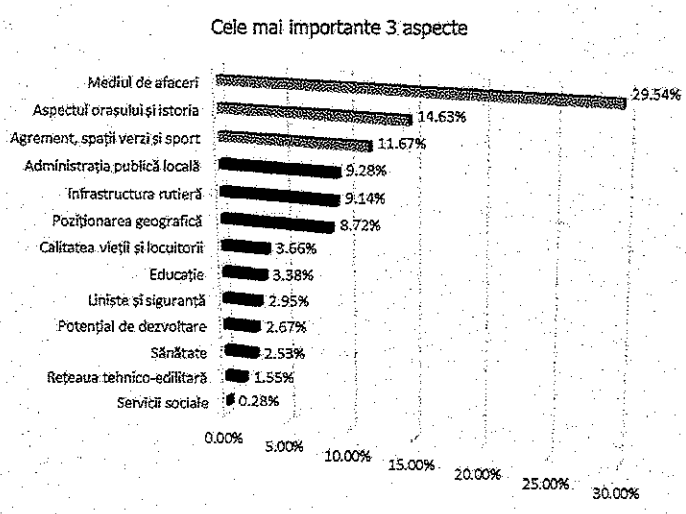
Opțiunile pentru petrecerea timpului liber sunt raportate cu procentul cel mai ridicat pentru calitatea „satisfăcătoare", cu 47,14%.

Accesul la zone comerciale înregistrează procentul de 43,07% pentru calitatea „bună" și de 24,53% pentru „satisfăcătoare".

Liniștea și siguranța zonei sunt raportate într-un procent de 39,04% drept „bune", iar drept „satisfăcătoare" într-un procent de 22,28%.

De asemenea, siguranța pe care respondenții o au în zona de locuire pe timpul nopții este catalogată drept: „destul de în siguranță" (51%), urmată de „în nesiguranță" (32%) și „în siguranță" (17%).

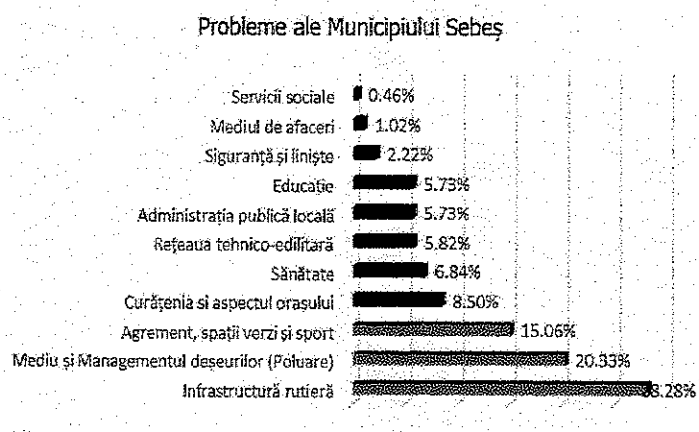

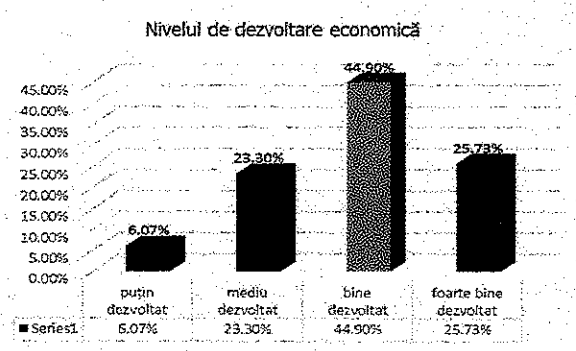
Raportat la **aspectele pozitive** din Municipiul Sebeș, răspunsurile participanților la sondaj situează pe primul loc *mediul de afaceri* (29,54%), pe al doilea loc a fost identificat ca atuu *aspectul orașului și istoria* (14,73%), pe locul al treilea sunt identificate *agrementul, spațiile verzi și sportul* (11,67%), pe locul al patrulea se remarcă *administrația publică locală* (9,28%), iar locul al cincilea este *infrastructura rutieră* (9,14%).

Alte aspecte pozitive menționate de respondenți țin de *poziționarea geografică* (8,72%), *calitatea vieții și locuirii* (3,66%), *educația* (3,38%), *liniștea și siguranța* (2,95%), *potențialul de dezvoltare* (2,67%), *sănătatea* (2,53%), *rețeaua tehnico-edilitară* (1,55%) și *serviciile sociale* (0,28%).

Participanții în cadrul sondajului au fost întrebați despre **tipurile de probleme** pe care le întâmpină. Astfel, problema cel mai des menționată în rândul acestora a fost reprezentată de *infrastructura rutieră* (28,28%), urmată de *mediu și managementul deșeurilor* (poluare) (20,28%), *agrement, spații verzi și sport* (15,06%), *curățenia și aspectul orașului* (8,50%) și *sănătatea* (6,84%).

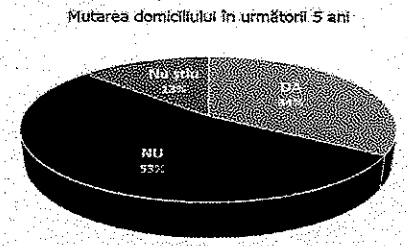

Alte mențiuni privind problemele raportate la Municipiului Sebeș țin de *rețeaua tehnico-edilitară* (5,82%), *administrația publică locală* (5,73%), *educație* (5,73%), *siguranță și liniște* (2,22%), *mediul de afaceri* (1,02%) și *serviciile sociale* (0,48%).

Opinia respondenților privind nivelul de **dezvoltare economică** a Municipiului Sebeș este apreciată preponderent având calitatea de „bine dezvoltată" (44,90%), cât și „foarte bine dezvoltată" (25,73%) și „mediu dezvoltată" (23,30%). În același timp, procentele sunt observate și în sensul opus, astfel dezvoltarea economică este considerată drept „puțin dezvoltată" (6,07%).

În ceea ce privește posibilitatea de **mutare a domiciliului** în altă localitate în următorii cinci ani, 53% din participanți recunosc faptul că nu doresc realizarea acestei relocări, 34% iau în considerare această opțiune, iar 13% sunt nehotărâți.

2. Calitatea serviciilor din comunitate

În ceea ce privește aprecierea **serviciilor de sănătate,** chestionarul a pus în evidență următoarele cinci criterii de apreciere:

- Serviciile medicale primare furnizate de medicii de familie;
- Serviciile medicale primare furnizate de cabinetele medicale școlare;
- Serviciile medicale furnizate de cabinetele de medicină de specialitate;
- Serviciile medicale de specialitate furnizate de Spitale;
- Serviciile medicale de urgență furnizate de Serviciul de Ambulanță.

Serviciile medicale furnizate de cabinetele de medicină de specialitate înregistrat cel mai ridicat scor drept „mulțumitoare", într-un procent de 51,67%.

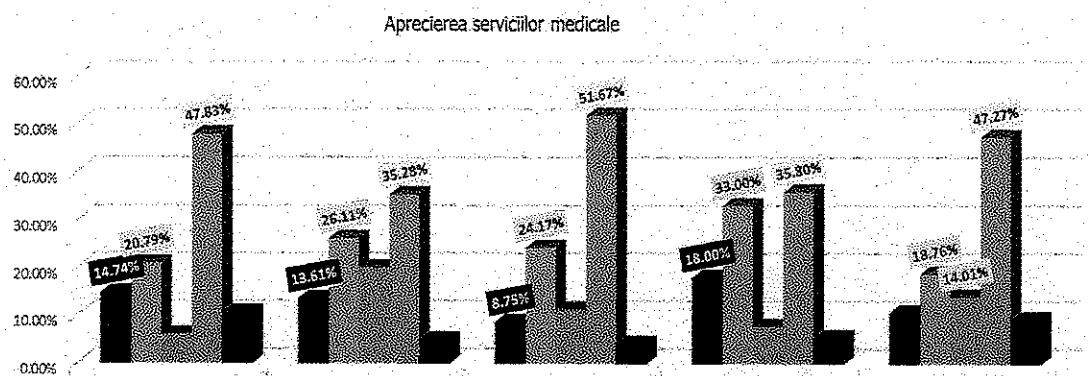
Serviciile medicale primare furnizate de medicii de familie sunt raportate drept „mulțumitoare" într-un procent de 47,83% și 20,79% drept „nemulțumitoare", plasându-se pe locul al doilea.

Serviciile medicale de urgență furnizate de Serviciul de Ambulanță sunt poziționate pe locul al treilea, înregistrând procentul de 47,27% drept „mulțumitoare" și 18,76% „nemulțumitoare".

Serviciile medicale de specialitate furnizate de spitale au înregistrat scorul de 35,80% drept „mulțumitoare", iar într-un procent de 33% pentru calitatea „nemulțumitoare".

Serviciile medicale primare furnizate de cabinetele medicale școlare sunt considerate într-un procent de 35,28% drept „mulțumitoare" și 26,11% „nemulțumitoare".

Astfel, domeniul medical înregistrează procente preponderente de apreciere pozitivă.

	Serviciile medicale primare furnizate de medicii de familie	Serviciile medicale primare furnizate de cabinetele medicale școlare	Serviciile medicale furnizate de cabinetele de medicină de specialitate	Serviciile medicale de spedalitate furnizate de spital	Serviciile medicale de urgență furnizate de Serviciul de Ambulanță
foarte nemulțumit/ă	14.74%	13.61%	8.75%	18.00%	10.69%
nemulțumit/ă	20.79%	26.11%	24.17%	33.00%	18.76%
indiferent/ă	6.05%	20.00%	11.25%	7.80%	14.01%
mulțumit/ă	47.83%	35.28%	51.67%	35.80%	47.27%
foarte mulțumit/ă	10.59%	5.00%	4.17%	5.40%	9.26%

Analiza domeniului **educației** a luat în calcul cinci factori pentru evaluarea acestuia:

- Calitatea educației primite în unitățile de învățământ;
- Numărul și capacitatea grădinițelor;
- Capacitatea unităților de învățământ (nr. de locuri disponibile);
- Starea fizică a unităților de învățământ, inclusiv accesul la utilități;
- Dotările din unitățile de învățământ;
- Funcționarea învățământului la distanță (școala online).

Calitatea educației primite în unitățile de învățământ sunt apreciate drept „mulțumitoare" în nivelul cel mai ridicat din analiza domeniului educației, mai exact, 58,96%.

Capacitatea unităților de învățământ (nr. de locuri disponibile) se regăsește pe locul al doilea în ceea ce privește aprecierea respondenților, înregistrând un procent de 58,70%.

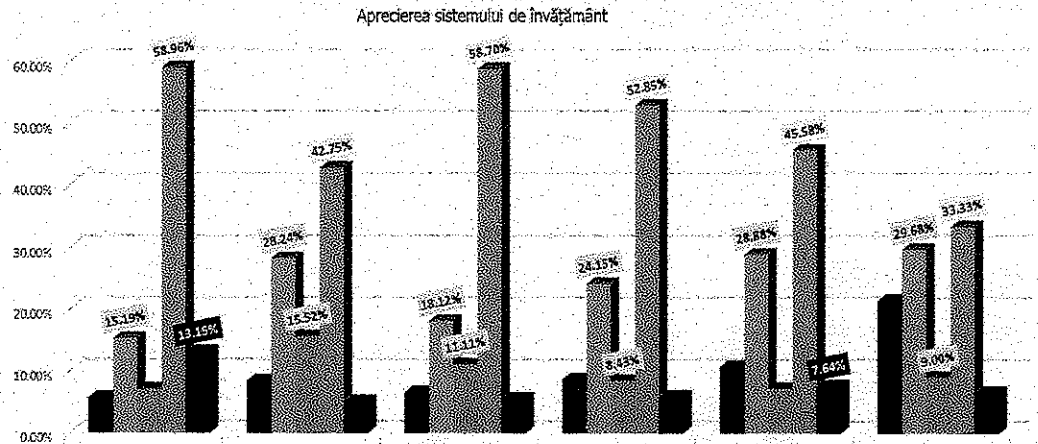
Starea fizică a unităților de învățământ, inclusiv accesul la utilități înregistrează un procent referitor la apreciere pozitivă, drept „mulțumitor" de 52,85%, plasându-se pe locul al treilea.

Dotările din unitățile de învățământ înregistrează procentul de 45,58% raportat la nivelul de apreciere de tip „mulțumitor".

Numărul și capacitatea grădinițelor înregistrează procentul de 42,75% raportat la nivelul de apreciere de tip „mulțumitor".

Funcționalitatea învățământului la distanță înregistrează un procent „mulțumitor" de 33,33%.

Astfel, domeniul educațional înregistrează procente preponderente de apreciere pozitivă.

	Calitatea educației primite în unitățile de învățământ	Numărul și capacitatea grădinițelor	Capacitatea unităților de învățământ (nr. de locuri disponibile)	Starea fizică a unităților de învățământ, inclusiv accesul la utilități	Dotările din unitățile de învățământ	Funcționarea învățământului la distanță (școala on-line)
foarte nemulțumit/ă	5.67%	8.40%	6.52%	8.66%	10.74%	21.41%
nemulțumit/ă	15.19%	28.24%	18.12%	24.15%	28.68%	29.68%
indiferent/ă	7.03%	15.52%	11.11%	8.43%	7.16%	9.00%
mulțumit/ă	58.96%	42.75%	58.70%	52.85%	45.58%	33.33%
foarte mulțumit/ă	13.15%	5.09%	5.56%	5.92%	7.64%	6.57%

Următorul domeniu analizat, din prisma opiniilor respondenților, este cel al **serviciilor sociale**:

- Servicii de asistență socială acordate pentru copii și pentru familii cu copii (centre de zi, centre rezidențiale, ajutor pentru angajare bone);
- Indemnizații și sprijin pentru copii (burse școlare, gratuitate transport local, programe after-school și pentru prevenirea abandonului școlar);
- Servicii de asistență socială acordate adulților (ex. persoane adulte cu dizabilități);
- Servicii de asistență socială acordate vârstnicilor (ex. centre de îngrijire și asistență, inclusiv asistență medico-socială la domiciliu, gratuitate/reducere transport local);
- Servicii de asistență socială acordate persoanelor vulnerabile (ex. persoane în risc de sărăcie, persoane cu diferite adicții, persoane fără adăpost, tineri în dificultate).

Serviciile de asistență socială acordate vârstnicilor înregistrează cel mai ridicat procent de „mulțumire", mai exact 37,50% și un procent de 22,16% de „nemulțumire" față de acest serviciu.

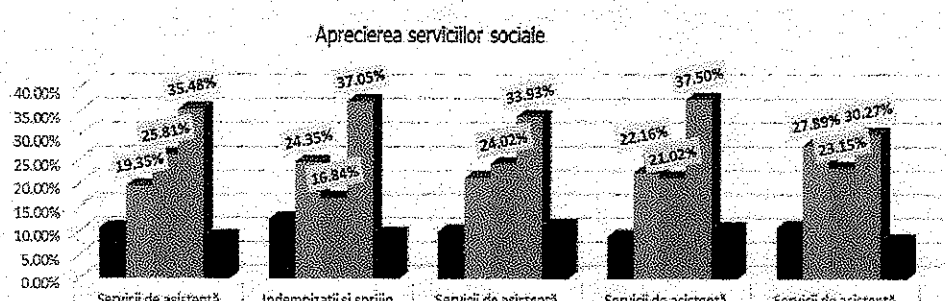
Indemnizațiile și sprijinul pentru copii se poziționează pe locul al doilea, fiind raportate preponderent drept „mulțumitoare", într-un procent de 37,05%, urmat de procentul de 24,35% ce reprezintă nemulțumirea față de acest serviciu.

Servicii de asistență socială acordate pentru copii și pentru familii cu copii înregistrează un procent ridicat de „mulțumire", mai exact 35,48%, urmat de 25,81%, scor de identifică aprecierea indiferentă a serviciilor, poziționându-se pe locul al treilea.

Servicii de asistență socială acordate adulților se observă într-un procent de 33,93% drept „mulțumitoare" și 24,02% drept „indiferență".

Servicii de asistență socială acordate persoanelor vulnerabile ating cel mai scăzut scor de „mulțumire", acela de 30,27%, cât și cel mai ridicat procent de „nemulțumire", mai exact 27,89%.

Astfel, domeniul social înregistrează procente preponderente de apreciere pozitivă.

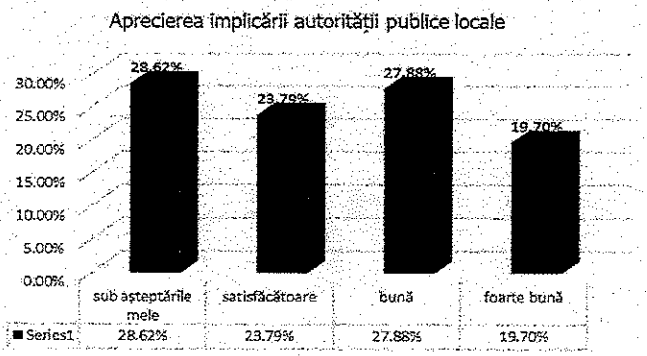

	Servicii de asistență socială acordate pentru copii și pentru familii cu copii (centre de zi, centre rezidențiale, ajutor pentru angajare bone)	Indemnizații și sprijin pentru copii (burse școlare, gratuitate transport local, programe after-school și pentru prevenirea abandonului școlar)	Servicii de asistență socială acordate adulților (ex. persoane adulte cu dizabilități)	Servicii de asistență socială acordate vârstnicilor (ex. centre de îngrijire și asistență, inclusiv asistență medico-socială la domiciliu, gratuitate/reducere transport local)	Servicii de asistență socială acordate persoanelor vulnerabile (ex. persoane în risc de sărăcie, persoane cu diferite adicții, persoane fără adăpost, tineri în dificultate)
foarte nemulțumit/ă	10.56%	12.44%	9.92%	8.81%	10.68%
nemulțumit/ă	19.35%	24.35%	21.02%	22.16%	27.89%
indiferent/ă	25.81%	16.84%	24.02%	21.02%	23.15%
mulțumit/ă	35.48%	37.05%	33.93%	37.50%	30.27%
foarte mulțumit/ă	8.80%	9.33%	11.11%	10.51%	8.01%

3. Modul de relaționare cu administrația publică locală

Percepția respondenților privind **funcționarea administrației publice și modul de relaționare** al acesteia cu cetățenii este evaluat din perspectiva modului de informare în legătură cu activitatea administrației publice, cât și a instrumentelor care ar facilita comunicarea între cetățeni și instituțiile publice, dar și din perspectiva gradului de implicare a autorităților locale în vederea sprijinirii dezvoltării economice a Municipiului Sebeș.

În ceea ce privește evaluarea gradului de implicare a autorității locale în vederea rezolvării problemelor Municipiului Sebeș, respondenții au ales atfel: 28,62% apreciază nivelul de implicare drept „sub așteptările mele", 27,88% dintre participanți califică drept „bună" implicarea administrației publice locale, 23,79% drept „satisfăcătoare", iar 19,70% drept „foarte bună".

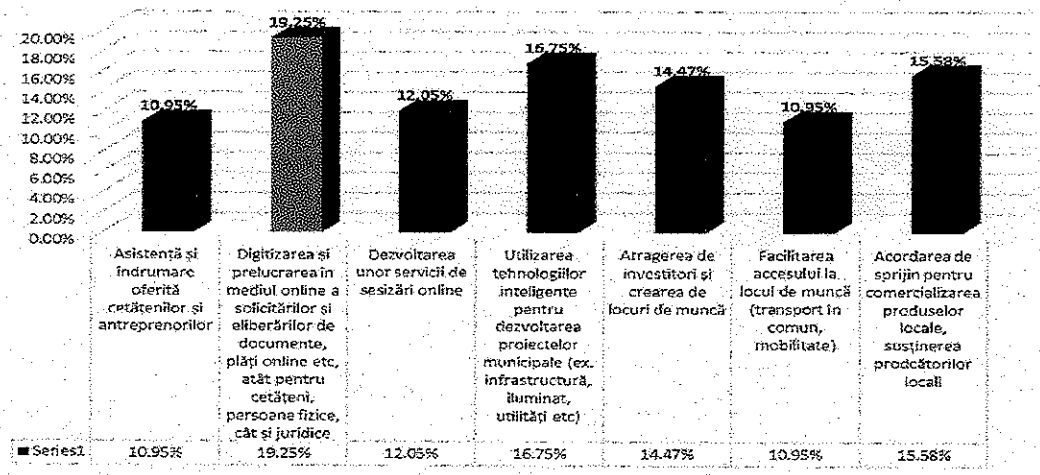

Referitor la cel mai important **sprijin** pe care îl poate acorda administrația publică locală pentru dezvoltarea economică a municipiului, topul creat prin intermediul răspunsurilor participanților în sondaj arată astfel*: digitizarea și prelucrarea în mediul online a solicitărilor și eliberărilor de documente, plăți online etc., atât pentru cetățeni, persoane fizice, cât și juridice* (19,25%), recomandare urmată *utilizarea tehnologiilor inteligente pentru dezvoltarea proiectelor municipale* (16,75%) *și acordarea de sprijin pentru comercializarea produselor locale* (15,58%).

Sprijinul redus oferit de administrația locală în dezvoltarea economică este rezultat în caracteristicile cu scoruri scăzute în cadrul acestei întrebări raportat la opiniile respondenților, mai exact, *atragerea de investitori și crearea de locuri de muncă* (14,47%), *dezvoltarea unor*

servicii de sesizări online (12,05%), *facilitatea accesului la locul de muncă* (10,95%) și *asistență și îndrumare oferită cetățenilor și antreprenorilor* (10,95%).

Sprijinul oferit de administrația locală în dezvoltarea economică

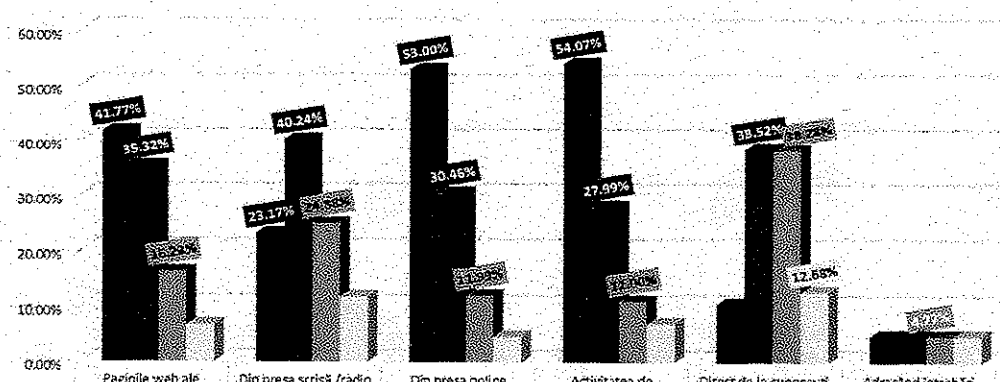
Referitor la **sursele de informare** utilizate frecvent în rândul respondenților cu privire la activitatea administrației publice, se remarcă tendința ultimilor ani către utilizarea rețelelor de socializare, astfel că 54,07% utilizează de cele mai multe ori *Facebook și Instagram* ca principal canal de informare. Această modalitate este urmată într-un procent ridicat de informarea din *presa online* (53%) și *paginile web ale primăriei și instituțiilor subordonate* (41,77%).

Sursa de informare cel mai puțin utilizată ține de *adresarea întrebărilor prin e-mail sau la registratură*, înregistrând un procent de 4,77%.

Presa scrisă, radio-ul și TV-ul înregistrează scorul cel mai ridicat pentru calitatea de „uneori", mai exact 40,24%, și procentul de 24,88% pentru calitatea „rareori".

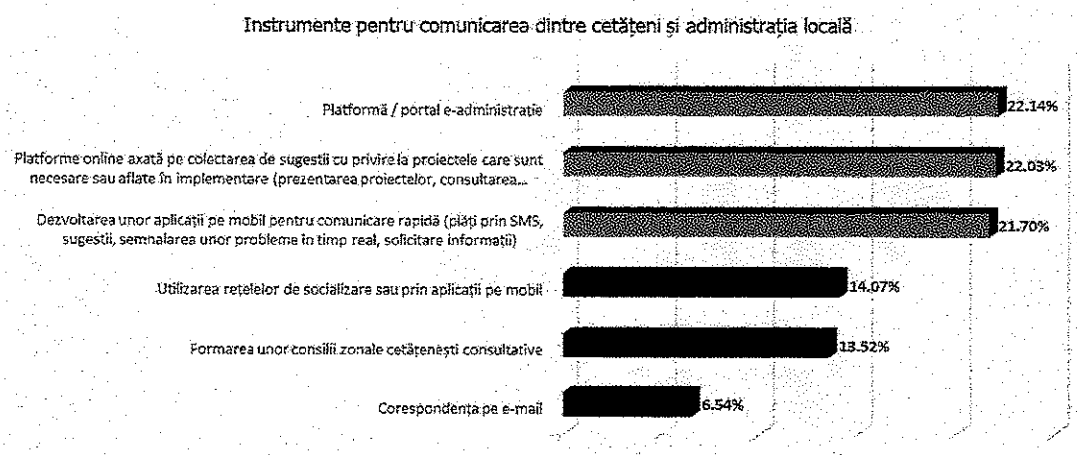
Comunicarea directă cu vecinii, cunoscuții sau prietenii pentru informare, înregistrează procentul de 38,52% pentru calitatea „uneori" și 38,28% pentru „rareori".

Surse de informare privind administrația locală

În ceea ce privește tipul și măsura în care o serie de **instrumente** pot facilita comunicarea între cetățeni și administrația publică locală, participanții din cadrul sondajului au catalogat drept cele mai importante următoarele aspecte: *platforma/ portalul e-administrație* (22,15%), urmat de *platforme online axate pe colectarea de sugestii cu privire la proiectele care sunt necesare sau aflate în implementare* (22,03%), *dezvoltarea unor aplicații pe mobil pentru comunicare rapidă* (21,70%).

Referitor la percepția asupra instrumentelor ce înregistrează scoruri mai mici de 15% raportat la funcționalitatea lor, se observă, în ciuda, rezultatelor obținute anterior, *utilizarea rețelelor de socializare sau aplicațiile pe mobil* (14,07%), *formarea unor consilii zonale cetățenești consultative* (13,52%) și *corespondența pe e-mail* (6,54%).

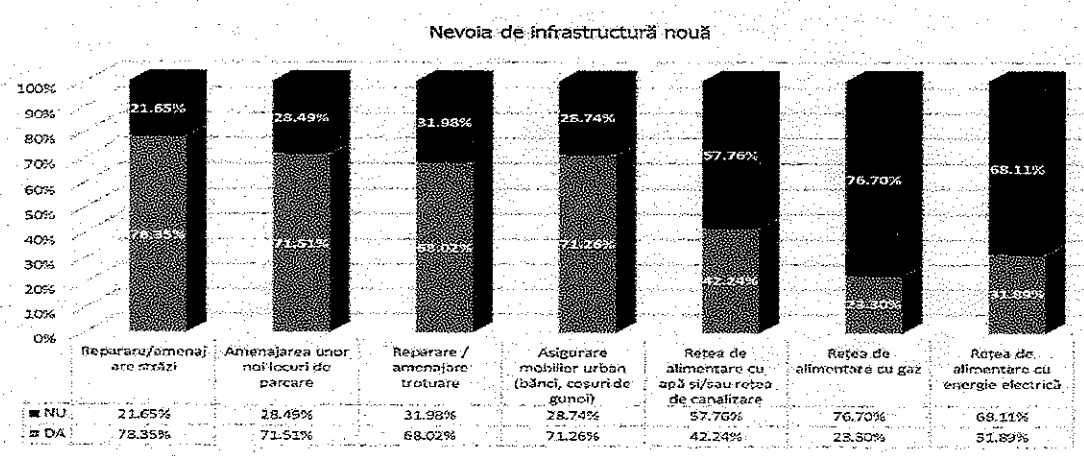
4. Opiniile privind nevoile și direcțiile de dezvoltare urbană

În ceea ce privește **nevoia de infrastructură nouă**, au fost analizate șapte caracteristici cu scopul îmbunătățirii serviciilor Municipiului Sebeș:

- reparare străzi;
- amenajarea unor noi locuri de parcare;
- reparare/amenajare trotuare;
- asigurare mobilier urban (bănci, coșuri de gunoi);
- rețea de alimentare cu apă și/sau rețea de canalizare;
- rețea de alimentare cu gaz;
- rețea de alimentare cu energie electrică.

Repararea/amenajarea străzilor reprezintă inițiativa ce a înregistrat un procent preponderent de nevoie pentru infrastructură nouă (78,35%), urmată de *amenajarea unor locuri de parcare noi* (71,51%), *repararea și amenajarea trotuarelor* (68,02%) și *asigurarea mobilierului urban* (71,26%).

În ceea ce privește o nevoie mai redusă pentru infrastructură nouă, *rețeaua de alimentare cu apă și/sau rețeaua de canalizare* înregistrează un procent de (42,24%), urmată de *rețeaua de alimentare cu energie electrică* (31,89%) și *rețeaua de alimentare cu gaz* (23,30%).

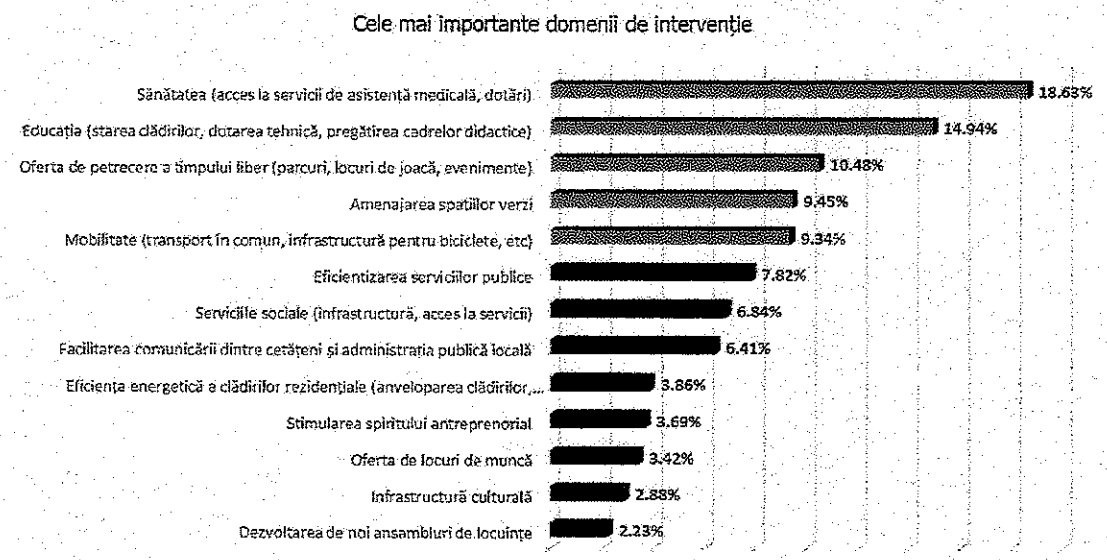

În ceea ce privește **nevoia de dezvoltare a infrastructurii**, au fost analizate 13 domenii ce necesită intervenții cu scopul îmbunătățirii și eficientizării serviciilor Municipiului Sebeș:

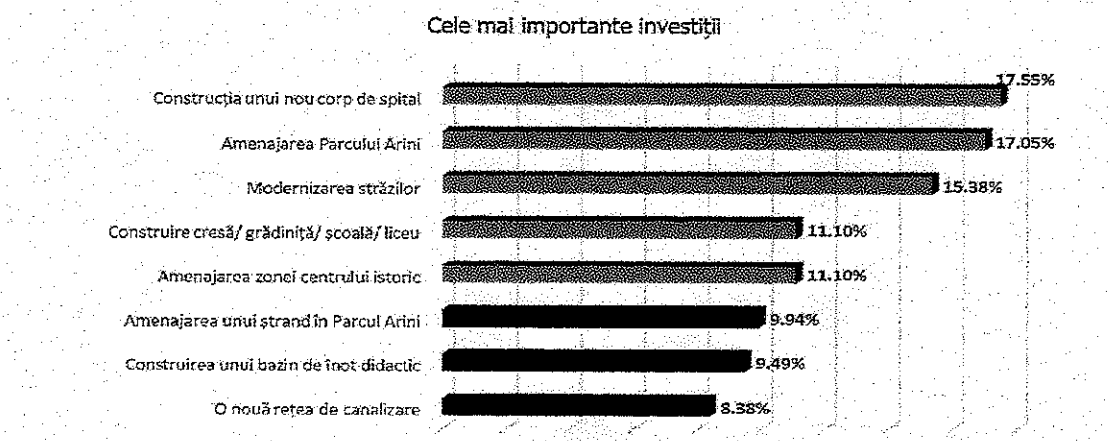
- dezvoltarea de noi ansambluri de locuințe;
- infrastructură culturală;
- oferta de locuri de muncă;
- stimularea spiritului antreprenorial;
- eficiența energetică a clădirilor rezidențiale (anveloparea clădirilor, utilizare surse regenerabile de energie);
- facilitarea comunicării dintre cetățeni și administrația publică locală;
- serviciile sociale (infrastructură, acces la servicii);
- eficientizarea serviciilor publice;
- mobilitate (transport în comun, infrastructură pentru biciclete, etc.);
- amenajarea spațiilor verzi;
- oferta de petrecere a timpului liber (parcuri, locuri de joacă, evenimente);
- educația (starea clădirilor, dotarea tehnică, pregătirea cadrelor didactice);
- sănătatea (acces la servicii de asistență medicală, dotări).

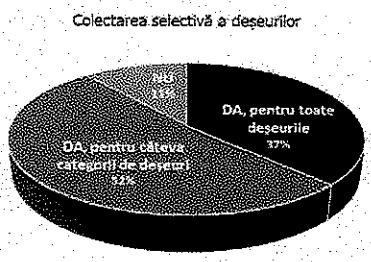
Se consideră faptul că participanții apreciază domeniile ce necesită cele mai puține îmbunătățiri pentru: *dezvoltarea noilor ansabluri de locuințe* (2,23%), *infrastructură culturală* (2,88%), *oferta de locuri de muncă* (3,42%), *stimularea spiritului antreprenorial* (3,69%), *eficiența energetică a clădirilor rezidențiale* (3,86%), *facilitarea comunicării dintre cetățeni și administrația publică locală* (6,41%), *serviciile sociale* (6,84%) și *eficientizarea serviciilor publice* (7,82%).

Raportat la răspunsurile participanților, se pot observa domeniile ce necesită intervenții: *sănătatea* (18,63%), *educația* (14,94%), *oferta de petrecere a timpului liber* (10,48%), *amenajarea spațiilor verzi* (9,45%) și *mobilitatea* (9,34%).

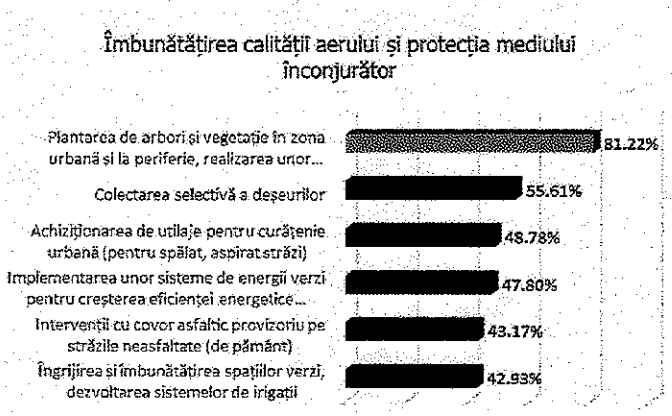

Cele mai importante investiții susținute pentru Municipiul Sebeș sunt: *construcția unui nou corp de spital* (17,55%), *amenajarea Parcului Arini* (17,05%), *modernizarea străzilor* (15,38%), *construirea creșelor/ grădinițelor/ școlilor/ liceelor* (11,10%) și *amenajarea zonei centrului istoric* (11,10%). Sub procentul de 10% pentru investițiile susținute de respondenți, se regăsesc inițiativele următoare: *amenajarea unui ștrand în Parcul Arini* (9,94%), *construirea unui bazin de înot didactic* (9,49%) și o *rețea nouă de canalizare* (8,38%).

În ceea ce privește **colectarea selectivă a deșeurilor**, respondenții menționează într-un procent de 52% faptul că realizează acest lucru pentru câteva categorii de deșeuri, 37% dintre aceștia colectează selectiv deșeurile, iar 11% admit că nu adoptă acest comportament.

În ceea ce privește **îmbunătățirea calității aerului și protecția mediului înconjurător**, cele mai importante măsuri recomandate au fost: *plantarea de arbori și vegetație în zona urbană și la periferie, realizarea unor perdele verzi* (81,22%), *colectarea selectivă a deșeurilor* (55,61%), *achiziționarea de utilaje pentru curățenie urbană* (48,78%), *implementarea unor sisteme de energii verzi pentru creșterea eficienței energetice* (47,80%), *intervenții cu covor asfaltic provizoriu pe străzile neasfaltate* (43,17%) și *îngrijirea și îmbunătățirea spațiilor verzi, dezvoltarea sistemelor de irigații* (42,93%).

Fiind un document care trebuie să satisfacă și să asigure dezvoltarea tuturor factorilor, strategia de dezvoltare necesită implicarea întregii comunități locale – instituții publice, organizații ale societății civile și mediul de afaceri.

Rezultatele sondajului populației, atât problemele semnalate cât și elementele de potențial, au fost luate în considerare în conturarea viziunii de dezvoltare și a obiectivelor strategice și, implicit, a axelor prioritare.

În ceea ce privește *propunerile de proiecte/ măsuri/ intervenții care ar contribui la rezolvarea nevoilor identificate la nivelul Municipiului Sebeș*, au fost enumerate **propuneri**, care se subsumează unor domenii pentru care este necesară formularea de intervenții în cadrul strategiei integrate de dezvoltare urbană:

Propuneri de proiecte/ măsuri	Domenii de intervenție
„Reamenajarea celor 3 intrări în Municipiu (dinspre Sibiu, Alba și Orăștie)" **„Drumul spre Râpă Roșie foarte greu accesibil"** **„Realizarea unei șosele de centură pentru Valea Sebeșului, în vederea evitării aglomerării"** **„Construirea de noi piste de biciclete"** **„Sensul giratoriu de la Petrom este plin de arbori și odată cu creșterea lor nu o să mai fie vizibilitate"** **„Iluminatul în zona dintre Sebeș și Petrești și în Petrești în zona Pehartului"** **„Transport elevi casă-școală-casă"**	Infrastructură rutieră și Mobilitate
„Efectuare de borduri la șosea și șanț de scurgere a apei" **„Curățarea canalelor și amenajarea acestora în scop recreativ"** **„Canalizarea râului Sebeș"** **„Canalizarea din Răhău"** **„Rețea electrică îngropată și schimbarea stâlpilor de curent"**	Infrastructură edilitară
„Un plan de dezvoltare durabilă a sistemului local de învățământ realizat astfel încât calitatea actului educativ	Servicii educaționale

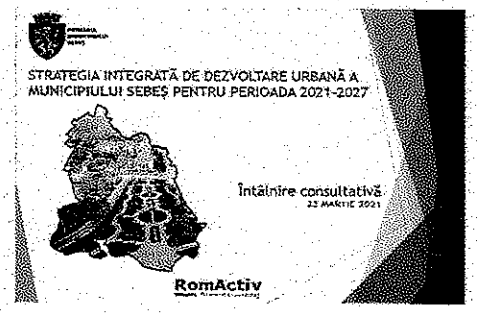
Propuneri de proiecte/ măsuri	Domenii de intervenție
să crească și să se vadă în forță de muncă proprie a orașului și eficientă economică"	
„Prevenirea abandonului școlar"	
„Lipsa creșelor"	
„Lipsa after school"	
„Burse pentru elevii cu medii mari"	
„Maternitatea"	Servicii de sănătate
„Lipsa unui club al pensionarilor în cartierul M. Kogălniceanu"	
„Zone de agrement, de exemplu parcul Arini (lăsat în paragină)"	
„Menținerea locurilor de parcare pentru persoane cu dizabilități libere, prin sancționare, dacă este necesar, precum și alte încălcări de lege"	
„Centru rezidențial pentru vârstnici și adulți cu handicap"	
„Sprijin pentru victimele violenței domestice"	
„Centru pentru acordarea unor servicii de after school, pentru părinții care lucrează sau nu"	
„Centru sau unitate de învățământ care să promoveze tinere talente pentru a nu fi nevoiți să meargă în alte părți"	Social
„Cantină socială și identificarea exactă a persoanelor care necesită cu adevărat ajutor din partea primariei"	
„Cursuri de calificare pentru persoane care au pierdut locul de muncă"	
„Un magazin „Caritas" unde oamenii pot dona lucruri, haine, etc., iar cei nevoiași pot beneficia gratis"	
„Centru pentru femei maltratate în familie, psiholog gratis, servicii de informații generale"	
„Îngrijire bătrâni la domiciliu, măcar asigurarea unei mese calde la domiciliu chiar și contra cost"	
„Ajutor pentru vârstnicii fără adăpost".	
„Lipsa unei baze sportive, inclusiv un bazin de înot"	
„Parcul de sport/ teren atletism/ piscine"	
„Lipsa posibilităților pentru activități recreative (înot, alergare, ciclism, cățărare)"	Infrastructura de petrecere a timpului liber
„Lipsa unei săli polivalente"	
„Lipsa spațiilor de recreere, lipsa unui cinematograf".	
„Încurajarea tinerilor pentru a se angaja în societățile economice locale și realizarea unui raport digital zilnic cu locurile de muncă disponibile la fiecare operator economic pentru ca ocuparea posturilor să fie mai la îndemână a tuturor și vizibilă"	Mediul de afaceri local
„Lipsa promovării cetății și lipsa promovării Râpei Roșii, ambele pot aduce venituri substanțiale"	
„Incubator de afaceri; bază sportivă Pielaru".	
„Lipsa coșurilor de gunoi de pe străzile din Petrești"	Protejarea mediului înconjurător
„Înființarea unei sere de flori".	
„Monitorizare video amplă a orașului (care să cuprindă cât mai multe zone din oraș)".	Siguranță
„Reciclarea corectă a deșeurilor și mormanele de gunoi pe care le găsim peste orice peisaj de natură. Mai putem adăuga fabricile cum ar fi Kronospam, toți ne dorim ca ele sa fie închise ca să trăim mai sănătoși"	Managementul deșeurilor
„Curățenia, și mai ales pe lângă podul peste Sebeș de	

Propuneri de proiecte/ măsuri	Domenii de intervenție
lângă Penny". **„Am dori mai multă curățenie, trotuarele sunt infestate de praf și buruieni în unele străzi"** **„Mulți șoferi parchează în zone verzi și nu îi vede nimeni. Soluția: camere video și amendă."** **„Centralizarea și punerea la punct bazei de date a primăriei. De multe ori fiscalul nu are datele actualizate față de restul departamentelor"** **„Focus grupuri comunitare"** **„Vizite ale aleșilor locali în mijlocul comunității".**	Comunicare între cetățeni și administrația publică locală

Tot în perioada de elaborarea analizei situației existente s-au realizat o serie de consultări/ dezbateri publice, organizate fizic, online sau în format hibrid:

Data	Domeniu abordat/ Grup tehnic de Lucru
23 martie 2021	Dezvoltare teritorială, administrație publică, mediu, infrastructură edilitară, mobilitate, coeziune socială, capital uman, cultură, turism, asociativitate, mediul de afaceri și dezvoltare economică.
28 aprilie 2021	GTL 1 Dezvoltare Teritorială și Administrație publică GTL 3 Mediu. Infrastructură edilitară. Mobilitate GTL 2 Coeziune Socială și Capital Uman GTL 4 Cultură. Turism. Asociativitate
16 iunie 2021	Prezentare concept strategic de dezvoltare pentru Municipiul Sebeș

Întâlnirea s-a desfășurat conform agendei propuse, sub forma unor discuții interactive care au facilitat schimbul de opinii și viziuni. La întâlnirile grupurilor de lucru au participat membrii desemnați conform dispoziției de constituire a grupurilor tematice de lucru nr. 113/2021 (experți implicați direct în domeniul de interes vizat).

Întâlnirea consultativă din 23 martie 2021 a urmărit culegerea informațiilor despre situația existentă, a ideilor de proiecte/obiective, a opiniilor și observațiilor de la actorii locali relevanți pentru domeniul vizat în scopul formulării intervențiilor specifice pentru stabilirea priorităților de dezvoltare în toate domeniile de analiză abordate.

Au fost analizate principalele probleme formulate de locuitori în urma consultării publice și modalități de soluționare a acestora, precum măsuri de regenerare urbană, amenajarea Parcului Arini, inclusiv amenajarea unui strand în Parcul Arini.

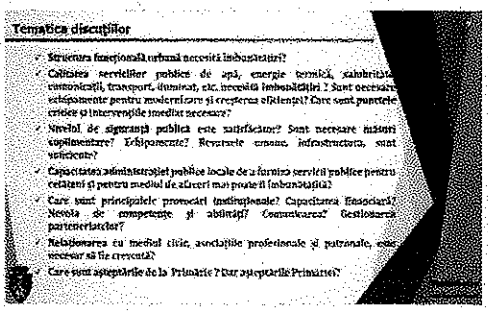
Cu privire la perspectivele de dezvoltare urbană și domeniile de specializare inteligentă în raport cu județul Alba, au fost aduse în discuție aspecte legate de: infrastructura încă neadaptată la ritmul și dezvoltarea economică, necesitatea măsurilor de atragere a tinerilor și a forței de muncă, necesitatea de a corela oferta educațională cu nevoile pieței de muncă.

Grupurile tehnice de lucru 1 Dezvoltare Teritorială și Administrație publică și 3 Mediu. Infrastructura edilitară. Mobilitate

Întâlnirea consultativă a abordat domeniul *Dezvoltării Teritoriale și Administrație publică, Mediu, Infrastructura edilitară, Mobilitate.*

În deschidere, s-a realizat o prezentare succintă a situației existente în ceea ce privește Dezvoltarea Teritorială și Administrația Publică, Mediu, Infrastructura edilitară și Mobilitate.

Tematica discuțiilor
Structura funcțională urbană necesită îmbunătățiri?
Calitatea serviciilor publice de apă, energie termică, salubritate, comunicații, transport, iluminat, etc. necesită îmbunătățiri ? Sunt necesare echipamente pentru modernizare și creșterea eficienței? Care sunt punctele critice și intervențiile imediat necesare?
Nivelul de siguranță publică este satisfăcător? Sunt necesare măsuri suplimentare? Eficiente? Revizuite? Sunt necesare măsuri suplimentare? Eficiente? Revizuite? Sunt necesare măsuri suplimentare? Eficiente? Revizuite

Întâlnirea consultativă din 16 iunie 2021 a urmărit prezentarea conceptului de dezvoltare propus pentru Municipiul Sebeș pentru perioada 2021–2030, dezvoltat în urma analizei situației existente. Discuțiile purtate în cadrul acestei întâlniri au condus la necesitatea includerii în analiza situației existente și a aspectelor legate de zona urbană funcțională, în vederea corelării inițiativelor propuse de Municipiul Sebeș și cu interesele care rezultă din nevoile UAT-urilor din ZUF Sebeș.

Consultarea publică a fost extinsă la nivelul întregii zone urbane funcționale în vederea colectării percepțiilor și propunerilor de dezvoltare venite din partea locuitorilor comunelor Câlnic, Cut, Daia Română, Pianu, Săsciori, Șpring și Șugag, identificate ca făcând parte din zona urbană funcțională a Municipiului Sebeș în urma studiului efectuat de Banca Mondială în 2020[65].

Propunerile de proiecte/ măsuri/ intervenții care ar contribui la rezolvarea nevoilor identificate la nivelul mediului rural aferent Zonei Urbane Funcționale Sebeș au evidențiat necesitatea extinderii rețelei de alimentare cu gaz, necesitatea accesului la internet într-un mod facil și accesibil („la liber"), necesitatea construirii unor locuințe pentru mame singure cu copii, necesitatea măsurilor de integrare socio–profesională, consiliere profesională etc..

În percepția respondenților din mediul rural al Zonei Urbane Funcționale Sebeș, cel mai important sprijin pe care îl poate acorda administrația publică locală pentru dezvoltarea economică a localității este legat de atragerea de investitori și crearea de locuri de muncă, dar și de digitalizarea serviciilor publice.

În ceea ce privește domeniile în care ar trebui să se intervină la nivelul localității se remarcă interesul pentru mobilitate (transport în comun, infrastructură pentru biciclete, etc.) și pentru educație și sănătate.

La nivelul intervențiilor susținute de participanții la studiu se remarcă cele aferente construcției unui nou corp de spital, modernizării străzilor și construirii de creșă/ grădiniță/ școală/ liceu.

Referitor la măsurile de îmbunătățire a calității aerului și pentru protecția mediului înconjurător, cele mai importante măsuri, în accepțiunea respondenților din mediul rural al zonei urbane funcționale, sunt cele legate de plantarea de arbori și vegetație în zona urbană și la periferie, realizarea unor perdele verzi, colectarea selectivă a deșeurilor și intervenții cu covor asfaltic provizoriu pe străzile neasfaltate (de pământ).

[65] *Sursa: Banca Mondială - Ghid pentru elaborarea Strategiilor Integrate de Dezvoltare Urbană, Anexa 6 - Componența zonelor urbane funcționale din România*

2.2 Analiza S.W.O.T

	Municipiul Sebeș	*Zona rurală a ZUF Sebeș*
PUNCTE TARI	➢ Poziționare geografică favorabilă – E68, E81, A1, A10 conectivitate autostradă; ➢ Transport feroviar, magistrala feroviară 200; ➢ Potențial turistic Râpa Roșie; ➢ Distanța de maxim 115 km până la aeroport (Cluj) și minimă de 55 km (Sibiu); ➢ Continuitate în păstrarea tradițiilor prin intermediul activităților culturale și a evenimentelor organizate anual; ➢ Locul 2 la nivel de județ după populație; ➢ Media de vârstă - 40 de ani; ➢ Distribuția echilibrată a populației pe sexe; ➢ Interesul autorităților locale de a atrage și stabiliza investitori importanți și de a sprijini dezvoltarea economică locală; ➢ Accesibilitate medie la infrastructura majoră de transport; ➢ Sistem funcțional de management integrat al deșeurilor; ➢ Existența unui operator de apă care asigură servicii de apă și canalizare; ➢ Existența unui patrimoniu cultural; ➢ Accesare de fonduri din diverse surse de finanțare (europene, de stat, buget local); ➢ Existența resurselor turistice; ➢ Suprafața teritoriului este aproape plană; ➢ Structura economică diversificată; ➢ Forță de muncă calificată în industria prelucrătoare; ➢ Tendința constantă de creștere a cifrei de afaceri; ➢ Operatorul regional pentru apă și apă uzată este SC APA CTTA SA Alba; ➢ Strategia Județului Alba în domeniul Energiei 2018-2023; ➢ Prezența surselor de energie regenerabilă; ➢ Creșterea suprafețelor locuibile; ➢ Dotarea satisfăcătoare a unităţilor de învățământ cu echipamente și materiale necesare; ➢ Existenta „Direcției de Asistență Socială" Sebeș; ➢ Având în vedere așezarea geografică a localității, rezultă posibilitatea dezvoltării unor zone de agrement și sport; ➢ Existența unui patrimoniu cultural material și imaterial local impresionant; existența unor valori fundamentale locale și naționale Număr semnificativ de biblioteci publice/private. ➢ Spor natural pozitiv; ➢ Trendul ascendent al populaţiei stabile în	➢ Prezența în mediul online a tuturor administrațiilor locale din mediul rural;

Municipiul Sebeș	*Zona rurală a ZUF Sebeș*
intervalul 2010-2020; ➢ Soldul pozitiv al schimbărilor de domiciliu (inclusiv migrația externă); ➢ Pondere relativ mică a șomerilor; ➢ Sistem de monitorizare a calității aerului; ➢ Infrastructura de bază a municipiului cuprinde rețele de apă, canalizare, energie electrică și gaze naturale; ➢ 22 platforme subterane - pentru colectarea deșeurilor menajere; ➢ Existența pe teritoriul municipiului a rezervațiilor și ariilor naturale protejate de interes național; ➢ Timpul până la cea mai apropiată universitate este de aproximativ 15,6 minute (Alba Iulia); ➢ Până la cel mai apropiat spital de urgență se pot face aproximativ 17 minute (Alba Iulia); ➢ Până la cel mai apropiat parc industrial se pot face aproximativ 23,6 minute (Parcul Industrial Cugir); ➢ Proiect WIFi4EU implementat; ➢ Iluminatul public a fost modernizat; ➢ Sistem de supraveghere pentru siguranța populației; ➢ Suprafață spatii verzi 28,5 m² spații verzi/locuitor; ➢ Infrastructură de învățământ dezvoltată; ➢ Numărul mare de cadre didactice calificate în unitățile de învățământ; ➢ Existența spitalului municipal; ➢ Existenta cadrelor medicale specializate; ➢ Casa de cultură beneficiază de o sală de spectacole generoasă, bine amenajată, cu dotări de ultimă generație, spații de conferințe; ➢ Canale de comunicare eficiente dezvoltate de Centrul Cultural: site propriu, social-media, mass-media; ➢ Existența Centrului Cultural „Lucian Blaga" Sebeș, Muzeul Municipal „Ioan Raica" Sebeș și	➢ Creșterea numărului de salariați; ➢ Populația activă reprezintă 61,78% din totalul populației; ➢ Domenile de activitate industrie și construcții au avut parte de o creștere constantă în ceea ce privește numărul de angajați, de înteprinderi și a cifrei de afaceri; ➢ Creșterea capacității de cazare și a numărului de sosiri și înnoptări; ➢ Diversificarea numărului de firme agricole și creșterea competivității; ➢ Transport de tip School Bus prezent în două commune; ➢ Conectivitatea cu municipiul Sebeș destul de rapidă; ➢ Grad de acoperire a iluminatului public în proporție de 100% în majoritatea comunelor; ➢ Prezența mai multor stații de tratare și epurare a apei; ➢ Existența a minim unei unități de învățământ în fiecare comună din mediul rural ZUF Sebeș; ➢ Apartenența la 3 asociații de dezvoltare intercomunitară; ➢ Proiect WIFi4EU implementat în mai multe UAT-uri din ZUF, cât și în municipiul Sebeș.

	Municipiul Sebeș	*Zona rurală a ZUF Sebeș*
	Casa Memorială „Lucian Blaga" Lancrăm; ➢ Existența site-ului bine documentat www.primariasebes.ro; ➢ Apartenența la 6 asociații de dezvoltare intercomunitară; ➢ Experiența elaborării și disponibilitatea unor documente strategice precum: Strategie de dezvoltare; Planul de Acțiune pentru Energie Durabilă PAED 2030 al Municipiului Sebeș; PMUD.	

	Municipiul Sebeș	*Zona rurală a ZUF Sebeș*
PUNCTE SLABE	➢ Îmbătrânirea demografică a populației; ➢ Tendința de îmbătrânire continuă a populației; ➢ Scăderea numărului populației apte de muncă și creșterea numărului persoanelor vârstnice; ➢ Turismul este un sector de activitate mai puțin vizibil din punctul de vedere al rezultatelor obținute, având resurse și infrastructuri turistice reduse; ➢ Accesibilitate redusă către obiectivele turistice, insuficientă promovare pe plan național și internațional; ➢ Nivel scăzut a duratei medii de ședere a turiștilor datorită infrastructurii turistice; ➢ Sectoare neacoperite în domeniul serviciilor; ➢ Insuficienta utilizare a oportunităților de dezvoltare economică și consolidare a competitivității la scara adecvată; ➢ Dezvoltarea industrială și a sistemului rutier de tranzit generează surse de emisii potențial poluante; ➢ Creșterea numărului de autovehicule cu motoare care funcționează cu combustie internă; ➢ Educație redusă privitoare la protecția mediului; ➢ Rețeaua de piste de biciclete insuficient dezvoltată; ➢ Folosirea autoturismelor personale în detrimentul mijloacelor de transport în comun și a bicicletelor; ➢ Necorelarea proiectelor de reabilitare a drumurilor cu intervențiile la rețelele de apă, canalizare sau gaze; ➢ Fonduri proprii insuficiente pentru proiecte de infrastructură; ➢ Lipsa zonelor de agrement; ➢ Serviciile de asistență socială sunt insuficiente; ➢ Adaptare insuficientă a curriculei educaționale la cerințele specifice ale pieței muncii și nevoile comunității; ➢ Lipsa unor spații adecvate pentru desfășurarea activităților extrașcolare;	

Municipiul Sebeș	*Zona rurală a ZUF Sebeș*
➢ Lipsa eficienței programelor de prevenție în domeniul sănătății; ➢ Lipsa punctelor de informare/ oferte turistice integrate care să ofere detalii despre muzee, patrimoniu, festivaluri culturale; ➢ Infrastructură insuficientă pentru petrecerea timpului liber, săli de spectacol, spații de agrement; ➢ Insuficienta utilizare a instrumentelor de marketing susceptibile să determine interesul utilizatorilor și promovarea elementelor de patrimoniu cultural; ➢ Lipsa unei abordări inter-sectoriale în legătură cu valorizarea monumentelor istorice (turism, culte, industrie hotelieră, transporturi, construcții civile, alte servicii); ➢ Grad de acces scăzut al populației la mijloacele de informare și cultură; ➢ Grad de interes scăzut al populației pentru evenimentele culturale; ➢ Spații culturale nevalorificate în clădirea muzeului – Casa Zapolya ➢ Lipsa cooperării dintre actorii locali în vederea implementării politicilor publice pentru dezvoltarea durabilă a zonei; ➢ Lipsa resurselor financiare pentru susținerea unor proiecte de amploare; ➢ Existența decalajului dintre momentul pregătirii documentațiilor pentru obținerea finanțării și momentul lansării în derulare. ➢ Raportul dintre populația activă civilă și resursele de muncă în anul 2019 a fost de 67% (rata de activitate a resurselor de muncă); ➢ Dominare a economiei de două sectoare economice (industria prelucrătoare și comerț cu ridicata și cu amănuntul); ➢ Insuficienta promovare a municipiului Sebeș ca spațiu propice dezvoltării unei afaceri, având în vedere potențialul uman și material al municipiului; ➢ Factorii de mediu (aer, zgomot) nu asigură un mediu sănătos pentru locuitori; ➢ Depozitarea necontrolată a deșeurilor menajere, pe terenuri private și pe terenuri aflate în administrarea UAT; ➢ Gestionarea defectuoasă a spațiilor pentru locurile de parcare; ➢ 36% din străzile municipiului Sebeș sunt nemodernizate; ➢ Deficit ridicat de locuri de parcare în zona centrală; ➢ Suprasolicitarea infrastructurii edilitare;	➢ Distanță relativ mare față de mediul urban pentru o parte din sate; ➢ Acces dificil în perioada de iarnă la localitățile de munte; ➢ Potențial turistic slab dezvoltat; ➢ Plecările din zona rurală depășesc numărul sosirilor; ➢ Lipsa centrelor de valorificare a produselor locale; ➢ Inexistența serviciilor bancare; ➢ Număr redus de intreprinderi mici și mijlocii relevante sub aspectul cifrei de afaceri și a numărului de angajați; ➢ Interesul scazut pentru învățarea meseriilor tradiționale în rândul tinerilor; ➢ Interesul scăzut pentru investiții în zonele rurale izolate; ➢ Agricultura de subzistență; ➢ Incapacitatea producătorilor agricoli de a-și valorifica optim producția; ➢ Inexistența investițiilor de mare

	Municipiul Sebeș	*Zona rurală a ZUF Sebeș*
	➢ Sector cultural insuficient dezvoltat.	anvegură pe teritoriul comunelor; ➢ Depopularea satelor și în principal a celor izolate din zonele de munte; ➢ Lipsa unui sistem de colectare selectivă a deșeurilor; ➢ Rețeaua de piste de biciclete inexistentă; ➢ Numărul de curse zilnice a transportului în comun este inegal, în unele comune deplasându-se la un interval de timp ridicat; ➢ Uzura rețelelor de alimentare cu apă; ➢ Infrastructură insuficientă de asigurare utilități (ex. lipsă canalizare – comuna Șpring, lipsă rețea alimentare cu gaz – comuna Șugag); ➢ Scăderea populației școlare și a personalului didactic; ➢ Scăderea numărului de cadre medicale; ➢ Prezența a 4 zone marginalizate; ➢ Folosirea limitată a finanțărilor prin fonduri europene a proiectelor de dezvoltare din mediul rural.

	Municipiul Sebeș	*Zona rurală a ZUF Sebeș*
RT U	➢ Valorificarea resurselor naturale; ➢ Valorificarea resurselor de energie regenerabilă;	

- Creșterea ponderii populației ocupate în sectoarele economice;
- Dezvoltarea unui sistem de învățământ profesional dual și extinderea programelor de învățare pot duce la creșterea pregătirii forței de muncă;
- Dezvoltarea economică sustenabilă a zonei;
- Acordarea de facilități pentru investitori, în vederea atragerii acestora în zona urbană funcțională;
- Legislație națională privind facilități fiscale pentru anumite sectoare;
- Dezvoltarea de relații de parteneriat economic și administrativ;
- Transpunerea și implementarea Directivelor Uniunii Europene în legislația națională;
- Impactul pozitiv al campaniilor naționale, locale de informare cu privire la mediu;
- Valorificarea surselor regenerabile de producere a energiei
- Transpunerea și implementarea Directivelor Uniunii Europene în legislația națională;
- Fonduri europene cu axe dedicate mobilității urbane;
- Fructificarea programelor de finanțare europene și naționale pentru eficientizarea termică a clădirilor, modernizarea iluminatului public și a transportului în comun;
- Transpunerea și implementarea Directivelor Uniunii Europene în legislația națională;
- Accesarea de fonduri externe și naționale pentru finanțarea dezvoltării infrastructurii tehnico-edilitare;
- Creșterea nevoilor de formare profesională continuă ca urmare a ponderii semnificative a populației între 35–64 ani;
- Interesul mediului de afaceri pentru forță de muncă pregătită și calificată;
- Posibilități diversificate de finanțare a unor proiecte complexe de infrastructură și servicii sociale – buget de stat pentru servicii de asistență socială, fonduri nerambursabile în cadrul POR, POCU, PNRR, precum și alte surse de finanțare extreme;
- Oportunități de finanțare în domeniul incluziunii sociale;
- Obiectivele strategice europene ale politicii de sănătate vizează promovarea unei stări bune de sănătate (prevenție), protejarea cetățenilor împotriva amenințărilor pentru sănătate și sprijinirea sistemelor de sănătate dinamice pentru a răspunde provocărilor legate de îmbătrânire, mobilitatea cetățenilor și cerințele acestora;
- Strategiile și planurile naționale conturate pentru domeniul sanitar;
- Existența unui cadru normativ pentru protejarea patrimoniului cultural național imobil și a programelor naționale care vizează valorificarea culturii;
- Parteneriate cu entități naționale care vizează valorificarea culturii;
- Parteneriate cu ONG-uri și asociații locale;
- Obiectivele strategice europene ale politicii de sănătate vizează promovarea unei stări bune de sănătate (prevenție) inclusiv prin practicarea de activități sportive;
- Interesul în creștere al consumatorilor de cultură (cu precădere turiști) pentru acest tip de ofertă;

	Municipiul Sebeș	*Zona rurală a ZUF Sebeș*

- Oportunități de finanțare nerambursabilă pentru domeniul cultural, agrement și sport, dezvoltarea mobilității către obiective culturale, inclusiv pentru valorificarea obiceiurilor și produselor tradiționale;
- Realizarea centrelor culturale la nivel municipal cu scopul conservării și transmiterii valorilor morale, artistice și tehnice ale comunității;
- Creșterea gradului de descentralizare și autonomie locală;
- Posibilitatea dezvoltării comunității prin atragerea de fonduri nerambursabile;
- Crearea unui sistem electronic de management al documentelor pentru o mai bună organizare și comunicare internă, precedat de pregătirea în domeniul utilizării noilor tehnologii;
- Dezvoltarea de relații de parteneriat economic și administrativ cu unități teritoriale (similare sau asemănătoare) din țară și străinătate;

AMENINȚĂRI

	Municipiul Sebeș	*Zona rurală a ZUF Sebeș*

- Migrarea populației, în special a tinerilor, în alte localități din țară și din străinătate;
- Îmbătrânirea populației și creșterea ponderii populației pensionate;
- Rată relativ scăzută de înlocuire a forței de muncă, ce va conduce la un deficit de forță de muncă;
- Necorelarea între oferta educațională și cerințele pieței muncii;
- Legislația națională în continuă schimbare cu implicații asupra sectorului privat;
- Derularea dificilă a investițiilor majore și pe termen lung din cauza deprecierii continue a monedei naționale;
- Lipsa de receptivitate și flexibilitate la cerințele pieței determină decalaje economice mari, greu de recuperat;
- Progresul economic poate genera probleme de contaminare a solurilor, de poluare a atmosferei sau a apelor, de poluare fonică și/sau vibrații;
- Insuficiența educației ecologice privind protecția solului și a apelor;
- Dezvoltarea urbanistică poate duce la diminuarea spațiilor verzi;
- Posibilitatea ca agenții poluatori să nu implementeze programe de gestionare a calității factorilor de mediu;
- Tendința de creștere a indicelui de motorizare, aspect care crește cererea pentru parcări rezidențiale și conduce la suprasolicitarea tramei stradale;
- Degradarea infrastructurii poate determina accentuarea tendinței migratorii, în special în rândul tinerilor;
- Accesarea mai rapidă a fondurilor europene și naționale pentru infrastructură de către alte localități/zone de dezvoltare;
- Parte din rețelele de utilități riscă să rămână nemodernizate sau nereabilitate din cauza posibilităților financiare reduse, ceea ce conduce la scăderea calității vieții locuitorilor;
- Accesarea mai rapidă a fondurilor europene și naționale pentru infrastructură de către alte localități/ zone de dezvoltare;

	Municipiul Sebeș	*Zona rurală a ZUF Sebeș*

- Lipsa de interes manifestată de potențialii întreprinzători pentru investiții noi din lipsa forței de muncă pregătite corespunzător;
- Accentuarea dezinteresului elevilor/ studenților față de procesul educațional conduce la formarea unor resurse de muncă dezinteresate și slab pregătite;
- Dificultăți de derulare sau întârzieri în lansarea programelor de finanțare nerambursabilă;
- Creșterea numărului de absolvenți care nu se pot încadra în muncă în cazul în care curricula educațională nu este corelată cu necesarul forței de muncă la nivel județean;
- Insuficiența fondurilor pentru organizarea evenimentelor culturale;
- Interesul scăzut față de tradiții și cultură al localnicilor;
- Elaborarea unor strategii județene sau regionale defectuoase; lipsa de viziune a factorilor politici decizionali;
- Lipsa de implicare/receptivitate a comunității locale;
- Degradarea constantă a elementelor de patrimoniu
- Degradarea constantă a elementelor de patrimoniu, a obiectivelor de interes cultural ca urmare a lipsei de programe de intervenție/ animație culturală care să valorizeze aceste obiective și să ofere în același timp forme alternative de comunicare artistică;
- Blocarea sau întârzierea unor programe de finanțare guvernamentală;
- Menținerea unei imagini publice negative a funcționarului din administrația publică;
- Migrarea personalului calificat către alte instituții publice;
- Modificări frecvente ale Codului Fiscal și ale legislației în domeniu.

- Lipsa resurselor de muncă disponibile pentru activitatea agricolă;
- Structura întreprinderilor existente în municipiu este predominată de microîntreprinderi;
- Dezvoltare nefavorabilă a municipiului ca urmare a creșterii efortului financiar alocat asistenței sociale, eșec în încadrarea în viața socială a beneficiarilor de ajutoare sociale etc..
- Slabă diversificare a serviciilor și agroturismului;
- Folosirea limitată a finanțărilor prin fonduri europene a proiectelor de dezvoltare din mediul rural.

2.3. Concluzii privind diagnosticul integrat și domenii de intervenție

Oameni și spațiu	
Concluzii	Municipiul Sebeș face parte din Regiunea de Dezvoltare Centru, fiind al Implementarea unor măsuri de poziționare a municipiului Sebeș ca

Recomandări

doilea municipiu ca populaţie după municipiul Alba Iulia şi este amplasat la intersecția a 2 drumuri europene E 68 (Deva-Sibiu-Braşov) şi E 81 (Cluj-Sibiu-Piteşti), distanța dintre acesta și cele mai importante orașe din Transilvania este relativ redusă, astfel: Alba Iulia - la 15 km, Deva - 63 km, Sibiu la 55 km, Cluj la 115 km.

Evoluția anuală a populației după domiciliu relevă o creștere a numărului de locuitori în municipiul Sebeș în anii 2010-2020. Municipiul Sebeș avea, în 2020, o populație stabilă de 32.645 locuitori, după domiciliu, majorându-se cu aproximativ 1,11% față de efectivul înregistrat în 2010 (32.287 locuitori). Zona rurală aferentă ZUF Sebeș a înregistrat o evoluție pozitivă de 0,84% în anul 2020 (21.476) față de anul 2010. Populația din municipiul Sebeș reprezintă 8,73% din totalul populaţiei județului Alba, municipiul situându-se pe locul 2 la nivel de județ, după numărul de locuitori.

În perioada 2010-2020 populația din grupa de vârstă tânără (0-14 ani) a scăzut cu 4,06% (5.246 persoane) ajungând la 16,07% din totalul populaţiei municipiului, în timp ce populația vârstnică (65 ani și peste) atinge o creștere de 43,60% (4.944 persoane) și anume un procent de 15,14% din totalul populației aferente municipiului, ceea ce demonstrează tendința de îmbătrânire a populaţiei. În zona rurală din ZUF Sebeș s-au înregistrat aproximativ aceleași distribuții ale populației în funcție de grupele de vârstă respectiv 17,02% pentru localnicii cu vârste între 0-14 ani și 16,11% la populația cu vârste peste 65 ani.

La nivelul anului 2020, volumul resurselor de muncă din municipiul Sebeș era de 21.255 persoane. În anul 2019, populația activă civilă care cuprinde populația ocupată civilă și șomerii înregistrați reprezintă oferta potențială de forță de muncă și a fost de 14.195 persoane. Rata de activitate a resurselor de muncă (raportul dintre populația activă civilă și resursele de muncă) în anul 2019 a fost de 67%. În totalul populației active civile, șomerii

destinație turistică;

Valorificarea resurselor specifice existente la nivelul ZUF Sebeș;

Valorificarea poziției față de județele învecinate și cu resurse de forță de muncă, prin intervenții ce țin de îmbunătățirea accesibilității și creșterea calității vieții, coordonate cu măsurile de atragere de investiții;

Dezvoltarea unor programe de „branding" și internaționalizare pentru Râpa Roșie;

Dezvoltarea unor programe educative, de formare și învățare, recalificare și perfecționare a forței de muncă, cu scopul de a pregăti forța de muncă pentru transformarea digitală (de ex. dezvoltarea competențelor digitale pentru munca de la distanță etc.);

Încurajarea activă a procesului de imigrație (din țară și din străinătate), prin promovarea oportunităților oferite de piața forței de muncă din ZUF Sebeș;

Sprijinirea dezvoltării învățământului dual.

	înregistrați reprezintă 1% (234 persoane), respectiv o pondere relativ mică a șomerilor înregistrați în totalul populației active civile, în ultimii 10 ani, numărul șomerilor a scăzut cu 77%.	
	Economie	
Concluzii/ Recomandări	Mediul de afaceri al municipiului Sebeș a înregistrat o creștere de 11,88% din punctul de vedere al numărului de întreprinderi active față de anul 2015 și deține o pondere de 74,54% din numărul de firme prezente la nivel de ZUF Sebeș. Indicatorul a atins valoarea de 1.432 întreprinderi active la nivelul anului 2019 în municipiul Sebeș și valoarea de 1.921 pentru întreaga zonă urbană funcțională. Cele mai semnificative creșteri din punct de vedere al numărului de întreprinderi active s-au înregistrat în domeniile Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor (63 întreprinderi), Industria prelucrătoare (57 întreprinderi), Activități profesionale științifice și tehnice (57 întreprinderi) și Transport și Depozitare (43 întreprinderi). La nivelul ZUF Sebeș s-a înregistrat, de asemenea, același trend de creștere al numărului de firme active. În municipiul Sebeș activitatea economică a fost în continuă creștere în ultimii 10 ani, cu un salt consistent în anul 2017, când creșterea față de anul precedent și anume 2016 a fost de aproximativ 144%, 2017-2019 cifra de afaceri își continuă traiectoria de majorare, dar creșterile nu mai sunt la fel de consistente, rămânând în jurul procentului de 3-5%, însă per ansamblu cifra de afaceri a crescut cu aproximativ 418% în perioada 2010-2019. În legătură cu cifra de afaceri și numărul de angajați din ZUF Sebeș, acestea au avut o creștere masivă în perioada 2016-2017, urmând același trend crescător în anii următori, însă nu la fel de pronunțat. Din punctul de vedere al cifrei de afaceri generate, în ZUF Sebeș întreprinderile active în domeniul Industriei prelucrătoare generează cea mai mare parte a cifrei de afaceri	Implementarea unor măsuri de poziționare a ZUF Sebeș ca destinație turistică; Trasee turistice; Realizarea unui spațiu pietonal; panouri de informare turistică; Reabilitarea clădirii Muzeului din municipiului Sebeș; Promovarea integrată a proiectelor cu impact asupra economiei; Echiparea terenurilor cu infrastructură și utilități, asigurând coerența viitoarelor proiecte de dezvoltare economică; Informarea companiilor din domeniul economic privind oportunitățile de finanțare și dezvoltare; Sprijin direct prin programe destinate mediului de afaceri; Inventarierea în scopul valorificării a terenurilor și suprafețelor neutilizate (centre logistice, spații de agrement, centre); Susținerea participării la târguri naționale și internaționale; Promovare oportunități de realizare a investițiilor; Utilizarea și crearea de instrumente de comunicare adecvate (pagina web, materiale de promovare etc.); Încurajarea desfășurării activităților de agrement în zona rurală.

	(87,30%), urmate de întreprinderile din Comerț cu ridicata și cu amănuntul; Repararea autovehiculelor și motocicletelor (5,31%) și transport și depozitare (3,86%). Ramurile cu pondere semnificativă în municipiul Sebeș în vederea realizării cifrei de afaceri a producției industriale prelucrătoare au fost: „2815 Fabricarea lagărelor, angrenajelor, cutiilor de viteză și a elementelor mecanice de transmisie" (70,56%), „1621 Fabricarea de furnire și a panourilor din lemn" (15,62%), și „1712 Fabricarea hârtiei și cartonului" (7,35%). Pentru ZUF Sebeș cele mai reprezentative domenii din industria prelucrătoare sunt: „Lucrări de construcție a clădirilor rezidențiale și nerezidențiale (19%), „Fabricarea produselor din carne (inclusiv din carne de pasăre) (19%)", „Tăierea și rindelurirea lemnului (13%)". Agricultura reprezintă un domeniu secundar la nivelul ZUF Sebeș, așa cum a rezultat din analiza cifrei de afaceri, având un procent de 0,5% din Cifra de afaceri aferentă anului 2019.
	Mediu
Concluzii/ Recomandări	Sistem propriu de monitorizare a calității aerului în municipiul Sebeș. ZUF Sebeș face parte din Asociația de Dezvoltare Intercomunitară SALUBRIS Alba. Pentru menținerea calității aerului și solului, municipiul Sebeș are realizate 22 platforme subterane - pentru colectarea deșeurilor menajere; În zona rurală aferentă ZUF Sebeș sunt prezente numeroase rezervații și arii naturale protejate de interes național. ZUF Sebeș face parte din zona de salubrizare 2 a județului. Această zonă are în aria acoperită 2 stații de epurare orășenești (Cugir și Sebeș) și o stație de transfer la Tărtăria (sat din comuna Săliștea). Există necesitatea unor măsuri pentru păstrarea și refacerea echilibrului natural: continuarea investițiilor de reabilitare și extinderi a rețelelor de aducțiune apă/canalizare, alimentare cu gaz și modernizarea infrastructurii rutiere; diminuarea până la eliminare a surselor de poluare majoră: poluarea	Promovarea, informarea și încurajarea colectării selective; Proiecte de extindere a rețelei de colectare selectivă; Realizarea de campanii de promovare pe tematica „menținerea sănătății mediului înconjurător"; Amenajarea și promovarea utilizării durabile a resurselor de mediu; Contribuție la crearea, extinderea și menținerea spațiilor verzi în mediul urban; Derularea unor programe de conștientizare a populației cu privire la măsurile de protecție a mediului și promovarea economiei circulare; Îmbunătățirea continuă a calității infrastructurilor de transport pentru reducerea poluării aerului și a nivelului zgomotului; Îmbunătățirea controlului de mediu la agenții economici care dețin autorizație de mediu, pentru îmbunătățirea gradului de conformare la cerințele legislației de mediu; Dezvoltarea de protocoale de colaborare operaționale cu instituțiile de cercetare (în

	din trafic; protejarea și conservarea resurselor de sol; gestionarea continuă a deșeurilor. Municipiul Sebeș are în derulare proiectul: „Elaborarea și punerea în practică a Planului de asigurare a calității aerului în Municipiul Sebeș".	privința calității aerului, poluării fonice); Îmbunătățirea participării publicului în procesul de luare a deciziilor în domeniul protecției mediului; Promovarea de soluții verzi la nivelul spațiilor verzi (de exemplu, zone de stocare a apei, zone inundabile), clădirilor (pereți verzi, acoperișuri verzi) și infrastructurilor de transport (coridoare verzi) la nivelul municipiului Sebeș; Lansarea unei campanii mediatice extinse de prevenire a comportamentelor care încalcă normele de igienă la nivelul spațiului public (pe stradă, în autobuze etc); Instituirea unor sisteme de monitorizare video care să identifice persoanele care nu au comportamente adecvate în ceea ce privește menținerea igienei publice; Materiale publicitare care să fie difuzate la scară largă în spațiul public pentru a genera un tip de presiune socială în vederea stimulării comportamentelor prosociale în spațiul public; instituirea unui sistem de sancționare a persoanelor care nu respectă normele elementare de menținere a curățeniei în spațiul public; Elemente de comunicare publică prin care să se conștientizeze, la nivelul tuturor categoriilor de public, importanța menținerii curățeniei în spațiul public, efectele semnificative ale poluării asupra numeroaselor aspecte ale vieții cotidiene; Creșterea capacității sistemului de gestionare a deșeurilor de a integra toate categoriile de deșeuri, inclusiv pe cele voluminoase, deșeurile din construcții, autovehiculele ieșite din uz.
	Conectivitate	
Concluzii / Recomandări	Municipiul Sebeș se află la intersecția celor 2 drumuri europene E 68 (Deva-Sibiu-Brașov) și E 81 (Cluj-Sibiu-Pitești) și are conectivitate la Autostrada A1 Sibiu-Deva și autostrada A10 Sebeș-Turda, iar distanța dintre acesta și cele mai importante orașe din Transilvania este relativ redusă, astfel: Alba Iulia - la 15 km; Deva - 63 km; Sibiu la 55 km; Cluj la 115 km. Din punct de vedere al conectivității europene și naționale municipiul Sebeș este inclus în rețeaua trans-europeană de transport rutier. Conectivitatea cu drumurile naționale și județene, este	Proiecte de îmbunătățire a infrastructurii rutiere în ZUF Sebeș; Crearea și modernizarea zonelor de parcare în municipiul Sebeș; Realizarea unui sistem de transport public dotat cu autobuze nepoluante care să deservească municipiul și UAT-urile componente zonei urbane funcționale Sebeș; Realizarea de studii de trafic și proiecte tehnice pentru modernizarea drumurilor; Amenajarea de piste de biciclete pentru creșterea mobilității și încurajarea mijloacelor de transport nepoluante la nivelul ZUF Sebeș;

	următoarea: Sectorul de drum rutier din rețeaua trans-europeană TEN-T (pe teritoriul Regiunii Centru), conectivitatea cu drumurile naționale (DN), conectivitatea cu drumuri județene (DJ). Lungimea străzilor orășenești este de 116 km, distanță care cuprinde lungimea străzilor amenajate în cuprinsul localității și care asigură circulația între diverse părți ale acesteia, indiferent dacă au sau nu îmbrăcăminte asfaltică, dintre acestea, lungimea străzilor modernizate este de 74 km, în creștere cu 23,33% față de situația din 2010. Lungimea pistelor dedicate/marcajelor pe carosabil/trotuar pentru circulația bicicliștilor în municipiul Sebeș este de 1,9 km. La nivelul ZUF Sebeș conectivitatea cu municipiul se realizează astfel: ➢ Câlnic – Sebeș (distanța 14,2 km parcursă în 16 min pe drumul european 81); ➢ Cut – Sebeș (distanța 12,4 km parcursă în 17 min pe drumul european 81); ➢ Daia Română – Sebeș (distanța 10,5 km parcursă în 16 min pe drumul județean 106K); ➢ Pianu - Sebeș (distanța 15,2 km parcursă în 16 min pe autostrada 1); ➢ Săsciori – Sebeș (distanța 10,4 km parcursă în 14 min pe drumul național 67C); ➢ Șpring – Sebeș (distanța 23,8 km parcursă în 24 min pe drumul județean 106I și A1); ➢ Șusag – Sebeș (distanța 27 km parcursă în 32 min pe drumul național 67C); În ceea ce privește accesibilitatea municipiului față de anumite puncte de interes, se înregistrează următoarele date: ➢ accesibilitatea la infrastructura majoră de transport atinge pentru municipiul Sebeș un punctaj de 10 din 15 situându-	Introducerea în toate UAT-urile din mediul rural aferent ZUF Sebeș a serviciului de transport public și de tip School Bus.

	se în categoria UAT- urilor cu accesibilitate medie; ➢ timpul ce trebuie realizat până la cel mai apropiat aeroport este de aproximativ 30 minute acesta fiind situat în Sibiu - Aeroportul Internațional Sibiu; ➢ până la cea mai apropiată autostradă se pot face aproximativ 2 minute; ➢ până la cel mai apropiat parc industrial se pot face aproximativ 23,6 minute (Parcul Industrial Cugir). Serviciile de transport public din Municipiul Sebeș și din localitățile aparținătoare sunt operate de către SC Livio Dario SRL, societate care efectuează transport public de persoane.	
	Infrastructură și utilități publice	
Concluzii/ Recomandări	Infrastructura de bază a municipiului Sebeș cuprinde rețele de apă, canalizare, energie electrică și gaze naturale. Operatorul regional pentru apă și apă uzată este SC APA CTTA SA Alba (înființată la data de 20.12.2004 în baza Hotărârii nr. 6221 a Tribunalului Alba). Rețeaua de distribuție a apei potabile la nivelul anului 2019 avea o lungime de 102 km. Municipiul Sebeș este conectat la rețeaua națională de gaze naturale. Lungimea totală a conductelor de distribuție a gazelor naturale era la sfârșitul anului 2019, de 108,3 km. Rețeaua de canalizare are o lungime totală simplă a conductelor de 86,4 km. În mediul rural aferent nivelul Zonei Urbane Funcționale Sebeș, doar comunele Daia Română (8,1 km), Pianu (10,2 km) și Șugag (13,7 km) dispun de rețea de canalizare. În teritoriul Zonei Urbane Funcționale Sebeș, există stații de epurare în comunele Șusag, Pianu și Daia Română. În zona urbană funcțională, alături de Sebeș doar comuna Săsciori dispune de rețea de distribuție a gazelor naturale. Alimentarea cu energie electrică deservește întreaga suprafață a ZUF	Modernizare și extindere sistem alimentare cu apă în municipiul Sebeș și comunele Câlnic, Cut Pianu, Sâsciori și Șusag; Implementare sistem de canalizare în comunele Câlnic, Cut, Sâsciori și Șpring; Modernizare și extindere sistem de canalizare pentru UAT-urile ce dețin această facilitate la nivel local; Modernizare iluminat public; Eficientizare energetică a clădirilor în proprietate publică și privată.

	Sebeș. Energia regenerabilă prezentă la nivel de ZUF se regăsește în municipiul Sebeș prin intermediul folosirii a 2 centrale electrice ce utilizează biomasă și la nivelul comunelor Șusag și Săsciori prin exploatarea hidroenergetică. În cadrul municipiului a fost implementat proiectul WIFI4EU asigurându-se internet WIFI gratuit pentru mai multe locații din Sebeș, Petrești, Lancrăm și Răhău.	
	Locuire și servicii publice	
Concluzii/ Recomandări	În municipiul Sebeș, numărul de locuințe a continuat traiectoria crescătoare înregistrată în ultimii 10 ani, existând o creștere în anul 2019 cu aprox. 10% față de anul 2010. În această perioadă de timp, numărul locuințelor în proprietate publică a scăzut la 33, iar numărul celor aflate în proprietate privată a crescut la 11.171. În spațiul rural din ZUF Sebeș s-a înregistrat o extindere cu 25,83% a numărului de locuințe față de anul 2010. În municipiul Sebeș, spațiile verzi ocupă suprafața de 93 ha, ceea ce înseamnă o suprafață de 28,5 m^2 spații verzi/locuitor, depășind cu aproximativ 2,5 m^2 standardele privind protecția mediului. Infrastructura unităților de bază din învățământ la nivelul municipiului Sebeș cuprinde învățământ preșcolar, primar, gimnazial și liceal. Populația școlară a înregistrat o tendință descrescătoare în ultimii 10 ani, cel mai afectat fiind învățământul liceal, cu o scădere de 25%. Învățământul profesional a înregistrat o creștere de 226% în anul 2020 față de anul 2010. Din 2010 până în prezent, numărul personalului didactic a fost variabil, în anul 2020 a crescut cu 4,56%. În cadrul învățământului gimnazial a scăzut cu 13,97%, iar în învățământul liceal a crescut cu 27,55%. În zona rurală aferentă ZUF Sebeș, sistemul public de învățământ acoperă doar nivelul preșcolar, primar și gimnazial. De asemenea, în zona rurală se respectă același trend descrescător în ceea ce privește populația școlară, aceasta a	Dezvoltarea și amenajarea de zone de agrement din municipiul Sebeș; Programe de stimulare a cadrelor medicale care aleg să profeseze în municipiu; Derularea de campanii pentru adoptarea unui stil de viață sănătos; Modernizarea, reabilitarea și dotarea cu echipamente medicale performante a spitalelor, crearea de noi secții și specializări medicale; Modernizarea și extinderea infrastructurii pentru servicii sociale; servicii de asistență comunitară la nivelul ZUF Sebeș; Derularea de programe de promovare a beneficiilor, oportunităților de calificare și angajare la întreg nivelul ZUF Sebeș; Modernizarea unităților de învățământ, îmbunătățirea facilităților școlare și liceale; Derularea de programe și campanii în școli pentru promovarea învățării și a programelor de stimulare a performanțelor (bursele/stimulentele de merit); Susținerea învățământului dual în licee.

scăzut cu 13,18% față de anul 2010.
În cadrul municipiului Sebeș există Direcția de Asistență Socială Sebeș.
În ceea ce privește infrastructură de sănătate publică, la nivelul ZUF Sebeș, în anul 2019, existau 2 spitale, 1 ambulatoriu integrat spitalului, 1 dispensar medical, 7 cabinete medicale școlare, 30 cabinete medicale de familie, 14 cabinete stomatologice, 13 cabinete medicale de specialitate, 11 farmacii, 6 laboratoare medicale, 5 laborator de tehnică dentară.

Cultură și recreere

În municipiul Sebeș funcționează 9 biblioteci din care una are statut public, cu un număr de 185.007 de volume și aproximativ 6.597 de utilizatori înregistrați la nivelul anului 2019.
Din rețeaua de cultură a municipiului face parte Centrul cultural „Lucian Blaga", alcătuit din următoarele departamente:

- Casa Memorială „Lucian Blaga" Lancrăm;
- Biblioteca Municipală „Lucian Blaga";
- Muzeul Municipal „Ioan Raica";
- Casa de Cultură „Lucian Blaga".

Centrul Cultural „Lucian Blaga" organizează anual manifestări culturale, științifice și de divertisment, cenacluri artistice, expoziții de artă plastică, profesioniste și de amatori – pictură, sculptură, grafică, fotografie, desen, caricatură, arte decorative, spectacole de divertisment și serate muzicale – folclor, muzică ușoară, muzică instrumentală și clasică, acoperind toate segmentele de vârstă.
În zona rurală a Zonei Urbane Funcționale Sebeș există o serie de monumente recunoscute pe plan județean: Biserica Greco-Catolică „Sfânta Treime" din comuna Daia Română, Ruinele Cetății dacice de la Căpâlna, Ruinele Cetății medievale de la Săsciori, Cetatea de pământ de la Laz din comuna Săsciori, Cetatea Țărănească Câlnic din comuna cu același nume.
La fel de pronunțat este și patrimoniul imaterial ce se regăseste preponderent

Concluzii/ Recomandări

Crearea de platforme online, reabilitarea și dotarea obiectivelor de patrimoniu cu dispozitive și aplicații pentru crearea realității virtuale;
Promovarea agendei culturale locale;
Promovarea de la vârste fragede a valorilor culturale municipale în toate formele sale de expresie artistică;
Proiecte de realizare a atelierelor de cultură cu scopul protejării și susținerii patrimoniului cultural local;
Sprijinirea asociațiilor culturale și/sau organismelor neguvernamentale în scopul diversificării ofertei culturale, punerea în valoare a obiceiurilor și produselor tradiționale;
Parteneriate de impact cultural între administrația locală și organizațiile culturale;

	în zona rurală sub următoarele evenimente: Ziua internațională a Pământului, Ziua Bibliotecarului, Ziua Eroilor, Săptămâna satilor și alte serbări specifice sărbătorilor de iarnă, Sărbătorile Călnicului, expoziții, concerte de orgă și fanfară în cadrul Cetății Călnic, Fii Satului, Ziua Eroilor, Turneul de golf, Cârnilejul Satilor, Sărbătoarea păstorească „Zi-i bade cu fluiera", „Statul la vase în Lunea Paștelui", „Butea feciorilor", Ignatul și Urarea cu Plugul.	
	Capacitate administrativă și mediul asociativ	
Concluzii/ Recomandări	Municipiul Sebeş face parte din 6 structuri - structuri de cooperare cu personalitate juridică, înființate pentru realizarea în comun a unor proiecte pentru dezvoltare de interes zonal sau regional ori furnizarea în comun a unor servicii publice, spre exemplu: ➢ Asociația Apa Alba; ➢ Asociaţia de Dezvoltare Intercomunitară Salubris; ➢ Asociaţia Intercomunitară de Dezvoltare Alba Iulia; ➢ Asociația de Dezvoltare Intercomunitară „Munţii Șureanu"; ➢ Asociația GISAS; ➢ GAL Sebeș; Primăria Sebeş desfășoară un proces continuu de accesare a fondurilor europene, fonduri de stat sau sprijin de la bugetul local și încearcă continuu să dezvolte anumite domenii și zone de interes pentru atingerea anumitor standarde de dezvoltare, atât economice și sociale cât și culturale și educative. În zona rurală ce intră în componența ZUF s-au identificat alte structuri de cooperare ce au rolul de a asigura o dezvoltare unitară a tuturor UAT-urilor componente. Asociațiile identificate sunt: ➢ GAL „Țara Secășelor"; ➢ GAL „Valea Mureșului și Valea Ampoiului"; ➢ GAL Mărginimea Sibiului. Administrațiile locale prezente în mediul rural sunt active în ceea ce privește finanțrea proiectelor de dezvoltare	Dezvoltarea de politici de personal și proceduri care să stimuleze performanța profesională în corespondență cu nivelul motivării financiare; Hartă online interactivă economică, socială și culturală a municipiului și a ZUF Sebeș; Stabilirea unui program sistematic de comunicare a informațiilor pentru a promova strategia la nivel local, regional și național; Îmbunătăţirea capacității de planificare (cursuri de formare și aprofundare profesională); Lansarea unui set de campanii de conștientizare a publicului pentru a combate dezinformarea și pentru a stimula relațiile cu platformele de socializare la nivelul populației; Participarea funcționarilor angajați în administrația publică la cursuri/instruiri pentru dezvoltarea competențelor digitale; Derularea de programe de promovare a beneficiilor, oportunităților de calificare și angajare la nivel local; Finanțarea proiectelor de dezvoltare din mediul rural prin intermediul fondurilor europene nerambursabile.

	locală doar din fondurile de stat și bugetul local.

PARTEA II

Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană a Municipiului Sebeș pentru perioada 2021-2027

3. Viziune și obiective de dezvoltare

3.1 Contextul european, național, regional și județean

3.1.1 Contextul european

În cadrul următorului buget pe termen lung al UE pentru 2021-2027, **Politica de Coeziune a Uniunii Europene**, principala politică de investiții a UE propune **5 obiective/priorități investiționale**:

- **O Europă mai inteligentă**, prin promovarea unei transformări economice inovatoare și inteligente;
- **O Europă mai verde**, cu emisii scăzute de carbon, în tranziție spre o economie fără emisii și rezilientă, prin promovarea tranziției către o energie nepoluantă și justă, a investițiilor verzi și albastre, a economiei circulare, a reducerii impactului asupra schimbărilor climatice și a adaptării la schimbările climatice și a prevenirii și gestionării riscurilor;
- **O Europă mai conectată**, prin dezvoltarea mobilității și a conectivității TIC regionale;
- **O Europă mai socială și mai incluzivă**, prin implementarea Pilonului european al drepturilor sociale;
- **O Europă mai apropiată de cetățenii săi**, prin promovarea dezvoltării durabile și integrate a tuturor tipurilor de teritorii și a inițiativelor locale.

În cadrul procesului de programare, fiecare țară își va stabili obiective proprii și priorități naționale sub forma programelor de finanțare gestionate de autoritățile de management aferente, care vor finanța proiecte de investiții a căror implementare va conduce la atingerea obiectivelor specifice stabilite.

Alte două strategii europene care acoperă orizontul 2021 – 2027 sunt ***Strategia de inovare pentru perioada 2021-2027*** și ***Strategia europeană pentru tineret 2019 – 2027***.

În iulie 2019, Institutul European de Inovare și Tehnologie, organism independent al UE, creat în 2008, care consolidează capacitatea de inovare a Europei, a propus obiectivele pentru **Strategia de inovare pentru perioada 2021-2027**, a căror implementare va fi urmărită prin următorul program al UE de cercetare și inovare Orizont Europa (2021-2027)[66]:

- **Obiectiv 1**: Creșterea impactului regional al comunităților de cunoaștere și inovare;
- **Obiectiv 2**: Stimularea capacității de inovare a învățământului superior;
- **Obiectiv 3**: Lansarea noilor CCI-uri (Comunități de cunoaștere și inovare).

Strategia europeană pentru tineret 2019 – 2027[67] recunoaște că tinerii sunt dornici să își ia în mâini propriile destine, să stabilească relații cu ceilalți și să le acorde sprijin și că ar trebui alocată o atenție deosebită tinerilor care riscă să fie marginalizați pe baza potențialelor surse de discriminare. În cadrul acesteia, au fost definite **11 obiective europene**, o viziune pentru o Europă care le permite tinerilor să își realizeze pe deplin potențialul și identifică domenii

[66] *Sursa: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/ro/ip_19_3849*
[67] *Sursa: Jurnalul Oficial al Uniunii Europene C456 din 18 decembrie 2018*

intersectoriale care afectează viețile tinerilor și indică care sunt provocările care trebuie abordate, astfel:

1. O Uniune Europeană mai conectată cu tinerii / Connecting EU with Youth;
2. Egalitate pentru toate genurile / Equality of All Genders;
3. Societăți incluzive / Inclusive Societies;
4. Informare și dialog constructiv / Information and Constructive Dialogue;
5. Sănătate mintală și bunăstare / Mental Health and Wellbeing;
6. Dezvoltarea tinerilor în mediul rural / Moving Rural Youth Forward;
7. Locuri de muncă de calitate pentru toți / Quality Employment for All;
8. Învățământ de calitate / Quality Learning;
9. Spații ale tinerilor și participare pentru toți / Space and Participation for All;
10. O Europă verde și durabilă / Sustainable Green Europe;
11. Organizații de / pentru tineret și programe europene / Youth Organisations and European Programmes.

3.1.2 Contextul național

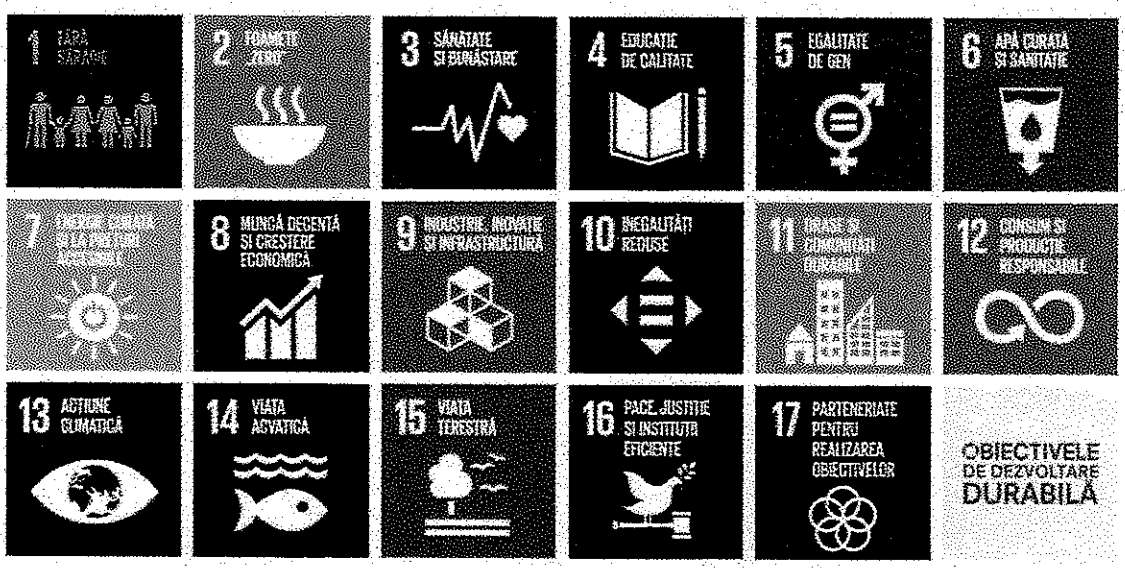
Pe plan național, **Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030**[68] include **17 obiective de dezvoltare durabilă**, care transpun obiectivele **Agendei 2030 pentru dezvoltare durabilă** asumată de statele membre ONU, cu ținte aferente:

1. Eradicarea sărăciei în toate formele sale și în orice context;
2. Eradicarea foamei, asigurarea securității alimentare, îmbunătățirea nutriției și promovarea unei agriculturi sustenabile;
3. Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării tuturor, la orice vârstă;
4. Garantarea unei educații de calitate și promovarea oportunităților de învățare de-a lungul vieții pentru toți;
5. Realizarea egalității de gen și întărirea rolului femeilor în societate;
6. Asigurarea disponibilității și gestionării durabile a apei și sanitație pentru toți;
7. Asigurarea accesului tuturor la energie la prețuri accesibile, într-un mod sigur, durabil și modern;
8. Promovarea unei creșteri economice susținute, deschisă tuturor și duabilă, a ocupării depline și productive a forței de muncă și asigurarea de locuri de muncă decente pentru toți;
9. Construirea unei infrastructuri reziliente, promovarea industrializării durabile și încurajarea inovației;
10. Reducerea inegalităților în interiorul țării și între țări;
11. Dezvoltarea orașelor și a așezărilor umane pentru ca ele să fie deschise tuturor, sigure, reziliente și durabile;
12. Asigurarea unor modele de consum și producție durabile;
13. Luarea unor măsuri urgente de combatere a schimbărilor climatice și a impactului lor;

[68] *Sursa: Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030 a fost adoptată de Guvernul României în ședința din 9 noiembrie 2018, prin HG nr. 877/2018*

14. Conservarea și utilizarea durabilă a oceanelor, mărilor și a resurselor marine pentru o dezvoltare durabilă;
15. Protejarea, restaurarea și promovarea utilizării durabile a ecosistemlor terestre, gestionarea durabilă a pădurilor, combaterea deșertificării, stoparea și repararea degradării solului și stoparea pierderilor de biodiversitate;
16. Promovarea unor societăți pașnice și incluzive pentru o dezvoltare durabilă, a accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile;
17. Consolidarea mijloacelor de implementare și revitalizarea parteneriatului global pentru dezvoltare durabilă.

Figura 53: Obiectivele de dezvoltare durabilă cuprinse în Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030

Sursa: *Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030, 2018*

Strategia de dezvoltare a României în următorii 20 ani, 2016 – 2035[69] se bazează pe 11 (+3) proiecte interdisciplinare:

- **Proiect 1**: Școala și educația în viziunea Academiei Române;
- **Proiect 2**: Resursele naturale – rezerve strategice, ce folosim și ce lăsăm generațiilor viitoare;
- **Proiect 3**: Securitatea și eficiența energetică. Alocarea resurselor energetice necesare în evoluția și dezvoltarea sistemului energetic pentru dezvoltarea României în perioada 2017 – 2037;
- **Proiect 4**: Siguranța informatică – protecția cibernetică, protecția proprietății intelectuale în proiecte și în publicarea electronică;
- **Proiect 5**: Securitate și siguranță alimentară;
- **Proiect 6**: Economia și calitatea vieții;

[69] *Sursa: Academia Română – Strategia de dezvoltare a României în urmatorii 20 ani, volumul I, 2015*

- **Proiect 7**: Sănătatea – de la biologia moleculară la medicina personalizată de vârf în România – repere pentru următoarele decenii;
- **Proiect 8**: Proiectul european al Dunării / Strategia Națională a Dunării;
- **Proiect 9**: Cultura românească între național, localizare în zona proximă și universal – Europa multilingvistică, cultura electronică;
- **Proiect 10**: România – societate a cunoașterii și a valorii adăugate la ceea ce are;
- **Proiect 11**: România în era globalizării – spațiu și tradiție de întâlnire a civilizațiilor, de echilibru și moderație;
- **Proiect 12**: Politici financiare și monetare – Echilibru și adăugarea unei dezvoltări durabile;
- **Proiect 13**: Instituții publice stabile, respectate și durabile – stabilitatea Statului Român;
- **Proiect 14**: Strategia de apărare a României.

Strategiile, politicile și programele de dezvoltare durabilă în profil teritorial, se fundamentează pe **Strategia de dezvoltare teritorială a României (SDTR)**, așa cum este prevăzut în Legea 350/2001 cu completările ulterioare. Purtând subtitlul **România policentrică 2035**, SDTR reprezintă exercițiul de planificare a dezvoltării teritoriului național, pentru orizontul de timp 2035[70].

Conform SDTR, Municipiul Sebeș este încadrat în categoria centrelor urbane importante, fiind un oraș ce a atras un volum important de investiții străine, ce au revitalizat economiile locale.

O serie de acțiuni propuse în cadrul SDTR vizează și Municipiul Sebeș, respectiv:

- 4.3.1.3 Măsură – Reabilitarea patrimoniului urban construit și punerea în valoare a identității arhitecturale
  - Acțiunea 1. Realizarea de PUZ zone protejate pentru centrele istorice din mediul urban, cu prioritate în orașele care dețin ansambluri urbane, conform Legii nr. 5/2000 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național - Secțiunea a III-a - zone protejate: Alba Iulia, *Sebeș*, Câmpulung, Curtea de Argeș, Bistrița, Botoșani, Brașov, Brăila, Cluj-Napoca, Gherla, Târgoviște, Târgu Jiu, Sighișoara, Caracal, Sibiu, Mediaș, Timișoara, Sulina;
  - Acțiune 4. Realizarea operațiunilor de restaurare și reabilitare a patrimoniului urban construit (monumente și ansambluri de arhitectură, arheologice, etc.), cu precădere la nivelul orașelor care dețin obiective UNESCO și al celor cu o concentrare foarte mare a patrimoniului construit cu valoare culturală de interes național, conform Legii nr. 5/2000;
- 4.3.1.4 Măsură - Asigurarea accesului populației urbane la servicii de interes general
  - Acțiune 1. Reabilitarea, modernizarea și dotarea spitalelor publice din mediul urban, inclusiv a unităților de primire a urgențelor, cu precădere a celor din orașele cu mai puțin de 50.000 de locuitori;
  - Acțiunea 8. Construcția, reabilitarea, modernizarea și echiparea creșelor, cu precădere în orașele cu mai puțin de 50.000 de locuitori care nu dispun de astfel de unități;

[70] *Sursa: https://www.mdrap.ro/dezvoltare-teritoriala/-2979*

- Acțiunea 12. Construcția, extinderea și reabilitarea campusurilor școlare din mediul urban, cu precădere la nivelul unităților de învățământ liceal cu peste 1.000 de elevi;

- 4.3.1.6 Măsură - Asigurarea unei mobiliății urbane crescute prin crearea unor sisteme integrate de transport care să gestioneze în mod eficient fluxurile de persoane
  - Acțiune 8. Asigurarea unei mobiliății urbane crescute prin crearea unor sisteme integrate de transport care să gestioneze în mod eficient fluxurile de persoane;
- 4.3.1.8 Măsură – Protejarea orașelor împotriva vulnerabilităților naturale și diminuarea riscurilor generate de schimbările climatice
  - Acțiune 2. Reabilitarea, modernizarea și dotarea spațiilor verzi și de agrement din mediul urban, cu precădere de la nivelul orașelor cu mai puțin de 30 mp/locuitor.

În contextul legislativ european privind combaterea schimbărilor climatice și tranziția energetică se are în vedere creșterea nivelului de ambiție pentru reducerea emisiilor, creșterea ponderii surselor regenerabile de energie, a măsurilor de eficiență energetică și a nivelului de interconectivitate a rețelelor electrice. În aprilie 2020 a fost lansat **Planul Național Integrat Energie și Schimbări Climatice (PNIESC)** care constituie o obligație a statelor membre, conform Regulamentului privind Guvernanța Uniunii Energetice, prin care acestea își elaborează strategii de politici energie-climă pe 10 ani, începând cu perioada 2021-2030.

Planul Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice 2021-2030 stabilește obiective naționale pe următoarele 5 dimensiuni:

Dimensiune	Componentă
Dimensiunea 1. Decarbonare	1.1 Emisiile și absorbțiile GES 1.2 Energia din surse regenerabile
Dimensiunea 2. Eficiență Energetică	
Dimensiunea 3. Securitate Energetică	
Dimensiunea 4. Piață internă a energiei	4.1 Interconectivitatea rețelelor electrice 4.2 Infrastructura de transport a energiei 4.3 Integrarea piețelor 4.4 Sărăcia energetică
Dimensiunea 5. Cercetare, inovare și competitivitate	

Investițiile necesare pentru implementarea Planului Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice 2021-2030 pot fi finanțate prin programele de finanțate anunțate până în acest moment pentru exercițiul financiar 2021 – 2027, astfel[71]:

Sursa de finantare	OP	Ce finanțează:
Cadrul Financiar Multianual 2021 – 2027 Fonduri Structurale: Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR) și Fondul de Coeziune (FC) Programe Operaționale: ➢ Programul Operațional Dezvoltare Durabilă	OP2: O Europă mai verde	Sector energetic: ➢ Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră; ➢ Promovarea generării energiei din surse regenerabile; ➢ Dezvoltarea de sisteme inteligente de energie, rețele și stocare în afara TEN-E; ➢ Prevenirea și abordarea riscurilor legate de schimbările climatice și riscurile naturale (inundații, secetă, incendii forestiere, alunecări de teren, cutremure), conform priorităților stabilite la nivel național și în cadrul coordonării și cooperării transfrontaliere și transnaționale.

[71] *Sursa: Planul Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice 2021-2030, versiunea aprilie 2020*

Sursa de finanțare	OP	Ce finanțează:
➢ Programul Operațional Creștere Inteligentă și Digitalizare, ➢ Programele Operaționale Regionale ➢ Progamul Operațional pentru Tranziție Echitabilă.	OP3: O Europă mai conectată	Sectorul mediu: ➢ Promovarea adaptării la efectele schimbărilor climatice, prevenirea riscurilor și îmbunătățirea rezilienței la dezastre; ➢ Promovarea tranziției la o economie circulară. Sectorul transporturilor: ➢ Dezvoltarea unei rețele TEN-T durabilă, adaptată la efectele schimbărilor climatice, sigură și intermodală; ➢ Dezvoltarea și consolidarea mobilității naționale, regionale și locale durabile, flexibile și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la rețeaua TEN-T și mobilitate transfrontalieră; ➢ Dezvoltarea prioritară a transportului feroviar și integrarea intermodală a acestuia cu celelalte moduri de transport; ➢ Internalizarea costurilor externe ale tuturor modurilor de transport.

3.1.3 Contextul regional și județean

Programul Operațional Regional. Logica intervențiilor la nivelul Regiunii de dezvoltare Centru va fi în strictă corelare cu cele 5 obiective strategice ale **Politicii de Coeziune 2021 – 2027**:

Obiectiv strategic Politica de Coeziune 2021 - 2027	Priorități POR 2021-2027
OP1 - O Europă mai inteligentă, prin promovarea unei transformări economice inovatoare și inteligente	a(i) Dezvoltarea capacităților de cercetare și inovare și adoptarea tehnologiilor avansate a(ii) Fructificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor și al guvernelor a(iii) Impulsionarea creșterii și competitivității IMM-urilor a(iv) Dezvoltarea competențelor pentru specializare inteligentă, tranziție industrială și antreprenoriat
OP 2 - O Europă mai verde - O Europă mai ecologică, cu emisii scăzute de carbon prin promovarea tranziției către o energie nepoluantă și echitabilă, a investițiilor verzi și albastre, a economiei circulare, a adaptării la schimbările climatice și a prevenirii și gestionării riscurilor	b(i) Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră b(vii) Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării b(viii) Promovarea mobilității urbane multimodale sustenabile
OP 3 - O Europă mai conectată, prin dezvoltarea mobilității și a conectivității TIC regionale	c(iii) Dezvoltarea unei mobilități naționale, regionale și locale durabile, reziliente în fața schimbărilor climatice, inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere
OP 4 - O Europă mai socială prin implementarea pilonului european al drepturilor sociale	d(ii) îmbunătățirea accesului egal la servicii de calitate și favorabile incluziunii în educație, formare și învățarea pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii, inclusiv prin îmbunătățirea adaptării la educație și formare la distanță și online"; d(v) Creșterea rolului culturii și turismului în dezvoltarea economică, incluziunea socială și inovarea socială;
OP 5 - O Europă mai aproape de cetățeni prin promovarea dezvoltării durabile și integrate a zonelor urbane, rurale și de coastă și a inițiativelor locale	e(i) favorizarea dezvoltării integrate sociale, economice și de mediu la nivel local și a patrimoniului cultural, turismului și securității în zonele urbane; e(i) favorizarea dezvoltării integrate sociale, economice și de mediu la nivel local și a patrimoniului cultural, turismului și securității înafara zonelor urbane

Sursa: *POR Regiunea Centru 2021 – 2027*

Strategia de Specializare Inteligentă 2021 – 2027[72] pentru Regiunea Centru este orientată spre antreprenoriat, pornind de la avantajele regionale, țintind spre avansarea în lanțurile valorice europene și spre transformarea economiilor regionale. La nivelul strategiei au fost identificate 5 obiective:

- **Obiectivul 1.** Susținerea creării de cunoaștere și inovării în sectoarele de excelență regionale;
- **Obiectivul 2.** Modernizarea industrială a sectoarelor de excelență regionale;
- **Obiectivul 3.** Integrarea în fluxurile de cunoaștere regionale, europene și globale;
- **Obiectivul 4.** Inovare pentru comunități sustenabile;
- **Obiectivul 5.** Susținerea digitalizării economiei și societății.

Sectoarele de excelență identificate la nivel regional sunt:

- Industria auto și mecatronica
- Silvicultura, prelucrarea lemnului și industria mobilei
- Sănătatea
- Industria aeronautică
- Industria ușoară
- Mediul construit sustenabil
- Sectorul agroalimentar
- Sectorul IT și industriile creative
- Turismul

La nivel județean se remarcă **Strategia de dezvoltare a județului Alba** pentru perioada 2021-2027 ce cuprinde următoarele proiecte aferente municipiului Sebeș:

- Program 1.1a-2: Infrastructura rutieră de transport județean și local - 14. Modernizare și reabilitare străzi; 15. Realizare sensuri giratorii; 16. Modernizare drumuri exploatație agricolă;
- Program 1.1a-3: Variante ocolitoare/ șosele de centură/ drumuri de legătură - 3. Realizare variantă ocolitoare;
- Program 1.1a-4: Noduri multinodale - 5. Nod intermodal transport public;
- Program 1.1a-5: Transportul alternativ - 4. Realizare piste de biciclete;

În 2030 **Județul Alba** va fi:

- Un județ care conectează, promovează și susține dezvoltarea afacerilor păstrând și atrăgând noi companii!
- Un județ care răspunde nevoilor cetățenilor prin servicii adecvate, eficiente și de calitate!
- Un județ care promovează posibilități de odihnă și recreere variate într-un cadru natural și o atmosferă culturală de excepție!
- Un județ în care asigurăm o administrare integră, transparentă și responsabilă, înțelegând că deciziile pe care le luăm astăzi vor avea un ecou peste mai multe generații!

- Program 1.1a-7 Infrastructura de transport feroviar - 1. Dezvoltarea transport CF Cugir-Sebeș-Alba Iulia;
- Program 1.1b-1: Introducere rețele de transport gaze naturale - 1. Alimentare cu gaze naturale, sat Răhău;
- Program 1.3a-1: Parcuri industriale, tehnologice și smart - 2. Realizare parc industrial;

72 Sursa: http://www.adrcentru.ro/wp-content/uploads/2021/01/RIS3Centru_2021-2027.pdf

- Program 2.1.a-1. Piețe publice și zone pietonale - 11. Reamenajare Aleea Parc, Aleea Lac, Valea Frumoasei; 12. Realizare spații parcare auto;
- Program 2.1a-3: Spații publice în cartiere de locuit - Modernizare cartier Mircea cel Mare;
- Program 2.2.a-2: Învățământ primar, gimnazial și liceal - 10. Reabilitare și modernizare instalații electrice școala gimnazială Mihail Kogălniceanu; 11. Amenajare locuri de joacă școala gimnazială Răhău;
- Program 2.2.b-1: Asistență medicală spitalicească - 9. Reabilitare clădire maternitate;
- Program 2.2.b-6: Asistență medicală de urgență - 2. Achiziționare sau construcție nouă substația Sebeș (actualmente în locație improprie);
- Programul 2.2.c-3. Protecția persoanelor vârstnice - 4. Construirea unui centru multifuncțional pentru persoane în vârstă; 5. Realizare infrastructură de susținere a digitizării serviciilor;
- Program 2.3.a-1. Alimentare cu apă potabilă - 3. Investiții de reabilitare SA 03 Sebeș, conform Masterplan Județean pentru Infrastructura de Apă/ Apă Uzată – Faza 2 (2020-2040); 16. Extindere rețea apă potabilă; 17. Reabilitarea rețea apă potabilă;
- Program 2.3.a-2. Canalizare - 2. Investiții de reabilitare și extindere rețele canalizare GA 02 Sebeș, conform Masterplan Județean pentru Infrastructura de Apă/ Apă Uzată – Faza 2 (2020-2040); 14. Modernizare și extindere colectoare canalizare;
- Program 2.3.b-1. Iluminat public - 4. Extindere și modernizare iluminat public stradal; 5. Realizare canalizare subterană curenți slabi;
- Program 2.4.a-1. Patrimoniul construit - 9. Restaurare, consolidare și valorificare Casa Zapolya-Muzeul municipal Ioan Raica;
- Program 2.4.b-1. Reabilitarea infrastructurii culturale - 14. Reamenajare spațiu centrală termică în Centrul multifuncțional cultural – recreativ;
- Program 2.4.b-2. Dezvoltări noi de Infrastructură culturală - 1. Construcție centru multifuncțional pentru adulți;
- Program 2.4.c-1. Infrastructura pentru sport și tineret - 20. Construire baze sportive TIP 1 și TIP 2;
- Program 3.1b-2: Extinderea rețelei de spații verzi, inclusiv prin reconversia terenurilor degradate și crearea unor coridoare verzi-albastre - 10. Reabilitare și revitalizare Parc Arini; 11. Asigurare de supraveghere video;
- Program 3.3b-1: Clădiri publice - 2. Creșterea eficienței energetice a clădirii Spital din cadrul spitalului municipal; 3. Reabilitare termică și energetică a construcțiilor a sediului poliției;
- Program 3.4.a-3: Gestionarea deșeurilor de grajd în zonele cu risc de poluare cu nitrați și nitriți - 3. Depoluarea zonelor cu nitriți;
- Program 3.5b-2: Decontaminarea și ecologizarea siturilor contaminate - 7. Ecologizare depozit deșeuri municipale.

La nivel local, în ultimii ani au fost elaborate o serie de documente programatice, printre care:

Programul de îmbunătățire a eficienței energetice al Municipiului Sbeș – 2017 (PIEE) – instrument prin care se urmărește dezvoltarea energetică durabilă a municipiului Sebeș;

Planul de acțiune pentru energie durabilă al Municipiului Sebeș – 2030 (PAED) reprezintă documentul de angajament al administrației publice locale Sebeș pentru următorii 12 ani, cu scopul reducerii emisiilor de CO_2 pe întreg teritoriul municipiului, conform țintelor voluntar asumate.

Planul de acțiune pentru adaptarea la schimbările climatice al Municipiului Sebeș – 2030 (PAASC) este documentul strategic la nivel local, dezvoltat în cadrul inițiativei Convenția Primarilor Privind Clima și Energia 2030, rezultat din colaborarea Agenției Locale a Energiei Alba – ALEA cu autoritatea locală, document care încadrează viziunea și măsurile municipalității privind atenuarea riscurilor cu care se confruntă actualmente din punct de vedere climatic și al mediului și riscurile preconizate a se amplifica ca frecvență și intensitate în viitor, pe termen mediu, vizând un interval cuprins între 5 și 10 ani.

3.2 Conceptul de dezvoltare urbană

„Conceptul de dezvoltare strategică" este soluția de creștere de la starea de astăzi la o stare viitoare împărtășită de membrii comunității, care propune o utilizare eficientă a resurselor și oportunităților disponibile, pentru punerea în practică a unui pachet prioritizat de proiecte, măsuri și intervenții cu scopul atingerii nivelului de dezvoltare așteptat.

Pe lângă diferitele cadre strategice naționale, regionale, sectoriale, etc. și concluziile analizei socio-economice și evaluarea opiniilor locuitorilor municipiului privind aspectele generale ale calității vieții și percepția nevoilor de dezvoltare, o serie de alte aspecte particularizante ale Sebeșului trebuie avute în vedere pentru a contura tabloul general al premiselor de dezvoltare a municipiului, cum ar fi:

- Industrializarea puternică a municipiului care îi asigură o poziție extrem de favorabilă din punctul de vedere al ofertei locurilor de muncă stabile;
- Municipiul este una dintre opțiunile importante pentru locuitorii din comunitățile învecinate în ceea ce privește piața muncii, aprovizionarea cu produse și furnizarea de servicii educaționale și medicale (mai ales);
- Așezare favorabilă, la intersecția coridoarelor mari de transport rutier și feroviar;
- Administrație publică interesată de dezvoltarea comunității și implicată în relația cu mediul de afaceri.

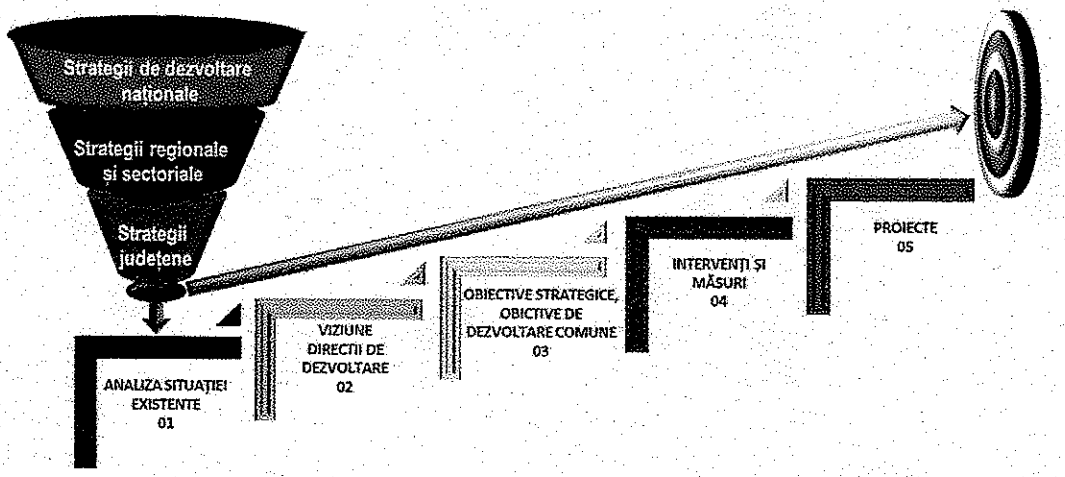
Structura de avantaje, oportunități, interese și nevoi, ale diverșilor actori locali, instituții, organizații, întreprinderi și chiar ale locuitorilor, centrează interesul de evoluție a orașului spre o anumită arhitectură a dezvoltării viitoare. Această imagine a dezvoltării viitoare, este cuprinsă în „viziunea de dezvoltare" a municipiului.

Astfel, în raport cu acest întreg ansamblu de așteptări ale comunității, sunt construite un set de „direcții de dezvoltare prioritare", considerate ca fiind principalele modalități de realizare a scopului de creștere generală a nivelului de dezvoltare a municipiului.

Fiecare dintre aceste direcții presupune parcurgerea unui set de „obiective strategice" care pot fi realizate, prin intervenții grupate în axe specifice, sub formă de: proiecte, măsuri, hotărâri, programe, etc., de a căror prioritizare, planificare și mod de concretizare, depinde

implementarea în condiții optime a strategiei integrate de dezvoltare urbană și astfel, atingerea obiectivelor propuse.

Figura 54: Schema de elaborare a conceptului de dezvoltare urbană strategică

Sursa: *prelucrarea consultantului*

Această schemă operațională, leagă intervențiile concrete de un obiectiv strategic, cu scopul creării unor mecanisme generatoare de progres, capabile să asigure suport și să accelereze dinamica dezvoltării așa cum a fost ea proiectată. Însă, dezvoltarea trebuie văzută coerent, omogen și fără să producă dezechilibre între diferitele domenii, categorii de locuitori, ori între diferitele zone și localități componente. Pentru aceasta sunt urmărite principiile unei dezvoltări convergente, a intercorelării, dezvoltării durabile, dar și a respectării egalității de șanse:

- **Dezvoltarea convergentă** are în vedere stimularea performanțelor fără a crea decalaje de dezvoltare la nivelul localității. În plus, se vizează reducerea diferențelor deja existente pe plan social, economic, cultural și al accesului la servicii și infrastructură publică, caracteristice diferitelor cartiere.
- **Intercorelarea** presupune ca obiectivele strategiei să ia în calcul obiectivele planurilor și strategiilor regionale, naționale și europene, dar și adaptarea măsurilor de acțiune în funcție de recomandările politicilor de guvernare ale diferitelor instituții ce acționează la nivel local.
- **Dezvoltarea durabilă** înseamnă propunerea unui tip de dezvoltare care să asigure un echilibru între aspectele sociale, economice și ecologice și care să ia în calcul aspectele ce țin de restricționarea accesului la resurse al generațiilor viitoare.
- **Egalitatea de șanse** se aplică și ține cont, în mod particular, de diversitatea etnică și religioasă a populației, promovarea capitalului uman făcându-se în mod nediscriminatoriu în orice domeniu economico-social. Valorificarea diversității culturale, etnice și a diferențelor de gen sau de vârstă constituie premise pentru dezvoltarea comunităților și, totodată, asigură un cadru în care relațiile sociale au la bază valori precum toleranța și egalitatea.

3.3 Viziunea de dezvoltare urbană

Viziunea de dezvoltare strategică exprimă sensul evoluției comunității și condiționează modul în care se transformă în realitate. Aceasta prefigurează modalitățile și resursele necesare pentru a ajunge la nivelul de dezvoltare socială, economică și culturală dorit. Procesul de evoluție progresivă de la starea de acum către viziunea proiectată presupune o adaptare dinamică permanentă în vederea atingerii scopului dorit.

Formularea viziunii trebuie să conțină elemente care să îi asigure succesul și credibilitatea. Astfel chiar dacă viziunea este o propunere proiectată în viitor, ea se bazează pe prezent, pe analizele, concluziile, observațiile obținute, având în vedere dificultățile și obstacolele identificate.

Viziunea strategică trebuie să implice motivarea și stimularea pentru participare a tuturor factorilor care trebuie și pot să contribuie la schimbare, aceasta fiind cheia realizării acesteia. Pentru aceasta, cetățenii, instituțiile, organizațiile, publice și private din comunitate, trebuie să-și regăsească interesele într-o viziune comună.

Viziunea de dezvoltare a Municipiului Sebeș este centrată pe intenția ca acesta să devină catalizatorul pentru o adevărată „zonă urbană funcțională", a cărei dezvoltare este bazată pe consolidarea și dezvoltarea mediului economic și pe creșterea calității condițiilor de locuire, privite complementar ca părți ale aceleiași soluții așteptate de comunitate, pentru o viață prosperă. Locuitorii municipiului așteaptă o creștere a confortului locuirii, înțeles nu numai ca un mediu curat, civilizat, sigur cu infrastructură și servicii publice funcționale de bună calitate, cât și din perspectiva accesului la servicii de calitate și o infrastructură modernă educațională, medicală, de îngrijire și mai ales de petrecere a timpului liber – complementar activității lor de muncă. Mediul de afaceri, interesat în motivarea lucrătorilor și atragerea forței de muncă, poate adăuga „calitatea condițiilor de viață locală", argumentelor cu care pot convinge pe actualii și viitorii angajați, alături de beneficiile oferite, să rămână și chiar să caute locuri de muncă în Sebeș.

În acest fel, interesul de dezvoltare a municipiului se leagă foarte strâns de localitățile adiacente, obiectivele de dezvoltare ale Sebeșului, generând avantaje și creștere pentru acestea. Mai mult se creează adevărate legături funcționale între localități, de la măsuri comune pentru mobilitatea oamenilor și mărfurilor, până la gestionarea comună a unor rețele de infrastructură.

Componentele soluției de creștere a municipiului trebuie susținute de suportul și intervențiile administrației publice locale, care să faciliteze avantajarea fiecărui domeniu de dezvoltare prin intervențiile din celelalte domenii. Mai mult, dezvoltarea economică susținută și creșterea calității locuirii atrag în mod obligatoriu și interesul pentru calitatea mediului, eficiență energetică și dezvoltare sustenabilă.

Astfel, viziunea de dezvoltare a Municipiului Sebeș, pentru următoarea perioadă 2021-2030, poate fi sintetizată astfel:

Municipiul Sebeș își propune să devină catalizatorul Zonei Urbane Funcționale Sebeș, printr-un ritm de dezvoltare dinamic și competitiv economic, cu un înalt standard de locuire, într-un mediu curat și protejat, susținut de o administrație modernă și eficientă.

3.4 Direcții de dezvoltare

Atingerea acestei viziuni de dezvoltare are ca orizont de timp perioada 2021-2030 (care conține perioada de programare europeană 2021-2027 cu prelungirea termenului de finalizare a proiectelor conform reglementărilor europene) presupune concentrarea eforturilor având în vedere cu prioritate trei direcții de dezvoltare cărora le sunt asociate două obiective comune de dezvoltare, cu rolul de suport al procesului de dezvoltare. Pentru realizarea acestora au fost identificate o serie de „obiective strategice", fiecare obiectiv grupând în axe „axe specifice", diverse tipuri de „intervenții" (proiecte, măsuri, programe, etc.), care sunt modalitățile concrete de acțiune ce vor contribui în mod direct la atingerea viziunii de dezvoltare.

Direcțiile de dezvoltare prioritară ale strategiei de dezvoltare sunt: **„Crearea și dezvoltarea Zonei Urbane Funcționale Sebeș"**, a doua direcție este: **„Consolidarea și dezvoltarea economiei locale"**, iar a treia: **„Creșterea calității condițiilor de locuire"**, acestora fiindu-le asociate două obiective comune de dezvoltare: **„Dezvoltarea administrației publice locale"** și **„Dezvoltarea urbană durabilă și sustenabilă".**

Caracteristica acestui mod de structurare a conceptului de dezvoltare este interdependența dintre elementele prioritare. Astfel, fiecare dintre cele trei direcții de dezvoltare prioritară este și parte a soluției pentru creșterea progresivă a celeilalte, mai mult, municipiul valorizând avantajele comunităților din zonă și furnizând acestora resurse pentru dezvoltare. În mod similar, cele două obiective comune de dezvoltare, prin efectele pe care le determină punerea lor în practică, trebuie să asocieze complementar sprijinirea realizării celorlalte obiective ale strategiei de dezvoltare.

Pentru a sublinia importanța capacității administrative și a dezvoltării durabile și, în același timp, diferența față de direcțiile de dezvoltare prioritară care includ majoritatea domeniilor economico-sociale și culturale, acestea au fost definite sub forma a două „obiective comune de dezvoltare", concepte care exprimă un grad de generalitate inferior unei „direcții de dezvoltare prioritară" și care subsumează la rândul lor „axe specifice".

Principalele caracteristici ale „obiectivelor comune de dezvoltare" sunt acelea că acestea trebuie să sprijine realizarea celorlalte obiective și condiționează abordările în cadrul intervențiilor pentru realizarea și punerea în practică a strategiei. Astfel, caracterul durabil și sustenabil al dezvoltării este imprimat de promovarea unui set de principii care vor influența și măsurile din alte domenii. În același mod măsurile de creștere a capacității administrative și cele subsumate dezvoltării durabile reprezintă îmbunătățirea și adaptarea actului public la nevoile actorilor economici și la solicitările și așteptările locuitorilor și are efecte directe asupra dezvoltării direcțiilor strategice.

Caracterul de intercorelare a dimensiunilor se păstrează și la nivelul obiectivelor strategice, ceea ce înseamnă, de exemplu, că măsurile referitoare la îmbunătățirea educației vor avea

condiționări asupra creșterii competitivității economice și vor contribui, în același timp, și la creșterea atractivității condițiilor de locuire.

Structura conceptului și a obiectivelor de dezvoltare este următoarea:

DDP1. Directia de dezvoltare prioritară 1: „Crearea și dezvoltarea Zonei Urbane Funcționale Sebeș" - mai mult decât declararea unei intenții, dezvoltarea unei zone urbane funcționale presupune inițierea unor demersuri administrative de parteneriat cu administrațiile publice locale învecinate, identificarea punctelor de interes pentru fiecare și consultarea pentru o platformă comună de priorități, simultan cu dezvoltarea capacității de a gestiona interese, proiecte, parteneriate, investiții cu obiective comune.

Această direcție prioritară urmărește, pe lângă dezvoltarea municipiului, luând în considerare propriile oportunități sau avantaje, valorificarea potențialului zonal prin punerea în contact a unui ansamblu de factori care să se transforme în avantaje și resurse vulnerabilitățile sau prezumtivele oportunități, într-un context local extins.

Analiza Băncii Mondiale în „Politica Urbană a României - Ghid pentru elaborarea Strategiilor Integrate de Dezvoltare Urbană" include în zona funcțională a municipiului Sebeș, șapte localități:

SEBEȘ		
1874	Municipiu, altul decât reședința de județ	**Sebeș**
4106	Comună	**Câlnic**
4240	Comună	**Daia Română**
6217	Comună	**Pianu**
7099	Comună	**Săsciori**
7945	Comună	**Șpring**
8014	Comună	**Șugag**
9019	Comună	**Cut**

*Politica Urbană a României - Ghid pentru elaborarea Strategiilor Integrate de Dezvoltare Urbană - Documentul realizat de Banca Mondială în cadrul proiectului de Politică Urbană a României.

Toată această construcție care depășește granițele municipiului Sebeș, prin asocierea localităților învecinate, este soluția pentru o dezvoltare dinamică și susținută pentru întreaga zonă, echilibrând ritmul de dezvoltare al zonei urbane, generând bunăstare și stabilitate teritoriului acoperit.

DDP2. Directia de dezvoltare prioritară 2: „Consolidarea și dezvoltarea economiei locale", această direcție de dezvoltare are în vedere patru obiective strategice, care privesc: susținerea și dezvoltarea mediului de afaceri existent; cel de-al doilea, dezvoltarea unui sector al IMM-uri locale, puternic și dinamic, important în ponderea veniturilor locale, capabil să se adapteze rapid la contextul economic și social și care să diversifice oferta de locuri de muncă și nivelurile de calificări cerute pe piața muncii; cel de-al treilea, dezvoltarea activităților turistice, în contextul avantajului de a fi poziționat într-unul dintre fluxurile turistice naționale mari și al

interesului mare pentru facilități de petrecere a timpului liber; și al patrulea, nevoia puternică pentru o economie dezvoltată, de resurse umane bine pregătite și de predicție a acestora. Dezvoltarea economiei locale are în vedere valorizarea resurselor locale, inclusiv cele umane, prin organizarea unor activități care să utilizeze resurse umane cu diverse competențe, timpi de lucru flexibili și soluții inovative.

DDP3. Direcția de dezvoltare prioritară 3: „Creșterea calității condițiilor de locuire"
Calitatea condițiilor de locuire este văzută prin toate componentele – de infrastructură, clădiri, rețele publice, echipamente și programe culturale, sportive și pentru timp liber, acces la servicii de sănătate, urgență, educaționale și sociale - care trebuie să răspundă fiecărui locuitor și membru al familiilor acestora, indiferent de condiție și vârstă prin standarde de calitate foarte ridicate.

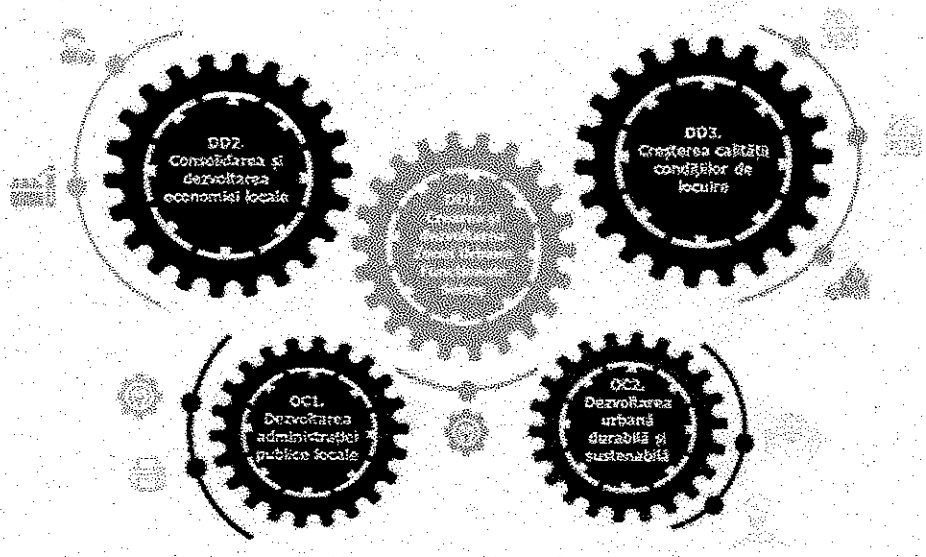
Obiectivele avute în vedere trebuie să răspundă interesului general al locuitorilor pentru un nivel cât mai ridicat al condițiilor de locuire și de echilibrare a acestora la nivelul teritoriului - prin recuperarea diferențelor dintre zone (zonele marginalizate și zonele îndepărtate ale localităților componente), cât și nevoii de încredere și siguranță a celor care muncesc în calitatea supravegherii și îngrijirii celorlalți membrii ai familiei în timpul acestora de lucru.

OC 1. Obiectivul comun de dezvoltare 1: „Dezvoltarea administrației publice locale", presupune intervenții al căror rezultat are în vedere creșterea capacității de planificare și implementare eficientă a proiectelor, creșterea competențelor resurselor umane, întărirea capacității locale de planificare, de facilitare și antrenare, dar și de punere în practică a planurilor, măsurilor, proiectelor de dezvoltare, parteneriatelor, etc., dar și digitalizarea serviciilor și relaționarea cu diversele structuri locale. Toate acestea influențează și stimulează dezvoltarea celor trei direcții de dezvoltare prioritară, administrația publică jucând rolul unui catalizator între instituții, mediul privat, asociații și organizații, lideri și cetățeni, dinamizând sau echilibrând procese.

Acest obiectiv comun de dezvoltare contribuie în mod direct și la atingerea celorlalte obiective strategice, fără însă a se suprapune. Acesta vizează intervenții privind capacitatea administrativă a instituțiilor municipale, constituindu-se în mod special într-un suport pentru realizarea obiectivelor direcției de dezvoltare prioritară „Crearea și dezvoltarea Zonei Urbane Funcționale" și poate contribui direct la organizarea și dezvoltarea instituțională a structurilor administrative ale asocierii din zona urbană.

OC 2. Obiectivul comun de dezvoltare 2: „Dezvoltarea urbană durabilă și sustenabilă", are în vedere, dincolo de intervențiile și măsurile specifice pentru protejarea mediului, asigurarea eficienței energetice și a dezvoltării durabile și sustenabile, stabilirea unor condiții puse întregului cadru al celorlalte obiective de dezvoltare, care afectează de la intervențiile privind mediul de afaceri, construcțiile din infrastructură, dezvoltarea unor proiecte, organizarea și funcționarea unor servicii, până la deciziile administrative.

Figura 55: Schema grafică a structurii conceptului de dezvoltare

Sursa: *prelucrarea consultantului*

3.5 Obiective strategice de dezvoltare

Dezvoltarea domeniilor avute în vedere de cele trei direcții de dezvoltare prioritară presupune realizarea unor obiective strategice subsumate fiecăreia dintre ele. Fiecare dintre obiectivele strategice de dezvoltare vizează un aspect al direcției de dezvoltare, iar punerea în practică a intervențiilor necesare realizării sale contribuie la dezvoltarea localității. Fiecărui obiectiv îi sunt asociate axe specifice diferitelor domenii de specializare, care grupează proiecte, programe, măsuri, hotărâri, etc., numite generic intervenții necesare punerii în practică a obiectivului vizat.

Este evident în acest fel că implementarea intervențiilor, punerea în practică a proiectelor, măsurilor, hotărârilor, conduce la realizarea obiectivelor strategice propuse și astfel la dezvoltarea direcțiilor prioritare fixate, ajungându-se la progresul întregii comunități și la atingerea țintei de dezvoltare așteptată. De modul de prioritizare a intervențiilor, de planificarea și gestionarea activităților depinde implementarea în condiții optime a strategiei de dezvoltare.

DDP1. Directia de dezvoltare prioritară 1: ***„Crearea și dezvoltarea Zonei Urbane Funcționale Sebeș"*** Rezultatul așteptat în urma atingerii obiectivelor urmărite în cadrul acestei direcții de dezvoltare, vizează, pe lângă, realizarea instituțională a parteneriatului dintre administrațiile publice locale și construcția unei structuri funcționale capabile să inițieze și să implementeze proiecte. Acest lucru presupune un proces consultativ și de armonizare a intereselor comune, care să genereze asocierea formală și organizarea instituțională a aparatului tehnic și funcțional, concomitent cu un demers de analiză a teritoriului și planificare strategică în urma căruia să fie identificate obiectivele de dezvoltare ale asocierii, prioritizate și planificate inițiativele comune. Astfel, urmărirea acestei direcții de dezvoltare presupune realizarea următoarelor obiective strategice:

Obiectiv strategic 1 Organizarea instituțională a parteneriatului zonal

Acest obiectiv vizează delimitarea zonei urbane, inițierea și constituirea asocierii localităților în cadrul unui proces consultativ amplu. În același timp, este urmărită realizarea strategiilor și politicilor de dezvoltare ale întregii zone care trebuie să subsumeze interesele tuturor localităților componente. Realizarea acestui obiectiv presupune intervenții grupate în două axe specifice:

Axa specifică 1.1 Desfășurarea procesului de constituire si înființare a asocierii zonale – această axă presupune: Inițierea și derularea procesului consultativ și de asociere. Identificarea scopului și obiectivelor, asocierii și stabilirea domeniilor comune de acțiune. Constituirea și organizarea structurilor interne de decizie și a celor tehnice.

Axa specifică 1.2 Realizarea strategiilor, a politicilor sectoriale ale asocierii si identificarea obiectivelor comune de dezvoltare – în cadrul acestei axe specifice sunt avute în vedere: Analiza teritoriului, stabilirea priorităților de dezvoltare, formularea politicilor sectoriale de dezvoltare (economică, infrastructurile, utilitățile și serviciile publice, mediu etc.) Elaborarea strategiei de dezvoltare și a unui portofoliu comun de intervenții.

Obiectiv strategic 2 Funcționalizarea instituțională a asocierii zonale și dezvoltarea proiectelor comune Acest obiectiv presupune intervenții care trebuie să facă funcțională structura nou creată, atât din perspectiva relaționării cu partenerii și cu cetățenii comunităților locale, cât și din perspectiva dezvoltării competențelor interne de lucru, concretizate în elaborarea, inițierea și implementarea proiectelor comune. Realizarea acestui obiectiv presupune două axe specifice:

Axa specifică 2.1 Dezvoltarea parteneriatelor cu alte structuri si promovarea asocierii zonale – această axă presupune stabilirea parteneriatelor cu alte structuri asociative, mediul de afaceri, finanțatori, structuri și instituții regionale și naționale cât și acțiunile de promovare a zonei urbane.

Axa specifică 2.2 Dezvoltarea capacității institutionale si inițierea proiectelor comune – presupune creșterea competențelor de lucru interne ale echipei tehnice, stabilirea procedurilor, regulilor și practicilor interne de lucru în contextul elaborării și inițierii primelor proiecte comune.

DDP2. Directia de dezvoltare prioritară 2: „Consolidarea și dezvoltarea economiei locale" subsumează patru obiective strategice. Acestea vizează susținerea mediului de afaceri existent și dezvoltarea unui mediu de afaceri local care să diversifice paleta de activități și servicii realizate, să solicite și să ocupe persoane cu calificări și competențe diverse și care să valorifice oportunitățile locale. În mod distinct este urmărită dezvoltarea serviciilor turistice centrate mai ales pe locuitorii din zonă, turiștii în vizită și suport pentru business. La acestea se adaugă dezvoltarea capitalului uman, în acest caz condiție esențială pentru susținerea și dezvoltarea economiei locale.

Obiectivele strategice ale acestei direcții de dezvoltare prioritară sunt:

Obiectiv strategic 3 Susținerea și dezvoltarea mediului de afaceri existent - are în vedere, în special, sectorul industrial care absoarbe majoritatea forței de muncă locale, alături de celelalte sectoare economice, care au nevoie de un parteneriat solid cu administrația atât pentru un dialog eficient cât și de sprijin în funcționare și dezvoltare, cât și pentru medierea relației cu comunitățile învecinate pentru accesul forței de muncă și transportul de mărfuri. Implementarea acestui obiectiv presupune următoarele axe specifice:

Axa specifică 3.1 Adaptarea si dezvoltarea infrastructurii necesare dezvoltării afacerilor - include intervențiile necesare adaptării și dezvoltării infrastructurii municipiului pentru transportul mărfurilor (terminal intermodal de transport marfă) și acces mai facil al forței de muncă în întreprinderi, identificarea posibilităților de extindere și dezvoltare, faciltarea parteneriatelor și a implicării altor factori catalizatori pentru mediul economic (instituții finanțatoare, consultanți, furnizori de tehnologii și soluții inovative etc.), creșterea accesibilității întreprinderilor la infrastructura de date și utilități.

Axa specifică 3.2 Cresterea competitivității firmelor locale - Presupune intervenții pentru creșterea competențelor, asimilarea proceselor și tehnologiilor noi în vederea creșterii valorii produselor obținute, sprijinul privind accesul la programele de dezvoltare și accesul produselor și serviciilor pe piața locală și regională. Sunt avute în vedere inclusiv activitățile fermelor și producătorilor locali din localitățile componenete ale municipiului.

Obiectiv strategic 4 Diversificarea mediului de afaceri prin valorificarea resurselor locale și stimularea utilizării inovării, cercetării și dezvoltării tehnologice - urmărește dezvoltarea unui sector al întreprinderilor locale dinamic și elastic, capabil să facă față la modificările economice și pieței muncii, în contextul actual. Dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii are în vedere, în special, stimularea înființării de întreprinderi în domeniile cu impact semnificativ asupra situației economice, sociale și culturale a comunității (cum sunt serviciile, tehnologia informației etc.). Complementar, este urmărită dezvoltarea spiritului antreprenorial și sprijinirea accesului noilor întreprinderi la diverse resurse, la structuri tip cluster, incubator de afaceri și acceleratoare de afaceri, pentru ajutarea noilor start-up-uri. Axele specifice care grupează intervențiile realizării acestui obiectiv sunt:

Axa specifică 4.1 Stimularea înființării de noi întreprinderi în domenii cu potential de crestere, a celor care utilizează tehnologii si solutii de dezvoltare inteligentă - implică programe de inițiere, formare și finanțare a noilor activități antreprenoriale, care conduc la înființarea unor noi firme, de tipul programelor start-up, care valorifică resurse locale și utilizează soluții inovative.

Axa specifică 4.2 Dezvoltarea infrastructurilor de sprijin pentru afaceri noi - include dezvoltarea proiectelor de tipul HUB-urilor, centrelor de resurse, incubator de afaceri și acceleratoare de afaceri, a programelor de facilitare a accesului la competențe și informații care sprijină dezvoltarea noilor afaceri.

Obiectiv strategic 5 Dezvoltarea serviciilor turistice și a activităților conexe - are în vedere nevoia de servicii turistice pentru: suportul relațiilor de business local - care solicită servicii de calitate; valorificarea oportunității dată de plasarea pe fluxul turistic dintre unele din cele mai importante obiective și localități turistice naționale și, mai ales, pentru nevoia

locuitorilor intens exprimată, de locuri pentru petrecerea timpului liber. Astfel, este urmărită punerea în valoare a potențialului natural și construit al municipiului, zonele de recreere limitrofe spațiului urban și promovarea unei agende culturale locale variată. Obiectivul strategic grupează măsuri în trei axe prioritare:

Axa specifică 5.1 Dezvoltarea infrastructurii turistice si a serviciilor conexe industriei ospitalității - cuprinde măsurile și programele de stimulare a investițiilor în dezvoltarea infrastructurii turistice, în renovarea, modernizarea, construirea unor noi spații turistice și de încurajare a utilizării produselor și serviciilor locale pentru funcționarea activităților turistice.

Axa specifică 5.2 Reabilitarea, punerea în valoare si accesibilizarea patrimoniului natural si cultural al orașului – include măsuri de reabilitare și punere în valoare a patrimoniului, încurajarea parteneriatelor pentru accesul la finanțare al diverselor instituții și entități care gestionează obiective de patrimoniu în scopul creșterii atractivității turistice a acestuia.

Axa specifică 5.3 Măsuri pentru promovarea turismului si de crestere a competentelor lucrătorilor - Grupează măsuri de sprijinire a creșterii competențelor lucrătorilor și managerilor din turism și măsuri de promovare a turismului local cu accent pe specificul profilului local.

Obiectiv strategic 6 Dezvoltarea capitalului uman - Plasarea acestui obiectiv strategic în contextul direcției de dezvoltare care vizează dezvoltarea economiei locale este justificat de importanța cuplajului educației și formării profesionale cu piața forței de muncă. Este avut în vedere dialogul cu mediul de afaceri care să permită anticiparea noilor posturi, calificări și competențe necesare în industria locală și calibrarea programelor de formare profesională în acord cu acestea. Intervențiile necesare atingerii obiectivului sunt grupate în:

Axa specifică 6.1 Sprijinirea programelor de pregătire profesională si formare tehnică în acord cu nevoile angajatorilor - Axa specifică grupează măsurile care susțin: inițiativele, programele de formare, calificare și recalificare, atât în sistemul public cât și în cel al furnizorilor privați de formare profesională, care să includă specializări și, mai ales, calificări necesare angajatorilor locali. Sunt avute în vedere și parteneriatele prin care sunt mediate și facilitate relațiile dintre mediul de afaceri și instituțiile de educație, în vederea organizării programelor speciale, pilot etc. de pregătire tehnică a elevilor, cât și sprijinirea programelor de practică educațională în întreprinderile locale.

Axa specifică 6.2 Sprijinirea ocupării si mobilității fortei de muncă - cuprinde măsuri pentru stimularea angajării forței de muncă prin facilitarea accesului la unele avantaje, mai ales pentru absolvenți, specialiști înalt calificați (locuințe, burse de specializare etc.), pentru stimularea interesului și angajarea în localitate; inițierea parteneriatelor cu furnizorii de servicii de ocupare și mediere pe piața muncii pentru creșterea accesului angajatorilor locali la resurse umane calificate și cât mai adaptate solicitărilor lor.

DDP3. Directia de dezvoltare prioritară 3: „Cresterea calitătii conditiilor de locuire".
Direcția de dezvoltare include măsurile de construire, reabilitare, modernizare a infrastructurii tehnico-edilitare a municipiului, cât și cele pentru organizarea, creșterea calității și a accesului la serviciile publice, la cele de îngrijire, sănătate, educație, petrecere a timpului liber etc. Gradul de satisfacție a locuitorilor privind condițiile de locuire are o influență majoră în păstrarea forței de muncă în oraș, fiind alături de locul de muncă, al doilea cel mai important argument în alegerea locului în care aleg să trăiască. Intervențiile necesare realizării obiectivelor strategice subsumate acestei direcții de dezvoltare au în vedere reducerea decalajelor de dezvoltare dintre diferitele zone ale orașului, acționând cu prioritate sau mai mult acolo unde lipsesc sau sunt insuficiente condițiile unor bune condiții de locuire. Obiectivele strategice sunt:

Obiectivul strategic 7 Regenerarea și modernizarea infrastructurii urbane și a serviciilor publice - Obiectivul cuprinde intervențiile pentru extinderea, reabilitarea, modernizarea rețelelor de utilități urbane, a infrastructurii construite, imobile și drumuri, cât și de modernizare și eficientizare a serviciilor publice locale. Diversele tipuri de intervenții pentru realizarea acestui obiectiv sunt grupate în următoarele axe specifice:

Axa specifică 7.1 Dezvoltarea retelelor infrastructurii de bază (apă, canalizare, electricitate, distributie de gaze si de date) - cuprinde intervențiile de extindere și modernizare a rețelelor de utilități și conectarea locuitorilor încă nebranșați. Continuarea dezvoltării infrastructurii de furnizare a internetului wireless și a elementelor de conectivitate necesare dezvoltării infrastructurii smart a municipiului.

Proiectele de infrastructură de tip Smart City din cadrul acestei axe specifice vor viza cel puțin următoarele domenii:

a) rețele inteligente de iluminat public cu infrastructura aferentă;

b) rețele inteligente de alimentare cu apă potabilă și industrială și rețele de canalizare cu infrastructura aferentă, cu condiția ca, după finalizarea proiectelor, administrarea și exploatarea acestora să fie date în delegare de gestiune la operatorii specializați de apă și canalizare;

c) rețele inteligente de transport și distribuție a energiei termice, cu condiția ca după finalizarea proiectelor, administrarea și exploatarea acestora să fie date în delegare de gestiune la operatorii specializați în furnizarea de căldură și apă caldă menajeră destinate populației;

d) bănci de date urbane.

Axa specifică 7.2 Reabilitarea si dezvoltarea infrastructurii de drumuri locale – reabilitarea și modernizarea infrastructurii de drumuri locale și îmbunătățirea conectivității și traficului de persoane și mărfuri. Reabilitarea trotuarelor și amenajarea pistelor de biciclete către zonele industriale.

Proiectele de tip Smart City din cadrul acestei axe prioritare vor viza inclusiv dezvoltarea de rețele inteligente de management al traficului auto, indicatoare de circulație, stații de încărcare electrice pentru mijloacele de transport auto, stații de autobuz, precum și alte elemente de infrastructură inteligente necesare traficului auto.

Axa specifică 7.3 Construirea, reabilitarea și modernizarea clădirilor și recuperarea spațiilor urbane degradate - Această axă include intervențiile pentru reabilitarea construcțiilor, construirea, extinderea unor imobile (grădinițe, locuințe etc.), dezvoltarea proiectelor de reducere a consumului de energie, cât și a măsurilor de recuperare și regenerare a spațiilor urbane vacante, degradate și neutilizate.

În cadrul acestei axe specifice vor fi incluse inclusiv proiectele de tip Smart City care vizează conectarea clădirilor la surse de energii regenerabile pentru asigurarea alimentării cu apă, alimentării cu energie termică, energie electrică, precum și dotarea gospodăriilor, inclusiv a blocurilor de locuințe cu rețele inteligente de asigurare a utilităților: panouri solare pentru încălzire și apă caldă menajeră, racordarea la rețeaua de internet, racordarea la pompe de căldură și altele asemenea.

Axa specifică 7.4 Dezvoltarea serviciilor publice de gospodărire urbană - sunt cuprinse inițiativele pentru dezvoltarea serviciilor și modernizara echipamentelor urbane de colectare a gunoaielor și de curățenie, dezvoltarea serviciilor publice de asigurare a ordinei și siguranței cetățenilor; modernizarea și instalarea mobilierului urban.

În cadrul acestei axe specifice vor fi incluse inclusiv proiectele de tip Smart City care vizează rețele inteligente de colectare și transport al deșeurilor.

Obiectivul strategic 8 Modernizarea infrastructurii de educație - urmărește dezvoltarea infrastructurii fizice, dotarea cu echipamente moderne și creșterea calității educației prin susținerea corpului didactic și a interesului pentru performanță a elevului. Axele specifice necesare atingerii obiectivului sunt:

Axa specifică 8.1 Modernizarea, dezvoltarea si dotarea cu echipamente a infrastructurii educaționale - include intervenții pentru modernizarea și renovarea clădirilor unităților școlare, dotarea cu materiale și echipamente; dotarea cu echipamente pentru învățământul la distanță, dotarea cu microbuze școlare, reabilitarea bazelor sportive și a celor pentru practică.

În contextul implementării conceptului de Smart City, în cadrul acestei axe specifice, proiectele vor viza inclusiv achiziția de dotări inteligente independente pentru activitatea educațională.

Axa specifică 8.2 Cresterea nivelului de calitate în educație - Această axă include modalități de sprijinire și stimulare a corpului didactic și de motivare a elevilor pentru creșterea performanțelor școlare. Sunt cuprinse: facilități pentru personalul didactic (burse, sprijin pentru transport etc.), programe pentru promovarea învățării și stimularea performanțelor (bursele de merit); programele de orientare școlară și profesională în parteneriat cu angajatori.

Obiectivul strategic 9 Dezvoltarea și modernizarea serviciilor de sănătate - are în vedere întregul ansamblu al asistenței medicale, compus din serviciile medicale de bază și serviciile conexe de îngrijire și tratament, accesul la medicamente și la analize medicale, la cabinetele medicale de specialitate etc.. De standardul de echipare și calitate al infrastructurii medicale, de capacitatea de intervenție în urgențe și, în mod special, de existența și pregătirea personalului de specialitate depinde calitatea serviciilor și starea de sănătate a locuitorilor. La

acestea se adaugă nivelul de cunoștințe și educație pentru sănătate al populației. Axele specifice sunt:

Axa specifică 9.1 Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii serviciilor medicale - grupează intervențiile privind modernizarea, reabilitarea, extinderea, construcția, dotarea și echiparea cu dispozitive medicale, creșterea gradului de accesibilitate la serviciile de asistență medicală primară a locuitorilor din zonele dezavantajate ale localității.

Axa specifică 9.2 Dezvoltarea profesională a corpului medical - cuprinde intervențiile privind susținerea și stimularea pentru pregătirea corpului profesional, măsuri pentru ocuparea posturilor care trebuie completate, programe de stimulare a cadrelor medicale care aleg să profeseze în proiectele de dezvoltare ale zonelor dezavantajate.

Axa specifică 9.3 Campanii de educație pentru un stil de viață sănătos – include campaniile de prevenție, campanii privind măsurile de igienă și vaccinare, campanii pentru un stil de viață sănătos, de promovare a mișcării fizice și privind alimentația sănătoasă.

Obiectivul strategic 10 Dezvoltarea și modernizarea serviciilor de îngrijire și protecție socială - are în vedere, pe lângă furnizarea unor servicii de calitate persoanelor dezavantajate, asigurarea celor care lucrează că membrii familiilor lor beneficiază de siguranță, îngrijire, supraveghere și confort în tot timpul în care aceștia sunt îngrijiți. Intervențiile necesare realizării acestui obiectiv sunt grupate în următoarele axe:

Axa specifică 10.1 Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii și echipamentelor necesare furnizării serviciilor sociale - grupează: intervențiile necesare construirii, extinderii, reabilitării și modernizării clădirilor și a dotării cu mobilier și echipamente de recuperare; intervențiile pentru identificarea noilor nevoi și stimularea dezvoltării unor noi servicii și furnizori publici sau privați în raport cu nevoile și solicitările comunității și persoanelor vulnerabile.

Axa specifică 10.2 Creșterea calității serviciilor de asistență și îngrijire furnizate - sunt incluse: măsuri pentru creșterea competențelor personalului de specialitate din serviciile sociale și a măsurilor de motivare a acestora; măsuri de sprijinire a programelor de evaluare și analiză a nevoilor comunității, de elaborare a strategiilor în domeniu și a planurilor și proiectelor care vizează soluții și programe pentru reintegrarea categoriilor și zonelor dezavantajate.

Obiectivul strategic 11 Dezvoltarea infrastructurii culturale și de petrecere a timpului liber - este complementar cu cel care vizează reabilitarea și modernizarea clădirilor și recuperarea spațiilor degradate, dar și cu obiectivul de dezvoltare a serviciilor turistice, care implică reabilitarea și punerea în valoare a clădirilor și monumentelor cu valoare arhitecturală și a celor care au ca destinație organizarea evenimentelor culturale, spații pentru expunere și de recreere. Timpul liber și calitatea petrecerii lui este o componentă esențială a calității vieții locuitorilor municipiului. Existența spațiilor și facilităților de petrecere a timpului liber, indiferent de vârstă, fiind un factor care contribuie de la estetica urbană până la sănătatea membrilor comunității. Axele specifice sunt ce grupează tipurile de intervenții sunt:

Axa specifică 11.1 Modernizarea si dezvoltarea infrastructurii culturale, de agrement si sport - cuprinde dezvoltarea spațiilor de expunere, amenajarea unor spații de recreere în, amenajarea locurilor de agrement și locurilor de parcare în proximitatea acestora, amenajarea pistelor de biciclete, a bazelor sportive sau spațiilor destinate practicării activităților sportive în aer liber.

Axa specifică 11.2 Promovarea unei agende culturale și de evenimente locale - grupează programe de sprijinire și de finanțare a evenimentelor tradiționale culturale și sportive, crearea unor mecanisme de finanțare și suport a organizațiilor care promovează evenimente reprezentative, valorificarea personalităților culturale locale și promovarea unui calendar anual al evenimentelor locale.

OC 1. Obiectivul comun de dezvoltare 1: „Dezvoltarea administrației publice locale"

Realizarea acestui obiectiv presupune atingerea unor rezultate legate de dezvoltarea instituțională a administrației publice locale, dar și producerea unor efecte de natură să afecteze modul de realizare al celorlalte obiective strategice. Este vizată creșterea capacității de planificare și implementare a proiectelor, creșterea competențelor resurselor umane, întărirea capacității de planificare și de punere în practică a hotărârilor, planurilor, măsurilor, proiectelor de dezvoltare, a parteneriatelor etc.. Un alt aspect important urmărit este digitalizarea serviciilor și implementarea soluțiilor smart de administrare urbană. Utilizarea instrumentelor de stimulare a participării și implicării cetățenilor folosind modalități de consultare publică, drept mijloace nu numai de dinamizare a societății ci și de responsabilizare și participare a locuitorilor orașului la proiectele de dezvoltare inițiate. Intervențiile sunt grupate în următoarele axe:

Axa specifică 12.1 Modernizarea institutiilor administratiei publice locale - Modernizarea instituțiilor și dotarea cu tehnologie IT modernă și performantă care să permită implementarea unor soluții software integrate de gestionare ușoară, rapidă și modernă a activității curente a administrațiilor publice și în contextul accesului din ce în ce mai mare al locuitorilor la internet și a creșterii utilizării acestuia.

Axa specifică 12.2 Dezvoltarea competentelor resurselor umane - creșterea competențelor funcționarilor din administrația publică prin participarea sau organizarea cursurilor și instruirilor pentru îmbunătățirea continuă a performanțelor profesionale și competențelor digitale, implementarea standardelor de calitate etc.

Axa specifică 12.3 Dezvoltarea parteneriatului si consultării cu cetățenii si mediul de afaceri - sunt avute în vedere dezvoltarea unor instrumente pentru dinamizarea vieții societății civile din comunitate, implicarea cetățenilor prin procese consultative în prioritizarea unor proiecte. Sprijinirea formelor asociative din care municipiul face parte (ADI, GAL).

OC 2. Obiectivul comun de dezvoltare 2: „Dezvoltarea urbană durabilă și sustenabilă" În cadrul acestui obiectiv de dezvoltare sunt cuprinse axe specifice care vizează, în mod special, mediul și dezvoltarea teritoriului, care să se realizeze într-un mod durabil și

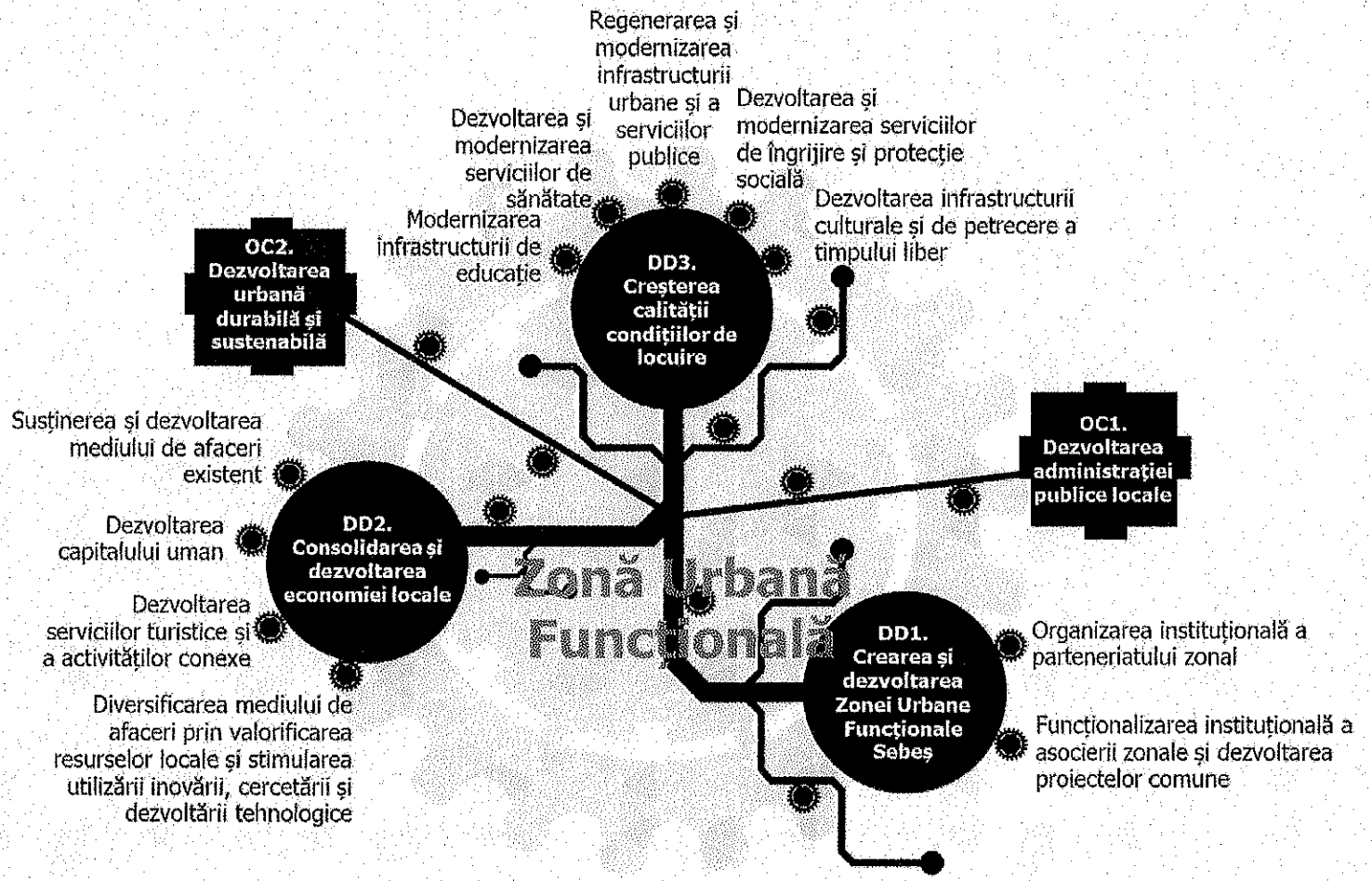
sustenabil. Intervențiile vizate nu aparțin unui singur domeniu de intervenție, ci pot fi specifice unor arii diferite și cuprinde următoarele axe:

Axa specifică 13.1 Măsurile de protejare a mediului și gospodărire urbană durabilă programe de conștientizare a importanței protejării mediului; măsurile pentru reducerea gradului de dioxid de carbon; campanii pentru promovarea eficienței energetice, a reciclării și valorificarea materialelor reutilizabile; sancțiuni în cazul constatării unor cazuri de încălcare a regulilor de protejare a mediului;

Axa specifică 13.2 Promovarea principiilor dezvoltării durabile și sustenabile - sprijinirea soluțiilor administrative și economice care țin cont de protejarea mediului, dezvoltarea durabilă și sustenabilă și încurajarea punerii în practică a acestora, promovarea unei agriculturi sustenabile și a consumului eficient de energie. Implicarea instituțiilor, a mediului de afaceri, asociațiilor, organizațiilor, mass-media, în găsirea și promovarea soluțiilor de diminuare a poluării, eficiență energetică, exploatare rațională a resurselor.

Structura extinsă a conceptului de dezvoltare:

Figura 56: Structura conceptului de dezvoltare

Sursa: *prelucrarea consultantului*

4. Plan de acțiune și listă de intervenții

4.1 Lista completă de intervenții – Portofoliul de proiecte

Intervențiile propuse în cadrul strategiei integrate de dezvoltare urbană reprezintă modalitatea concretă de atingere a obiectivelor strategice propuse pe direcțiile de dezvoltare și prioritățile strategice care conduc la atingerea viziunii dorite pentru Municipiul Sebeș.
Implementarea în condiții optime a strategiei integrate de dezvoltare urbană este direct influențată de prioritizarea, planificarea și modul de concretizare a acestor intervenții.
Selectarea, ordonarea și planificarea intervențiilor ține cont de contribuția la realizarea cu prioritate a obiectivelor strategice, de modul în care influențează celelalte domenii, cât și de resursele disponibile.
Această organizare conceptuală pune în legătură directă și condiționează intervențiile concrete de urmărire cu prioritate a unui obiectiv strategic, cu scopul creării unor mecanisme generatoare de progres ori capabile să asigure suport și să accelereze dinamica dezvoltării așa cum a fost ea planificată.
Lista completă a intervențiilor propuse este detaliată în ***Anexa I - Lista completă a intervențiilor propuse în cadrul Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană a Municipiului Sebeș pentru perioada 2021 – 2030,*** întocmită pe baza concluziilor rezultate din procesul de analiză a situației existente, din rezultatele consultărilor cu societatea civilă, antreprenori, cetățeni și alți actori interesați.

4.2 Mecanismul de prioritizare a proiectelor

Investițiile publice necesită o evaluare riguroasă, având în vedere, în primul rând, caracterul limitat al resurselor financiare. Prioritizarea investițiilor devine astfel o necesitate în vederea asigurării unui management eficient al proiectelor de investiții care să asigure eficientizarea gestionării cheltuielilor publice.

Obiectivele generale, urmărite în cadrul procesului de prioritizare a proiectelor de investiții, au în vedere:

- Corelarea proiectelor de investiții publice cu prioritățile de dezvoltare stabilite pe plan național, regional și județean;
- Includerea în portofoliul de proiecte a unor investiții care să aducă beneficii economice și sociale ridicate, respectiv a unor proiecte relevante din perspectiva strategiei integrate de dezvoltare urbană.

Criteriile utilizate pentru prioritizarea proiectelor sunt următoarele:

- C1. Contribuția directă a proiectului la atingerea obiectivelor strategice/comune de dezvoltare;
- C2. Gradul în care implementarea proiectului răspunde nevoilor identificate ale mai multor categorii de beneficiari;

- C3. Gradul de importanță a domeniului de intervenție în care se încadrează proiectul, din punctul de vedere al locuitorilor;
- C4. Disponibilitatea surselor de finanțare nerambursabile care pot fi atrase pentru realizarea proiectului.

Selectarea proiectelor prioritare se realizează ținându-se cont de punctajul calculat conform următoarei matrici de prioritizare:

$$Punctaj\ proiect = \sum_{i=1}^{4} PunctajCriteriu_i$$

Tabel 31: Matricea de prioritizare a proiectelor

Criteriu de prioritizare	Punctaj maxim	Modalitate de punctare a proiectelor
1. Contribuția directă a proiectului la atingerea obiectivelor strategice/comune de dezvoltare. *Obiectivele strategice stabilite pentru SIDU 2021–2030 sunt:* 1. *OS1 Organizarea instituțională a parteneriatului zonal* 2. *OS2: Funcționalizarea instituțională a asocierii zonale și dezvoltarea proiectelor comune* 3. *OS3: Susținerea și dezvoltarea mediului de afaceri existent* 4. *OS4: Diversificarea mediului de afaceri prin valorificarea resurselor locale și stimularea utilizării inovării, cercetării și dezvoltării tehnologice* 5. *OS5: Dezvoltarea serviciilor turistice și a activităților conexe* 6. *OS6: Dezvoltarea capitalului uman* 7. *OS7: Regenerarea și modernizarea infrastructurii urbane și a serviciilor publice* 8. *OS8: Modernizarea infrastructurii de educație* 9. *OS9: Dezvoltarea și modernizarea serviciilor de sănătate* 10. *OS10: Dezvoltarea și modernizarea serviciilor de îngrijire și protecție socială* 11. *OS11: Dezvoltarea infrastructurii culturale și de petrecere a timpului liber* 12. *OC1: Dezvoltarea administrației publice locale* 13. *OC2: Dezvoltarea urbană durabilă și sustenabilă*	**20 puncte**	Se vor identifica obiectivele strategice la a căror atingere contribuie în mod direct proiectul evaluat **P1** = ➢ **5 puncte** dacă proiectul contribuire la atingerea unui singur obiectiv strategic/comun de dezvoltare; ➢ **10 puncte** dacă proiectul contribuie la atingerea a 2 obiective strategice/comune de dezvoltare ➢ **20 puncte** dacă proiectul contribuie la atingerea a minim 3 obiective strategice/comune de dezvoltare
2. Gradul în care implementarea proiectului răspunde nevoilor identificate ale mai multor categorii de beneficiari	**30 puncte**	**P2** = 6 puncte X nr. categorii de beneficiari ale căror nevoi sunt îndeplinite prin implementarea proiectului.

Criteriu de prioritizare	Punctaj maxim	Modalitate de punctare a proiectelor
		Categorii de beneficiari: 1. Persoane fizice (locuitori) 2. Turiști 3. Mediul de afaceri 4. Sector public 5. Societate civilă - Mediul asociativ (ex. ONG-uri, organizații de tineret) Fiecare categorie de beneficiari ale căror nevoi sunt împlinite prin implementarea proiectului este punctată cu 6 puncte.
3. Gradul de importanță a domeniului de intervenție în care se încadrează proiectul, din punctul de vedere al locuitorilor	**30 puncte**	**P3** = În urma sondajului realizat în rândul locuitorilor municipiului Sebeș, clasificarea domenilor de intervenție, în funcție de importanța (pondere alegere din total răspunsuri) lor, este următoarea: ➢ **30 puncte** dacă proiectul se încadrează în domeniul „Sănătate" (pondere de 18,36%) ➢ **25 puncte** dacă proiectul se încadrează în domeniul „Educație" (pondere de 14,94%) ➢ **20 puncte** dacă proiectul se încadrează în domeniile: „Ofertă de petrecere a timpului liber" (pondere de 10,48%), „Spații verzi" (9,45%) și „Mobilitate" (9,34%); ➢ **15 puncte** dacă proiectul se încadrează în domeniile: „Eficientizare servicii publice" (pondere de 7.82%), „Protecția mediului" (7,11%) „Servicii sociale" (6,84%) și „Comunicarea cu administrația publică" (6,41%); ➢ **10 puncte** dacă proiectul se încadrează în domeniile: „Eficiență energetică" (pondere de 3,86%), „Antreprenoriat" (3.69%) și „Ofertă locuri de muncă" (3,42%); ➢ **5 puncte** dacă proiectul se încadrează în domeniile: „Cultură"(pondere de 2,88%) și „Construirea de locuințe" (2,33%). ➢ **0 puncte** dacă proiectul nu se încadrează în niciun domeniu
4. Disponibilitatea surselor de finanțare nerambursabile care pot fi atrase pentru	**20 puncte**	**P4** =

Criteriu de prioritizare	Punctaj maxim	Modalitate de punctare a proiectelor
realizarea proiectului		➢ **0 puncte** - proiectul nu poate fi încadrat pe un program de finanțare nerambursabilă ➢ **20 puncte** - proiectul poate fi încadrat pe un program de finanțare nerambursabilă

Sursa: *Prelucrarea consultantului*

Exemplificând modul de funcționare a acestui mecanism pentru prioritizarea investițiilor în cazul *„Modernizării/extinderii sistemului de apă uzată din municipiul Sebeș”*, rezultă următoarea grilă:

Tabel 32: Exemplu grilă acordare punctaj prioritizare

Criteriu de prioritizare	Punctaj maxim	Justificare acordare punctaj
1. Contribuția directă a proiectului la atingerea obiectivelor strategice/comune de dezvoltare.	**20 puncte**	Proiectul răspunde următoarelor obiective strategic: 1. *OS7: Regenerarea și modernizarea infrastructurii urbane și a serviciilor publice;* 2. *OC2: Dezvoltarea urbană durabilă și sustenabilă;* 3. *OS3: Susținerea și dezvoltarea mediului de afaceri existent.*
2. Gradul în care implementarea proiectului răspunde nevoilor identificate ale mai multor categorii de beneficiari	**12 puncte**	Tipologia beneficiarilor finali impactați de implementarea proiectului: 1. *Locuitori ai Municipiului Sebeș (impact asupra calității locuirii);* 2. *Mediul de afaceri (impact asupra performanței angajaților).*
3. Gradul de importanță a domeniului de intervenție în care se încadrează proiectul, din punctul de vedere al locuitorilor	**15 puncte**	Proiectul se încadrează în domeniile: *„Eficientizare servicii publice” (pondere de 7.82%).*
4. Disponibilitatea surselor de finanțare nerambursabile care pot fi atrase pentru realizarea proiectului	**20 puncte**	Proiectul poate fi încadrat pe un program de finanțare nerambursabilă (ex. POR, PODD, PNRR etc).
TOTAL	**67 puncte**	

Sursa: *Prelucrarea consultantului*

Precizări suplimentare cu privire la aplicarea criteriilor de prioritizare 1 și 2, în funcție de specificul proiectelor:

CP1. Contribuția directă a proiectului la atingerea obiectivelor strategice/comune de dezvoltare

Obiectiv strategic/Obiectiv comun de dezvoltare	Axă specifică	5 puncte	10 puncte	20 puncte
		contribuire la atingerea unui singur obiectiv strategic de dezvoltare	contribuie la atingerea a 2 obiective strategice de dezvoltare	contribuie la atingerea a minim 3 obiective strategice de dezvoltare
OS1 Organizarea instituțională a parteneriatului zonal	1.1 Desfășurarea procesului de constituire și înființare a asocierii zonale	X	Constituirea și organizarea structurilor interne de decizie și tehnice - OS1+OS2	X
	1.2 Realizarea strategiilor, a politicilor sectoriale ale asocierii și identificarea obiectivelor comune de dezvoltare	X	X	X
OS2 Funcționalizarea instituțională a asocierii zonale și dezvoltarea proiectelor comune	2.1 Dezvoltarea parteneriatelor cu alte structuri și promovarea asocierii zonale	X	X	Parteneriate - OS2+OS3+OC1 Acțiuni promovare ZUF - OS2+OS3+OS5+OC2
	2.2 Dezvoltarea capacității instituționale și inițierea proiectelor comune	X	X	X
OS3 Susținerea și dezvoltarea mediului de afaceri existent	3.1 Adaptarea și dezvoltarea infrastructurii necesare dezvoltării afacerilor	X	Parc industrial - OS3+OS4	Inventarierea în scopul valorificării a terenurilor și a suprafețelor neutilizate (centre logistice, spații de agrement, centre) - OS3+OS4+OC2
	3.2 Creșterea competitivității firmelor locale	Promovare oportunități locale	X	Promovarea cercetării - OS3+OS4 Sprijinire agenți economici în domeniul turismului - OS3+OS5+OS11
OS4 Diversificarea mediului de afaceri prin valorificarea	4.1 Stimularea înființării de noi întreprinderi în domenii cu potențial de creștere, a celor care	Unități dezvoltare inteligentă	Derularea de acțiuni care vizează atragerea de	Practica, oportunitate pentru tineri în căutarea unui loc de

Obiectiv strategic/Obiectiv comun de dezvoltare	Axă specifică	5 puncte contribuire la atingerea unui singur obiectiv strategic de dezvoltare	10 puncte contribuie la atingerea a 2 obiective strategice de dezvoltare	20 puncte contribuie la atingerea a minim 3 obiective strategice de dezvoltare
resurselor locale și stimularea utilizării inovării cercetării și dezvoltării tehnologice	utilizează tehnologii și soluții de dezvoltare inteligentă		investitori și dezvoltarea serviciilor de asistență pentru investitori. OS3+OS4	muncă. OS3+OS4+OS8
	4.2 Dezvoltarea infrastructurilor de sprijin pentru afaceri noi	X	Parc tehnologic/incubator de afaceri OS3+OS4	X
OS5 Dezvoltarea serviciilor turistice și a activităților conexe	5.1 Dezvoltării infrastructuri turistice și a serviciilor conexe industriei ospitalității	Complex turistic	Modernizarea prin asfaltare a drumurilor care asigură accesul la obiective turistice și/sau lăcașuri de cult. OS5+OS7	X
	5.2 Reabilitarea, punerea în valoare și accesibilizarea patrimoniului natural și cultural al orașului	Trasee turistice	X	X
	5.3 Măsuri pentru promovarea turismului și de creștere a competențelor lucrătorilor	Târguri de turism	Sprijin pentru programele de pregătire a forței de muncă locale în domeniul serviciilor turistice.OS5+OS6	X
OS6 Dezvoltarea capitalului uman	6.1 Sprijinirea programelor de pregătire profesională și formare tehnică în acord cu nevoile angajatorilor	Noi locuri de muncă	Sprijin pentru integrarea elevilor absolvenți de liceu tehnologic în organizații ce își desfășoară activitatea pe plan local. OS6+OS8	X
	6.2 Sprijinirea ocupării și mobilității forței de muncă	Mobilitatea forței de muncă	X	X
OS7 Regenerarea și modernizarea infrastructurii	7.1 Dezvoltarea rețelelor de infrastructură de bază (apă, canalizare, electricitate, distribuție	X	X	Infrastructură tehnico-edilitară OS3+OS7+OC2

Obiectiv strategic/Obiectiv comun de dezvoltare	Axă specifică	5 puncte contribuire la atingerea unui singur obiectiv strategic de dezvoltare	10 puncte contribuie la atingerea a 2 obiective strategice de dezvoltare	20 puncte contribuie la atingerea a minim 3 obiective strategice de dezvoltare
urbane și a serviciilor publice	de gaze și de date)			
	7.2 Reabilitarea și dezvoltarea infrastructurii de drumuri locale	X	X	Infrastructură rutieră OS3+OS5+OS7+OC2
	7.3 Construirea, reabilitarea și modernizarea clădirilor și recuperarea spațiilor urbane degradate	X	Reabilitare/modernizare clădiri OS7+OC2	Modernizare/infuuțare creșă/grădiniță OS7+OS8/OS9/OS10/OS11+OC2
	7.4 Dezvoltarea serviciilor publice de gospodărire urbană	X	Iluminat public OS7+OC2	X
OS8 Modernizarea infrastructurii de educație	8.1 Modernizarea, dezvoltarea și dotarea cu echipamente a infrastructurii educaționale	Dotare unități școlare	X	X
	8.2 Creșterea nivelului de calitate în educație	Orientare școlară și profesională	X	X
OS9 Dezvoltarea și modernizarea serviciilor de sănătate	9.1 Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii serviciilor medicale	Dotare/modernizare unități sanitare	X	X
	9.2 Dezvoltarea profesională a corpului medical	Programe destinate cadrelor medicale	X	X
	9.3 Campanii de educație pentru un stil de viață sănătos	Campanii stil de viață sănătos	X	X
OS10 Dezvoltarea și modernizarea serviciilor de îngrijire și protecție socială	10.1 Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii și echipamentelor necesare furnizării serviciilor sociale	Centre de zi/ multifuncționale	X	X
	10.2 Creșterea calității serviciilor de asistență și îngrijire furnizate	Îmbunătățirea serviciilor sociale	X	X
OS11 Dezvoltarea infrastructurii culturale și de petrecere a timpului liber	11.1 Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii culturale, de agrement și sport	Club sportiv/centru cultural	Patrimoniu cultural OS11+OS5 Parcare OS11+OC2	X
	11.2 Promovarea unei agende culturale și de evenimente locale	X	Evenimente culturale OS11+OS5	X
OC1 „Dezvoltarea administrației publice locale"	12.1 Modernizarea instituțiilor administrației publice locale	modernizare instituții	X	X

Obiectiv strategic/Obiectiv comun de dezvoltare	Axă specifică	5 puncte	10 puncte	20 puncte
		contribuire la atingerea unui singur obiectiv strategic de dezvoltare	contribuie la atingerea a 2 obiective strategice de dezvoltare	contribuie la atingerea a minim 3 obiective strategice de dezvoltare
	12.2 Dezvoltarea competențelor resurselor umane	formare funcționari publici	X	X
	12.3 Dezvoltarea parteneriatului și consultării cu cetățenii și mediul de afaceri	X	X	parteneriate administrație publică și mediu de afaceri OC1+OS3+OS6
OC2 „Dezvoltarea urbană durabilă și sustenabilă"	13.1 Măsurile de protejare a mediului și gospodărire urbană durabilă	X	Managementul deșeurilor OS7+OC2	X
	13.2 Promovarea principiilor dezvoltării durabile și sustenabile	X	Amenajare teritoriu OS7+OC2	X

CP2. Gradul în care implementarea proiectului răspunde nevoilor identificate ale mai multor categorii de beneficiari

Obiectiv Strategic/Comun	Axă specifică	6 puncte	12 puncte	18 puncte	24 puncte	30 puncte
		o categorie de beneficiari	două categorii de beneficiari	trei categorii de beneficiari	patru categorii de beneficiari	cinci categorii de beneficiari
OS1 Organizarea instituțională a parteneriatului zonal	1.1 Desfășurarea procesului de constituire și înființare a asocierii zonale	X	X	X	X	Organizarea instituțională a parteneriatului zonal
	1.2 Realizarea strategiilor, a politicilor sectoriale ale asocierii și identificarea obiectivelor comune de dezvoltare	X	X	X	X	Realizare strategii
OS2 Funcționalizarea instituțională a asocierii zonale și dezvoltarea proiectelor comune	2.1 Dezvoltarea parteneriatelor cu alte structuri și promovarea asocierii zonale	X	X	X	X	Parteneriate
	2.2 Dezvoltarea capacității instituționale și inițierea proiectelor comune	Echipă tehnică 4. Sector public	X	X	X	X

Obiectiv Strategic/Comun	Axă specifică	6 puncte	12 puncte	18 puncte	24 puncte	30 puncte
		o categorie de beneficiari	două categorii de beneficiari	trei categorii de beneficiari	patru categorii de beneficiari	cinci categorii de beneficiari
OS3 Susținerea și dezvoltarea mediului de afaceri existent	3.1 Adaptarea și dezvoltarea infrastructurii necesare dezvoltării afacerilor	X	Parc industrial 3. Mediul de afaceri+4.Sector public	X	X	X
	3.2 Creșterea competitivității firmelor locale	Competitivitate mediu de afaceri 3. Mediul de afaceri	X	X	X	X
OS4 Diversificarea mediului de afaceri prin valorificarea resurselor locale și stimularea utilizării inovării cercetării și dezvoltării tehnologice	4.1 Stimularea înființării de noi întreprinderi în domenii cu potențial de creștere, a celor care utilizează tehnologii și soluții de dezvoltare inteligentă	X	Atragere agenți economici 1. Persoane fizice+3. Mediul de afaceri	X	X	X
	4.2 Dezvoltarea infrastructurilor de sprijin pentru afaceri noi	X	Parc tehnologic/Incubator de Afaceri 3. Mediul de afaceri+4.Sector public	X	X	X
OS5 Dezvoltarea serviciilor turistice și a activităților conexe	5.1 Dezvoltării infrastructuri turistice și a serviciilor conexe industriei ospitalității	X	X	X	Dezvoltarea turismului 1. Persoane fizice+2. Turiști+3. Mediul de afaceri+ 4. Societate civilă	X

Obiectiv Strategic/Comun	Axă specifică	6 puncte o categorie de beneficiari	12 puncte două categorii de beneficiari	18 puncte trei categorii de beneficiari	24 puncte patru categorii de beneficiari	30 puncte cinci categorii de beneficiari
	5.2 Reabilitarea, punerea în valoare și accesibilizarea patrimoniului natural și cultural al orașului	X	X	X	Marcaje turistice 1. Persoane fizice+2. Turiști+3. Mediul de afaceri+ 4. Societate civilă	X
	5.3 Măsuri pentru promovarea turismului și de creștere a competențelor lucrătorilor	X	X	X	Promovarea turismului 1. Persoane fizice+2. Turiști+3. Mediul de afaceri+ 4. Societate civilă	X
OS6 Dezvoltarea capitalului uman	6.1 Sprijinirea programelor de pregătire profesională și formare tehnică în acord cu nevoile angajatorilor	X	Educație pentru adulți 1. Persoane fizice+3. Mediul de afaceri	Parteneriate asociații și fundații 1. Persoane fizice+ 3. Mediul de afaceri+5. societate civilă	X	X
	6.2 Sprijinirea ocupării și mobilității forței de muncă	X	Mobilitate forță de muncă 1. Persoane fizice+3. Mediul de afaceri	X	X	X
OS7 Regenerarea și modernizarea infrastructurii urbane și a serviciilor publice	7.1 Dezvoltarea rețelelor de infrastructură de bază (apă, canalizare, electricitate, distribuție de gaze și de date)	X	X	Infrastructură tehnico-edilitară 1. Persoane fizice+3. Mediul de afaceri+4. Sectorul public	X	Infrastructura smart a municipiului

Obiectiv Strategic/Comun	Axă specifică	6 puncte o categorie de beneficiari	12 puncte două categorii de beneficiari	18 puncte trei categorii de beneficiari	24 puncte patru categorii de beneficiari	30 puncte cinci categorii de beneficiari
	7.2 Reabilitarea și dezvoltarea infrastructurii de drumuri locale	X	Modernizare străzi 1. Persoane fizice+3. Mediul de afaceri	Modernizare acces Râpa Roșie 1. Persoane fizice+2. Turiști+3. Mediul de afaceri	X	X
	7.3 Construirea, reabilitarea și modernizarea clădirilor și recuperarea spațiilor urbane degradate	Reabilitarea clădirilor publice/private	X	X	X	X
	7.4 Dezvoltarea serviciilor publice de gospodărire urbană	Mobilier urban	X	X	X	Iluminat public Supraveghe video
OS8 Modernizarea infrastructurii de educație	8.1 Modernizarea, dezvoltarea și dotarea cu echipamente a infrastructurii educaționale	Modernizare/dotare unități de învățământ	X	X	X	X
	8.2 Creșterea nivelului de calitate în educație	Reducerea abandonului școlar	Orientare școlară și profesională 1. Persoane fizice+3. Mediul de afaceri	X	X	X
OS9 Dezvoltarea și modernizarea serviciilor de sănătate	9.1 Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii serviciilor medicale	Modernizare/dotare unități sanitare	X	X	X	X

Obiectiv Strategic/Comun	Axă specifică	6 puncte	12 puncte	18 puncte	24 puncte	30 puncte
		o categorie de beneficiari	două categorii de beneficiari	trei categorii de beneficiari	patru categorii de beneficiari	cinci categorii de beneficiari
	9.2 Dezvoltarea profesională a corpului medical	Motivare personal medical	X	X	X	X
	9.3 Campanii de educație pentru un stil de viață sănătos	Campanii stil de viață sănătos	X	X	X	X
OS10 Dezvoltarea și modernizarea serviciilor de îngrijire și protecție socială	10.1 Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii și echipamentelor necesare furnizării serviciilor sociale	Centre multifuncționale/Centre de zi	Realizare infrastructură de susținere a digitizării serviciilor 1. Persoane fizice+5. Societate civilă	X	X	X
	10.2 Creșterea calității serviciilor de asistență și îngrijire furnizate	X	Competențe personale Strategii în domeniul social 1. Persoane fizice+5. Societate civilă	X	X	X
OS11 Dezvoltarea infrastructurii culturale și de petrecere a timpului liber	11.1 Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii culturale, de agrement și sport	Sală de sport/Complex sportiv	Reabilitare muzee 1. Persoane fizice+2. Turiști	X	X	Amenajare zone de parcare

Obiectiv Strategic/Comun	Axă specifică	6 puncte o categorie de beneficiari	12 puncte două categorii de beneficiari	18 puncte trei categorii de beneficiari	24 puncte patru categorii de beneficiari	30 puncte cinci categorii de beneficiari
	11.2 Promovarea unei agende culturale și de evenimente locale	X	X	X	Patrimoniu cultural 1. Persoane fizice+2. Turiști+3. Mediul de afaceri+ 5. Sector public	X
OC1 „Dezvoltarea administrației publice locale"	12.1 Modernizarea instituțiilor administrației publice locale	X	X	X	X	Modernizare instituții publice
	12.2 Dezvoltarea competențelor resurselor umane	Formare profesională funcționari publici	X	X	X	X
	12.3 Dezvoltarea parteneriatului și consultării cu cetățenii și mediul de afaceri	X	Parteneriate cu mediul de afaceri 1. Persoane fizice+3. Mediul de afaceri	X	X	X
OC2 „Dezvoltarea urbană durabilă și sustenabilă"	13.1 Măsurile de protejare a mediului și gospodărire urbană durabilă	Amenajare spații verzi	X	X	X	Protecția mediului
	13.2 Promovarea principiilor dezvoltării durabile și sustenabile	Agrement	X	Reabilitare patrimoniu urban 1. Persoane fizice+3. Mediul de afaceri+4. Sector public	X	Colectare selectivă Energie nepoluantă

5. Domenii de intervenție

Corespondența structurii conceptuale - a axelor specifice care grupează: proiectele, măsurile, hotărârile, programele etc. necesare punerii în practică a obiectivelor strategice pentru atingerea țintelor de dezvoltare propuse – cu domeniile de intervenție este următoarea:

Domenii de intervenție	Direcții Prioritare de Dezvoltare	Obiective Comune de Dezvoltare	Obiective strategice de dezvoltare	Axe specifice
Colaborare în rețea pe orizontală în cadrul nivelurilor implicate (UE, națiune, regiune, autoritate locală, cartier), colaborare în rețea pe verticală între aceste niveluri	DDP1 Crearea și dezvoltarea Zonei Urbane Funcționale Sebeș		OS 1 Organizarea instituțională a parteneriatului zonal	1.1 Desfășurarea procesului de constituire și înființare a asocierii zonale 1.2 Realizarea strategiilor, a politici sectoriale ale asocierii și identificarea obiectivelor comune de dezvoltare
			OS 2 Funcționalizarea instituțională a asocierii zonale și dezvoltarea proiectelor comune	2.1 Dezvoltarea parteneriatelor cu alte structuri și promovarea asocierii zonale 2.2 Dezvoltarea capacității instituționale și inițierea proiectelor comune
			OS 3 Susținerea și dezvoltarea mediului de afaceri	3.1 Adaptarea și dezvoltarea infrastructurii necesare dezvoltării afacerilor 3.2 Creșterea competitivității firmelor locale
Dezvoltarea economiei			OS 4 Diversificarea mediului de afaceri prin valorificarea resurselor locale și stimularea utilizării inovării cercetării și dezvoltării tehnologice	4.1 Stimularea înființării de noi întreprinderi în domenii cu potențial de creștere, a celor care utilizează tehnologii și soluții de dezvoltare inteligentă 4.2 Dezvoltarea infrastructurilor de sprijin pentru afaceri noi
Turism **Cultură** **Timp liber**	DDP2 Consolidarea și dezvoltarea economiei locale		OS 5 Dezvoltarea serviciilor turistice și a activităților conexe	5.1 Dezvoltării infrastructuri turistice și a serviciilor conexe industriei ospitalității 5.2 Reabilitarea, punerea în valoare și accesibilizarea patrimoniului natural și cultural al orașului 5.3 Măsuri pentru promovarea turismului și de creștere a competențelor lucrătorilor
Educație și capital uman			OS 6 Dezvoltarea capitalului uman	6.1 Sprijinirea programelor de pregătire profesională și formare tehnică în acord cu nevoile angajatorilor 6.2 Sprijinirea ocupării și mobilității forței de muncă
Infrastructură tehnico – edilitară **Conectivitate și mobilitate urbană**	DDP3 Creșterea calității condițiilor de locuire		OS 7 Regenerarea și modernizarea infrastructurii urbane și a serviciilor publice	7.1 Dezvoltarea rețelelor de infrastructură de bază (apă, canalizare, electricitate, distribuție de gaze și de date) 7.2 Reabilitarea și dezvoltarea infrastructurii de drumuri locale

Domenii de intervenție	Direcții Prioritare de Dezvoltare	Obiective Comune de Dezvoltare	Obiective strategice de dezvoltare	Axe specifice
Regenerare urbană				7.3 Construirea reabilitarea și modernizarea clădirilor și recuperarea spațiilor urbane degradate 7.4 Dezvoltarea serviciilor publice de gospodărire urbană
Educație și capital uman			OS 8 Modernizarea infrastructurii de educație	8.1 Modernizarea, dezvoltarea și dotarea cu echipamente a infrastructurii educaționale 8.2 Creșterea nivelului de calitate în educație
Sănătate și protecție socială			OS 9 Dezvoltarea și modernizarea serviciilor de sănătate	9.1 Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii serviciilor medicale 9.2 Dezvoltarea profesională a corpului medical 9.3 Campanii de educație pentru un stil de viață sănătos
			OS 10 Dezvoltarea și modernizarea serviciilor de îngrijire și protecție socială	10.1 Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii și echipamentelor necesare furnizării serviciilor sociale 10.2 Creșterea calității serviciilor de asistență și îngrijire furnizate
Turism **Cultură** **Timp liber**			OS 11 Dezvoltarea infrastructurii culturale și de petrecere a timpului liber	11.1 Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii culturale, de agrement și sport 11.2 Promovarea unei agende culturale și de evenimente locale
Capacitate administrativă	OC 1 Dezvoltarea administrației publice locale			12.1 Modernizarea instituțiilor administrației publice locale 12.2 Dezvoltarea competențelor resurselor umane 12.3 Dezvoltarea parteneriatului și consultării cu cetățenii și mediul de afaceri
Dezvoltare durabilă și eficiență energetică	OC 2 Dezvoltarea urbană durabilă și sustenabilă			13.1 Măsurile de protejare a mediului și gospodărire urbană durabilă 13.2 Promovarea principiilor dezvoltării durabile și sustenabile

6. Îmbunătăţirea cadrului instituţional de la nivelul Municipiului Sebeş în perioada de programare 2021-2027

Administrația publică oglindește modul instituțional în care este guvernat municipiul, răspunzând nevoilor societății și funcționează pe bază de structuri organizatorice (compartimente, birouri), procese, roluri, relații, politici și programe. Administrația publică de la nivelul municipiului Sebeș influențează, pe de o parte prosperitatea economică durabilă, coeziunea socială și bunăstarea oamenilor (calitatea vieții), iar pe de altă parte, susține încrederea socială și determină condițiile de creare a valorii publice.

UAT Sebeș are un rol fundamental în stabilirea stimulentelor potrivite, în reducerea incertitudinii și în asigurarea prosperității pe termen lung, astfel că trebuie să depună consecvent eforturi conștiente pentru a stimula performanța propriilor programe, având în vedere schimbările sociale, tehnologice și economice impuse, eforturi ce se pot concretiza în standarde și instrumente tehnice, analize, schimburi de experiență, îndrumare și asistență tehnică.

Îmbunătățirea cadrului instituțional de la nivelul municipiului Sebeș se poate realiza prin analiza și îmbunătățirea calității și capacității administrative și prin dezvoltarea potențialului angajaților:

1. Dezvoltarea capacității administrative: analiza performanței, elaborarea politicilor solide, precum și dezvoltarea competențelor participative și de supraveghere ale principalilor actori locali pot conduce la o planificare și o coordonare strategică cu un nivel ridicat de implementare a măsurilor propuse pentru dezvoltarea municipiului. Utilizarea datelor, evaluarea impactului precum și implicarea mai puternică a societății civile în elaborarea și evaluarea demersurilor ce urmează a fi realizate poat spori procesul de concretizare a viziunii strategiei integrate de dezvoltare urbană.
2. Dezvoltarea potențialului angajaților în administrația publică - Îmbătrânirea personalului reprezintă cel mai mare risc pentru instituție deoarece poate genera probleme serioase cu privire la capacitatea pe termen lung, la stabilitatea instituțională și la calitatea serviciilor, fiind astfel necesară punerea în aplicare a unor programe de formare profesionala, măsuri eficace de atragere a persoanelor competente, de asigurare a transferului de cunoștințe și de oferire a unor posibilități de dezvoltare a carierei. Având în vedere rolul esențial al instituției în dezvoltarea locală a municipiului, o mai bună coordonare la toate nivelurile administrației publice va răspunde necesității de a avea o administrație publică competentă și cu grad ridicat de performanță.

Propriu-zis nu există un mod de transpunere general valabil, fiind nevoie de acțiuni diferențiate, care să țină seama de variațiile de combinații de stiluri de guvernanță, în vederea obținerii indicatorilor propuși și pentru care se poate realiza:

- Îmbunătățirea productivității sistemice, prin creșterea calității relațiilor și a colaborării;

- Consolidarea guvernanței pe mai multe niveluri, inclusiv utilizarea cartografierii funcționale și a evaluărilor menite să clarifice responsabilitățile și să reducă suprapunerile;
- Asigurarea corelării competențelor/responsabilităților cu resursele de la toate nivelurile administrative;
- Eficientizarea și simplificarea proceselor și promovarea conceptului și a practicii de interoperabilitate în cadrul administrațiilor și între acestea;
- Utilizarea unor soluții TIC care să poată transforma interacțiunea și comunicarea inter și intra instituțională și astfel să îmbunătățească performanța administrațiilor publice;
- Dezvoltarea capacității analitice și îmbunătățirea bazei de date, precum și utilizarea instrumentelor de cercetare analitică a datelor, a gândirii conceptuale și a studiilor;
- Implicarea societății civile, a organizațiilor profesionale în crearea de parteneriate;
- Monitorizarea permanentă și ajustarea în timp real (adoptare și adaptare);
- Creșterea transparenței și a deschiderii și punerea la dispoziție a datelor pentru dezvoltarea unor proiecte și servicii mai bune.

Structura organizatorică trebuie să atingă un echilibru între ierarhie și colaborare, măsurile administrative și fiscale trebuie să fie raportate la posibilitățile de eficientizare, simplificare și obținere a unor efecte pozitive.

Având în vedere informațiile de mai sus precum și exemplele de bună practică este indicat ca la nivelul UAT Sebeș să poată fi desemnată o echipă dedicată monitorizării și evaluării strategiei, proces care va include publicarea unor rapoarte anuale și a unui raport final privind implementarea acesteia. Strategia se poate bucura de un real succes acolo unde comunitatea locală (populația municipiului) și operatorii economici împreună cu administrația locală se pot coagula în jurul proiectelor/ măsurilor propuse, pe care să le monitorizeze și să le promoveze.

În etapa următoare, după aprobarea strategiei integrate de dezvoltare urbană va fi necesară desfășurarea a 3 activități:

1. Promovare, monitorizare, suport tehnic, intermediere între UAT Sebeș și instituțiile/ beneficiarii intermediare;
2. Pregătirea și depunerea proiectelor;
3. Implementarea proiectelor, însemnând inclusiv asistarea posibililor beneficiari în toate problemele/ cererile care decurg de-a lungul acestei etape.

Astfel, pentru realizarea demersurilor de mai sus și pentru îndeplinirea viziunii strategice, UAT Sebeș trebuie să se asigure că poate şi are funcționari ce pot îndeplini următoarele atribuții:

- elaborarea caietelor de sarcini pentru licitații;
- elaborarea contractelor de prestară servicii și de dezvoltare;
- organizarea de concursuri pe teme de proiect;
- soluționarea problemelor de achiziții publice;
- managementul proiectelor;
- monitorizarea post-implementare;
- urbanismul și dezvoltarea teritorială;
- soluționarea problemelor legale;
- managementul financiar.

7. Mecanismul de implementare, monitorizare şi evaluare

7.1 Mecanismul de implementare

Implementarea cu succes a Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană presupune implicarea activă a tuturor factorilor interesaţi de progresul economic şi social al municipiului Sebeş: autoritate publică locală, instituţii publice subordonate sau cu activitate la nivel de oraş, organizaţii, asociaţii, mediul de afaceri şi locuitori ai municipiului Sebeş.

Adoptarea strategiei reprezintă doar primul pas în demersul de continuare a dezvoltării urbane a municipiului, implementarea strategiei fiind condiționată de existența unor mecanisme de implementare, monitorizare și evaluare definite clar și transparent.

Astfel, **Mecanismul implementării strategiei** implică totalitatea pașilor care trebuie parcurși, a termenelor, instrumentelor manageriale și cheltuielilor necesare implementării strategiei:

Acțiune 1: Stabilirea structurii responsabile pentru implementarea strategiei

1.1 Nominalizarea unui **Responsabil** (care poate fi un departament/ direcție din cadrul Primăriei, o structură nou creată cu acest scop sau o persoană împuternicită), care să coordoneze procesul de implementare.

1.2 Nominalizarea direcțiilor, din cadrul Primăriei, responsabile de implementarea intervențiilor/ proiectelor/ măsurilor aferente obiectivelor strategice corelate cu activitatea desfășurată.

1.3 Stabilirea unui mecanism agreat de toți cei implicați care să permită monitorizarea și evaluarea progresului intervențiilor propuse. Funcționalizarea acestui mecanism reprezintă procesul care contribuie în mod direct la succesul implementării strategiei de dezvoltare a municipiului. Mecanismul poate fi sub forma unei proceduri care descrie cine, ce, când și cui raportează despre indicatorii atinși în implementarea strategiei și despre posibilele sugestii pentru actualizarea acesteia.

Acțiune 2: Alocarea resurselor pe parcursul implementării strategiei

2.1 Alocarea resurselor umane implicate în derularea efectivă a intervențiilor, cu trasarea clară a responsabilităților pentru implementarea fiecărui proiect/ măsură din cele propuse.

2.2 Alocarea resurselor financiare este esențială pentru succesul implementării unei strategii. Astfel, pentru proiectele propuse vor fi identificate periodic surse de finanțare interne sau externe.

Acțiune 3: Monitorizare și raportare - Monitorizarea reprezintă colectarea sistematică de date privind indicatori specificați, pentru a le oferi actorilor implicați în implementarea strategiei precum și responsabililor pentru implementarea strategiei o indicație despre progresele

înregistrate și gradul de atingere a obiectivelor cuprinse în strategia de dezvoltare urbană. Pentru monitorizarea strategiei este necesară identificarea clară a surselor de culegere a datelor cu privire la progresul indicatorilor de realizare și de rezultat propuși.

3.1 Colectare și transmitere date. Raportarea presupune colectarea datelor și transmiterea lor pe fluxul procedural stabilit în cadrul mecanismului pentru implementarea strategiei.

3.2 Evaluarea stadiului implementării strategiei. Datele astfel colectate trebuie analizate de responsabilii cu îndeplinirea obiectivelor și evaluate pentru a estima dacă intervențiile propuse conduc către obiectivele stabilite sau dacă necesită ajustări.

3.3 Se recomandă *analize semestriale* cu privire la progresul înregistrat în implementarea proiectelor și în atingerea indicatorilor de realizare și de rezultat, eventual în ajustarea acestora în funcție de schimbările contextului socio-economic.

Acțiune 4: Analiza intermediară a implementării strategiei

4.1 Strategia poate fi revizuită anual sau ori de câte ori este cazul. În lipsa resurselor pentru realizarea acestor analize, *analiza intermediară documentată* la jumătatea perioadei de implementare a strategiei poate fi un moment de reflecție și revizuire a strategiei.

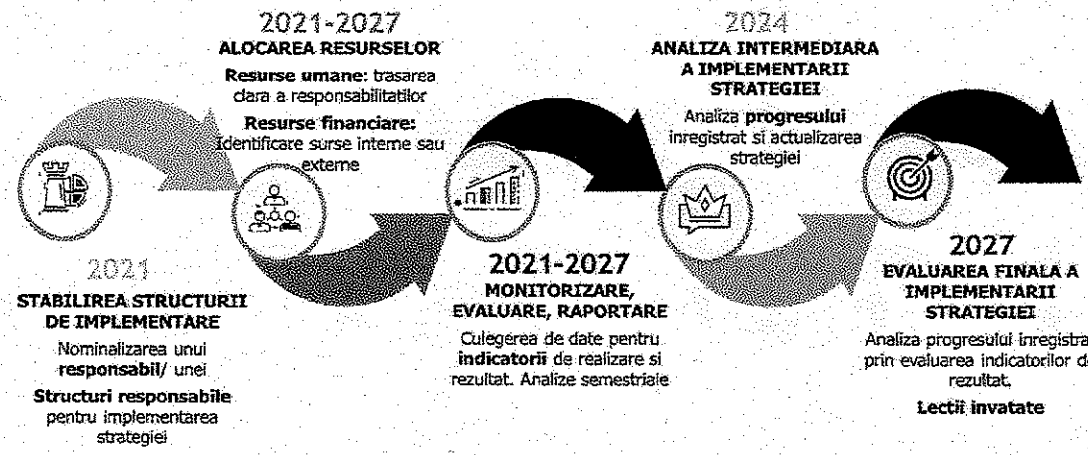
4.2 Situații care pot impune revizuirea strategiei sunt cele legate de actualizarea surselor de finanțare ale proiectelor propuse odată cu aprobarea programelor de finanțare aferente perioadei 2021 – 2027 (care vor avea o perioadă de implementare extinsă până la nivelul anului 2030 conform principiului european de programare/implementare n+3) sau după aprobarea altor strategii la nivel de municipiu sau de regiune, în urma cărora ar putea fi necesară o actualizare a proiectelor/ măsurilor propuse în strategia orașului.

Acțiune 5: Evaluarea finală a implementării strategiei

5.1 Evaluarea se desfășoară la sfârșitul perioadei de planificare și în momente de decizie esențiale ale acesteia, pentru a estima performanțele planului de acțiuni în raport cu obiectivele propuse sau pentru a identifica necesitatea modificării proceselor de planificare.

Rezultatele sunt utilizate în următoarea perioadă de planificare și pot ajuta la găsirea unor soluții la întrebări cheie privind dezvoltarea urbană.

Figura 57: Mecanismul implementării strategiei

Sursa: *prelucrarea consultantului*

Pentru a asigura o monitorizare coerentă a strategiei, este obligatoriu ca obiectivele strategice ale acesteia să fie translatate în **indicatori de rezultat** cu ținte aferente. Intervențiile propuse pentru implementarea strategiei vor avea definiți **indicatori de realizare**.

Pentru a putea aprecia în ce măsură obiectivele strategice sunt atinse și strategia este eficientă, este definit un ***sistem integrat de indicatori de realizare și rezultat***, prin intermediul căruia structura responsabilă de implementarea strategiei să poată evalua permanent progresul înregistrat în implementarea strategiei, să își dimensioneze constant resursele necesare și să acționeze în direcția creșterii eficienței utilizării acestora.

De asemenea, implementarea strategiei integrate de dezvoltare urbană se bazează, în principal, pe responsabilizarea direcțiilor de specialitate cu privire la implementarea proiectelor și măsurilor de acțiune propuse.

Responsabilul sau Structura care coordonează implementarea strategiei trebuie să ia în considerare **riscurile** care pot sa apară în implementarea strategiei și să identificare posibile **măsuri de prevenire** a apariției acestora.

Riscuri	Posibile măsuri de atenuare a riscurilor
Lipsa resurselor financiare **Întârzieri în implementare** **Calendarul depunerii proiectelor necorelat cu nivelul de prioritate al proiectelor stabilite**	Planificarea anuală a resurselor financiare necesare implementării strategiei; Actualizarea semestrială a strategiei în vederea actualizării surselor de finanțare, în special a surselor de finanțare externă; Stabilirea clară a responsabilităților pentru implementarea strategiei; Monitorizarea semestrială a stadiului implementării strategiei; Analiza semestrială a stadiului implementării strategiei de dezvoltare locală permite actualizarea acesteia și identificarea de soluții alternative în raport cu nevoile identificate la nivelul orașului.

Pentru **planificarea în timp a proiectelor**, în vederea maximizării impactului implementării strategiei, poate fi utilizată diagrama „matricea priorităților" sau „matricea Eisenhower", care presupune clasificarea proiectelor după criteriile importanței și urgenței:

Urgente & Importante	Urgente & Puțin importante
Proiecte critice care au un impact semnificativ rezolvând nevoi acute la nivelul comunității ***Acțiune recomandată*: de implementat imediat** **Ex. proiectele strategice, rezolvarea crizelor, proiectele care sunt aproape de finalizare; proiecte majore pentru care există surse de finanțare**	**Proiecte** care rezolvă o problemă comunitară cu un anumit grad de urgență, dar care nu contribuie la atingerea unui obiectiv strategic ***Acțiune recomandată*:** de delegat responsabilitățile pentru rezolvarea imediată **Ex.** proiecte pentru care există surse de finanțare disponibile, proiecte care rezolvă probleme curente
Puțin urgente & Importante	**Puțin urgente & Neimportante**
Proiecte majore care au un impact semnificativ, dar a căror implementare mai poate fi amânată pentru că nu se adresează unei nevoi urgente a comunității; sunt, în general, proiectele care fac diferența în dezvoltarea durabilă și necesită o planificare riguroasă ***Acțiune recomandată*: de planificat imediat implementarea lor** **Ex. proiecte de infrastructură; proiecte strategice**	**Proiecte nesemnificative** care sunt consumatoare de timp și de alte resurse, fără impact semnificativ – efortul aferent ar trebui redirecționat către alte tipuri de proiecte mai relevante ***Acțiune recomandată*:** de evitat includerea în strategie **Ex.** Proiecte cu impact nesemnificativ în îndeplinirea obiectivelor strategice

7.2 Monitorizare şi evaluare

Pentru a urmări gradul de îndeplinire a obiectivelor stabilite în cadrul Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană, este necesară o monitorizare permanentă și o evaluare periodică a rezultatelor acțiunilor întreprinse.

Lista intervențiilor propuse (portofoliul de proiecte) este stabilită pentru orizontul de timp 2021 – 2030, proiectele având durate diferite în timp, ceea ce înseamnă că și obiectivele stabilite vor putea fi atinse treptat, pe baza unui **Plan de monitorizare anual.**

Implementarea unei strategii de dezvoltare urbană se bazează, de asemenea, pe **responsabilizare.** În acest sens, monitorizarea și evaluarea strategiei se va realiza la nivelul **Compartimentului Proiecte cu Finanțare Internă și Internațională.** Prin Dispoziție a Primarului UAT Sebeș, se va constitui **Grupul de monitorizare și evaluare**, compus din reprezentanți ai principalelor direcții responsabile de implementarea strategiei, care vor avea următoarele atribuții:

- Asigurarea legăturilor cu agenții economici, organizațiile neguvernamentale, etc.;
- Culegerea de date și centralizarea raportărilor cu privire la stadiul implementării proiectelor cuprinse în strategie;
- Identificarea proiectelor implementate la nivelul orașului, care contribuie la îndeplinirea obiectivelor şi care nu au putut fi nominalizate în strategie;
- Actualizarea strategiei de dezvoltare a orașului;
- Implicare în stabilirea de măsuri pentru obținerea de finanțare pentru acele proiecte care nu au obținut finanțare în cel puțin trei ani de la începerea implementării strategiei.

Pentru evaluarea rezultatelor și efectelor implementării se folosesc o serie de indicatori ce măsoară impactul strategiei:

- **Indicatori de realizare** – reflectă ceea ce s-a produs prin implementarea proiectelor propuse în strategie. Realizările imediate țin de răspunderea exclusivă a structurilor responsabile cu managementul proiectelor respective, care trebuie să raporteze pe marginea lor prin intermediul sistemului de monitorizare.
- **Indicatori de rezultat** – măsoară avantajele resimțite de beneficiarii finali ai acestor proiecte. Indicatorii de rezultat ne arată dacă s-a îndeplinit scopul pentru care au fost implementate aceste proiecte.

Pe baza lecțiilor învățate din implementarea strategiei anterioare, pentru culegerea de date în vederea monitorizării proiectelor și indicatorilor aferenți, la nivelul tuturor direcțiilor responsabile de implementarea strategiei și a unităților administrativ teritoriale, se va utiliza un formular standardizat de raportare date, care va fi actualizat semestrial și va cuprinde cel puțin următoarele informații:

- Denumirea instituției/ departamentului/ serviciului care implementează proiectul;
- Denumirea proiectului;
- Valoarea totală a proiectului;
- Sursa de finanțare (buget local sau denumire program de finanțare);
- Indicatori de realizare;
- Ținta atinsă pentru indicatorii de realizare urmăriți.

Indicatorii de rezultat propuși pentru fiecare obiectiv strategic sunt sintetizați în continuare:

Direcția de dezvoltare	Indicatori de rezultat	Valoare de referință	Valoare țintă	Sursa de informare a valorii indicatorului
DDp 1: „Crearea și dezvoltarea Zonei Urbane Funcționale"	Zona Urbană Funcțională	0	1	Primăria Municipiului Sebeș
DDp. 2. Consolidarea și dezvoltarea economiei locale	Dublarea cifrei de afaceri generate pe plan local	11,789 mld lei (2019)	23,578 mld lei (2027)	www.listafirme.ro
DDp. 3. Creșterea calității condițiilor de locuire	Percepția pozitivă a locuitorilor cu privire la calitatea vieții din Municipiul Sebeș (%)	64,77%	Peste 75%	Primăria Municipiului Sebeș - Sondaj online
OC 1 Dezvoltarea administrației publice locale	Percepția pozitivă a locuitorilor cu privire la implicarea autorității locale în rezolvarea problemelor din	46,95%	Peste 65%	Primăria Municipiului Sebeș - Sondaj online

	Municipiul Sebeș (%)			
OC 2 Dezvoltarea urbană durabilă și sustenabilă	Creșterea calității aerului la nivelul municipiului prin reducerea cu minim 50% a numărului de depășiri a nivelului admis pentru indicatorul de particule în suspensie PM_{10}	Nrumăr de depășiri: 49 (2019)	Nrumăr maxim de depășiri: 24 (2027)	APM - Raport privind starea factorilor de mediu pe anul 2019 în județul Alba

Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană a Municipiului Sebeş 2021-2030

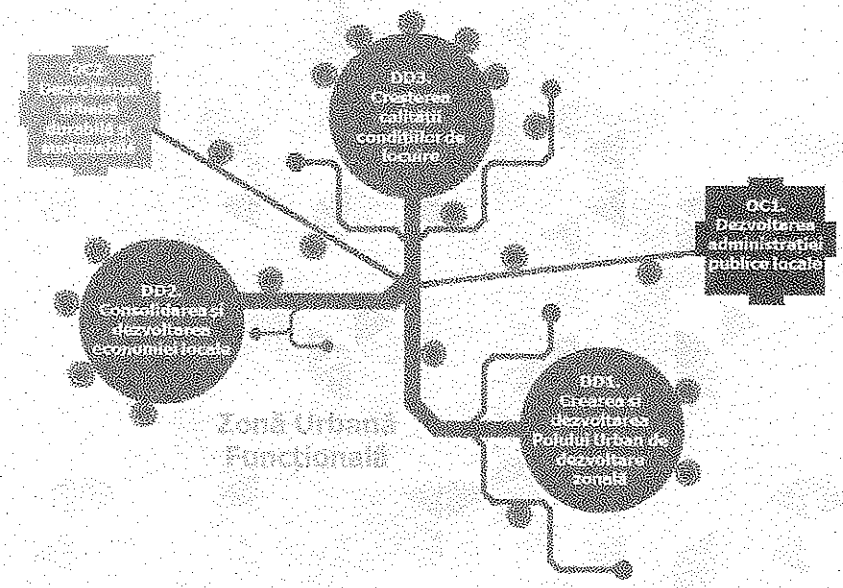
Elaborator:

RomActiv
Business Consulting
Consultantul tău de încredere !

Anexa 1

Lista completă a intervențiilor propuse în cadrul Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană a Municipiului Sebeș pentru perioada 2021 – 2030

Nr. crt	Domeniu	Direcții de dezvoltare Obiective majore de dezvoltare	Obiectiv strategic	Axa specifică	Nr proiect	Proiect	Sursa de finanțare	Buget estimativ (EUR)	Scor
1	Tehnnico-edilitar	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS7 Regenerarea și modernizarea infrastructurii urbane și a serviciilor publice	7.1 Dezvoltarea rețelelor de infrastructură de bază (apă, canalizare, electricitate, distribuție de gaze și de date)	7.1.6	Dezvoltarea infrastructurii smart a municipiului	Buget Local; POR P2	500.000	85
2	Agrement și Sport	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS11 Dezvoltarea infrastructurii culturale și de petrecere a timpului liber	11.1 Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii culturale, de agrement și sport	11.1.6	Amenajare zone de parcare (spații parcare auto).	Buget Local; AFM	500.000	80
3	Agrement și Sport	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS11 Dezvoltarea infrastructurii culturale și de petrecere a timpului liber	11.1 Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii culturale, de agrement și sport	11.1.1	Restaurare, consolidare și valorificare Casa Zapolya-Muzeul municipal "Ioan Raica", municipiul Sebeș	POR2021-2027, PNRR, Buget Local;	1.800.000	80
4	Mediu	OC2 „Dezvoltarea urbană durabilă și sustenabilă"		13.1 Măsurile de protejare a mediului și gospodărire urbană durabilă	13.1.1	Programe de conștientizare a importanței protejării mediului.	PODD; PNRR; Buget Local	10.000	80
5	Mediu	OC2 „Dezvoltarea urbană durabilă și sustenabilă"		13.1 Măsurile de protejare a mediului și gospodărire urbană durabilă	13.1.10	Depoluarea zonelor cu nitriți.	PODD; Buget Local	1.000.000	80
6	Mediu	OC2 „Dezvoltarea urbană durabilă și sustenabilă"		13.1 Măsurile de protejare a mediului și gospodărire urbană durabilă	13.1.2	Programe de împădurire și regenerare a ariilor supuse exploatărilor forestiere.	PNRR; Buget Local	40.000	80
7	Regenerare urbană	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS7 Regenerarea și modernizarea infrastructurii urbane și a serviciilor publice	7.3 Construirea, reabilitarea și modernizarea clădirilor și recuperarea spațiilor urbane degradate	7.3.7	Reabilitare și revitalizare Parc Arini	POR P3; Buget Local	5.407.697	80
8	Mediu	OC2 „Dezvoltarea urbană durabilă și sustenabilă"		13.1 Măsurile de protejare a mediului și gospodărire urbană durabilă	13.1.3	Amenajarea culoarelor verzi, a plantațiilor de aliniament și de protecție.	PNRR; POR 2014-2020, Buget Local	1.200.000	80
9	Mediu	OC2 „Dezvoltarea urbană durabilă și sustenabilă"		13.1 Măsurile de protejare a mediului și gospodărire urbană durabilă	13.1.4	Programe de măsurare a calității factorilor de mediu vulnerabili la poluare (apă, aer, sol)	PNRR; Buget Local	9.000	80

Nr. crt	Domeniu	Direcții de dezvoltare Obiective majore de dezvoltare	Obiectiv strategic	Axa specifică	Nr proiect	Proiect	Sursa de finantare	Buget estimativ (EUR)	Scor
10	Mediu	OC2 „Dezvoltarea urbană durabilă și sustenabilă"		13.1 Măsurile de protejare a mediului și gospodărire urbană durabilă	13.1.7	Măsuri de promovare a colectării selective.	PODD; POTJ; PNRR; Buget Local	3.000	80
11	Mediu	OC2 „Dezvoltarea urbană durabilă și sustenabilă"		13.1 Măsurile de protejare a mediului și gospodărire urbană durabilă	13.1.6	Dotare cu autobuze nepoluante	PNRR, POR 2021-2027, Buget local	7.200.000	80
12	Mediu	OC2 „Dezvoltarea urbană durabilă și sustenabilă"		13.1 Măsurile de protejare a mediului și gospodărire urbană durabilă	13.1.8	Program de dezvoltare a unui sistem de furnizare de energie nepoluantă (energie regenerabilă).	POTJ; POR P3	20.000	80
13	Mediu	OC2 „Dezvoltarea urbană durabilă și sustenabilă"		13.1 Măsurile de protejare a mediului și gospodărire urbană durabilă	13.1.9	Gestionarea deșeurilor de grajd în zonele cu risc de poluare cu nitrați și nitriți.	PNRR; Buget Local	1.000.000	80
14	Mediu	OC2 „Dezvoltarea urbană durabilă și sustenabilă"		13.2 Promovarea principiilor dezvoltării durabile și sustenabile	13.2.3	Programe de evaluare și reducere a birocrației inutile la nivelul administrației locale (primărie și instituții subordonate); Programe de simplificare procedurilor de furnizare a diferitelor servicii administrative (emitere avize, certificate etc.).	Buget Local; POR P2	150.000	80
15	Regenerare urbană	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS7 Regenerarea și modernizarea infrastructurii urbane și a serviciilor publice	7.3 Construirea, reabilitarea și modernizarea clădirilor și recuperarea spațiilor urbane degradate	13.2.2	Modernizare străzi: Lucian Blaga, Mihai Viteazu, 9 Mai, Mioriței, 24 Ianuarie, Piața Primăriei, Piața Libertății, Municipiul Sebeș	POR 2021-2027, Buget local	10.324.627	80
16	Mediu	OC2 „Dezvoltarea urbană durabilă și sustenabilă"		13.2 Promovarea principiilor dezvoltării durabile și sustenabile	13.2.4	Programe de simplificare a procedurilor de furnizare a diferitelor servicii administrație (emitere avize, certificate etc.).	Buget Local; POR P2	100.000	80
17	Mediu	OC2 „Dezvoltarea urbană durabilă și sustenabilă"		13.2 Promovarea principiilor dezvoltării durabile și sustenabile	13.2.5	Realizare canalizare subterană curenți slabi.	PODD; Buget Local	60.000	80
18	Mediu	OC2 „Dezvoltarea urbană durabilă și sustenabilă"		13.2 Promovarea principiilor dezvoltării durabile și sustenabile	13.2.7	Ecologizare depozit deșeuri municipale.	PODD; Buget Local	1.000.000	80

Nr. crt	Domeniu	Directii de dezvoltare Obiective majore de dezvoltare	Obiectiv strategic	Axa specifica	Nr proiect	Proiect	Sursa de finantare	Buget estimativ (EUR)	Scor
19	Mediu	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS7 Regenerarea și modernizarea infrastructurii urbane și a serviciilor publice	7.4 Dezvoltarea serviciilor publice de gospodărire urbană	7.4.5	Stații de reîncărcare pentru vehicule electrice în Municipiul Sebeș.	AFM; POR P4; Buget Local	100.000	80
20	Mediu	OC2 „Dezvoltarea urbană durabilă și sustenabilă"		13.1 Măsurile de protejare a mediului și gospodărire urbană durabilă	7.4.6	Construire infrastructură pentru gestionarea mijloacelor de transport nepoluante	PNRR, POR 2021-2027, Buget local	1.400.000	78
21	Infrastructură rutieră	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS7 Regenerarea și modernizarea infrastructurii urbane și a serviciilor publice	7.2 Reabilitarea și dezvoltarea infrastructurii de drumuri locale	7.2.11	Modernizare drumuri de acces către rezervația naturală Râpa Roșie.	Buget Local; POR P5; POR P8; PODD	1.000.000	78
22	Iluminat public	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS7 Regenerarea și modernizarea infrastructurii urbane și a serviciilor publice	7.4 Dezvoltarea serviciilor publice de gospodărire urbană	7.4.1	Iluminat public pe străzile Dorin Pavel - tronson cuprins între str. Tipografilor și str. 1 Mai, Municipiul Sebeș; 1 Mai - tronson cuprins între str. Dorin Pavel și str. Sânzienelor – Petrești.	AFM; POR P3; PNRR; Buget Local	112.099	75
23	Iluminat public	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS7 Regenerarea și modernizarea infrastructurii urbane și a serviciilor publice	7.4 Dezvoltarea serviciilor publice de gospodărire urbană	7.4.2	Iluminat public pe străzile Tipografilor, Bujorului, Zambilelor și Trandafirilor, Municipiul Sebeș.	AFM; POR P3; PNRR; Buget Local	66.912	75
24	Regenerare urbană	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS7 Regenerarea și modernizarea infrastructurii urbane și a serviciilor publice	7.2 Reabilitarea și dezvoltarea infrastructurii de drumuri locale	7.2.12	Reamenajare spațiu public Piața Primăriei (Piața Mare) din Centrul istoric al Municipiului Sebeș	POR 2021-2027, Buget local	1.650.000	75
25	Iluminat public	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS7 Regenerarea și modernizarea infrastructurii urbane și a serviciilor publice	7.4 Dezvoltarea serviciilor publice de gospodărire urbană	7.4.3	Iluminat public pe străzile Toporașilor și Tâmplarilor, Municipiul Sebeș.	AFM; POR P3; PNRR; Buget Local	53.447	75
26	Iluminat public	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS7 Regenerarea și modernizarea infrastructurii urbane și a serviciilor publice	7.4 Dezvoltarea serviciilor publice de gospodărire urbană	7.4.4	Iluminat public pe strada Augustin Bena și strada Fântânele - tronson cuprins între strada Augustin Bena și strada Ion Creangă, Municipiul Sebeș.	AFM; POR P3; PNRR; Buget Local	154.744	75
27	Siguranță și ordine publică	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS7 Regenerarea și modernizarea infrastructurii urbane și a serviciilor publice	7.4 Dezvoltarea serviciilor publice de gospodărire urbană	7.4.7	Asigurare de supraveghere video.	AFM; POR P3; PNRR; Buget Local	40.000	75

Nr. crt	Domeniu	Direcții de dezvoltare Obiective majore de dezvoltare	Obiectiv strategic	Axa specifică	Nr proiect	Proiect	Sursa de finanțare	Buget estimativ (EUR)	Scor
28	Regenerare urbană	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS7 Regenerarea și modernizarea infrastructurii urbane și a serviciilor publice	7.3 Construirea, reabilitarea și modernizarea clădirilor și recuperarea spațiilor urbane degradate	7.3.1	Reamenajare spațiu public al Pieței Libertății (Piață Mică) în Centrul istoric al Municipiului Sebeș	POR 2021-2027, Buget local	1.170.000	73
29	Tehnnico-edilitar	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS7 Regenerarea și modernizarea infrastructurii urbane și a serviciilor publice	7.1 Dezvoltarea rețelelor de infrastructură de bază (apă, canalizare, electricitate, distribuție de gaze și de date)	7.1.2	Modernizarea/ extinderea sistemului de apă uzată	Buget Local; PODD; PNRR; CNI	1.000.000	73
30	Tehnnico-edilitar	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS7 Regenerarea și modernizarea infrastructurii urbane și a serviciilor publice	7.1 Dezvoltarea rețelelor de infrastructură de bază (apă, canalizare, electricitate, distribuție de gaze și de date)	7.1.3	Modernizarea/ extinderea rețelei de gaze naturale;	AFM; PODD	1.000.000	73
31	Tehnnico-edilitar	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS7 Regenerarea și modernizarea infrastructurii urbane și a serviciilor publice	7.1 Dezvoltarea rețelelor de infrastructură de bază (apă, canalizare, electricitate, distribuție de gaze și de date)	7.1.4	Modernizarea/ extinderea rețelei de alimentare cu energie electrică.	AFM; PODD; POR P3	500.000	73
32	Tehnnico-edilitar	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS7 Regenerarea și modernizarea infrastructurii urbane și a serviciilor publice	7.1 Dezvoltarea rețelelor de infrastructură de bază (apă, canalizare, electricitate, distribuție de gaze și de date)	7.1.5	Dezvoltarea infrastructurii de furnizare a internetului wireless.	Buget Local; POR P2; POR P3	500.000	73
33	Infrastructură rutieră	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS7 Regenerarea și modernizarea infrastructurii urbane și a serviciilor publice	7.2 Reabilitarea și dezvoltarea infrastructurii de drumuri locale	7.2.10	Drum de ocolire în partea de Vest a municipiului Sebeș.	POIM, Buget Local; POR P5; PODD	5.000.000	72
34	Infrastructură rutieră	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS7 Regenerarea și modernizarea infrastructurii urbane și a serviciilor publice	7.2 Reabilitarea și dezvoltarea infrastructurii de drumuri locale	7.2.12	Modernizare Străzi: Aurel Vlaicu, 8 Martie, Fântâna De Aur, Sticlarilor, Municipiul Sebeș.	Buget Local; POR P5; PODD	1.000.000	72
35	Infrastructură rutieră	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS7 Regenerarea și modernizarea infrastructurii urbane și a serviciilor publice	7.2 Reabilitarea și dezvoltarea infrastructurii de drumuri locale	7.2.13	Amenajare parcări.	Buget Local; AFM	1.000.000	72
36	Infrastructură rutieră	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS7 Regenerarea și modernizarea infrastructurii urbane și a	7.2 Reabilitarea și dezvoltarea infrastructurii de drumuri locale	7.2.14	Reabilitarea trotuarelor și amenajarea pistelor de biciclete	Buget Local; AFM, POR P4	1.000.000	72

Nr. crt	Domeniu	Direcții de dezvoltare Obiective majore de dezvoltare	Obiectiv strategic	Axa specifică	Nr proiect	Proiect	Sursa de finantare	Buget estimativ (EUR)	Scor
			serviciilor publice						
37	Infrastructură rutieră	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS7 Regenerarea și modernizarea infrastructurii urbane și a serviciilor publice	7.2 Reabilitarea și dezvoltarea infrastructurii de drumuri locale	7.2.15	Construire centru intermodal de marfă în Municipiul Sebeș.	Buget Local; POIM	25.000.000	72
38	Infrastructură rutieră	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS7 Regenerarea și modernizarea infrastructurii urbane și a serviciilor publice	7.2 Reabilitarea și dezvoltarea infrastructurii de drumuri locale	7.2.16	Modernizare și reabilitare străzi.	Buget Local; POR P5; PODD	5.000.000	72
39	Infrastructură rutieră	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS7 Regenerarea și modernizarea infrastructurii urbane și a serviciilor publice	7.2 Reabilitarea și dezvoltarea infrastructurii de drumuri locale	7.2.17	Modernizare drumuri exploatație agricolă.	Buget Local; POR P5; PODD	1.000.000	72
40	Infrastructură rutieră	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS7 Regenerarea și modernizarea infrastructurii urbane și a serviciilor publice	7.2 Reabilitarea și dezvoltarea infrastructurii de drumuri locale	7.2.18	Nod intermodal transport public.	Buget Local; POR P4; PODD		72
41	Infrastructură rutieră	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS7 Regenerarea și modernizarea infrastructurii urbane și a serviciilor publice	7.2 Reabilitarea și dezvoltarea infrastructurii de drumuri locale	7.2.19	Dezvoltare transport CF Cugir-Sebeș-Alba Iulia.	Buget Local; POR P5; PODD		72
42	Infrastructură rutieră	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS7 Regenerarea și modernizarea infrastructurii urbane și a serviciilor publice	7.2 Reabilitarea și dezvoltarea infrastructurii de drumuri locale	7.2.2	Sistematizare parțială a cartierelor: „Modernizare străzi: Valea Frumoasei, Aleea Parc și Aleea Lac, prin amenajarea de parcări în zonele ocupate de garaje, Municipiul Sebeș.	Buget Local; POR P5; PODD	700.000	72
43	Infrastructură rutieră	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS7 Regenerarea și modernizarea infrastructurii urbane și a serviciilor publice	7.2 Reabilitarea și dezvoltarea infrastructurii de drumuri locale	7.2.3	Modernizare străzi: Tineretului, Arini, Zăvoi și Crângului, Municipiul Sebeș.	Buget Local; POR P5; PODD	700.000	72
44	Infrastructură rutieră	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS7 Regenerarea și modernizarea infrastructurii urbane și a serviciilor publice	7.2 Reabilitarea și dezvoltarea infrastructurii de drumuri locale	7.2.4	Reabilitare strada Progresului, Sebeș; Modernizare străzile Morii și Primăverii, Sebeș.	Buget Local; POR P5; PODD	700.000	72

Nr. crt	Domeniu	Direcții de dezvoltare Obiective majore de dezvoltare	Obiectiv strategic	Axa specifică	Nr proiect	Proiect	Sursa de finanțare	Buget estimativ (EUR)	Scor
45	Infrastructură rutieră	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS7 Regenerarea și modernizarea infrastructurii urbane și a serviciilor publice	7.2 Reabilitarea și dezvoltarea infrastructurii de drumuri locale	7.2.5	Modernizare străzi: Tineretului, Arini, Zăvoi și Crângului, Municipiul Sebeș.	Buget Local; POR P5; PODD	2.300.000	72
46	Infrastructură rutieră	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS7 Regenerarea și modernizarea infrastructurii urbane și a serviciilor publice	7.2 Reabilitarea și dezvoltarea infrastructurii de drumuri locale	7.2.6	Reabilitare strada Progresului, Sebeș; Modernizare străzile Morii și Primăverii, Sebeș.	Buget Local; POR P5; PODD	700.000	72
47	Infrastructură rutieră	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS7 Regenerarea și modernizarea infrastructurii urbane și a serviciilor publice	7.1 Dezvoltarea rețelelor infrastructurii de bază (apă, canalizare, electricitate, distribuție de gaze și de date)	7.1.4	Execuție canalizare de preluare apă pluvială pe segmentul de stradă Dorin Pavel, situat între intersecția cu strada Teilor și intersecția cu strada Traian, municipiul Sebeș	Buget local	220.000	72
48	Infrastructură rutieră	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS7 Regenerarea și modernizarea infrastructurii urbane și a serviciilor publice	7.2 Reabilitarea și dezvoltarea infrastructurii de drumuri locale	7.2.7	Modernizare străzi: Oituz, Doinei, Moților, Cloșca - tronson cuprins între str. Horea și trecerea de nivel cu calea ferată 211 Sebeș - Petrești de la KM 1+347, Alunului.	Buget Local; POR P5; PODD	2.015.466	72
49	Infrastructură rutieră	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS7 Regenerarea și modernizarea infrastructurii urbane și a serviciilor publice	7.2 Reabilitarea și dezvoltarea infrastructurii de drumuri locale	7.2.8	Modernizare străzi: Orizontului, Zori Noi, Câmpului, Macului, Izvorului, Luncii, Cloșca - tronson începând cu trecerea la nivel cu calea ferată 211 Sebeș - Petrești, de la KM 1+347, pe o lungime de 425 ml, Municipiul Sebeș.	Buget Local; POR P5; PODD	1.761.316	72
50	Infrastructură rutieră	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS7 Regenerarea și modernizarea infrastructurii urbane și a serviciilor publice	7.2 Reabilitarea și dezvoltarea infrastructurii de drumuri locale	7.2.9	Proiect integrat de mobilitate urbană – măsuri de modernizare a transportului public și de încurajare a mijloacelor alternative și ecologice de deplasare.	Buget Local; POR P4	15.000.000	72
51	Capacitate administrativă	DDP1 „Crearea și dezvoltarea Zonei Urbane Funcționale Sebeș"	OS1 Organizarea instituțională a parteneriatului zonal	1.2 Realizarea strategiilor, a politicilor sectoriale ale asocierii și identificarea obiectivelor comune de dezvoltare	1.2.1	Analiza teritoriului și stabilirea priorităților de dezvoltare.	Buget Local; POR P8	30.000	70
52	Capacitate administrativă	DDP1 „Crearea și dezvoltarea Zonei Urbane Funcționale Sebeș"	OS1 Organizarea instituțională a parteneriatului zonal	1.2 Realizarea strategiilor, a politicilor sectoriale ale asocierii și identificarea obiectivelor comune de dezvoltare	1.2.2	Elaborarea politicilor sectoriale de dezvoltare (economică, infrastructurile, utilitățile și serviciile publice, mediu etc.).	Buget Local; POR P8	30.000	70

Nr. crt	Domeniu	Direcții de dezvoltare Obiective majore de dezvoltare	Obiectiv strategic	Axa specifică	Nr proiect	Proiect	Sursa de finantare	Buget estimativ (EUR)	Scor
53	Capacitate administrativă	OC1 „Dezvoltarea administrației publice locale"		12.1 Modernizarea instituțiilor administrației publice locale	12.1.1	Hartă online interactivă economică, socială și culturală a municipiului Sebeș.	Buget Local; POR P8	500.000	70
54	Capacitate administrativă	OC1 „Dezvoltarea administrației publice locale"		12.1 Modernizarea instituțiilor administrației publice locale	12.1.2	Îmbunătățirea gradului de utilizare, accesibilitatea și calitatea datelor portalului https://www.primariasebes.ro/.	Buget Local; POR P2	10.000	70
55	Capacitate administrativă	OC1 „Dezvoltarea administrației publice locale"		12.1 Modernizarea instituțiilor administrației publice locale	12.1.3	Modernizare sediu primărie.	Buget Local; CNI; POR P3	2.000.000	70
56	Capacitate administrativă	OC1 „Dezvoltarea administrației publice locale"		12.1 Modernizarea instituțiilor administrației publice locale	12.1.4	Reabilitare și extindere (pe orizontală) clădire Primăria Municipiului Sebeș P+1.	Buget Local; CNI; POR P3	3.000.000	70
57	Mediu	OC2 „Dezvoltarea urbană durabilă și sustenabilă"		13.2 Promovarea principiilor dezvoltării durabile și sustenabile	13.2.1	Realizarea operațiunilor de restaurare și reabilitare a patrimoniului urban construit (monumente și ansambluri de arhitectură, arheologice etc.).	Buget Local; POR P8	750.000	68
58	Mediu	OM2 „Dezvoltarea urbană durabilă și sustenabilă"		13.2 Promovarea principiilor dezvoltării durabile și sustenabile	13.2.6	Decontaminarea și ecologizarea siturilor contaminate.	PODD; POR P7; POR P8; Buget Local	1.000.000	68
59	Capacitate administrativă	OC1 „Dezvoltarea administrației publice locale"		12.3 Dezvoltarea parteneriatului și consultării cu cetățenii și mediul de afaceri	12.3.1	Derularea de programe de promovare a beneficiilor, oportunităților de calificare și angajare la nivel local.	Buget Local; POIDS	35.000	67
60	Capacitate administrativă	OC1 „Dezvoltarea administrației publice locale"		12.3 Dezvoltarea parteneriatului și consultării cu cetățenii și mediul de afaceri	12.3.2	Sprijinirea mediului de afaceri în acțiuni de mobilizare și mobilitate a forței de muncă.	Buget Local; POR P1	20.000	67
61	Tehnnico-edilitar	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	Obiectivul strategic 7 Regenerarea și modernizarea infrastructurii urbane și a serviciilor publice	7.1 Dezvoltarea rețelelor de infrastructură de bază (apă, canalizare, electricitate, distribuție de gaze și de date)	7.1.1	Modernizarea/ extinderea sistemului de alimentare cu apă.	Buget Local; PODD; PNRR; CNI	1.000.000	67

Nr. crt	Domeniu	Direcții de dezvoltare Obiective majore de dezvoltare	Obiectiv strategic	Axa specifică	Nr proiect	Proiect	Sursa de finanțare	Buget estimativ (EUR)	Scor
62	Regenerare urbană	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS7 Regenerarea și modernizarea infrastructurii urbane și a serviciilor publice	7.3 Construirea, reabilitarea și modernizarea clădirilor și recuperarea spațiilor urbane degradate	7.3.10	Reabilitare termică Școala Mihail Kogălniceanu.	AFM; POR P3	500.000	66
63	Regenerare urbană	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS7 Regenerarea și modernizarea infrastructurii urbane și a serviciilor publice	7.3 Construirea, reabilitarea și modernizarea clădirilor și recuperarea spațiilor urbane degradate	7.3.11	Reamenajare parcuri de joacă în Aleea Parc și Petrești.	AFM; POR P3	250.000	66
64	Regenerare urbană	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS7 Regenerarea și modernizarea infrastructurii urbane și a serviciilor publice	7.3 Construirea, reabilitarea și modernizarea clădirilor și recuperarea spațiilor urbane degradate	7.3.12	Amenajare spațiu urban în zona străzii Alunului.	AFM; POR P3	250.000	66
65	Regenerare urbană	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS7 Regenerarea și modernizarea infrastructurii urbane și a serviciilor publice	7.3 Construirea, reabilitarea și modernizarea clădirilor și recuperarea spațiilor urbane degradate	7.3.15	Program de reabilitare energetică a clădirilor publice și private de pe raza municipiului.	AFM; Buget Local; POR P3; CNI	200.000	66
66	Regenerare urbană	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS7 Regenerarea și modernizarea infrastructurii urbane și a serviciilor publice	7.3 Construirea, reabilitarea și modernizarea clădirilor și recuperarea spațiilor urbane degradate	7.3.3	Transformare imobil fosta centrală termică Aleea Parc-Municipiul Sebeș în creșă.	AFM; POR P3; Buget Local	200.000	66
67	Regenerare urbană	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS7 Regenerarea și modernizarea infrastructurii urbane și a serviciilor publice	7.3 Construirea, reabilitarea și modernizarea clădirilor și recuperarea spațiilor urbane degradate	7.3.4	Extindere si modernizare Grădinița cu program prelungit – Petrești.	POR P6; Buget Local	100.000	66
68	Regenerare urbană	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS7 Regenerarea și modernizarea infrastructurii urbane și a serviciilor publice	7.3 Construirea, reabilitarea și modernizarea clădirilor și recuperarea spațiilor urbane degradate	7.3.6	Construire Locuințe Sociale.	POIDS; Buget Local	500.000	66
69	Regenerare urbană	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS7 Regenerarea și modernizarea infrastructurii urbane și a serviciilor publice	7.3 Construirea, reabilitarea și modernizarea clădirilor și recuperarea spațiilor urbane degradate	7.3.8	Creșterea eficienței energetice a clădirii SPITAL din cadrul Spitalului Municipal Sebeș.	AFM; POR P3	2.200.000	66

Nr. crt	Domeniu	Directii de dezvoltare Obiective majore de dezvoltare	Obiectiv strategic	Axa specifica	Nr proiect	Proiect	Sursa de finantare	Buget estimativ (EUR)	Scor
70	Regenerare urbană	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS7 Regenerarea și modernizarea infrastructurii urbane și a serviciilor publice	7.3 Construirea, reabilitarea și modernizarea clădirilor și recuperarea spațiilor urbane degradate	7.3.9	Creșterea eficienței energetice a clădirii PSIHIATRIE din cadrul Spitalului Municipal Sebeș.	AFM; POR P3	500.000	66
71	Capacitate administrativă	DDP1 „Crearea și dezvoltarea Zonei Urbane Funcționale Sebeș"	OS2 Funcționalizarea instituțională a asocierii zonale și dezvoltarea proiectelor comune	2.1 Dezvoltarea parteneriatelor cu alte structuri și promovarea asocierii zonale	2.1.1	Parteneriate cu alte structuri asociative, mediul de afaceri, finanțatori, structuri și instituții regionale și naționale.	Buget Local	30.000	65
72	Capacitate administrativă	DDP1 „Crearea și dezvoltarea Zonei Urbane Funcționale Sebeș"	OS2 Funcționalizarea instituțională a asocierii zonale și dezvoltarea proiectelor comune	2.1 Dezvoltarea parteneriatelor cu alte structuri și promovarea asocierii zonale	2.1.2	Acțiuni de promovare a zonei urbane funcționale.	Buget Local	30.000	65
73	Turism	DDP2 „Consolidarea și dezvoltarea economiei locale"	OS5 Dezvoltarea serviciilor turistice și a activităților conexe	5.1 Dezvoltării infrastructuri turistice și a serviciilor conexe industriei ospitalității	5.1.3	Modernizarea prin asfaltare a drumurilor care asigură accesul la obiective turistice și/sau lăcașuri de cult.	POR P5; POR P7; Buget Local	1.000.000	64
74	Turism	DDP2 „Consolidarea și dezvoltarea economiei locale"	OS5 Dezvoltarea serviciilor turistice și a activităților conexe	5.3 Măsuri pentru promovarea turismului și de creștere a competențelor lucrătorilor	5.3.7	Sprijin pentru programele de pregătire a forței de muncă locale în domeniul serviciilor turistice.	Buget Local; POEO	20.000	64
75	Economic	DDP2 „Consolidarea și dezvoltarea economiei locale"	OS3 Susținerea și dezvoltarea mediului de afaceri existent	3.1 Adaptarea și dezvoltarea infrastructurii necesare dezvoltării afacerilor	3.1.1	Inventarierea în scopul valorificării a terenurilor și a suprafețelor neutilizate (centre logistice, spații de agrement, centre).	Buget Local; POR P8	5.000	62
76	Capital uman	DDP2 „Consolidarea și dezvoltarea economiei locale"	OS4 Diversificarea mediului de afaceri prin valorificarea resurselor locale și stimularea utilizării inovării cercetării și dezvoltării tehnologice	4.1 Stimularea înființării de noi întreprinderi în domenii cu potențial de creștere, a celor care utilizează tehnologii și soluții de dezvoltare inteligentă	4.1.1	POT – Practica, oportunitate pentru tineri în căutarea unui loc de muncă.	POEO; POIDS; Buget Local	10.000	62
77	Educație	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS8 Modernizarea infrastructurii de educație	8.2 Creșterea nivelului de calitate în educație	8.2.2	Consolidarea oportunităților de dezvoltare profesională și angajare pentru elevii absolvenți ai învățământului liceal.	POTJ; POEO; Buget Local	100.000	62

Nr. crt	Domeniu	Directii de dezvoltare Obiective majore de dezvoltare	Obiectiv strategic	Axa specifică	Nr proiect	Proiect	Sursa de finantare	Buget estimativ (EUR)	Scor
78	Educație	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS8 Modernizarea infrastructurii de educație	8.2 Creșterea nivelului de calitate în educație	8.2.7	Programe de orientare școlară și profesională în parteneriat cu angajatori.	POEO; PNRR; POR P6	150.000	62
79	Sănătate	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS9 Dezvoltarea și modernizarea serviciilor de sănătate	9.1 Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii serviciilor medicale	9.1.1	Extindere Spital Municipal Sebeș.	CNI; POS	60.000.000	61
80	Sănătate	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS9 Dezvoltarea și modernizarea serviciilor de sănătate	9.1 Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii serviciilor medicale	9.1.2	Modernizarea sistemului electric și antiincendii la Spitalul Municipal Sebeș.	CNI; POS	1.000.000	61
81	Sănătate	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS9 Dezvoltarea și modernizarea serviciilor de sănătate	9.1 Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii serviciilor medicale	9.1.3	Modernizarea, reabilitarea și dotarea cu echipamente medicale performante a spitalului municipal.	CNI; POS	10.000.000	61
82	Sănătate	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS9 Dezvoltarea și modernizarea serviciilor de sănătate	9.1 Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii serviciilor medicale	9.1.4	Crearea de noi secții și specializări medicale.	CNI; POS	500.000	61
83	Sănătate	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS9 Dezvoltarea și modernizarea serviciilor de sănătate	9.1 Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii serviciilor medicale	9.1.5	Reabilitare clădire maternitate	CNI; POS	1.000.000	61
84	Sănătate	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS9 Dezvoltarea și modernizarea serviciilor de sănătate	9.1 Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii serviciilor medicale	9.1.6	Achiziționare sau construcție nouă substația Sebeș (actualmente în locație improprie).	CNI; POS	500.000	61
85	Cultură	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS11 Dezvoltarea infrastructurii culturale și de petrecere a timpului liber	11.2 Promovarea unei agende culturale și de evenimente locale	11.2.1	Promovarea evenimentelor culturale locale și a obiectivelor turistice prin intermediul internetului.	Buget Local; POR P7; POR P2	50.000	59
86	Cultură	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS11 Dezvoltarea infrastructurii culturale și de petrecere a timpului liber	11.2 Promovarea unei agende culturale și de evenimente locale	11.2.2	Promovarea agendei culturale în cadrul unei campanii de promovare turistică a municipiului cu evidențierea evenimentelor care formează brandul.	Buget Local; POR P7; POR P2	30.000	59
87	Cultură	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS11 Dezvoltarea infrastructurii culturale și de petrecere a timpului liber	11.2 Promovarea unei agende culturale și de evenimente locale	11.2.4	Valorificarea personalităților culturale locale și promovarea unui calendar anual al evenimentelor locale.	Buget Local; POR P7; POR P2	50.000	59

Nr. crt	Domeniu	Direcții de dezvoltare Obiective majore de dezvoltare	Obiectiv strategic	Axa specifică	Nr proiect	Proiect	Sursa de finanțare	Buget estimativ (EUR)	Scor
88	Turism	DDP2 „Consolidarea și dezvoltarea economiei locale"	OS5 Dezvoltarea serviciilor turistice și a activităților conexe	5.1 Dezvoltării infrastructuri turistice și a serviciilor conexe industriei ospitalității	5.1.1	Construirea unui complex turistic și de agrement.	POR P7; POR P8; Buget Local	5.000.000	59
89	Turism	DDP2 „Consolidarea și dezvoltarea economiei locale"	OS5 Dezvoltarea serviciilor turistice și a activităților conexe	5.1 Dezvoltării infrastructuri turistice și a serviciilor conexe industriei ospitalității	5.1.2	Punerea în circuitul turistic a obiectivelor turistice importante ale municipiului.	POR P7; POR P8; Buget Local	10.000	59
90	Turism	DDP2 „Consolidarea și dezvoltarea economiei locale"	OS5 Dezvoltarea serviciilor turistice și a activităților conexe	5.1 Dezvoltării infrastructuri turistice și a serviciilor conexe industriei ospitalității	5.1.4	Crearea unui brand al municipiului și promovarea obiectivelor și a evenimentelor culturale prin internet, pliante, broșuri și info-chioșc.	POR P7; Buget Local	70.000	59
91	Turism	DDP2 „Consolidarea și dezvoltarea economiei locale"	OS5 Dezvoltarea serviciilor turistice și a activităților conexe	5.1 Dezvoltării infrastructuri turistice și a serviciilor conexe industriei ospitalității	5.1.5	Sprijin pentru creșterea calității serviciilor turistice.	POR P7; Buget Local	50.000	59
92	Turism	DDP2 „Consolidarea și dezvoltarea economiei locale"	OS5 Dezvoltarea serviciilor turistice și a activităților conexe	5.1 Dezvoltării infrastructuri turistice și a serviciilor conexe industriei ospitalității	5.1.6	Amenajarea de spații pentru camparea rulotelor, camping și dotarea cu utilități (apă, canalizare și curent electric).	POR P7; Buget Local	150.000	59
93	Turism	DDP2 „Consolidarea și dezvoltarea economiei locale"	OS5 Dezvoltarea serviciilor turistice și a activităților conexe	5.2 Reabilitarea, punerea în valoare și accesibilizarea patrimoniului natural și cultural al orașului	5.2.1	Marcare și înființare de trasee turistice.	POR P7; Buget Local	40.000	59
94	Turism	DDP2 „Consolidarea și dezvoltarea economiei locale"	OS5 Dezvoltarea serviciilor turistice și a activităților conexe	5.2 Reabilitarea, punerea în valoare și accesibilizarea patrimoniului natural și cultural al orașului	5.2.2	Amenajarea unui traseu pietonal de promenadă.	POR P3; Buget Local	100.000	59
95	Turism	DDP2 „Consolidarea și dezvoltarea economiei locale"	OS5 Dezvoltarea serviciilor turistice și a activităților conexe	5.2 Reabilitarea, punerea în valoare și accesibilizarea patrimoniului natural și cultural al orașului	5.2.3	Amenajarea de puncte de informare turistică.	POR P7; Buget Local	100.000	59
96	Turism	DDP2 „Consolidarea și dezvoltarea economiei locale"	OS5 Dezvoltarea serviciilor turistice și a activităților conexe	5.2 Reabilitarea, punerea în valoare și accesibilizarea patrimoniului natural și cultural al orașului	5.2.4	Program de amplasare touchscreen în punctele strategice ale municipiului (informații turistice, promovare agenți economici care oferă servicii turistice etc.).	POR P2; Buget Local	7.000	59
97	Turism	DDP2 „Consolidarea și dezvoltarea economiei locale"	OS5 Dezvoltarea serviciilor turistice și a activităților conexe	5.3 Măsuri pentru promovarea turismului și de creștere a competențelor lucrătorilor	5.3.1	Promovarea zonei Râpa Roșie prin acțiuni eficiente de marketing.	POR P7; Buget Local	50.000	59

Nr. crt	Domeniu	Directii de dezvoltare Obiective majore de dezvoltare	Obiectiv strategic	Axa specifică	Nr proiect	Proiect	Sursa de finantare	Buget estimativ (EUR)	Scor
98	Turism	DDP2 „Consolidarea și dezvoltarea economiei locale"	OS5 Dezvoltarea serviciilor turistice și a activităților conexe	5.3 Măsuri pentru promovarea turismului și de creștere a competențelor lucrătorilor	5.3.2	Participarea la târguri de turism.	POR P7; Buget Local	10.000	59
99	Turism	DDP2 „Consolidarea și dezvoltarea economiei locale"	OS5 Dezvoltarea serviciilor turistice și a activităților conexe	5.3 Măsuri pentru promovarea turismului și de creștere a competențelor lucrătorilor	5.3.3	Amplasarea de panouri publicitare (Semnalizarea corespunzătoare la nivelul municipiului a obiectivelor turistice, a locurilor de cazare și unităților de servire a mesei).	POR P8; Buget Local	10.000	59
100	Turism	DDP2 „Consolidarea și dezvoltarea economiei locale"	OS5 Dezvoltarea serviciilor turistice și a activităților conexe	5.3 Măsuri pentru promovarea turismului și de creștere a competențelor lucrătorilor	5.3.4	Realizarea și implementarea unei strategii de promovare care să ia în calcul toate posibilitățile de dezvoltare a turismului local, inclusiv promovarea unităților de primire turistică și a serviciilor conexe turismului.	POR P8; Buget Local	40.000	59
101	Turism	DDP2 „Consolidarea și dezvoltarea economiei locale"	OS5 Dezvoltarea serviciilor turistice și a activităților conexe	5.3 Măsuri pentru promovarea turismului și de creștere a competențelor lucrătorilor	5.3.5	Ghid turistic și de investiții în zonă pentru promovarea istoriei și tradițiilor locale.	POR P8; Buget Local	10.000	59
102	Turism	DDP2 „Consolidarea și dezvoltarea economiei locale"	OS5 Dezvoltarea serviciilor turistice și a activităților conexe	5.3 Măsuri pentru promovarea turismului și de creștere a competențelor lucrătorilor	5.3.6	Crearea unui program de informare/ sprijinire/ conservare/ restaurare a elementelor care dau specificul local.	POR P8; Buget Local	50.000	59
103	Agrement și Sport	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS11 Dezvoltarea infrastructurii culturale și de petrecere a timpului liber	11.1 Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii culturale, de agrement și sport	11.1.5	Reabilitare Bază Sportivă, Strada Tipografilor, Municipiul Sebeș.	Buget Local; POR P7; CNI	500.000	56
104	Mediu	OC2 „Dezvoltarea urbană durabilă și sustenabilă"		13.1 Măsurile de protejare a mediului și gospodărire urbană durabilă	13.1.5	Amenajarea spațiilor verzi pe raza municipiului.	POR P3; Buget Local	9.000	56
105	Mediu	OC2 „Dezvoltarea urbană durabilă și sustenabilă"		13.1 Măsurile de protejare a mediului și gospodărire urbană durabilă	13.1.6	Conservarea spațiilor verzi existente.	POR P3; Buget Local	2.500	56
106	Mediu	OC2 „Dezvoltarea urbană durabilă și sustenabilă"		13.2 Promovarea principiilor dezvoltării durabile și sustenabile	13.2.2	Reabilitarea, modernizarea și dotarea spațiilor verzi și de agrement.	Buget Local; CNI; POR P3; POR P7	321.909	56
107	Economic	DDP2 „Consolidarea și dezvoltarea economiei locale"	OS3 Susținerea și dezvoltarea mediului de afaceri existent	3.2 Creșterea competitivității firmelor locale	3.2.6	Proiecte de sprijinire a agenților economici care furnizează servicii conexe domeniul turismului.	Buget Local; POR P7	20.000	56

Nr. crt	Domeniu	Directii de dezvoltare Obiective majore de dezvoltare	Obiectiv strategic	Axa specifică	Nr proiect	Proiect	Sursa de finantare	Buget estimativ (EUR)	Scor
108	Regenerare urbană	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS7 Regenerarea și modernizarea infrastructurii urbane și a serviciilor publice	7.3 Construirea, reabilitarea și modernizarea clădirilor și recuperarea spațiilor urbane degradate	7.3.1	Reabilitarea și modernizarea clădirilor existente (corp A, corp B, corp C, sala de festivități, Sala sport, Internat) – CORP B.	AFM; Buget Local; POR P3; CNI	100.000	56
109	Regenerare urbană	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS7 Regenerarea și modernizarea infrastructurii urbane și a serviciilor publice	7.3 Construirea, reabilitarea și modernizarea clădirilor și recuperarea spațiilor urbane degradate	7.3.13	Modernizare cartier Mircea cel Mare.	AFM; POR P3	200.000	56
110	Regenerare urbană	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS7 Regenerarea și modernizarea infrastructurii urbane și a serviciilor publice	7.3 Construirea, reabilitarea și modernizarea clădirilor și recuperarea spațiilor urbane degradate	7.3.14	Reabilitare termică și energetică a construcțiilor aferente sediului poliției.	AFM; POR P3	30.000	56
111	Regenerare urbană	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS7 Regenerarea și modernizarea infrastructurii urbane și a serviciilor publice	7.3 Construirea, reabilitarea și modernizarea clădirilor și recuperarea spațiilor urbane degradate	7.3.2	Reabilitare corp de clădire A, inclusiv reamenajări exterioare din strada Lucian Blaga, nr. 76.	AFM; Buget Local; POR P3; CNI	100.000	56
112	Regenerare urbană	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS7 Regenerarea și modernizarea infrastructurii urbane și a serviciilor publice	7.4 Dezvoltarea serviciilor publice de gospodărire urbană	7.4.6	Modernizarea și instalarea mobilierului urban.	AFM; POR P3; PNRR; Buget Local	30.000	56
113	Educație	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS8 Modernizarea infrastructurii de educație	8.1 Modernizarea, dezvoltarea și dotarea cu echipamente a infrastructurii educaționale	8.1.1	Modernizarea unităților de învățământ inclusiv achiziționarea de echipamente și dotări de ultimă generație tehnologică.	POCIDIF; POR P6; PNRR	500.000	56
114	Educație	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS8 Modernizarea infrastructurii de educație	8.1 Modernizarea, dezvoltarea și dotarea cu echipamente a infrastructurii educaționale	8.1.2	Extinderea și modernizarea sălilor de sport.	Buget Local; CNI; POR P6	1.250.000	56
115	Educație	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS8 Modernizarea infrastructurii de educație	8.1 Modernizarea, dezvoltarea și dotarea cu echipamente a infrastructurii educaționale	8.1.3	Îmbunătățirea facilităților școlare și liceale.	Buget Local; CNI; POR P6	210.000	56
116	Educație	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS8 Modernizarea infrastructurii de educație	8.1 Modernizarea, dezvoltarea și dotarea cu echipamente a infrastructurii educaționale	8.1.4	Dotarea cu echipamente pentru învățământul de la distanță.	Buget Local; CNI; POR P6	50.000	56

Nr. crt	Domeniu	Direcții de dezvoltare Obiective majore de dezvoltare	Obiectiv strategic	Axa specifică	Nr proiect	Proiect	Sursa de finanțare	Buget estimativ (EUR)	Scor
117	Educație	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS8 Modernizarea infrastructurii de educație	8.1 Modernizarea, dezvoltarea și dotarea cu echipamente a infrastructurii educaționale	8.1.5	Dotarea cu microbuze școlare.	Buget Local; CNI; POR P6	250.000	56
118	Educație	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS8 Modernizarea infrastructurii de educație	8.1 Modernizarea, dezvoltarea și dotarea cu echipamente a infrastructurii educaționale	8.1.6	Reabilitare și modernizare instalații electrice școala gimnazială Mihail Kogălniceanu.	Buget Local; CNI; POR P6	50.000	56
119	Educație	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS8 Modernizarea infrastructurii de educație	8.1 Modernizarea, dezvoltarea și dotarea cu echipamente a infrastructurii educaționale	8.1.7	Amenajare locuri de joacă școala gimnazială Răhău.	Buget Local; CNI; POR P6	50.000	56
120	Educație	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS8 Modernizarea infrastructurii de educație	8.2 Creșterea nivelului de calitate în educație	8.2.1	Sprijin pentru implementarea măsurilor de reducere a abandonului școlar în cadrul liceelor tehnologice.	Buget Local; POEO; POR P6	50.000	56
121	Educație	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS8 Modernizarea infrastructurii de educație	8.2 Creșterea nivelului de calitate în educație	8.2.3	Extinderea numărului de cluburi școlare.	POEO; Buget Local; POR P6	500.000	56
122	Educație	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS8 Modernizarea infrastructurii de educație	8.2 Creșterea nivelului de calitate în educație	8.2.5	Sprijin pentru implementarea de programe de dezvoltare a competențelor didactice.	POEO; Buget Local	350.000	56
123	Educație	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS8 Modernizarea infrastructurii de educație	8.2 Creșterea nivelului de calitate în educație	8.2.6	Derularea de programe și campanii în școli pentru promovarea învățării și a programelor de stimulare a performanțelor (bursele/ stimulentele de merit).	Buget Local; PNRR; POR P6	150.000	56
124	Capacitate administrativă	DDP1 „Crearea și dezvoltarea Zonei Urbane Funcționale Sebeș"	OS1 Organizarea instituțională a parteneriatului zonal	1.1 Desfășurarea procesului de constituire și înființare a asocierii zonale	1.1.2	Identificarea scopului și obiectivelor asocierii și stabilirea domeniilor comune de acțiune.	Buget Local	30.000	55
125	Capacitate administrativă	DDP1 „Crearea și dezvoltarea Zonei Urbane Funcționale Sebeș"	OS1 Organizarea instituțională a parteneriatului zonal	1.1 Desfășurarea procesului de constituire și înființare a asocierii zonale	1.1.3	Constituirea și organizarea structurilor interne de decizie și tehnice.	Buget Local	30.000	55
126	Capital uman	DDP2 „Consolidarea și dezvoltarea economiei locale"	OS6 Dezvoltarea capitalului uman	6.1 Sprijinirea programelor de pregătire profesională și formare tehnică în acord cu nevoile angajatorilor	6.1.3	Mentorat de orientare pentru a servi tinerilor vulnerabili.	Buget Local; POEO	80.000	53
127	Social	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS10 Dezvoltarea și modernizarea serviciilor de îngrijire și protecție socială	10.1 Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii și echipamentelor necesare furnizării serviciilor sociale	10.1.13	Realizare infrastructură de susținere a digitizării serviciilor	Buget Local; PNRR; POR P2	100.000	52

Nr. crt	Domeniu	Directii de dezvoltare Obiective majore de dezvoltare	Obiectiv strategic	Axa specifică	Nr proiect	Proiect	Sursa de finantare	Buget estimativ (EUR)	Scor
128	Social	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS10 Dezvoltarea și modernizarea serviciilor de îngrijire și protecție socială	10.2 Creșterea calității serviciilor de asistență și îngrijire furnizate	10.2.1	Măsuri pentru creșterea competențelor personalului de specialitate din serviciile sociale.	Buget Local; POIDS	150.000	52
129	Social	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS10 Dezvoltarea și modernizarea serviciilor de îngrijire și protecție socială	10.2 Creșterea calității serviciilor de asistență și îngrijire furnizate	10.2.2	Măsuri de motivare a personalului de specialitate din serviciile sociale.	Buget Local; POIDS	150.000	52
130	Social	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS10 Dezvoltarea și modernizarea serviciilor de îngrijire și protecție socială	10.2 Creșterea calității serviciilor de asistență și îngrijire furnizate	10.2.3	Măsuri de sprijinire a programelor de evaluare și analiză a nevoilor comunității.	Buget Local; PNRR	10.000	52
131	Social	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS10 Dezvoltarea și modernizarea serviciilor de îngrijire și protecție socială	10.2 Creșterea calității serviciilor de asistență și îngrijire furnizate	10.2.4	Elaborare a strategiilor în domeniu și a planurilor și proiectelor care vizează soluții și programe pentru reintegrarea categoriilor și zonelor dezavantajate.	Buget Local; PNRR	50.000	52
132	Economic	DDP2 „Consolidarea și dezvoltarea economiei locale"	OS3 Susținerea și dezvoltarea mediului de afaceri existent	3.1 Adaptarea și dezvoltarea infrastructurii necesare dezvoltării afacerilor	3.1.4	Construire parc industrial.	POR P1; POTJ	5.000.000	52
133	Economic	DDP2 „Consolidarea și dezvoltarea economiei locale"	OS4 Diversificarea mediului de afaceri prin valorificarea resurselor locale și stimularea utilizării inovării cercetării și dezvoltării tehnologice	4.1 Stimularea înființării de noi întreprinderi în domenii cu potențial de creștere, a celor care utilizează tehnologii și soluții de dezvoltare inteligentă	4.1.3	Derularea de acțiuni care vizează atragerea de investitori și dezvoltarea serviciilor de asistență pentru investitori.	Buget Local; POR P1	250.000	52
134	Economic	DDP2 „Consolidarea și dezvoltarea economiei locale"	OS4 Diversificarea mediului de afaceri prin valorificarea resurselor locale și stimularea utilizării inovării cercetării și dezvoltării tehnologice	4.1 Stimularea înființării de noi întreprinderi în domenii cu potențial de creștere, a celor care utilizează tehnologii și soluții de dezvoltare inteligentă	4.1.4	Proiecte de atragere a agenților economici care funcționează în domeniul IT la nivel regional sau național, mai ales în cazul celor care promovează telemunca.	Buget Local; POR P1	10.000	52
135	Economic	DDP2 „Consolidarea și dezvoltarea economiei locale"	OS4 Diversificarea mediului de afaceri prin valorificarea resurselor locale și	4.2 Dezvoltarea infrastructurilor de sprijin pentru afaceri noi	4.2.1	Crearea unui centru de consultanță și de resurse pentru dezvoltarea mediului de afaceri.	Buget Local; POR P1	1.000.000	52

Nr. crt	Domeniu	Directii de dezvoltare Obiective majore de dezvoltare	Obiectiv strategic	Axa specifică	Nr proiect	Proiect	Sursa de finantare	Buget estimativ (EUR)	Scor
			stimularea utilizării inovării cercetării și dezvoltării tehnologice						
136	Economic	DDP2 „Consolidarea și dezvoltarea economiei locale"	OS4 Diversificarea mediului de afaceri prin valorificarea resurselor locale și stimularea utilizării inovării cercetării și dezvoltării tehnologice	4.2 Dezvoltarea infrastructurilor de sprijin pentru afaceri noi	4.2.2	Încheierea de parteneriate în vederea dezvoltării unui parc tehnologic.	POR P1; Buget Local; PNRR	1.000.000	52
137	Economic	DDP2 „Consolidarea și dezvoltarea economiei locale"	OS4 Diversificarea mediului de afaceri prin valorificarea resurselor locale și stimularea utilizării inovării cercetării și dezvoltării tehnologice	4.2 Dezvoltarea infrastructurilor de sprijin pentru afaceri noi	4.2.5	Sprijin pentru înființarea unui incubator de afaceri.	POR P1; POTJ; Buget Local	4.000.000	52
138	Capital uman	DDP2 „Consolidarea și dezvoltarea economiei locale"	OS6 Dezvoltarea capitalului uman	6.1 Sprijinirea programelor de pregătire profesională și formare tehnică în acord cu nevoile angajatorilor	6.1.1	Sprijin pentru integrarea elevilor absolvenți de liceu tehnologic în organizații ce își desfășoară activitatea pe plan local.	Buget Local; POEO; POR P6	100.000	52
139	Agrement și Sport	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS11 Dezvoltarea infrastructurii culturale și de petrecere a timpului liber	11.1 Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii culturale, de agrement și sport	11.1.11	Construire baze sportive TIP 1 și TIP 2.	Buget Local; POR P7; CNI	500.000	51
140	Agrement și Sport	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS11 Dezvoltarea infrastructurii culturale și de petrecere a timpului liber	11.1 Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii culturale, de agrement și sport	11.1.2	Complex Sportiv și de recreere, Municipiul Sebeș.	Buget Local; POR P7; CNI	3.000.000	51
141	Agrement și Sport	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS11 Dezvoltarea infrastructurii culturale și de petrecere a timpului liber	11.1 Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii culturale, de agrement și sport	11.1.3	Construire bazin acoperit de înot.	Buget Local; POR P7; CNI	500.000	51

Nr. crt	Domeniu	Direcții de dezvoltare Obiective majore de dezvoltare	Obiectiv strategic	Axa specifică	Nr proiect	Proiect	Sursa de finanțare	Buget estimativ (EUR)	Scor
142	Agrement și Sport	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS11 Dezvoltarea infrastructurii culturale și de petrecere a timpului liber	11.1 Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii culturale, de agrement și sport	11.1.4	Construire Sală de sport, Școala Gimnazială Petrești – Municipiul Sebeș.	Buget Local; POR P6; CNI	500.000	51
143	Agrement și Sport	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS11 Dezvoltarea infrastructurii culturale și de petrecere a timpului liber	11.1 Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii culturale, de agrement și sport	11.1.7	Dezvoltarea spațiilor destinate practicării activităților sportive în aer liber.	Buget Local; POR P7; CNI	1.000.000	51
144	Agrement și Sport	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS11 Dezvoltarea infrastructurii culturale și de petrecere a timpului liber	11.1 Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii culturale, de agrement și sport	11.1.9	Reamenajare spațiu centrală termică în Centrul multifuncțional cultural – recreativ.	Buget Local; POR P3; POR P6	700.000	51
145	Capacitate administrativă	DDP1 „Crearea și dezvoltarea Zonei Urbane Funcționale Sebeș"	OS1 Organizarea instituțională a parteneriatului zonal	1.1 Desfășurarea procesului de constituire și înființare a asocierii zonale	1.1.1	Inițierea și derularea procesului consultativ și de asociere.	Buget Local	30.000	50
146	Economic	DDP2 „Consolidarea și dezvoltarea economiei locale"	OS3 Susținerea și dezvoltarea mediului de afaceri existent	3.1 Adaptarea și dezvoltarea infrastructurii necesare dezvoltării afacerilor	3.1.2	Promovare oportunități de realizare a investițiilor/ Utilizarea și crearea de instrumente de comunicare adecvate (pagina web, materiale de promovare etc.).	Buget Local; POR P2	30.000	47
147	Economic	DDP2 „Consolidarea și dezvoltarea economiei locale"	OS3 Susținerea și dezvoltarea mediului de afaceri existent	3.1 Adaptarea și dezvoltarea infrastructurii necesare dezvoltării afacerilor	3.1.3	Amenajarea piețelor de valorificare a produselor agro-alimentare.	Buget Local; CNI	200.000	47
148	Economic	DDP2 „Consolidarea și dezvoltarea economiei locale"	OS4 Diversificarea mediului de afaceri prin valorificarea resurselor locale și stimularea utilizării inovării cercetării și dezvoltării tehnologice	4.1 Stimularea înființării de noi întreprinderi în domenii cu potențial de creștere, a celor care utilizează tehnologii și soluții de dezvoltare inteligentă	4.1.2	Derularea de acțiuni de promovare a creării de noi unități de producție în sectoarele productive cu potențial ridicat de creștere, a celor care utilizează tehnologii cu potențial de dezvoltare inteligentă.	Buget Local; POR P1	250.000	47
149	Capital uman	DDP2 „Consolidarea și dezvoltarea economiei locale"	OS6 Dezvoltarea capitalului uman	6.1 Sprijinirea programelor de pregătire profesională și formare tehnică în acord cu nevoile angajatorilor	6.1.2	Dezvoltarea și consolidarea sistemelor de educație pentru adulți (reorientare profesională).	Buget Local; POEO	1.500.000	47

Nr. crt	Domeniu	Direcții de dezvoltare Obiective majore de dezvoltare	Obiectiv strategic	Axa specifică	Nr proiect	Proiect	Sursa de finantare	Buget estimativ (EUR)	Scor
150	Capital uman	DDP2 „Consolidarea și dezvoltarea economiei locale"	OS6 Dezvoltarea capitalului uman	6.1 Sprijinirea programelor de pregătire profesională și formare tehnică în acord cu nevoile angajatorilor	6.1.6	Proiect de promovare a informațiilor privind infrastructura economică disponibilă, a forței de muncă, respectiv a calificării acesteia, în vederea sprijinirii agenților economici care doresc schimbarea activității economice.	Buget Local; POEO; POTJ	4.000	47
151	Capital uman	DDP2 „Consolidarea și dezvoltarea economiei locale"	OS6 Dezvoltarea capitalului uman	6.2 Sprijinirea ocupării și mobilității forței de muncă	6.2.1	Implementarea unor măsuri pentru creșterea mobilității forței de muncă.	Buget Local; POEO; POTJ	50.000	47
152	Social	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS10 Dezvoltarea și modernizarea serviciilor de îngrijire și protecție socială	10.1 Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii și echipamentelor necesare furnizării serviciilor sociale	10.1.1	Centru rezidențial pentru persoane fără adăpost.	POIDS; Buget Local	1.500.000	46
153	Social	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS10 Dezvoltarea și modernizarea serviciilor de îngrijire și protecție socială	10.1 Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii și echipamentelor necesare furnizării serviciilor sociale	10.1.10	Centre de zi pentru asistență și suport pentru alte persoane aflate în nevoie.	POIDS; Buget Local	1.500.000	46
154	Social	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS10 Dezvoltarea și modernizarea serviciilor de îngrijire și protecție socială	10.1 Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii și echipamentelor necesare furnizării serviciilor sociale	10.1.11	Centre de preparare și distribuire a hranei pentru persoane în risc de sărăcie.	POIDS; Buget Local	500.000	46
155	Social	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS10 Dezvoltarea și modernizarea serviciilor de îngrijire și protecție socială	10.1 Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii și echipamentelor necesare furnizării serviciilor sociale	10.1.12	Construirea unui centru multifuncțional pentru persoane în vârstă.	POIDS; Buget Local	1.500.000	46
156	Social	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS10 Dezvoltarea și modernizarea serviciilor de îngrijire și protecție socială	10.1 Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii și echipamentelor necesare furnizării serviciilor sociale	10.1.2	Centru multifuncțional de servicii sociale integrate.	POIDS; Buget Local	1.500.000	46
157	Social	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS10 Dezvoltarea și modernizarea serviciilor de îngrijire și protecție socială	10.1 Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii și echipamentelor necesare furnizării serviciilor sociale	10.1.3	Centre de zi pentru persoane toxico-dependente pentru persoane cu diferite adicții: droguri, alcool, alte substanțe toxice etc..	POIDS; Buget Local	1.500.000	46

Nr. crt	Domeniu	Direcții de dezvoltare Obiective majore de dezvoltare	Obiectiv strategic	Axa specifică	Nr proiect	Proiect	Sursa de finanțare	Buget estimativ (EUR)	Scor
158	Social	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS10 Dezvoltarea și modernizarea serviciilor de îngrijire și protecție socială	10.1 Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii și echipamentelor necesare furnizării serviciilor sociale	10.1.4	Centre rezidențiale pentru persoanele adulte cu dizabilități.	POIDS; Buget Local	1.500.000	46
159	Social	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS10 Dezvoltarea și modernizarea serviciilor de îngrijire și protecție socială	10.1 Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii și echipamentelor necesare furnizării serviciilor sociale	10.1.5	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială.	POIDS; Buget Local	1.500.000	46
160	Social	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS10 Dezvoltarea și modernizarea serviciilor de îngrijire și protecție socială	10.1 Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii și echipamentelor necesare furnizării serviciilor sociale	10.1.6	Centre de zi pentru persoane adulte cu dizabilități.	POIDS; Buget Local	1.500.000	46
161	Social	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS10 Dezvoltarea și modernizarea serviciilor de îngrijire și protecție socială	10.1 Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii și echipamentelor necesare furnizării serviciilor sociale	10.1.7	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți.	POIDS; Buget Local	1.500.000	46
162	Social	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS10 Dezvoltarea și modernizarea serviciilor de îngrijire și protecție socială	10.1 Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii și echipamentelor necesare furnizării serviciilor sociale	10.1.8	Centre de zi pentru familie și copil.	POIDS; Buget Local	1.500.000	46
163	Social	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS10 Dezvoltarea și modernizarea serviciilor de îngrijire și protecție socială	10.1 Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii și echipamentelor necesare furnizării serviciilor sociale	10.1.9	Centre de zi pentru persoanele fără adăpost.	POIDS; Buget Local	1.500.000	46
164	Capacitate administrativă	OC1 „Dezvoltarea administrației publice locale"		12.2 Dezvoltarea competențelor resurselor umane	12.2.1	Îmbunătățirea capacității de planificare (cursuri de formare și aprofundare profesională).	POIDS; POTJ; Buget Local	50.000	46
165	Capacitate administrativă	OC1 „Dezvoltarea administrației publice locale"		12.2 Dezvoltarea competențelor resurselor umane	12.2.3	Participarea funcționarilor angajați în administrația publică la cursuri/ instruiri pentru dezvoltarea competențelor digitale.	Buget Local; PNRR	50.000	46
166	Capacitate administrativă	DDP1 „Crearea și dezvoltarea Zonei Urbane Funcționale Sebeș"	OS2 Funcționalizarea instituțională a asocierii zonale și dezvoltarea	2.2 Dezvoltarea capacității instituționale și inițierea proiectelor comune	2.2.1	Creșterea competențelor de lucru interne ale echipei tehnice.	Buget Local; POEO	30.000	46

Nr. crt	Domeniu	Direcții de dezvoltare Obiective majore de dezvoltare	Obiectiv strategic	Axa specifică	Nr proiect	Proiect	Sursa de finanțare	Buget estimativ (EUR)	Scor
			proiectelor comune						
167	Economic	DDP2 „Consolidarea și dezvoltarea economiei locale"	OS3 Susținerea și dezvoltarea mediului de afaceri existent	3.2 Creșterea competitivității firmelor locale	3.2.2	Sprijinirea creării de parteneriate pentru promovarea cercetării și inovării ca motoare ale dezvoltării.	Buget Local; POR P1	500.000	46
168	Regenerare urbană	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS7 Regenerarea și modernizarea infrastructurii urbane și a serviciilor publice	7.3 Construirea, reabilitarea și modernizarea clădirilor și recuperarea spațiilor urbane degradate	7.3.5	Amenajare Imobil Str. Mihai Viteazu, Nr. 39, pentru Centru Comunitar Multifuncțional Sebeș.	Buget Local	200.000	46
169	Social	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS10 Dezvoltarea și modernizarea serviciilor de îngrijire și protecție socială	10.1 Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii și echipamentelor necesare furnizării serviciilor sociale	10.1.14	Construcție centru multifuncțional pentru adulți.	POIDS; Buget Local	1.000.000	46
170	Economic	DDP2 „Consolidarea și dezvoltarea economiei locale"	OS3 Susținerea și dezvoltarea mediului de afaceri existent	3.2 Creșterea competitivității firmelor locale	3.2.3	Sprijin pentru asigurarea accesului la creșterea competitivității mediului de afaceri (facilități tip minimis).	Buget Local; POR P1	1.500.000	41
171	Economic	DDP2 „Consolidarea și dezvoltarea economiei locale"	OS3 Susținerea și dezvoltarea mediului de afaceri existent	3.2 Creșterea competitivității firmelor locale	3.2.4	Crearea de facilitați în ceea ce privește costurile și aprobările pentru dezvoltarea de noi activități economice.	Buget Local; POR P1	7.500	41
172	Sănătate	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS9 Dezvoltarea și modernizarea serviciilor de sănătate	9.2 Dezvoltarea profesională a corpului medical	9.2.1	Programe de stimulare a cadrelor medicale care aleg să profeseze în municipiu (ex. acordarea de stimulente financiare, locuințe serviciu).	Buget Local	250.000	41
173	Sănătate	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS9 Dezvoltarea și modernizarea serviciilor de sănătate	9.2 Dezvoltarea profesională a corpului medical	9.2.2	Construire bloc locuințe pentru specialiști/ medici/ ANL.	Buget Local; ANL	3.000.000	41
174	Sănătate	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS9 Dezvoltarea și modernizarea serviciilor de sănătate	9.2 Dezvoltarea profesională a corpului medical	9.2.3	Măsuri de creștere a numărului de specialiști în domeniul sănătății (ex. acordare de burse, prime de instalare etc.).	Buget Local	500.000	41
175	Sănătate	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS9 Dezvoltarea și modernizarea serviciilor de sănătate	9.3 Campanii de educație pentru un stil de viață sănătos	9.3.1	Derularea de campanii pentru adoptarea unui stil de viață sănătos	Buget Local	50.000	41
176	Cultură	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS11 Dezvoltarea infrastructurii culturale și de	11.2 Promovarea unei agende culturale și de evenimente locale	11.2.3	Crearea unor mecanisme de finanțare și suport a organizațiilor care promovează evenimente reprezentative.	Buget Local	100.000	39

Nr. crt	Domeniu	Direcții de dezvoltare Obiective majore de dezvoltare	Obiectiv strategic	Axa specifică	Nr proiect	Proiect	Sursa de finantare	Buget estimativ (EUR)	Scor
			petrecere a timpului liber						
177	Economic	DDP2 „Consolidarea și dezvoltarea economiei locale"	OS3 Susținerea și dezvoltarea mediului de afaceri existent	3.2 Creșterea competitivității firmelor locale	3.2.5	Proiecte de sprijinire a firmelor care promovează meșteșugurile tradiționale.	Buget Local	20.000	36
178	Educație	DDP3 „Creșterea calității condițiilor de locuire"	OS8 Modernizarea infrastructurii de educație	8.2 Creșterea nivelului de calitate în educație	8.2.4	Construire bloc locuințe pentru specialiști (educatori, învățători, profesori)/ ANL.	Buget Local; ANL	250.000	36
180	Capital uman	DDP2 „Consolidarea și dezvoltarea economiei locale"	OS6 Dezvoltarea capitalului uman	6.1 Sprijinirea programelor de pregătire profesională și formare tehnică în acord cu nevoile angajatorilor	6.1.4	Crearea de parteneriate cu asociațiile și fundațiile ce își desfășoară activitatea pe plan local.	Buget Local	45.000	33
180	Capital uman	DDP2 „Consolidarea și dezvoltarea economiei locale"	OS6 Dezvoltarea capitalului uman	6.1 Sprijinirea programelor de pregătire profesională și formare tehnică în acord cu nevoile angajatorilor	6.1.5	Sprijinirea eforturilor pentru crearea de noi locuri de muncă.	Buget Local	150.000	27
181	Capacitate administrativă	OM1 „Dezvoltarea administrației publice locale"		12.2 Dezvoltarea competențelor resurselor umane	12.2.2	Dezvoltarea de politici de personal și proceduri care să stimuleze performanța profesională în corespondență cu nivelul motivării financiare.	Buget Local	30.000	26
182	Capacitate administrativă	DDP1 „Crearea și dezvoltarea Zonei Urbane Funcționale Sebeș"	OS2 Funcționalizarea instituțională a asocierii zonale și dezvoltarea proiectelor comune	2.2 Dezvoltarea capacității instituționale și inițierea proiectelor comune	2.2.2	Stabilirea procedurilor, regulilor și practicilor interne de lucru în contextul elaborării și inițierii primelor proiecte comune	Buget Local	30.000	26
183	Economic	DDP2 „Consolidarea și dezvoltarea economiei locale"	OS3 Susținerea și dezvoltarea mediului de afaceri existent	3.2 Creșterea competitivității firmelor locale	3.2.1	Promovarea oportunităților de investiții de pe plan local (elaborare materiale informative - broșuri, pliante și diseminarea lor).	Buget Local	1.000.000	21
184	Economic	DDP2 „Consolidarea și dezvoltarea economiei locale"	OS3 Susținerea și dezvoltarea mediului de afaceri existent	3.2 Creșterea competitivității firmelor locale	3.2.7	Susținerea participării la târguri naționale și internaționale.	Buget Local	30.000	21

Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană a Municipiului Sebeş 2021-2030

Elaborator:

RomActiv
Business Consulting
Consultantul tău de încredere !

PREȘEDINTE DE ȘEDINȚĂ
CONSILIER LOCAL BLAGA LUCIAN

ROMÂNIA CONSILIUL LOCAL Județul Alba - Municipiul Sebeș

SECRETAR GENERAL MUNICIPIU
VLAD CRISTINA ELENA